

॥ अथ द्वितीयखण्डम् ॥

लो पर्येव गाढुः आक्षिप्य सञ्चिन्वा वि तच्छ्रेयः । संपुण्यं लो अ निरर धारिसिन्धो तल्प सपयारा ॥ १२ ॥
 सिद्धिचिरिस्त्रीसार्धं, परं एकरत्नसार्धं । अपरो चिर राती रावणपि न रिद्धोयिमे वयमे ॥ १२ ॥
 त्विन्मोक्षार्थगुणीनि, स्वैरि वा रंतापकण्ठी से । इच्छति माभित्यं, (माभियन्त्रं) इच्छं दृ व एव जागंति ॥ १४ ॥
 एतद्विद्वद् इवार्थं, सेवे इवै क्वपि भाषयिष्या । वं वार साररिचने, मरिचक्यं कारणेण वरि ॥ १५ ॥
 लो तिल्लर सुस्वरत्नं, सर्गात् मारभो सिमुदपणो । भोमरिचर वीर्यं, व तस्स सुतार्यं दोर ॥ १६ ॥
 कजुपण्या सिन्धीया, वदुसया निरमचिमंता व । एकरत्नप्राप्ती मरुर्त्तं, यथा सीसा एव सुसीमा ॥ १७ ॥
 भीरुस्तस्य ह्य वसो, किन्वी य वरस्त एवमे वस्यो । सुगुणस्त य निगुणस्त य, मन्मोडकिन्वी मरुभो य ॥ १८ ॥
 दुरातासे वि दिवे, मार निजाल एव परिपंथि । एतुन वस्यवीर्यसपण इस्सिचिसये नेपि ॥ १९ ॥

पुनः सामकिमेव दुरातनेकार—” लो वनेव ” गच्छ वयम् । मरुत् पूर्वार्द्धेन एतदप्युपलक्षणपुण्यपुण्येन तु मायसा-
 विधि ॥ १२ ॥ समभाषणं च दुरातनेकव्ययेन व्यावहारणपरिच्छेदपुण्यत्वं इति—” मौरिगिरि ” गाथा तथा । क्रमवत्त्वयि
 इत्यत्र विधायिकत्वत्वात् ॥ १३ ॥ द्वि-—” मिति ” गाथा । ‘ मितिन्व विच्छेदमन्त्रोऽभिमिति च ’ जेनेसं—मरुत्विदेवं तथा
 द्युकिन्वि संकल्पण विष्णुणि । यथा “ जेनेसे ” इति मन्मन्त्रिमाच्छिर्भित्ता । ततोऽपरेण तरे जाल्म लोके सञ्चिन्धि, वरि
 दुरलो द्रुपुण्या तल्प—परिच्छेदकम् । एतद्व्यक्तनि—ईवमवस्यति से—तल्प योक्तयेति वा द्रुपुण्य सिद्धयेन ‘ एतेषु इति
 वसिष्ठस्ये । न पुनः मन्मन्त्रादुपलक्षणपुण्येवमिति दुरातने प्रविष्यक कर्तव्यम् । मन्त्रिकत्वं ’ इति व्यावहारपरिच्छेत् । मन्मन्त्रेण

मित्याह—‘ कार्य ’ यत्थाविधाभिधाने प्रयोजनं तत् एव गुरवो जानन्ति विशिष्टरक्षानत्वात् । ‘ तु ’ शब्दादिच्छेति भणित्वा क्रियया तथैव निर्वाहणीयम् ॥ ९४ ॥ तथा—“ कारणविक्र ” गाहा उत्तानार्थी । ‘ कारणविवो ’-निमित्ततत्त्वज्ञा ॥ ९५ ॥ एवं कारिणो गुणमाह—“ जो गिन्हइ ” गाहा । एषाऽपि तथैव ॥ ९६ ॥ कीदृशाः पुनः शिष्याः गुरुवचनप्राहकाः स्युरित्याह—“ अनुवत्तगा ” गाहा । ‘ अनुवर्त्तका ’-अनुकूलवृत्तयो विनीता कृत्यकारिण । ‘ बहुक्षमा ’-निगृहीतक्रोधा । ‘ नित्यभक्तिमन्त ’ सदैव गुरौ चेतसा प्रतिबद्धा ‘ गुरुकुलासिनः ’ स्वगुरुगच्छसेवित । ‘ अमोचकाः ’-श्रुतग्रहणार्थमाचार्यान्तरान्तिकं गता अपि प्रत्ये समाप्तेऽपि न झटिति त मुञ्चन्ति । ‘ धन्याः ’-पुण्यभाज ‘ शिष्या ’ इत्येव ‘ सुशीला ’ भवन्ति स्वपरयोः समाधिजनक-त्वादिति ॥ ९७ ॥ एवं सुशीलस्य माहात्म्यमाह—“ जीवतस्स ” गाहा । एव सगुणस्य जीवतोऽत्र भवेन्नश कीर्त्तिश्च स्यात् । एक-दिग्गामिनी कीर्त्ति, सर्वदिग्गामुकं यश ॥ यद्वा-दानपुण्यकृता कीर्त्तिः, पराक्रमकृत यश । दानमन्नाभयज्ञानादीनामर्पणम् । परा-क्रमो-ऽन्तरङ्गरागादिविजयः । तथा ‘ मृतस्य सत परम्भवे धर्मः ’ तद्भवकृतस्यापि धर्मस्य प्रायेण ‘ परम्भवे ’ सुदेवत्वादिरूपेण विपा-कजनकत्वात्तद्विपाकोऽपि कार्ये कारणोपचाराद्धर्म उक्तः, स च परम्भवे एव स्यात्, एव सगुणस्य माहात्म्यमुक्त्वा निर्गुणस्य वैपरी-त्यमाह—“ निर्गुणस्स य ” इत्यादि सुगमम् ॥ ९८ ॥ तथैवं सुविनेयदुर्विनेययोर्गुणदोषान् प्रतिपाद्य इदानीं विशेषतो दुर्विनेयदो-षानेव दृष्टान्तेनाह—“ बुड्ढावासे वि ” गाहा । इह दृढो वर्षसत्तेरुपरि गृह्यते, आसमन्तात् जङ्गलपरिक्षीणतया चतुर्मासमा-सायतिक्रमेण वसनं दृढा वासस्तस्मिन्नपि स्थितमात्मानिनियतविहारिणमित्यपिशब्दार्थः । अथवा ‘ ग्लानं ’ रोगग्रस्तमपवापदे वर्त्तमा-नमिति गम्यते । ‘ गुरु परिभवन्ति ’-न्यत्कुर्यन्ति मन्ददुःखः, केन-धर्मविमर्शकेन । वय धार्मिका निरतिचारात्त्वाद्य तु न तथा सातिचारत्वादेवविधकुत्सितविकल्पनेत्यर्थः । तदपि सुस्थित मन्त्यतयाऽपि क्रियमाण गुरुपरिभवनम्, आस्ता निरुपाधिदुर्विनीततयेत्य-पेरर्थः । किमित्याह—‘ दुःशिक्षित ’-दुरभ्यस्त कुगतिहेतुत्वाद् दुष्टचेष्टितमित्यर्थः । किञ्च परिभवन्तीत्यत्र दृष्टान्तमाह—‘ दत्तवत् ’ । तत्कथा चैयम्—

वि न पेक्खसे ” ॥ २१ ॥ अवश्य च चन्द्रगुप्तोक्तमतत्र श्रुतमेवानेन—“ आर्याशैव मम लङ्घित्तगौरवस्य, बुद्धि, प्रवेष्टुमवने-
 विवर प्रयुक्ता । ये सत्यमेव न गुरुन् प्रतिमानयन्ति, तेषां कथं नु हृदयं न भिनत्ति लज्जा ॥ २२ ॥ ” मुनिनाहगुणावज्जिय-
 वंतरदेवी वियमए ततो । नीयगुरुगुरुपरिभवपाव-कारिणो तस्स सिक्खकाए ॥ २३ ॥ घोषयारदुस्सहसमीरदुव्वारवारिधारहिं ।
 वरिसंती त सहसा, भेसइ भीमदृहासेहि ॥ २४ ॥ आजलचित्तो दत्तो, तो तायसु म ति वाहरेइ गुरु । गुरुणा भणिय मा भाहि,
 एहि एण मग्गेण ॥ २५ ॥ भणियमणेणं अघे अधारे पडु । न किंपि पेक्खामि । कहमागच्छामि तओ, परितायसु ताय ताय ।
 इओ ॥ २६ ॥ गुरुणा करुणारयणायरेण तो उन्निऊण अगुल्लिय । दीवपयासो व्व कओ, स कुसीसो चितइ तओ वि ॥ २७ ॥
 धरइ निसाए पासे, वीवं एसोत्ति सूरिपयमूले । पत्तो दत्तो तत्तो वतरदेवीए अणुसिद्धो ॥ २८ ॥ खरफरुसादि गिराहिं, दुब्बि-
 णयतरुस्स तुब्बं हे पाव । किन्तियमेत्त एय, ज जीवसि अज्जवि वराय ! ॥ २९ ॥ ज परलोए होही, सुमहासत्ताण पत्ततत्ताण ।
 सुगुरुण परिमवाओ, को तं बोत्तु पि पारेइ ॥ ३० ॥ इय अणुसिद्धो सो जायतिव्वअणुतावतावियअप्पाणो । पणमिय खामिय
 सामिं, पायच्छित्त पवञ्जिसु ॥ ३१ ॥ इति गुरुपरिभवकारिदत्तसाधुकथा ॥ इत्थं दुर्विनेयदुर्विनय दत्तदृष्टान्तेनाभिधाय सुविनेयम-
 क्तिराराग सुनक्षत्रदृष्टान्तेनाह—

आयरिअभत्तिरागो, फस्स सुनक्खत्तमहरिसीसरिसो । अवि जीविअं ववसिअं, न वेव गुरुपरिभवो सरिओ ॥ १०० ॥

इह 'रागः'—स्नेह उच्यते, स च फान्ता प्रति प्रेमरागाः, आराध्य प्रति पुन भक्तिरागोऽभिधीयते, ततश्चाचार्यविषयो भक्ति-
 राग, कस्य 'सुनक्षत्रमहर्षेरिव' स्यान्न कस्यचित्सायेणेत्यर्थः । यतस्तेन 'जीवितमपि न्यवसित' मन्त नीत त्यक्तमित्यर्थः । 'नैव
 पुनर्गुरुपरिभव'—स्वाचार्य तिरस्कार, 'सोढः'—क्षान्तः । कथानकं तुः—

सावत्थिनयरीए दालाहलाए कुभकारीए । कुभकारावणंसि जिणोवएसससाहियेत्तलेसे गोसाले नाम मखलिपुत्ते चञ्ची-

जमेसो गोसालो मखलिपुत्तो मञ्ज चेष अंतेवासी मए चेष सिक्खिओ त्ति । तओ महावीर उवा(हा)वयाहिं आउसणाहिं निम्भच्छणाहिं निम्भच्छिता एव वयासी, जहा-नट्टोसि विणट्टोसि अज्ज न भवसि । तओ महावीरस्स अतेवासी सव्वाणुभूइनामेण अणगारे धम्मारियणुराणेण एयमट्टमसहमाणे उवागम्म त एव वयासी जहा नट्टोसि विणट्टोसि-ई भो गोसालया ! तुम भगवया चैव पव्वाविओ सिक्खिओ तस्स चेष मिच्छ विपडिवन्नो । तओ तेणेव पुत्तो सतो आसुरुत्तो सव्वाणुभूइमणगार भासरासी करिसु । तओ सो सहस्सारे कप्पे उक्कोसिई देवो जाओ । तओ चुओ समाणो महावीदेहे सिञ्जिहिइ । दोच्चपि ममण भयव महावीर उवावयाहिं आउसणाहिं आउसइ । तओ महावीरस्स अतेवासी सुतक्खत्तो नाम अणगारो तेण धम्मारियणुराणेण एयमट्ट असइमाणे सव्वाणुभूइ व्व भणिउमाढत्तो । तओ एव पुत्तो समाणो गोसालो आसुरुत्तो सुतक्खत्त तेज्जेसाए परितावेइ । तओ सो महावीर तिक्खुत्तो वदइ नमसइ सयमेव पच महव्वयाइ आरोवेइ । समणा समणीओ रामेइ । आलोइय पडिफत्तो कालगओ सतो अच्चुर कप्पे उक्कोसिईओ देवो जाओ । तओ चुओ महाविदेहे सिञ्जिहिइ । तओ सो गोसालो महावीर पुणो थि आओसइ । तओ महावीरो तमेव वयासी-जहा गोसालो तुम मए चैव पव्वाविओ मुडाविओ वट्टुसुई कओ, मम चैव मिच्छ विपडिवन्नो, तओ एव पुत्तो समाणो आसुरुत्तो भगवओ दाहट्टाए सरिरगसि तेय निसिख । त च भगवओ नोपफमर आयाहिणपयाहिणं करेत्ता तमेव गोसालसरिर दहमाणे अतो अणुपविट्ठे । तओ गोसालो भयथ एव वयासी-तुम कासया अतो छण्ह मासाण पित्तजरपरियसरीरे सरिवोपत्तीए छउमत्थो चैव कालं करिस्ससि । तओ भयथ एव वयासी-अहन्न अन्नाइं सोलसवासाइ विहरिस्सामि तुम पुण गोसाल ! अप्पणो चैव तेएण अतो सत्तरत्तस्स पित्तजरपरिगओ छउमत्थो चैव काल करिस्ससि । तओ गोसालस्स सत्तरत्तमि परिणममाणमि लद्धसम्मत्तस्स एयाह्व चित्त जाय । “ नो खलु अह जिणो-केवली किंउ मंगलपुत्तो समणघायगो । ” तओ आजीविग्थेरे सहावित्ता एवं वयासो-“ नो खलु अह जिणो केवली, किंउ महावीरो चैव तारिसो, त तुब्भे ममं कालगय जाणित्ता वामपाए सुवेण वधित्ता सावत्थीए वाहिं कडेुमाणा, ‘ एस गोसालो अजिणो जिणप्पलावी अकेवली केवलीप-

कभी परे इत्यादयः विदुः । २० ते सव्याद्यविविध संघाद आत्मार्थं चाभिव्यक्त्यै चतुर्धरं त्वत्त्वं सात्वतिकं स्थितिः कर्मण्य एवम्
 कर्मि । तौत्वात्मे नि कर्मण्यतो संघो कर्मण्युर कर्म्ये कर्मोत्तरिर्धे हेवो जावो । तयो धामी सात्वतीको विद्विष्यकर्मं पचो गोप-
 मेव पुनिकर्मो लेखक्यो सग्नक्यो पुनो कर्मि कर्मविविधिति । सामी सव्यं कर्मण्य-कर्म्य पच्यति गोधात् । सामी कर्मण्यस्य-
 म्मे रेवै विद्विष्यकर्मोत्तरं पच्यति । इति कर्मण्यस्य कर्मविविधितिः ॥ १ ॥ एवं कर्मण्येवस्य गुणे यद्विद्विष्यकर्म
 के कर्मिण्य गुणकर्म्य म्मेविविधितिः—

तुल्येर्वि चोपना तुल्यस्येर्वि सिरिमापन्ने यविजसया । तुल्यपापयेद्यददा, देवययिष पच्युवांसिति ॥ १.०१ ॥
 वातुल्यस्यस्यस्यस्यस्य इत्यम बोवगा इत्यस्यार्थं । चापिगा इत्यस्यं, केसिलपती य (य) है इत्यं ॥ १.०२ ॥
 तुल्ये ' तुल्यके प्रेरिया सत्य म्रकिन्तो प्रेरियापिष पच्यममममिष तुल्यतुल्यवित इति सत्यक्य ॥ इत्येके सत्य-
 कर्मण्यविविधिता यद्विद्विष्यकर्मण्यविविधिता य विद्वं मयत्तं मूला इत्येके य वे चागमिष्यकर्मण्यं - चासत्रमोत्तरकर्मण्यस्य एव पच-
 विवा म्मेविविधये ॥ १ ॥ १ ॥ विद्विष्येर्वि तुल्येविविधिता यद्विद्विष्यकर्मण्यविविधिता ॥ कर्म्ये पच- २० वातुल्येव २० याद्य म्मेवं चोत्त-
 कर्मण्यं इत्यम योत्तम्य तुल्यकर्मण्यविविधिता यद्विद्विष्यकर्मण्यविविधिता - ' तुल्येविविधयेविविधिता ' इत्येके - योर्वि वि-
 देवं तुल्यकर्मण्य तुल्यमोत्तम्य इति देवद्विष्यकर्मण्यविविधिता ॥ १ ॥ २ ॥ कर्मण्य-
 देव । देवतोऽं तमक्य इति देवद्विष्यकर्मण्यविविधिता ॥ १ ॥ ३ ॥ कर्मण्य-

देवविविधये तुल्य, यद्विधिय एव कर्मोत्तरं तुल्यविविधये । तुल्यकर्मण्य कर्मण्य, कर्मण्य पुन से सव्यकर्मणी ॥ १ ॥ तुल्यकर्मण्यो तुल्यो,
 कर्मण्यकर्मण्यविविधयेविविधिता ॥ २ ॥ तुल्यकर्मण्यो तुल्यो नि कर्मि कर्मोत्तरं तुल्यो ॥ २ ॥ स कर्मण्य कर्मि कर्मोत्तरं विद्विष्यकर्मण्य-
 कर्मण्यविविधिता ॥ ३ ॥ कर्मण्यविविधिता ॥ ३ ॥ इति कर्मण्यविविधिता, एव विद्विष्यकर्मण्यविविधिता ॥ ३ ॥ कर्मण्यविविधिता

वलजाम-धम्मघारी चरन्नाणी ॥ ४ ॥ चित्तेण मतिणा वदिऊण त धम्मवेसणा निसुया । बद्धंति य सु(सु)ञ्जति य, जह जीवा
 भवसमुद्दिम्मि ॥ ५ ॥ अट्टवसट्ठोवगया, अणोरपार भव भणति जहा । जह समत्त सत्तममुत्तमबुद्धी पवज्जति ॥ ६ ॥ जह निम्म-
 लनाणुणा, सजमनिरवल्लरज्जमज्जिति । जह सुसइ सच्च(व्व)निव्वण-त्तवेण रुद्धो भवसमुद्धो ॥ ७ ॥ तह एस वेसणाए, पडिबुद्धो
 सचिवो । समणोवासयधम्म रम्म सम्म समज्जिसु ॥ ८ ॥ पारगयपायपूया, पवित्तपत्ताइ दाणह्माणाइ । सासणपमावणाओ, भावओ
 संपवचेइ ॥ ९ ॥ ससाहिय सामिपओयणो य सो पट्टिओ नियपुरीए । चित्तइ गुरु वि जई तत्थ, इति तो होइ अइल्लट्ट ॥ १० ॥
 हिसासुसापसत्तो, स पएसिमहानरेसरो मज्झ । महु-मस-मज्जा-जूयाइज्जओ कहवि जइ बुज्जे ॥ ११ ॥ मइमित्ते अइभत्ते,
 मत्तिमि महाह्मिओवएसपरे । हा पाविस्सइ पावपहावपहओ निरयपडण ॥ १२ ॥ इह्लोककज्जसज्जा, मित्ता मंती य हुंति बहु
 यावि । पहुणो परलोयपसाहणुज्जाया जे उ ते विरला ॥ १३ ॥ सिरिकेसिपहु ता विन्नवेमि सेयविपुरीविहारय । जइ नाम धम्म-
 कम्ममि, उम्महेज्जा महीसो वि ॥ १४ ॥ इय विन्नत्ता साहित्ति, सूरिणो वट्टमाणजोगो च्चि । सुविहियविहारचरियाए, अवसरे
 तं पुरिं पत्ता ॥ १५ ॥ अवगयनियगुरुआगमणवइयरो मतिपुणवो दाउ । वद्धावयस्स वरपरितोसिय तो समयसुत्ती ॥ १६ ॥
 सव्वाए रिद्धोए वदणवडियाए जाइ वंदेवि । चित्तिय नाहियवाई, आणेयव्वो कहेइ निवो ॥ १७ ॥ कइयाइ तुरगमवाहियालिनिस-
 मपरिस्समसमाय । सचिवेण निवो नीओ, गुरुवसही साहिछायाए ॥ १८ ॥ पुरओ परिसाए पयासमाणय धम्ममिक्खिऊण गुरु ।
 मत्ति पुच्छइ निवई, किमेवमारडई सुढोत्ति ॥ १९ ॥ पमणइ चित्तो जाणामि, नाह । नाहपि किपि तो पासे । गंतूण पुच्छिऊज्जइ,
 सकेइ किमुत्तर दाउ ॥ २० ॥ अविहियपायपणामो, पासे गंतुं गुरुणसुवविट्ठो । पडिहणइ जीवकम्माइ, पेच्चलोय च सिच्छाए
 ॥ २१ ॥ “ वराक स कथ नाम, नन्नीभवतु दुर्जेन । आपादात्त मस्तकं यावत्, स्थिता यस्य कुशीलता ॥ २२ ॥ ” अह मुणि-
 नाहो ऊसास-सइ-चिट्ठाहिं साहए जीव । तरुसिहरगपडाया-पकपल्लिगेहिं अनिल व ॥ २३ ॥ तथा—जो तुल्लसाहणण, फले
 विसेसो न सो विणा हेउ । कज्जत्तणओ गोयम । घडो व्व हेऊ य से कम्मं ॥ २४ ॥ एव जीवे कम्मे य, साहिए सोहणा-

“ आलोला चपला तु किन्तु महिमहावका मृगारेनेलश्रेणिः किन्तु न वै निकामविपसा किं काल्लीलानना ।
हेला प्राणहरी हलाहलता किं नाम नैव भवेत्, केय तर्हि समस्तवृषणखनिर्योपा तदस्यै नम ॥ ४६ ॥ ”

तद्वि अपओसमाणो, मणसा वि धीरिमाधरो । सयमारोविद्य सन्वे, अणुव्यए अणसण कुणइ ॥ ४७ ॥ पचनमोकारपरो,
आलोइय-निदियाइयारो य । खामइ समगजतूण, सुहमथूलाड्वराहए ॥ ४८ ॥ मरिऊण सोहम्मो, चउपलियाऊ सुरो समुपपन्नो ।
नामेण सूरियामो, सुसरिसनामे विमाणमि ॥ ४९ ॥ दिव्वाइ कामभोगाइ, भुजए तत्थ अच्छरिच्छाए । तित्येससमोसरणे, सुणेइ
वक्खणमणवरयं ॥ ५० ॥ आमलकप्पाए पुरीए, एगथा सामिवद्धमाणस्स । रइयमि समोसरणे, स एइ सव्वाए रिद्धीए ॥ ५१ ॥
पणिवायपुव्वमेव, देव विन्नवइ नाह् । दसेमि । नियनवन्दारम, गोयमपसुहाण साहूण ॥ ५२ ॥ तित्ययरे तूसिणीए, चिट्ठते चट्टि-
ऊण तुट्ठो सो । पहुणो पुरो पयट्टइ, विसट्टनिपट्टनट्टविट्ठि ॥ ५३ ॥ अह पड्डिगओ जहागयमेसो सामिं पुणो पणमिऊण । तत्तो
चुओ विदेहे, सिञ्चिस्सइ सुफक्खाणओ ॥ ५४ ॥ इति चित्रसारथिनिमन्त्रितकेशिगणधरेण प्रतिबोधितप्रदेशिनृपतिकथा ॥

नरयगइगमणपडिहत्यए कए तह पएसिणा रण्णा । अमरविमाण पत्त, त आयरिअप्पभावेण ॥ १०३ ॥
धम्ममइएहि अइसुंदरेहि कारणगुणोवणीएहि । पहायंतो य मणं, सीसं चोएई आयरिओ ॥ १०४ ॥
जीअं काउण पण, तुरमिणिदत्तस्स कालिअजेणं । अविअ सरीरं चत्त, न य भणिअमहम्मसंजुत्तं ॥ १०५ ॥

असुमेवार्थमाह—‘ नरकगतिगमने ’ ‘ पडिहत्यए ’—परिपूर्णे तथा नास्तिक्यादिप्रकारेण कृतेऽपि कर्ममणीति शेषः । ‘ प्रदेशिना
राज्ञा ’ यदमरविमान प्राप्त, तत्प्रसिद्ध सूर्याभं नाम तत्केश्याचार्यामाहात्म्येनैव ॥ १०३ ॥ ततः सुशिष्येणाऽऽचार्य आराधनीयस्ते-
नापि शिष्यो यथाशिष्यणीयस्तथाह—“ धम्म ” गाहा । धर्ममयैरिखत्वावदत्तिसुन्दरैर्वचनदोषातिक्रान्तत्वात्कारणगुणोपनीते कारणं
स्वकीयप्रयोजन, गुणा शिष्यमाणस्य ज्ञानभाजनतादयतैरुपनीतानि-युक्तानि यानि वचनानि तैर्मनःपहाइयन्निव शिष्य शिक्षयत्या-

बाके ॥ १ ४ ॥ मन्त्राप्रदाने च सत्यवन्द्येरेव सर्वं न पुनरुद्यते । विष्मपि कथञ्चन । तदुच्यते—“ हायं मृत्युवित्तं मृत्युना
 मृत्युसत्त्वमविषय । मितं च न्यूनं सर्वत्र परमं समकालम् ॥ येन च प्राणवन्द्येऽत्मसत्त्वं विष्मपि न मारिषीं तं इच्छिन्मया
 दातव्यमेव— वीथं ” एवम् । इतिहासं कथानां गायत्री मुक्तौ सबन्धि तैव तावदुच्यते—

तुर्मिनितुष्टे, तस्य निष्कस्यु आधि आधिसिस्तविह । इष्टमस्यणो कथनो सि ज्ञानो वि विववणे ॥ १ ॥ विववम
 तदितुष्टो पश्चिमिस्तात्मविष्मत्त्वं । तदिसेष्टगुणाष्टौ कथञ्चन । २ ॥ यत्प्रेय तस्य इराय, अस्ति इतो
 सि तुम्हाष्टौ । यत्प्रेयं यत्प्रेयं, अस्तौ चक्षितो च यत्प्रे ॥ ३ ॥ विष्म परिशीले कथन एव च शिष्टयो निष्कस्ये ।
 विष्मपुमेगच्छिते, विष्मं नोऽस्ति कथनो ॥ ४ ॥ वेधेजो दिसो, यत्प्रेयो कथो तयो तेन । विष्मिषिषिषस्युं एवमगमे-
 गीत्यं एव ॥ ५ ॥ तस्मात्-तुर्गाम-गानि-मैरपुष्टा नु म्हात्तान् । मृत्युवन्द्येन तेन कष्टा पाविदुश्चित्त्येव ॥ ६ ॥ यत्प्रे
 यत्प्रेयं इत्येव तुर्गामिषावचरिष्य । तुर्मिनितुष्टेय यतो ऽस्ति ॥ ७ ॥ यत्प्रेयं तदुत्तमस्य इरा एव
 इष्टुत्तमात् नित्यं । एव मात्तनो इष्टुत्तमौ यत्प्रेय यतो सि ॥ ८ ॥ यत्प्रेयं नित्यमर्गं वा मात्तनविगा यमिस्तमात् । यत्प्रेयु
 कथं । एव तुर्मि कथमेतु मात्तनं ॥ ९ ॥ कथमेतुयत्प्रेयत्प्रेयो यत्प्रेयो च तुष्टो । यत्प्रेयत्प्रेयं इति एव
 कथानो दोषं ॥ १ ॥ अन्विष्टो अन्विष्टो, विष्टुत्तमस्यैव इष्टुत्तमस्येव । यत्प्रेयं तस्य यत्प्रेयं मे सि, यत्प्रेयं यत्प्रेयं ॥ ११ ॥
 तुर्मिनितुष्टवत्—“ एवमन्विष्टना पुंशं यथा इत्येव तस्मात् । विष्टुत्तमस्यैव तदुत्तमस्यैव ॥ १२ ॥ ” एवम्—यत्प्रे
 तुष्टुत्तमस्यैव यत्प्रेयं यत्प्रेयं । एवम् । ‘ अथाने एव यत्प्रेयं वि पीठायत्तनो यत्प्रेयं ॥ १३ ॥ यत्प्रेयं—
 आत्तनस्यैव यत्प्रेयं, तुष्टुत्तमस्यैव यत्प्रेयं । विष्मत्तमस्यैव यत्प्रेयं ॥ १४ ॥ यत्प्रेयं-यत्प्रेयं, इत्येव, इत्येव
 विष्मत्तं तुष्टुत्तमं । विष्मत्तमस्यैव यत्प्रेयं ॥ १५ ॥ एवम् । यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं । यत्प्रेयं
 यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं ॥ १६ ॥ यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं । यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं यत्प्रेयं

मगो पावस्स एसोत्ति ॥ १७ ॥ तथा चोक्तम्—प्राणी प्राणितलाभेन, यो राज्यमपि मुञ्चति । तद्वधोत्यमघ सर्वोर्वोदानेऽपि न
 शान्थति ॥ १८ ॥ वने निरपराधाना, वायुतोयवृणाशितान् । निचन् शृगाणा मासार्था, विशिष्येत कथं शुन ॥ १९ ॥ दीर्यमाण-
 कुशेनापि, य स्वाङ्गे हन्त दूयते । निर्मन्तून् स कथ जन्तून्तयेन्निशितायुधे ॥ २० ॥ निर्मातु क्रूरकर्म्मर्णाः क्षणिकामात्मनो
 घृत्तिम् । समापयन्ति सकल, जन्मान्यस्य शरीरिणः ॥ २१ ॥ म्रियस्वेत्युच्यमानोऽपि, देही भवति दु खित । मार्यमाण ग्रहरण-
 वीरुणैः स कथं भवेत् ॥ २२ ॥ श्रूयते प्राणिघातेन, रौद्रध्यानपरायणौ । सुभूमो ब्रह्मदत्तश्च, सप्तम नरक गतौ ॥ २३ ॥ नरगाइ-
 दुग्दुगाइ-दुक्खफल दुगय सुणेऊण । पुण नरवइणा दुत्त, फलमुप्फालेसु जत्राण ॥ २४ ॥ पाणप्पहाणपज्जन्तमप्पणो पेच्चिरो
 वि वसणमिओ । भणइ गुरु पसुहिंसाए, होइ जन्ने फल नरओ ॥ २५ ॥ अइसयपओसआवेसविवसचित्तो भणइ तो वत्तो । वेए
 विहिया हिंसा मामग पावाय नो होइ ॥ २६ ॥ यत उक्तम्—यद्दार्थं पशव सृष्टा, स्वयमेव स्वयभुवा । यद्दोऽस्य भूत्यै सर्वस्य,
 तस्माद्यज्ञे वधोऽवघ ॥ २७ ॥ औपध्य पशवो वृक्षास्तिर्यञ्चः पक्षिणस्तथा । यद्दार्थं निघन प्राप्ता, प्राणुवन्त्युच्चिर्त्रिति पुन ॥ २८ ॥
 मधुपर्के च यज्ञे च, पितृदैवतकर्मणि । अत्रैव पशवो हिंस्यान्नान्यत्रेत्यत्रवीन्मनुः ॥ २९ ॥ एवैर्येषु पशून्दिंसन्, वेदतत्त्वार्थविद्विजः ।
 आत्मान च पशुष्वेव, गमयत्युत्तमा गतिम् ॥ ३० ॥ अत्राह कालकाचार्या, हिंसा सक्लेशतो भवेत् । किं पाप रक्षितु दत्त !, वेद-
 वाक्त्रेण शक्यते ॥ ३१ ॥ यदुक्तम्—ये चक्षु क्रूरकर्माण, शान्न हिंसोपदेशकम् । क्व ते यास्यन्ति नरके; नास्तिकेभ्योऽपि ना-
 स्तिका ॥ ३२ ॥ वर वराकक्षावर्को, योऽसौ प्रकटनास्तिक । वेदोक्त्तापसच्छशच्छत्र रक्षो न जेमिनि ॥ ३३ ॥ देवोपहारव्या-
 जेन, यद्बन्धजेन येऽथवा । त्वन्ति जन्तून् गतघृणा, घोरान्ते यान्ति दुर्गतिम् ॥ ३४ ॥ शमशीलदयामूल, हित्वा धर्म जगद्धितम् ।
 अहो हिंसाऽपि घर्माय, जगदे मन्दबुद्धिभि ॥ ३५ ॥

किंच—स्पर्शोऽमेध्यमुजा गवामघहरो वन्द्या विसन्ना दुमाः, स्वर्गच्छागवाध्विनोति च पितृन् विप्रोपमुकाशनम् ।

आप्ताच्छन्नपराः सुरा शिखिहुतं ग्रीणाति देवान् हवि, स्फीत फल्सु च वल्सु च श्रुतिगिर को वेत्ति लीलायितम् ॥ ३६ ॥

वशि ५—श्लेष्याकम्बामास्य पशोश्चिपशुलेश्चयञ्चि विवेकैः—

बर्हं तर्गापसोपशुपिठो न प्रथितलं मद्य सुम्पुल्लज्जम्बोव सुख्य साधो ! न पुच्छं वय ।
तर्गं पृथिवि बहि त्वद्य विनिशिया खो पुनं स्वयिभो, एवं किं न इतोपि माद-प्यिभिमि पुनेलया बाम्बकै ॥ ३७ ॥

तपो एषो इषिभो पस्यथ मास्वमा ! मा ख्यसु बक्षिन् । गृध्रजलभरिभो मरु, तस्यो बह्रुल्लवगामि ॥ ३८ ॥ बह्र
बह्र गृध्र-पुसु-पुरिस-भारिभारिं इरिषु जनेसु । मरिचज्ज सचल्लर्कर्मि मरथेमि बक्षिं हुमं ॥ ३९ ॥ को पृथपथि पुने लेव
गृध्र बजरोप न्नि ! एषो । सत्तमरिषेते बासे वक्षिसिस्वथ इर पुतिलं ति ॥ ४० ॥ तन्मयस्वतक्षिच्छो पुच्छथ सो वं मरेसि
ईमि निभे । यन्त्र गुरु परिबाभो होही म्भ मूरिबरिधार्ई ॥ ४१ ॥ हो सो वं बाप्यर अप्यन्निबप्यरुत्तक्यरएवाय । सत्तपि
कठे माल्यरमभस्समेस्सस तिनिवत्तं ॥ ४२ ॥ बह्रनिषिककक्षिफकम्मर-क्याकमेत्तेरं वसिठो तो । पक्षिवाक्य यज्जायं, वं गय्यरकबकि-
वपरिरेयो ॥ ४३ ॥ मिप्यथु पुज्यपत्तिवससीक्य इवन्निबह्रिन्निवत्त । धर्मोद्यार्ई त्तिवत्ति पुज्यमूष पर ठषिरे ॥ ४४ ॥ सत्त-
कक्षिपव्विपी सत्तमरिषेते वि कज्जसुठे सो । निगदिभ्रमाप्यय येव इपि किन्नुप्येवेर ॥ ४५ ॥ सोशुकिर्मि पृथप्यमि रक्खा
पिर व प्थीरि । मास्वमरुते बन्ध, बरं इवेर इसुमेरि ॥ ४६ ॥ साम्भर्मिस्सक्यारिं परिवारिभो त्थो बाप । सो बह्र
पत्तासीप, मारिठं मास्वमरुत्तरिं ॥ ४७ ॥ एवात्तथापुस्सपुएगाब्बिक्कविप्यर इपि सुरे । विट्ठाय पविट्ठाय त्तिवत्त स वम
किभो एवं ॥ ४८ ॥ बाभो सन्तो सो वप प्थमो वा थिम्यज्ज मरिपय्य । इव बकक्षिज्ज वकिभो साम्भोर्पेण सइसपि
॥ ४९ ॥ वो वे विपट्ठुवा भाभो मंठोत्तय नूत्तमेस्य । त्थम्यज्जपि पविट्ठय, व एत्थे वप गेम्भाम्भो ॥ ५० ॥ इव गरिभो
निगदिक्क, ठेरि एत्थे पकायमात्तां ति । विपससु पुज्यस्य, विरेसिणो वापिक्कय वरि ॥ ५१ ॥ इरमिक्कित्तो तो प्थम-
येत्थमं एत्थे इत्थ वत्थ ॥ तेव ति इग्गारेत्थं, मारेत्थं सो सुयात्थो ॥ ५२ ॥ निगदिप वत्थो त्तिवत्ते, वंभो डिप्पुत्तुत्तुत्तुत्तय ।

तलपञ्जलतजालजालकरालाए कुभीए ॥ ५३ ॥ सुणएहि खहखडीकिज्जतो कुभिपागओ स मओ । नरयमि समुपपन्नो, सहैइ ति-
 व्वाओ वियणाओ ॥ ५४ ॥ चिरकाल परियाय, पालिता कालगायारियपहुणो । अणुपत्ता देवत्त, अविहवाई अथाएवि ॥ ५५ ॥
 ॥ इति सत्यवचनोपरि कालिकाचार्य-असत्ये तुरुभिणिदत्तकथा ॥

अधुना गाथाभावार्थ—जीवितमपि 'पण'-मूल्य कृत्वा जीवितमपि व्ययनीय-विधयेत्यर्थ । 'तुरुमिन्या' नगर्यां दत्तस्तु-
 रुमिनीदत्तस्तस्य पुरत इति गम्यते ॥ कालकाचार्येण शरीरमपि त्यक्त स्वामिप्रायेण न तु त्यक्तमेव । न च नैव भणित तद्भयाद-
 धर्मसयुक्त 'यज्ञा स्वर्गादिफला' इत्यादि । तदभिप्रेत-सावद्यमित्यर्थ ॥ १०५ ॥ यस्त्वधर्मसयुक्त कययेत्तदोप न्प्रान्तेनाह—

धर्मसयुक्त 'यज्ञा स्वर्गादिफला' इत्यादि । तदभिप्रेत-सावद्यमित्यर्थ ॥ १०५ ॥ यस्त्वधर्मसयुक्त कययेत्तदोप न्प्रान्तेनाह—
 धर्मसयुक्त 'यज्ञा स्वर्गादिफला' इत्यादि । तदभिप्रेत-सावद्यमित्यर्थ ॥ १०५ ॥ यस्त्वधर्मसयुक्त कययेत्तदोप न्प्रान्तेनाह—

फुडपागहमकंहंतो, जहट्टिअं चोद्विलाभमुवहणइ । जह भगवओ विसाळो, जरमरणमहोअही आसि ॥ १०६ ॥
 यथावस्थित धर्मं सुष्टु-व्यक्तवर्णत्वात्प्रकटमगूढार्थत्वात्प्रकथयन् 'चोद्विलाभ' प्रेत्य जिनघर्मप्राप्तिरूपमुपहन्ति, परलोकै जिनधर्म

न लभत इत्यर्थ । 'जह भगवओ' इत्यादिना दृष्टान्तः स्पष्ट । तत्कथासदोपपन्नवद्वयकाथाप्रायो(न्तो)ऽय यथा—
 इह नाहिरायजाओ, भयव सजायकेवललोओ । समवसरणमि चउहा, सचमविग्व पयट्टिसु ॥ १ ॥ पच य पुत्तसयाइ मर-
 हस्स सत्त नचुयसयाइ । सयराह पव्वइआ, तमि कुमारा समोसरणे ॥ २ ॥ ददइण कीरमाणि, महिम देवेहिं स्वत्तिओ भिरिई ।
 सम्मत्तल्लदुद्धी, घम्म सोऊण पव्वइओ ॥ ३ ॥ सामाइयमाईय एकारसमाउ जाव अगाओ । उज्जुत्तो भत्तिगओ, अहिज्जिओ
 सो गुरुसगासे ॥ ४ ॥ निसियतरवारिधारतिव्व सव्व तवेइ तवमंगं । अहियासइ अइइसहनावीमपरिसहप्पसर ॥ ५ ॥ अह
 अन्नया कयाई, गिन्हे उण्हेण परिगयसरीरो । अण्हणणण चइउ, इमं कुल्लिं विचिंतेइ ॥ ६ ॥ मेरुगिरिसममारो, नहु मि समत्यो
 सुहुत्तमवि वोडु । सामन्नए गुणे गुणरहिओ अहय ससारमणुकुली ॥ ७ ॥ पडिवन्नं पव्वज्ज, वल्लितो अह कह न लज्जामि ।
 पारेमि न पालेउ च ता गई का महेयाणि ॥ ८ ॥ एवमणुचितयंतस्स, तस्स नियगा मई समुपपत्ता । लद्धो मण उवाओ, जाया

मे साधक दुःखी ॥ ९ ॥ कृष्ण शिखरिण्य भाग्यो निरुक्तदुःखिणाद्य । अविर्भिर्यस्य च होत शिखरं मयं त्वियं ॥ १ ॥
 कोर्भिरसुमधैर्यस्यो नरपं तुष्टेन सखिद्युतो । मूढायाविवशस्यो वेरस्यं मे सद्य होत ॥ ११ ॥ एष शूलज्वरार्कवद्य मिय-
 मारिपभिस्युक्तिगो । सुखीये सो परमं पारिव्यजं पचयेत् ॥ १२ ॥ नरं वं पश्यस्यं, द्रष्टुं पुच्छेत् शत्रुवजो कर्म । पर-
 व नदीन दो सो, विनासने दत्त वरिष्यद्य ॥ १३ ॥ स्या—एतो विव परमलो परमलपद्याह्यो प नारुस्यो । सख्येत्त-
 मय तुन एष शेषविकल्प्य विरिच ॥ १४ ॥ कर्मव्या अस्मिन्ने अत्रिय १२ धामियो छीसे । एमकगतएस्तु य विद्यए छो
 छमिच्य सति ॥ १५ ॥ पुण्य क्वार वा, मयो मयादिनो लमोद्यते । मित्त-वति-स्थाप्यं नगर क्सेर यज्यति ॥ १६ ॥
 नर पत्य नरवरिसो ठाय । हेमे छंदिष्य परिषाय । नानो पि छोपि रोधी, धयो नालंसि शिवकरो ? ॥ १७ ॥ क्त-
 विठैर्दं नरं नारपरिष्याको अयमगद्य । सुककककस्तुते, एते सनर मर्या ॥ १८ ॥ वं इत्य विजिन्ये, एष मरिय
 दुष्किको छेतो । कर्मवरापकनदी अपचिन्तो वीरमारिण्यो चि ॥ १९ ॥ न्यागणे इद्याप्यं शिबिटु न्येन पोष्यारिवर्द ।
 शिबिटपकनदी मूयप शिरोकर्मि ॥ २ ॥ वं कर्म छोअं एम अरिक्तयुस्वारीरो । अमिर्भिरज्य सिष्टं, मटीरुमपरि-
 चय ॥ २१ ॥ सो निवत्य न्याग्यो, अज्य पयारियं च शिस्तुतो । नंर अशियुक्तो इयारि मरुणरि कयुदि ॥ २२ ॥
 क्सा ॥ वे सुकटा अंसि तुमं क्सापकनीनं । दोदिसि एषनस्ये अपपिक्यो वीरन्यायो चि ॥ २३ ॥ न्यागणे इद्याप्यं
 शिबिटु नामेव पोष्यारिण । शिपमिचपकनदी, मूयप शिरोकर्मि ॥ २४ ॥ नपि वे करिष्यत्, नपमि नरं इमं च ते
 कर्म । च दोदिसि शिवकरो अपचिन्तो तेन नपमि ॥ २५ ॥ एनं वं नोअं, अज्य पयारियं च शिस्तुतो । अयुक्तज्य
 सिष्टं, शिपीकनपरि नर शिरो ॥ २६ ॥ वं कर्मं छोअं, शिवं कल्येतिज्य शिस्तुतो । अयारिष्यक्यारिसो, क्त-
 सिठैर्दं इमं क्त ॥ २७ ॥ नर कस्तुरेकस्यो मूयपरिषय पकनरिच । नरियो शिष्यपप्यं, नरो क्तं पचियं मय ॥ २८ ॥
 नरपं च इद्याप्यं, शिप य मे पकनरिषेधत् । नानो क्तमपप्यं, नरो क्तं कर्म ॥ २९ ॥ पुच्छंज्य नरो, कनरिप

वेद साभिणो सीसे । गेल्ले त साह, असजय नो पडियरति ॥ ३० ॥ तो अप्णो निमित्त, कविल दिक्खेइ सीसमेण । पुट्टो
 कहेइ धम्मं, कविला । इत्यपि इह्यपि ॥ ३१ ॥ दुब्भासिएण एकेण, भिरिई दुक्खसागर पत्तो । भमिओ कोडाकोडिं, सागरसरि-
 नामधेज्जाण ॥ ३२ ॥ तम्मूल ससारो, नीयागोय(त्त)च कासि तिवइमि । अप्पडिक्खतो वभे, जाओ देवो मरेज्जण ॥ ३३ ॥ ततो य
 परिव्वायगभावेषुप्पज्जए चवेज्जण । एवं छव्वाराओ, पारिब्बज्ज पवत्तेइ ॥ ३४ ॥ सुरभवअतरियाओ, तत्तो भग्गमारो भमेज्जण ।
 जाओ खत्तिपुत्तो, नामेण विस्सभूइ ति ॥ ३५ ॥ पव्वज्जिय सो काउ नियाणमासि तिविट्ठुवेक्खो । जह चफो मूयाए विदेह-
 वासमि पियमित्तो ॥ ३६ ॥ छत्तगाए राया, नदणनामो पव्वज्जिज्जण वय । कयत्तियनामकम्मो, जह जनुद्दीनभरहमि ॥ ३७ ॥
 कुहग्गामे तिसला-सिद्धत्थसुओ अहेसि वीरजिणो । तित्थ पवत्ति(समत्थि)ज्जणं, जह सइसोम्स गओ मोक्ख ॥ ३८ ॥ एयतरेसु
 जाया, जह नरयसुराइणो कमेण भवा । तह सव्वं नेयब्ब, वीरजिणिंदस्स चरियाओ ॥ ३९ ॥ इति मरीचिकथा ॥ १०६ ॥
 मरीचिश्च भाविभूरिभवभ्रमणत्वाद् व्रतादचालीदन्ये तु न चलन्त्येवेत्याह—

कारुणरुणसिंणारभावभयजीविअंतरुणेहिं । साह अविअ मरंति, न य निअनिअमं निराहंति ॥ १०७ ॥
 अप्पहियमारंतो, अणुमोअंतो अ सुग्गइं लइइ । रहक्कारदाणअणुमोअगो भिगो जह य वलदेवो ॥ १०८ ॥

दृढवताः साधवः अपि म्रियन्ते न पुनर्निजनिमं-स्वप्नप्रतिपन्नाभिप्रह कारुण्यादिमिनुकूलप्रतिकूलविराधयन्ति-स्वण्डयन्ति ।
 'कारुण्य'-रोग-दुःसुखादिना दीनादौ पीडयमाने हृदयार्द्रभावा । 'रुद्धि'-जननीजायादिविलापः । 'शुद्धारभावा'-कामोद्रेकका-
 रिणो योपिदादिविच्योका । 'भय'-दृप-प्रत्यर्थि-स्तेनादेव्याम् । 'जीवितान्तकरण'-पाणप्रहाणसपादनम् । तदेवं स्वय व्रतदाइय
 धिधेयम् ॥ १०७ ॥ यस्य तु त नास्ति तस्य तद्वति प्रमोदोऽपि महाफल इत्याह—“अप्पहिच” गाहा-‘आत्सहितं’-स्वपय्य
 तप सयमादिकमाचरन् सुगति स्वर्गादिका लभते । ‘अनुमोदयश्च’-दानमानसाभ्या समर्थयश्चेत्यर्थ । किंनत् यथा-‘रथकारो’ दान

एतन्मो कस्मैवतए-ईव्याहुमात्मन् क्वा च वरुण्युमोएके पूगा । क्वा च वपासैपमरुपमात्मीरिमापाम् वजोप इति ॥१०८॥
यन्वार्क इन्द्रनाड्यान्वत्तएकेभ्यश्-

अरु वारुण्युपैर, विरिच्य एरुपर इति भिचंतु । दुग्धादुपुव्युपरमि वृमिष गमिणिय च ॥ १ ॥ समरे परामोस्य
रुलिफर्मि क्वाकर्मतन्नि । एता कोसंरकर्मि एमाकमोरुण रोवि ॥१५॥ पानीमालक्यमरु, वज्जेवो इरेयमपुज्जो । सुचो छाष्टि
वले वापुम्येव चर कियो ॥ ३ ॥ अर पृथिविओ कोपुमरुमल्लिष इरिच स पंजुमपुए । अर मेमिमरुपरिणमो, त्रेथमि
क्विरुपवीदि ॥ ४ ॥ अर अरुज्जत्तक्याए, एए पर संकिओ छाकम्माल । वज्जेवो संमोओ, तुरिकारै तल्ल संवचो ॥ ५ ॥
केपिच व लएसर्क पिआ ससिणो पि सुवओ वापेघा । पकिपुठ पारसं उअं वि संठविपज्जपुठओ ॥ ६ ॥ वा जोपर अर
मेओ वा रेज्जर इरिक्काम्किउप्यउपरिये । ए दुमिमिपमेके चिर पि ति क्वा(क्वस)चिओ विअए ॥ ७ ॥ पकिजोदिओ वि
प्यमि इ, वात्त न संपेए वा मयं मात्त । अमुक्कमरुणाओ वज्जेवो रोएरं क्कओ ॥ ८ ॥ वाहो वा सुरेओ वा, वो कोर वने
स रोए अर दुरओ । केपेस सुएसुओ कियो वांमि मरुमात्त ॥ ९ ॥ वांठं इरुअं सुमयं मरि सुच पमरुमएसं । पारुवि
प सुमुरिणा वा मूल स कोए वावरीछो ॥ १ ॥ तो पवत्त अज्जां, पेरिसुवां च वचमज्जओ । मेव मरुपवत्तियं
कंमि मरुमाज्जियि ॥ ११ ॥ ए इरु ! इरु ! इएव ! इएव ! पविप ११ पु पविपकं । अरुअं न इएवि इ, तुअ
अए इएव पाए टुओ ॥ १२ ॥ वेस्यमकिरिमेपाममिक्केये पि संवचं वापं । अमए अर तुए मरुले अरुमिय जीवमि मिवज्जे
॥ १३ ॥ मोअइ इले वोअ, सिरेअरे मियइ क्कमज्जियि । अरुअ इपं ओअइ, मवीपं पनिरपत्थरि ॥ १४ ॥ एज्जेगे वरि
कंमा, कंम विअए निरिएरघाणे । मियिक्कियुवाकंमए, वरीमए मक्कमरुवज्जु ॥ १५ ॥ इगाए एज्जेगे, एज्जेगे इअए
एए क्कमेव । एज्जेगे च सवए, एए एज्जेगेयत्त ॥ १६ ॥ इएवि मोएरुओ सएअ वाधमंवांठं अरुअं । इएव
वि इ पुममिअं चं चं अरिअए रोएव ॥ १७ ॥ वरि वाज्जेवोस्य - पुममं वजुपेयएल सिपुल पज्जमएअंओ विवडएव्य

यत्र गुरोर्गिरा वसुमती वद्धो यवम्भोधिः । एकैक दशकन्धरक्षयकृतो रामस्य कि वण्ण्यते, वैवं वर्णय येन सोऽपि सहसा नीत-
 कथाशेषताम् ॥ १८ ॥ पुनश्च स्नेहोत्कर्षात्—अज्जवि जीवइ रुद्धो त्ति, मुणिय परिभमइ जाव छम्मासे । स्वधारो वि य मडओ
 वणमज्जे मोहवसवत्ती ॥ १९ ॥ जाणतो वि हु सुल्लो, अहह महामोहविलसियमपुव्व । दढमधियाणिय मज्झं, जेण नडिज्जति
 गरुयावि ॥ २० ॥ उक्त हि—कूटूद् ब्रह्मन्द्रभूतेरित्यादि० । (पा २०६) अह जो विमाणघासी, जाओ सिद्धसाराही आसि । नियइ स
 राम हरिनेहन्धियमडवीए भमडत ॥ २१ ॥ उत्तमपुरिसस तणुत्ति, न सल्लु किमिगहि जज्जरिज्जत । मडयं वह्तमंसत्यलेणमण-
 वरयमथत ॥ २२ ॥ पडियधमहुम्माण्ण, मत्तचित्तो माए इमो सामी । वोद्देयव्वोऽवरस, कयसकेण पुण्णभवे ॥ २३ ॥ इय
 पडिनोहोवाए, कुणेइ दसइ स ताव ण्णत्थ । कयकोहुनियरुनो, सेउतो जज्जवरुल्ले ॥ २४ ॥ अइयिसमपव्वयाओ, उत्तिन्न सम-
 महीए सपत्त । सधइ सगडं अइगुरुसिलाण सयसिक्खर जाय ॥ २५ ॥ भणिय वल्लेण एदहगेत्ताए सिलाए चुन्निय ण्य । सवडमि
 सगडमइमूढ ! कह न त होसि हसणिज्जो ॥ २६ ॥ भणिय देवेण जया, जीयिस्सइ ते मओ इमो भाया । सगडपि तया सज्जं,
 सज्जो होही ममेयपि ॥ २७ ॥ आयन्निज्जण ण्य, रुद्धो रोहिणिसुओ पुरो चलिओ । दुग्गुए ! अमगलाइ, रे जपसि कि ति
 पभणतो ॥ २८ ॥ पवभिणिसारोवित्तो, सुद्धसिलाए सुरो पुरो दिट्ठो । हसिउणसुवाल्लो, तदेव तेणचि वलो युत्तो ॥ २९ ॥ अवरत्य
 चिरमयाए गावीए सघडित्तु अट्टीणि । नीरेइ नीलचारि, तवगओ कुगइ नीर च ॥ ३० ॥ ण्णत्थ उगदावग्गिदइउमगारस्स्यमा-
 वन्न । काज्जण थाणय पाणिण्ण सिंचर महाकस्स ॥ ३१ ॥ अज्जत्थ हत्थियेग, मयग सजुगरुए ससुट्टर । सेणाए सज्जियाए,
 मिट्ठो अकुसकरो होउ ॥ ३२ ॥ सब्वत्थ उवाल्लो, देवो त तेव उत्तर देव । चित्तइ वलो त्ति चित्ते, चमफिओ किंचि पडित्तुओ
 ॥ ३३ ॥ सुत्ते रत्ते कह कोइ, इए नरो इय पयपिरो होजा । ता किंचि कारणं ण्णत्थ, अत्थि इअ नित्तिए तेण ॥ ३४ ॥ पडग
 पयडइ अमरस्स, रुवमइचपलुडुलाहरण । हारद्धहारेहत्त-दियमए नगली नगइ ॥ ३५ ॥ तो अइसिणिद्धसिद्धत्थसारही गेइ
 हल्लहरस्सेव । पथभिजाणिय जोडियकरजलि त स पुच्छेइ ॥ ३६ ॥ कि वन्ठ ! अचठरिज्ज, अमरो सिद्धलओ तओ तंति ।

तेन वि इति च पाठिष्वन्यस्य कर्त्तुमि कर्त्तव्यी ॥१७॥ विवरेण पुण विविरेष सुवित्रं चान्दमेव समास्य । इयं च बह सावित्र्यमप्यप्य
सुप्तो तत्र कर्मो ॥ १८ ॥ कर्मव्यतिरिक्तमयेवेत्, सुदरेण विद्यो ब्रह्मसुमारेण । यन्मपपद्ये चास्मत्त तेव पत्तो च देवत ॥ १९ ॥
अह्मयुयाप्यद्रेत्येव नासि मन्त्रिनो विभेव हरिसम्वन् । कर्मो तद्रेण मन्त्रं, पतिव्यक्तं तत्र सुते ॥ ४ ॥ हरिणा ब्रह्मसुमारे
वि बोक्तुर्नै वव्यिक्तम पेचन्विचो । धनुसद्वेष्य बन्वो संसर्गाम्बेधीणि होत वि ॥ ४१ ॥

विच—मोः प्राच्यासिमनोऽपि—कर्मव्यतिरी—यज्जगत्तुविधिनी—पञ्चान्तविधिनिरुद्धचित्तमामोनेव संस्कारिष्वप्य ।

ब्रह्मसुमारेण कर्मो तद्रेण मन्त्रं चान्दमेव समास्य ॥ ४१ ॥

वि तेषां तद्रेण मन्त्रं चान्दमेव समास्य ॥ ४१ ॥

वि तेषां तद्रेण मन्त्रं चान्दमेव समास्य ॥ ४१ ॥

वि तेषां तद्रेण मन्त्रं चान्दमेव समास्य ॥ ४१ ॥

वि तेषां तद्रेण मन्त्रं चान्दमेव समास्य ॥ ४१ ॥

एव वेचिन्तव्य सोढव्य एवप्ये गतिस्सोचकम्यार । हरिकला सुबभूव, सुदरेण चह सुप्तिरप्युक्ति ॥ ४७ ॥ कर्त्तव्यमि चाल-
सुप्तयो गण्ठेयमयायो फो । सुदरेण नाम विभेच, पेसिमो तस्य विप्यपर ॥ ४९ ॥ इतिरे चहा विविरेव, पेसिमो यम्य ।
पुण्य पार्थमि । कर्मव्ये परिकर्मसु, परिकर्मसु सोक्युक्तमि ॥ ४७ ॥ च एवव्यिक्तोयेवत्यदिर्दसमिक्तसुएतसा । संसारप्राणा
परतास्त्वविरिच एकपसरिच ॥ ४८ ॥ एवं चारसुक्तिरो पस्त् पाठ्यव्य ब्रह्मणेवेत् । निरेण्यं पथ्व्यं पथिव्यमद मरिचो यद
॥ ४९ ॥ तस्य सुपीरे बदिगच्छन्निद्वारस्यपर सुक्तयो । इन्द्रगुणिसामायात्, तद्रेण तिम्यं तत्रबालं ॥ ५ ॥ दुर्गिचिगिरिन्मि
चाएजनिर्वमि चमिचय पुण्यस्यस्यमि । संगमस्यत्यद्वयविन सुप्ते विच ब्रह्मविरिचमो ॥ ५१ ॥ एतस्य ब्रह्मसामोवेवम्य चकनीक्यो

पुराईसु । अइनिविडवम्मुम्माइमासलो परवमो होइ ॥५२॥ करधरियद्वानियमिय-रुडिअओगुएपइयपगसा । अरुडिराकपुअचरिह-
 अवरा कानि एइ पह(डु) ॥ ५३ ॥ अउरा रोयत पिडु थणयय उरुण्ण पाणरुण । नइ तइ भूमीण छट्टियमागअए इच्छ
 ॥ ५४ ॥ दूवते वरइतीगठि कठमि देइ वाइत्स । वल्लपयालयथाइलाइयग पुभमतीण ॥ ५५ ॥ निन्त रिती एगा, सुइरुम-
 लाइल्लोणेकत्तइच्छा । पत्तमि अपत्ते थिय, पत्तियविरिओ न राणाइ ॥ ५६ ॥ इय अममपसभिस्सिय, वल्लेयमहायुणी
 कुणइ नियम । पुरत्तगरागरामाइ-मअयारे न पविसामि ॥ ५७ ॥ अच्छउ वणमअगओ, तं वयतो मएणपरियारो । पारेइ
 तथा जइ एइ, तत्थ पइओ व सत्थो वा ॥ ५८ ॥ नासगानिद्विलयणो, पल्लयल्लवियपयअयुयंथो । पाएण काउमणेण, येय अ-
 च्छेइ शायतो ॥ ५९ ॥ नल्लेयमहायुणी, अमययुत्तिआ टोरजायीत्ततो । कुणइ पुग्गो एगो, आइत्तरो वअयुयमणंयं ॥ ६० ॥
 पुणु पुणु पवेइ पाएयु, पास दिरिदिद्वियाइं पकरेइ । माय ताय भाय व, मअए व वमोण्ण ॥ ६१ ॥ सुइरुमलाइल्लोयगओउ-
 लोयणो उट्टोओ निसत्तो वा । अणअय पुच्छउउउमअउइ पुरओ पचाल्लो ॥ ६२ ॥ पट्टिओ मअयो वा, पोएण नो तेण चइ
 अइ ठाइ । ते जाणावइ सुणिणो, ताण रत इगिअमण्हि ॥ ६३ ॥ अए रइयारो एगो, कअइ तअयागओ नइगरेण । आवात्तिसिअ
 सगडणि, भरइ दकणि छिदिता ॥ ६४ ॥ इरिणो तत्ताणु, आयरओअंगेरगिगागारे । पाउरंरं अइइ, तत्स पुग जाइ पुग एइ
 ॥ ६५ ॥ अइ रइयारो पुच्छइ, अउचिपुरगो किंसेस वीमथो । किं एइ जाइ इय व, क इगिअगडगारियारो ॥ ६६ ॥
 निअण निहुरिअणं, नरेहिं कइिय लहेस सुणिपासे । मच्छइ पुगसागअउइ, उच्छइ भिसं व दयेउ ॥ ६७ ॥ रइयारं सयमेव
 तत्थ गवूण वदिअण सुणी । भणिओ मते । भिसं, गेणइ अणअउइ रगणि ॥ ६८ ॥ अए रइयारो पुरओ, इरिगननिओ
 सुणी तएणु जाइ । अणुमणेण लणो, अर सुग्गो वि सत्तियो ॥ ६९ ॥ तत्तपाणवीररिओ, छिओ पत्ते महायुणी गंउ ।
 तट्टवियलोयणो इरिअओ विअिअर सनीयमि ॥ ७० ॥ पत्तंतामि वरुडिय-अच-अणुग-पयारभिसंत्तरो । कइठारो वत्तिसंज,
 साए पत्त पसाइइ ॥ ७१ ॥ इरिणुअओ वि इरिअउसंयवाइपाअपुत्तयो । पित्तेइ अइसवोहं, मए गळो अउ पारोए ॥ ७२ ॥

वच्छ ! वच्छलु एहु धरवासु मइ पालिउ एय चिरु तुञ्जु सन्तु सपइ समप्पिउ, मई लेवउ वउ अवसु भवसरुतु भगुरु विगल्पिउ ।
 ॥ ४ ॥
 पाणमियदिव्खागहणु करइसु देविणु दाणु, चवहिं पुढेहिं पढिमाहउ कारावइ सुपमाणु
 ॥ ५ ॥
 छट्ठट्ठइ उट्ठु पारेइ अणियिउ सत्तु तवइ पढइ पुढइ जं भिक्ख पढिइ, त देइ दीणाइयह दुइयमाणु कागाइ घहइ
 ॥ ६ ॥
 मयरमच्छसखाइयह भागु तइज्जउ देइ, पुढइ चउयइ होइ जइ पाण तेण सुधरेइ
 ॥ ७ ॥
 वरिसवार छट्ठु उक्किट्ठु पालेविणु तिब्बवतु अंतकालि मासोववासिउ, मिल्लेविणु पाण लहु जाउ चमरु वंचानिवासिउ ।
 असुरकुमारह चक्कइ नवविक्खसु चमरिउ, ओहिनाणी जोयतु सिरि उवरि निरिक्खइ इहु
 ॥ ८ ॥
 जो जगुत्तमि रम्मि सोहम्मि पढमिल्लि कप्पपवरि सभसुहम्मनामहि महालइ, सिहासणि रयणमइ सइ सुररुज्जु पालइ ।
 नियपरिवारि असेससहु मिलिय भूरिभोगु, पेच्छंतउ पेच्छयणु अच्छरत्तच्चणि चगु
 ॥ ९ ॥
 अह तह्ठिओ त निरिक्खतु चढक्किउ चहमइ मिसिसतु कोवेण पुच्छइ, मइ दुरतलक्खणु कणु उत्तमणि आसिणु अच्छइ ।
 कइहिं देवकप्पाहिवइसक्कु कइज्जइ एहु, सासयभावितसामि इह किं किर कोहु करेहु
 ॥ १० ॥
 चमरु सामिउ चमरचचाहि तो उम्भडिभउडीभरुमीडिउगमालगु भासइ, को सासयभाउ भणि करउ तेव सो जेव नासइ ।
 गहगणगधन्वासुरह मज्झि न पेक्खउ कोइ, मह चल्लतह सम्मुहउ खणु एक्कु वि जो होइ
 ॥ ११ ॥
 चलिओ आवहसाल दप्पेण तु(चु)पा लइ पाणितलि परिहइउ उइउ सो धरि, चह्लिउ सो सक्कुवरि रुट्ठु नाइ जुवराउ सगरि ।
 सुसुमारपुरिपहु नियइ अह कयकाउससगु, एगाराइपडिम ठियह नमइ पायपीढगु
 ॥ १२ ॥
 भणइ सामिय ! तुञ्जु अणुमावि भंजेवउ सक्कु मइ हयपयाउ सपइ करेवउ, निनासियतेयसिरि पुट्ठि दिउ आलोईयवउ ।
 इय सामियनिस्सा सबलु चंचाहितु चल्लेइ, वद्धारेविणु दिव्वतणु लक्खपमाणु करेइ
 ॥ १३ ॥
 अइसुदुद्धरु इइरासु पारभइ पायतलि जेण तुगइगरविडोअहिं, पुणु पक्खुम्भेयमरि तं नहणि उट्ठणु खेल्लहि ।

मरि दुस्सकपचटमिष ७(१)दिन केरी अमोहा, भित्ति कामाडिग विपुण्यु नि विविष्णुप्या बोसा ॥१२॥
 दुप्य विदुस्सविपयसंघोइ गण्णन्निमुयाएरा जेय वधि वाळ्यु भंझिदि पूंजरिष्णुपरि दुएण्णदुघट्टुणु उड्डिपि । ॥१३॥
 वधिरिक्कणु निगळणु दुएणु याए समणु, गिरिक्करि केधरि दुएिष उड्डरि प निगाममणु ॥१३॥
 कण्णपमवधिपिण्ण(म)एवं वाट्टुगं विगसुएवधिरि उड्डि उड्डा, विमयेस्सेअसधिरिअगाएपमि येरे नि वधर । ॥१४॥
 धएण्णपयअएण्णयमरिओ धाए पूए, मुनि पूएर अनेर निरएण्णपयभेयेय ॥१४॥
 उड्डि धेरेदि धाएण्णेरे दुमुणुएव सुणु विप वण्णणीदि विव वासमोएिय, मधिरिक्किअिणु वा एणु विघळ्ळरिम्यास्सवीडिय । ॥१५॥
 एवएण एंथेदि पुव विव मक्किअवएमाअ अे एधर एणु वाळ्ळ सुधि सुमेरविषाअ ॥१५॥
 अन्नि दुंएअ येरे अम्मिदुर सुरक्कणिवि अण्णअंठि विपय एणु खिरिउंअ सुलिय, धाएण्णु येवधिरि अमुमम्यर मएण सुतएविय । ॥१६॥
 मेएण्ण सुपिएअ वरि वाएणीएसिगाअ, सुरअयमिणी अम्मंणु गर वय सुणंअनुमाअ ॥१६॥
 एण एणुएव वणि अंअन्नि ओ वंणु मेरुगिरे एव पूएरुएिय एण्णए, उंवाए एअरेएण येदि वंअिअएवधिरिअमरिय । ॥१७॥
 एण्णी वरुदि अण्णएअ विविधिरिधि एण्णएवि निरअमवाएरि अन्निगण्णि एविय एंमए एंमए वि ॥१७॥
 विक्कलएणधि अरिओ केवि वएण्णएवि पीडियवधिय सेस्सअअएवअरेस्सएण्ण)दि, अण्णुदुपिणुएण वधरि उएण्णएण निणु(धु)मेस्सदि । ॥१८॥
 गण्णोमाएराएवण्ण एणु विधि न एणए अंनि वअन्ण येदि एव वरि एवएण्णएण ॥१८॥
 एंणु वंणए मंदि एणए वमण्ण नि उंठियए वएणपनि एणु वधि अण्णु, एण्णएण्णएण्णु एण्णेणु दुधिमि एणुए । ॥१९॥
 सुंथिअए एण्णं एणए एण्णएणिमेणए, गणु वरुदि न वम्मियए सुरक्कणियएणए ॥१९॥
 वमर एव वएण्णअए मंदि अण्ण अण्णएरि विर अणुणु एिण्णु निक्कए, एमएमेव ओइमएण एमण्णुएण अन्निउण्णएिण्ण । ॥२०॥
 एण्णंथी उणए एणु विविधियार नेणु, उंअवंअ एण्ण एिण्ण न एण्णनि एोए ॥२०॥

तियससासिउ त निरिक्खेइ अइतिक्खकोवंगिवसु भिउडिभिगिगुरनिडालउ, कसु 'सुट्टउ कार किल कासु जाउ इय बुद्धि चालउ ।
 ॥२१॥
 जाणेविणु पभणेइ हरि रे चमरो अइवळं, मूढे ! अप्पघत्तगु' रमिउ ज इइ आउ आसकु
 ॥२२॥
 जाव बोल्लणलणु चमारिउ महओसरि म(स)त्यह चहु वंडु पिक्खेसि किं नहु, असहतउ सुन्नमणु सक्खतेउ ता जाउ निप्पहु ।
 ॥२३॥
 बोल्हु न कल्लुवि नीसरइ तत्तिउ सुट्टउ मरुट्टु, विसिपक्खा पिक्खेइ खलु नासणनट्टि' पयट्टु मोट्टिव मलंतउ ।
 ॥२४॥
 भणइ तक्खणि सक्कु लक्खकु रे चमरा ! मरसि तुहु रामणु सगेइ दिंतउ, सुसुवरिनट्टसु इय पयट्टु मोट्टिव मलंतउ ।
 ॥२५॥
 अह महुब्भडकोडिबमोलिकरंपकयपतु खणि सफि सुक्कु नीसकु पुट्टिहिं, उप्फालजालासहसजडफलालु खयकालु दिट्टिहिं ।
 ॥२६॥
 फारफुरतफूलिंगणु तडयहरावविसालु, तसु लगउ अणुमगि निरु गिरिसहारकरालु तित्यु जि सुट्टुद्धर ।
 ॥२७॥
 सक्कु चितइ तासु का सत्ति माहणु कासुवि रिसिहिं सुंसुमारि ता दिट्टु जिणवर, तसु निस्सामहिम इय जाइ वज्जु तित्यु जि सुट्टुद्धर ।
 ॥२८॥
 हा हा जिविउ मञ्जु इउ, होसइ सामिहि पीड, सपइ कांइ करेसि हउं अइइ अतफियमीड धरेइ खयकालअगणिहिं ।
 ॥२९॥
 ताव धाविउ सक्कु नीसंखु नियइलिय लेवा खणिण सामि पासि अपहुत्त असणिहिं, जो जालाजालमरि धुरु धरेइ खयकालि पेच्छइ ।
 ॥३०॥
 माणुस मारइ तियसतणु पुणु फुडफाडणफार, अब्बवि पावइ नेव हरि निय करयलि सयधार फुडफुलिंगु दमोळि पेच्छइ ।
 ॥३१॥
 चमरु चल्लिउ मेल्लकारेण भयभिमलसु(उ)ल्लमणु कपमाणतणु ताव अगइ, उप्पुफ उप्फासहसु फुडफुलिंगु दमोळि पेच्छइ ।
 ॥३२॥
 परिसफइ सफो वि अणु ते केरिस पडिहाहिं, नइसिरि रयणावलि खुडिय न रयणाइ पडिहाहिं सक्कु सइ इलिय धारइ ।
 ॥३३॥
 वज्जु जतउ चमर अणुमगि जावज्जवि तेयसिरि झल्लल्लु नो चमरु पावइ, चउगुल अंतरइ ताव सक्कु सइ इलिय धारइ ।
 ॥३४॥
 मिरियगिसु होएवि तउ पडुपायतरि लुक्कु, भुयणभाणु सरणाय गउ चमरु सफि तो सुक्कु

मणि महदभ्रधारस्त्रिणार पुर्कंठार मरुतिर मदि ममिषि मयु बाम्भर सुरेखर रे पमय ! म्रुद्र ठंठं बादि निगु मरु बापद नीमखर ।
 ॥२५॥
 बम बाग बापिन्म ठंठं बाबुपापपशाठि, बादिपात्ररूपाजगु मुंनमयु योगेमुदुसुसै
 समुद्रु बादिदि बाबुपन्मोषि सोइमिन्म इषि गव फसर बमरूपाविष्णुप्ल, मित्रसंवर द्यपि ठंठि बापुधरपर परिबाद बाप्यर ।
 ॥३॥
 पमपयोव फसन्तु पुरि मुसुभारि मिदियु, पुरव पन्थर धामिचदि लारधामसुंयु
 धारिधरिबिष्णुभरीष्णुयुज्जिष वेपु पुसु गुद्रयुवेर धरणु मारुठ, कन्डाकित्र ताभक्तव परिध पारु पाठु धरुदिरि पयम्भठ ।
 ॥३१॥
 पन्थर इवदि सुकन्थर संगण्ठार को धरुठ, सुकन्थर धरुक्मेव ठिब फसर निपाद्य बरु
 फसर पन्थर फसरकेवर्दि धरुक्मेवि ठंठि तुल्युदुट्टि म्रुद्र निरुमिन्म वि पममप्यपापुकरणएणदुसुंगोर सञ्जिबि ।
 ॥३५॥
 काबधरि नीरदिनेसर सि अममयु पोरुठ, विष रंगयु वरकप्यवर मयिगेठदि निबरेय

एवं पूज्यत्वं सुर्वधरुधनजाकल्लववामोकेठरि तपकाटुस्समज्जामापापठं बाणम् । सर्वधरुधस्तत्त्वस्य कथाकिल्कटार्येनकञ्जकारै
 सर्वमसम्बन्धपरि लक्षणस्य सर्वमसम्ब धरुक्मेवेठम्—

धारपनीपापासी, सुद्रुद्रुसं दन्धमेव ख्यार्थ । अरु वे संययपेरा, धरुपाधिरा तथा भासी ॥ ११० ॥
 एमदनिमयाभासी, धारभरुधार्धसु धा नमसै वि । इर न धरिठिठि कृदिकरुसरोधरोसाल्य बालाद ॥ १११ ॥
 नकिकपिद्रम धीपे, इणो धरुसाराधुक्किमुंन्यं । अदि इदिभा य तं का, धरिभा बासंनयान पये ॥ ११२ ॥
 धोयोडेधि निरिष्कंनो, क्त्वो एतुस्रस फंकाबाधै । अरु सो धारणरीसी, हसिधो धरुयोपनारुधना ॥ ११३ ॥
 गद्य एष्य । अरु धीपणसो-निष्काषकस्मिम् । अदिधार्धुयुयवकिठरैफटुधम्भणदियिठुक्कावा ॥ संसम्बन्धनिपुत्रकण्ठं न
 गुद्रुधनसंसे धींक्वोउमेव ॥ ११ ॥ विपक्षे धोष्माद्—“ एषंठ ” गाद्य । एषम्येन कियुदरुठ निष्काषिणोऽनकासपन्धेरा-

दयो गृहसरणादियु गृहनीत्रादियु आदिशब्दाद् बन्धुजनादिपरिग्रह । किं ? यदिसमत्वमपि कुर्वन्तीति शेष । ममेति निपातोऽहमस्य
 तद्भावस्तत्त्व तदव्यस्ता स्वयकरणादिक तदा कथं न पतिष्यन्ति, पतिष्यन्त्येवेत्यर्थ ॥ कुत्रेत्याह-कलि-कलह,
 स्वामीत्यर्थे वर्तते । तद्भावस्तत्त्व तदव्यस्ता स्वयकरणादिक तदा कथं न पतिष्यन्ति, पतिष्यन्त्येवेत्यर्थ ॥ कुत्रेत्याह-कलि-कलह,
 कलुप-पापम्, रोषः-क्रोधस्त एव दोषास्तेषामपाते-मीलके सर्वदोषभाजो भवेयुरित्यर्थ ॥ १११ ॥ किमित्येतदेवमित्याह—“ अव-
 कसिञ्जण ” गाहा अविच्छृत्य-स्वय पङ्क्तिजीवानविराध्य कुतो गृहादिसंस्थाप्य-नन्यं कर्तुं शक्यं समारचयितु वा भवेत्यर्थ । अन्ये-
 स्थाविकर्त्तव्यं अन्येषा हस्तेन विराघनामकारयित्वा च तद्गृहादि कुत सस्थाप्यमिति योजनीय । तथाहि—ते वर्तमानाः पतिता
 असयताना पथि-मार्गे तत्त्वतो गृहस्था एव तत्कर्मकारित्वाद्देव्याकिञ्चित्करत्वात् ॥ ११२ ॥ न केवल गृहकर्मोणि यतेदोषाय, किं
 तर्हि ? तत्सम्बन्धमात्रमपीत्याह—“ शेषोवि ” गाहा स्पष्ट । वारित्तर्पिकथानकमेतत्—

चपामहापुरीए, पट्ट पथाण अहेसि मित्तपहो । परपेम्मधारिणी धारणित्ति से अगमहिंसी वि ॥ १ ॥ धणमित्तो सत्याहो,
 तत्थऽत्थि पेया य धणसिरी तस्स । सुहवासरमि तीए, तणओ जाओ सुजाओत्ति ॥ २ ॥ अविकलअकलककलाकलावकलिहरमि
 तारुत्ते । जलहिजलमि व त तस्स, जाइ लहरीहिं लायत्त ॥ ३ ॥ एव निरिक्खिज्जण, नूण मीणञ्चओ वि सो जस्स । न परिभ-
 वल्लजाए, तिणयणयणणले पडिओ ॥ ४ ॥ निज्जो नयणविलासो, नासावसो स जो न अन्नस्स । कावि कज्जलाण कला, अन्न-
 चिय अहरसुहा वि ॥ ५ ॥ अहह विसालो भालो, अयुव्वो कोइ कन्नविन्नासो । मुहसोहगसुदग्गं, इय अरो चगिमा तस्स ॥ ६ ॥
 इय जपेइ सुजाओ, इय विहिओ अज्ज फारसिंजारो । तरुणीण तथा चपाए, पइयर एस वावारो ॥ ७ ॥ तत्थत्थि धम्मघोसो,
 नामेणामच्चयुगवो तस्स । हिययगमा पियगूपिया सुजायस्स गुणगरिम ॥ ८ ॥ अइरुव्वेइसोहगपसुहमालोइजं मदेइ तओ । आ-
 लोइओ कयाई, तीए ओलोयणगायाए ॥ ९ ॥ तह सव्वसवक्कीहिं पि, तम्मयाओ खित्ताच मिलियाओ । सलहति जीए मय-
 णोव्व, वल्लहो एस सा धन्ना ॥ १० ॥ नेवच्छ काज्जं, कयाइ पइरिक्खए सुजायस्स । कुणइ पियगूअतेवरमि तस्साऽभिणयमेव
 ॥ ११ ॥ इय सविलास वल्लइ, इय आलावे सलोयणमायरइ । इय हसइ भावभगीहिं, हेल्लि ! विट्ठो तइ सुजाओ ॥ १२ ॥

अस्मिन्मि पत्ने, मंती पुरिचमिपत्तर बाण । जार(र)दिमिपरेण बोसठ, वण वागो वट्ट मिवर ॥ १३ ॥ कुविपलपुपुवजिपुपुपरिओ
 विचिठिमुपुविपयो । पिणर अंठेरिय वावा दुल्कीवसिसरओ ॥ १४ ॥ परेपेवपपपसमावसार सलवाइ अंठेरंमि । वा वाव
 वेस्यमुं, मारिल्लमपसुमेसमई ॥ १५ ॥ एवपरिचर एवाव, मुं देविदि सुकळ्ळमओ । एव वल्लमवाणविठ्ठळ्ळमओसए
 च्चिरे ॥ १६ ॥ चिचंमि पूव पुवत्त वस ववार् वल्लमिचर । ऐसो मुंरणपुमि वल्ल म्मु पासो ऐरे ॥ १७ ॥ एव
 मि व मारिंओ, अवे वजेव वळ्ळमंठं । मियुओर वो विमि वुरवेवं विव्वरिण ॥ १८ ॥ मियल्लत्त स्रेठ, ऐव ! एवो
 पुअरैमरएण । वपुरिसेदि मुगावत्त वेसिओ एवदिपवेओ ॥ १९ ॥ वाम्न अरे वल्लेव वार्ओ एव वटा तुमए ।
 मोरेवयोऽजलं मुगाव मियवओ व्वमि ॥ २ ॥ एव वळ्ळीमि ववे, व्ववत्त ऐमि ठे व्मेदि । एव वाविम्य वंवावदिम्य
 व्मेओ मदीमओ ॥ २१ ॥ पिणेर एव वाववार्मि मुमं मोरे पुएवओओ । वा एव मारणे एव रोग वावई मुंवेवओ ॥ २२ ॥
 एवंपुटे वंवावदि मिय व्वलि मदीवओ । वल्लंमिंमि वेसेठ, एव्मेव वेवमि ॥ २३ ॥ ओ वारवा वारिल्लठ, मुंरेव
 ठ वंठंगवेरेण । विविं ववेव मियल्लवेव पत्ते मुगाओ मि ॥ २४ ॥ वंवावत्त वसे वसिय सो वं व मियवेवं व । विव
 एवणारे, एवविचं व संमव ॥ २५ ॥ वट वळ्ळे—“ मियवमैविस्सवम्य, विस्मैविस्सम्य वमैः स्यात्पण । इएवएववव्वं-
 नम एव्वोव्विठ्ठेण पुएण ॥ २६ ॥ वव्ववेवएव वेवमि अने एवत्त वारि वदिचं । वाओ वेवेसो वत्त वरिसो मइ
 विवव्वसो ॥ २७ ॥ वल्लाऽऽएवेवि न नाम मव्व वव्वववेव मत्तुव्व । ववेए ओ वव्वओ मयिमवमियमिपदिम्य ॥ २८ ॥
 “ मियुव वळ्ळेव वरेठि, वेरिय मयिमा व्वंदि । वल्लुविपवेवे वव्वदि वव्वना वव्वो वो व्वमि ” ॥ २९ ॥ वाइ व्वर
 वावरे वं, वेवं वंवाओ मुगावत्त । वदि वरिसेर ओ मव्व, इवदि वि व्व वव्वत्तं ॥ ३ ॥ मियवदिपपुएणवेवण
 बोऽदि ठे वि वओ विंवेमिं । वल्लमंठं एवं वदिट्ठो वेव विट्ठ ॥ ३१ ॥ वव्वव्ववाओ व मव्व, मियिठेओ वव्वदि
 एवव्वओ । वि पुव व्वमिं वरिमेवु, मव्व ववेव वंवावं ॥ ३२ ॥ विदिय ववेव वेवं, वेओ मुंठेवव वीव वव्व । मव्व

हियमाणसाए, जाओ कुट्टो तथा दु(महाप्र)द्वो ॥ ३३ ॥ अहिणवसाहारलया, मजरिया जाव जाइ फारफळ । 'उम्मुल्लराइयाण ता
 बुब्भा सुफइ किमेव ॥ ३४ ॥ महघयणाओ जिणघम्मधारिणी पाणवल्लहा एसा । जागत्ति तेण सा कुट्टिणी, वि न कगन्नुणा
 चत्ता ॥ ३५ ॥ "सकइपि यत्त्रसिपन्न, तत्तथमपि न त्यागन्ति सयुरुपा । नेन्दुत्तजति कलहं, नोच्चति यवयगगलं मिन्यु-
 ॥ ३६ ॥ अणवरयसरोगतवगवोसेण सोऽपि तद्वोसी । किगवि सुजाओ जाओ, गणे विराओ ताइ तीण ॥ ३७ ॥ आएइ आइजा-
 ऽइ दुडुकुट्टवोसेण जा सुजायंपि । जिणघम्मदणटिल्लोवयारिण ही पदूसेमि ॥ ३८ ॥ नियजीवियमि निव्वेयुञ्जयंती अणगण काउं ।
 चितइ पाणभाव, करेमि साहेमि परलोय ॥ ३९ ॥ विहियाऽणसणा पजिजागरिन्नामाणा य मद सुत्तण्ण । मरित जाओ तियसो,
 आभोगइ तीए भवमेय ॥ ४० ॥ मारावणाय मितापहंण सपेसिओ जइ सुजाओ । जइ माइ विओ धम्मो, मण उ जाइ गाढ-
 कोढो त्ति ॥ ४१ ॥ आगम्म तो सुजाय, सुजायल्याभिरामोइसिरिं । काउ कइद सुरो निवचरिय चल्दुत्तल्लहरणा ॥ ४२ ॥
 धम्मपण्हावमपपयासणाओ दिसेइ चंदस्स । सग्गापवगमगामि, तमि धम्मे य न ठगइ ॥ ४३ ॥ कइरुण नचियदुगरियभेरिण
 तइ सुजायकुलमउल । नेइ सुजाय वंपाण, ठविउं वाहिरुत्तणे ॥ ४४ ॥ चणपुरीण उअरिं, पाणउउ महामिउ ययाय तओ । पउ-
 रजणाण जाओ, हल्लोहलयाउ हल्लवोलो ॥ ४५ ॥ मित्तप्यइसुइसो, अइ पत्तिरिय पइरोन्त्तसाडिओ । धूरकउच्चयइहलो, मइ
 नायरएहिं विन्नइ ॥ ४६ ॥ देवो य दणमो वा, जो कोवं कोमि एणइ मच्चुयरिं । मो गोयकारण पायउउ होऊण पपान्णो
 ॥ ४७ ॥ परिभाविंतो वि धिर, अहमयराइं न ताव सुगरामि । अज्जाणाओ जं किपि, जायमेवपि ग्यमेमि ॥ ४८ ॥ गज्जे भजेइ
 तो सो, रे रे मजाय वज्जिय अणत्त । माराविकणमयरारुत्तियं सब्बहा वि तथा ॥ ४९ ॥ दूरगणपमयोमस्स, इउंओण व
 रल्ल सुजाय । सपइ सुमारेसि न म्हिनु, सब्बहा दुडुपायिट्ठिं ॥ ५० ॥ जइ तं रमाविकुण पमाइऊण न भयणमागेमि । सा तुत्ता अत्थि
 भोगसो, गइसिला पाळणाउ इओ ॥ ५१ ॥ पुरपटसरियत्तेउरेहिं सइ अअइ हणिरसामि । मणिय निवेण सो कय अणिय

वरिष्ठं सुखमे ॥ ५९ ॥ सप्तमस्तु गंगाय, सो मितो धामिहमसायेर । अरिहंयारुपिकसं सखारिण्य पर्येन ॥ ५९ ॥ लखसं-
 हरिचिधेसो शिखतो एतो लको सखयमि । मारिक्तो मंठी नि एनिरको एक सुमार ॥ ५४ ॥ “ प्रसुपुर्न्य पूरं क्तो
 पयतेऽपि सखकदि नेक । अस्तु विरिवापयपुपयरा सोऽदिको सुसो ॥ ५५ ॥ ” दिक्वितको बालको एतो ईसंघरे सु
 रम्य । संरिमागको बंकिमि वेणन पय्यको ॥ ५६ ॥ गीपको संनाको, निरलो धापा गभा गुपयं । सारचपुररे बल
 बलि एवा बमस्तेयो ॥ ५७ ॥ बारपको बमयो, सवो सखमिय सखनरिलो । वसु धरे संपको, निरलो बमनोचमुजी
 ॥ ५८ ॥ बसबसंमिलं वीरं क्यदिकन नाकेन । रितीय कल परधमिनीय पत्रिको बरो निर ॥ ५९ ॥ वं पमनोस-
 धारु परिखदिकृद्विं वि नो केर । नायककिल्ल व विं देवप्रकेवं ॥ ६० ॥ परिर्विदिवं व इमिष, पत्रिचिकयो किं न
 पाकतो एतो । फलंमि विंमि यधिक्य संमि हीपको ॥ ६१ ॥ वार परकोमिय अनुसर सरेय वीरि मिमयको ।
 वीरि निरको वीरि इ, सुखो वर बलमिलके ॥ ६२ ॥ वलकमसुखलं, पयको सोऽपि जलारुपको । ते संकोन जगा
 अनुकनय धामिको वेखि ॥ ६३ ॥ अनुसुवं संवाए, मारोवपी म्विकिय बाय । तो वारठगद्यिको विवर संरिगतको
 ॥ ६४ ॥ एव सखेन मरुदिकिय पाकतो न सो गदिको । वर बरो वारको दिवपको वर दिवय नि ॥ ६५ ॥
 अनुसरकसचलं, बगको सुसरिज निरगाई । संदुको सुमिखो बमयं केर पयको ॥ ६६ ॥ लखेर इयय सखमेव
 से संनयपुसालं । मीपको निरंको, सो एको सुसुमासुरं ॥ ६७ ॥ कवलं सुसुमारो एव परिपकमन्दिचितयो । पूव
 विगारवई, बंगारवदि से वलि ॥ ६८ ॥ बदिगतकमाऽयमा सा समनोपदिक विसेसनु । अगाहकनुविलारपरमलरिय
 एसापिक ॥ ६९ ॥ मरुदिकारै वाय पणदिय वरि एय एण । पलिा पुते पकोठं वीय पवा(वा)क पवा ॥ ७० ॥
 निर मय वरेषा, बंगारवई पुनं निरेपका । वरगुलक्यविनेरिगपुसके बाण पकर ॥ ७१ ॥ तो वीय वरोठं, विदि
 वनं पिसक्यवईमि पुनं । खेवीय पकोपयको इतर वेवई ॥ ७२ ॥ निरपुचिकवर वीय, बंगारवई वि सुदुभापुय ।

म्हात्मिन्सुहृद् अरिभरिषयो । विभरिभयोस्त्रिभुवारे, तालेभ्य एतानिभ्यो सा दिव्यो ॥ १३ ॥ एषाण्यप्यारु अं त्रिभि विद्विष्यं व्यासि तं
 भयेसं सि । अत्रिभ्यमात्रपि नष्टं, सुभारेभ्य सं दिव्यं ॥ १४ ॥ शोभन्महत्वेणमा लंगात्सर्वं कथार तेन तरे । व्यापुष्पिण्य जग
 क्त, ह्यु विरम्य तुभक्त्येभ्य ॥ १५ ॥ अरुणकभित्तो वि भाट, पराशित्तो एव कथेर सत्प्यत्वं । अं भीसा विम्यत्वं सिभा वार
 चमरुद्विधिव्य ॥ १६ ॥ तं येन निमित्तं संसिद्धय नैमित्तिएन मार रिक्तो । इदिये त्मेभ्य विवर्त, मारुद्विक्तो मद्रसरा वान्नी
 ॥ १७ ॥ अवि चकर मेकपूय, अवि वरुणविद्याय वगाय सूते । कायरजोक्मसपि वरुणसम्यगु होर न मुक्त्यं ॥ १८ ॥ सोरुव
 मुष्पीय वान्नी कर कर बालो व्वा एण होर । सोरुचण्य वेसि तु, होर वान्नी पर वार्यो ॥ १९ ॥ इय सुपिच्यन यज्योप-
 वल्लिक्तो ययार्थपि । वारुणवृक्मिक्ते परसंभो वयक्व एवं ॥ १ ॥ ॥ ह्यु पाय वरुणामो परमनिमित्तार वारुणवस्त । वारु-
 क्वात्किन्व, वारुणवृक्मिक्ते ॥ १ ॥ त्रिभुवभोगोऽनुभभोग-वगायं हुणर विममं मी(सी)शु(मं) । वारुणमारुद्विही हो वायोप्य
 गप्यर त्मत्वं ॥ २ ॥ ए ए व्यापयामो वामपरिमापिब व्यासिब एवं । एज्योक्त्व वि आओ जमेवतुवारासत्क्यवि ॥ १ १ १ ॥
 इति वारुणवृक्मिक्ता ॥ ११३ ॥ एवं वामाम्नेन गृह्णस्वस्वन्वी दोषोऽप्रियेतिव । अमुय तुवदिसक्यमप्यमपिदत्स्व-

सम्पायो वीर्यो, नेरो एतारो व ह्युपज्ये । वयक्वरुक्तप्रारो, वरसीस्तपयार्ं केदिव्या ॥ ११४ ॥
 बोधसमिचित्तनपसरकोरुवायसपूरुद्वेति । वरुणानुमीवजादि न, सादुस्त वपरस्तको होर ॥ ११५ ॥
 वर वर वीर्य संवो, वर वर एतरो लये लये होर । बोवो पि होर वदुभो, न य मय्य विर निर्भयतो ॥ ११६ ॥
 औ वय्य ठरुतस्ये, मृज्यस्येऽपि अपिरेण सो वय्य । वर वर हुणर एवार्थ, विद्विज्या तर कृपाएरुति ॥ ११७ ॥
 हो विप्यएन विवृष्ट नैववाप्यि न य प्यिं हुणर । सो सांरु सक्कज, अरु वंरुवदिसभो राया ॥ ११८ ॥
 वीरुवदुपिनाथ, वृत्तिवृक्तरीसर् पिच्छेयं य । ओ वय्य वस्त वय्यो, ओ विये लो तं जय ॥ ११९ ॥

धम्मभिणं जाणंता, गिहिणोऽपि दढब्बया किमुअ साहू ? । कमलामेलाहरणे, सागरचंदेण इत्थुवमा ॥ १२० ॥

‘सद्भावो’-युवतिजनस्य वसतावकाले विद्यमानता, ‘विश्रम्भो’-विश्वास । ‘स्नेहो’-रग । ‘रतिव्यतिकरो’-मदनोक्तो-
चकारिकथाप्रबन्ध । चशब्दोऽनुक्तेद्वितादिसमुच्चयार्थो ‘युवतिजने’, ‘स्वजनगृहसप्रसारो’-बन्धुविषयो भवनविषयश्च तामि सह
पर्यालोच इत्यर्थः । किं ‘तप-शीलव्रतानि’, ‘फोडिज्जति’-विनाशयेत् । तपोऽनशनादि, शीलमुत्तरगुणा । यदि वा हे शिष्य ।
तव शीलव्रतानि नाशयेदिति ॥ ११४ ॥ अन्यच्च-‘जोइस’ गाथा ‘ज्योतिपं’-प्रहर्णितम् । ‘निमित्त’-होराज्ञानादि । ‘अक्ष-
राणि’-मातृकादीनि । ‘कौतुक’-स्नपनादि । ‘आदेश’-एतदेतच्च भविष्यतीत्यादिनिर्णयकरणम् । ‘भूतिकर्म’-रक्षापोट्टलिकादि ।
एवै साधोस्तपःक्षयो भवति । काभ्या कृत्वा करणानुमोदनाभ्या स्वकरणेन अन्यकृतानुमोदनेन चेत्यर्थः ॥ ११५ ॥ ज्योतिषाद्यनु-
ष्ठानप्रसगाश्च क्रियमाणो दूरन्त इत्याह-“जह जह” गाथा ‘यथा यथा क्रियते सग’-सम्बन्धो दुरुष्ठानैरिति गम्यते ‘तथा
तथा प्रसरो’ऽतिप्रवृत्तिरूपः क्षणे क्षणे भवति गाढ वद्वंत इत्यर्थः । बहुः खल्वेव सग स्यादल्पस्तु न दोषायेति यो मन्येत, तं
प्रत्याह-‘स्तोको’ भवति बहु, प्रमादस्यानादिभवाभ्यस्तत्वात् । स च दुरुष्ठानसगवान् गुर्वादिभिर्निरुह्यमानो-वार्थमाणो न ‘धृति’-
स्वस्थता लभते ॥ ११६ ॥ कथं स्वल्पोऽपि सगो बहुर्भवतीत्याह-“जो चयइ” गाथा । व्यक्ता उत्तरगुणा करणरूपाः पिण्ड-
विशुद्ध्यादय । मूलगुणाश्चरणरूपाः पद्ममहाव्रतादय । तदुक्तम्-वयसमणधम्मसयम-वेयावच्च च बभगुत्तोओ । नाणाइतिय
तवकोह-निगहाई चरणमेय ॥ पिंडविसोही समिई, भावणपडिमा य इदियनिरोहो । पडिलेहणुत्तीओ, अभिगहा चैव करण तु
॥ ११७ ॥ य पुनर्न प्रमादवान् स कीदृश स्यादित्याह-“जो निच्छण्ण” गाथा उत्तानार्था । नवर यो निब्बयेन गृह्णात्यनु-
ष्ठानमिति गम्यते । चन्द्रावतसाख्यानक च “सीसावेढेणे”त्यत्र प्रोक्तमेव ॥ ११८ ॥ किंच-“सीउन्ह” गाथा । शीतोष्णक्षुत्तपिपा-
सादिपरीकृह दिव्याद्युपसर्गोकृतपीडारूप क्लेश च यः सहते तस्य धर्मो भवति । न च सर्वोऽपि साधुरेतानि सोढुं शक्नोति, किं

धर्मि ? ये इतिमान् -विषयकव्यवस्थो क्वचि स एव तपस्वीतीत्यव्यवस्थिप्राप्तसमं वदति ॥११५॥ साम्बं सारुवं सारुप्यव्यो
 त्पन्ननाथ प्रस्तामं श्वारुवासाय- " पापमिथ " गाढ सुखवा । क्कमकमेकप्रकारप्रकृत्यजनकं त्वेव-
 चारारंय पुंीप, आवरिचिषोद्गमगमिमागारं । एवमेवय पूय क्कमकमेक "ति सामेक ॥ १ ॥ चिरिस्मालेन संगुप्यवराय
 क्कलेय यमपुमारस्य । निम्न ना-शत्रुमुपाय, य एका गुणसमयो ॥ २ ॥ नद्वेयमिद्रे करवाय व्यागबो नारोो क्कवागोी ।
 परिक्कप्रसुप्रकोय, नद्वेयेकं न आव्यविको ॥ ३ ॥ अवाररगलीक्येव, गव्यमुप्यार मं न मनेर । नारोोयो क्कवाव्यो, एवो
 मय मोक्किसारोो ॥ ४ ॥ एव चिद्विज्य स सुजो साररवैरस्य भेद्विीयि मजो । मिसकस्य उमपुपस्य को सुजो क्कारसक्यो
 ॥ ५ ॥ तस्यपरिविनिपुवं स पुनिकजो तेन काणरिजं से । क्कव्यं ! क्कवेतु मरिसक्यंमि सक्केव कं सिद्दि ॥ ६ ॥ क्कव्यमि-
 नेन एकसककपय क्कवि एव क्वरीय । सुवयवपुनभूया, क्कमकमेक वि क्कमेकं ॥ ७ ॥ सव्याकमंगल्युो मूसिक्कव मूसवेीरि
 वरवीने । मूसिक्कय एव पयय, यूलने कंगल्युोय ॥ ८ ॥ सा क्कवेवपुमारस्य क्कममेनेन पयिक्कय रिक्का । इय पयिक्कयं स
 तुजी, क्कवारोो क्वंएजकमि ॥ ९ ॥ एकारणोो जोमि चोगसकंतेमोकां सार । क्कवेनेकं गरिक्केव्यं यंय्य सुक्कमेव वर्यं ॥ १० ॥
 " संगमविद्विकस्य वरुमिद रिपो न संगयो नार्यो । संतो ऐव क्वेकव विमुक्कमपि क्कमयं विचरे ॥ ११ ॥ " क्कमकमेक
 क्कवे एवो एवो तुजो ए वुचिक्यमै । वीय क्ककदिक्कं पुचिक्यो न एक्कं ए वक्कर ॥ १२ ॥ इर केव मय मक्कीप, इमि
 विद्वारं क्ककविक्कव । सगारक्कमारे यपो विव क्कवेरुय ॥ १३ ॥ कंगरोो विव पूरवसिचो वर वटो स क्कवेवो ।
 सुदिचो वीय क्कनुपक्कवाव्यो सार्वमि एवो ॥ १४ ॥ नद्वेनेमि विरका न एव क्कममि वस्य सा क्वरि । क्कव ते जो क्क-
 प्कमासक्कवयये मुज्ज वर वं ॥ १५ ॥ गीय्य मारएवं क्कनुपुजो क्कव्यस्य से क्विको । क्कविक्कव्येजो विररुज्जेय क्कव्य ए
 वरं व ॥ १६ ॥ न किमर न सुक्क, मक्कव क्कवेकं क्कवक्क क्कवेकयो । सुवो विरेर वार्पीरि सिक्कवा क्कल क्कवडीमि ॥ १७ ॥
 एक्कविक्कव्येव्यो सो वक्किको तेन वृप क्कपडीमि । ते माक पक्कविप, क्कमकमेक पुंय इेसि ॥ १८ ॥ सुवेन क्कविकवेव्यो,

कमलामेला अह न मूढोऽसि । कमलामेलोऽच्छि अह, सागरचव्देण तो भणिय ॥ १९ ॥ ज मेलसि मह कमल, कमलामेलो ति
 तेण त होसि । इअ निच्छओ कओ मे, अलमन्नोवायचिंत्वाए ॥ २० ॥ अगीकरेइ नो जाव, एयमवरेहिं तो कुमारेहिं । मय-
 विवसो काऊण, जरीकायाविओ सबो ॥ २१ ॥ अवगयमओ विचिंतइ, कह अघडत इम घडावेमि । इय अवगयअत्राओ, ताओ
 मारिस्सएऽवस्स ॥ २२ ॥ तहवि मए पड्विन्न, कायन्वमिम ति होउ जं होइ । परिणयदिग्गिमि पत्ते, पन्नत्तो सुमरियाऽणेण ॥ २३ ॥
 भणिया विवाहलंगं, जह साहइ सागरो तहा जयसु । पवणीकरेसु परिणयसामग्गिं अज्ज उज्जाणे ॥ २४ ॥ तव्यणणतरमेव,
 तीए नवरगघट्टसुविसट्टा । कयलुकुमगरागा, सुवासिणीओ अणेगाओ ॥ २५ ॥ कप्पूरपूरुकुमु-कुमुमागरुपूगनागवत्ताइ । मयणाहि-
 वदणाइ, तहा कय पउणमखिलपि ॥ २६ ॥ सबकुमारो दुइमकुमारपरिवारिओ तहिं पत्तो । कयसकेया समण, कमलामेला सु-
 गाए ॥ २७ ॥ एगागिणी वि सहिया सागरचवाणुरायरोणे । सयमारोमे पत्ता, परिणीया सागरवरेण ॥ २८ ॥ अह पिउघरंमि
 कमला, जोइज्जइ जाव वीसइ न ताव । लगसमयमि लोओ, धसफिओ हा किमेयंति ॥ २९ ॥ धरजत्ताए पत्ता, ससुराइ माय-
 तायमायाई । अइरुक्खा सुविलक्खा, खणेण जाया महाडुक्खा ॥ ३० ॥ घएपुरवहिरुज्जाणेसु, जाव जोयति जायसोयमरा । वि-
 ज्जाहरुवघराण, ताव कुमराण खयरीण ॥ ३१ ॥ मज्झया सा दिट्ठा, परिणीया खेयरेण एणेण । कयमयणहलालकार-ककणा-
 घट्टजुयल्लुया ॥ ३२ ॥ हरिसविसायवसेहिं, कहिया कण्हस्स कहवि अवहरिया । लगसमयमि खयरेहिं, वेव । तुह एरिस्सी
 आणा ॥ ३३ ॥ अच्छइ उज्जाणम्मी कमलामेला मिलतखयरोहा । सेणासामग्गीए सयं, गओ तो तहिं कण्हो ॥ ३४ ॥ उवसह-
 रियाउ सुवा-सिणीउ सुविलासमासला तत्तो । कुमरोहिं वि उम्मुक्क, खयरजुवाणण नेवत्थ ॥ ३५ ॥ चेलऽचलेहिं दोन्निवि, अन्नोन्न
 सजमित्तु सवेण । पुरओ फाउ कमलामेल तह सागरकुमार ॥ ३६ ॥ दुइतकुमरमडलमडियपासेण ण्णमिओ कण्हो । ओलन्तिय
 सुधिलक्खो, आइक्खइ सिक्खवेवमिम ॥ ३७ ॥ रे रे दुइम अइडुट्ट, घिट्ट अविसिट्टुचिट्ट को एत्तो । सेवगजणे वि एवं, नह-
 सेणे वचणरंभो ॥ ३८ ॥ ता फिं करेमि तुह अज्ज, मज्ज तणओ वि एवमनयनिही । ता तमस्स निस्सारयामि इय उमरपरि-

वरं ॥ ४९ ॥ कर्मो कर्मसु सुमग्नाद्मरपरिस्तरिणो ह्यथो रभो । कामेव कर्तुमर्थाय वद्विभो सुखेण सुखेण ॥ ४९ ॥ कर्मसु-
 मिर्द्धिर्द्धिर्द्ध, मिर्द्धय वा न काम निरुद्धे । पश्युमेव निजनिच ह्यिभो एव पुत्रिभं ॥ ४९ ॥ इतिप्राय पुत्रिकप्रायो,
 वा इव तस्मीच वेरपरिभो । एव ह्युक्त्या रोसो कर्मण रोसो व एवु निरुद्धो ॥ ४९ ॥ समारणसस ह्यथ, कर्त्तव्य वि
 कर्मण तयो विभ । एव कर्त्तव्यो पस्त्रिभो वा एवमग्नेदि ॥ ४९ ॥ पुत्र कामरिं न सुखा, सुगारणे इवं निराकर ।
 कर्मण कर्त्तव्यो मर्द्ध कर्मण रिप्लो ॥ ४९ ॥ स्मिचपति व—कर्मपरिदि कापराय वेदिरे केर न काम । व किये वर-
 एव रिनिदि मेचि म एव ॥ ४९ ॥ एते वेव्यवकरे, सुखु मिनेतु कर्मणो व । यपण्य नोपकृष्ट, न सुखय कि इवं
 तेव ॥ ४९ ॥ १० सागरकर्मणो, कर्मकर्मण्य कर्मो वा हो । विरिष्टसुखस्यविचपियेचव्य नेमिभिय्यासे ॥ ४९ ॥ वासक-
 वेरव्यभो, कायो वरिमस्तपत्रयो कामे । पस्त्रयस्यमग्नेपकृष्टरपथरो मस्यंमि ॥ ४९ ॥ वा न्कर्त्तव्येयं वा कर्मकर्मण्यव्यवहार
 वेपभो । मयस्त्रिण कर्मण, एतो रथीय एगामी ॥ ४९ ॥ मयिभो कर्मेव इयोइसि पाव । रे कय कर्त्तु इव कसि । मा
 मरिस्म कर्मकर्मण्यव्यवहारकर्मसु च ॥ ५० ॥ एव यकिन सिरे काव्य, इमार्द्ध(इ)ओपिवा इपथ्येव । मरिभो से कस्त्रि-
 ऐवं कस्त्रिभ्यो एवम सत्यं हो ॥ ५१ ॥ रे जीव । इवं कर्म इयोरेव वाप्यव एव एवं । इयोरेव विव वेक्यु, मा इत्य
 मने मयस्त्रि ॥ ५१ ॥ इव एव मण्योसो कामकर्मणोरे करिस्तु कर्मण । कर्मविकल्पं कर्मणो कर्मकर्मणो एवं एसो ॥ ५१ ॥
 कर्त्तुपथरप्येरिस्मवेदिं वरिष्कर्मण्येकपयामेदि । कर्मणं वाई किमति एवमकर्मि एवं किमिर्म ॥ ५१ ॥ वाप्यव विर मण्युपि
 रिनि वा वेसु पाव हो रोसो । वा रिनि कर्मण्यव्य एवमसरो विन्यएतेव ॥ ५१ ॥ एव माकर्मण्यव्य कर्मण्य विरमाम्यभो
 वि इवं । इवकिरो मरिस्मं सागरकर्मो विव एवो ॥ ५१ ॥ एव कर्मणो पालयिदि वि सुमिर्द्धयव्य मण्यव्य । मिदिभो वि
 न कर्मण्यो, कर्मण्य सावुव कि मयिभो ॥ ५० ॥ कर्मणोरे एवमव्यव्य—

वेवेदिं कर्मण्येपो, निरीपि नपि वासिभो (वाप्यभो) तस्युनेदि । कर्मण्येव कर्मण्यव्यवहारस्यस्योप्यव्यवहार ॥ १२१ ॥

देवैः कर्तृभिर्मत्तगजेन्द्राविभिरुपसर्गं कृत्वा कामदेवो नैव 'वाइओ' त्ति शक्तिस्तपोगुणेभ्यश्चल्यितुमिति शेषः । यदि वा देवैरिति देवसत्कैर्गजेन्द्रादिभिः कर्तृभिरिति व्याख्येयम् । अथवा देवै कर्तृभिः कामदेव कर्मर्तापञ्चस्तपोगुणान् द्वि स्फुटं न 'त्याजितो' - मोचितो, यदि चैव गृहस्थोऽपि न त्याजितस्तपोगुणान् तदा साधुभिरागमविद्धि सुतरामक्षोभवद्विर्भाव्यम् । काम-

देवकथा चैयम्—

चपापुरीए सिरिवायुञ्जिणनाह जग्मरम्माए । पुहइवई जियसत्तुत्ति, विजियसत्तु त्ति आसि पुरा ॥ १ ॥ तह कामदेव इब्भो, अइअनुयमूयभूइअब्भहिओ । भदा य भारिया से, असेससीलाइगुणगेह ॥ २ ॥ घणकोडिछक्कळ्ळं, तस्सासि कलतरे तह निहाणे । ववहारंमि य सेसे, वहति छ जले पवहणाइ ॥ ३ ॥ सगढाण नगलाण, सया सया पच पच य वहति । दस गोचलाणि दस दस-सहस्ससखण गावीण ॥ ४ ॥ घर-हट्ट-दास-दासी-दासेर-किसोर-रासहाईणं । तिरियाण नत्थि सखा, किं बहुणा अइमहारंभो ॥ ५ ॥ पुरनगरागमआगर-वेइमहबाइमडियमहीए । विहरतो पत्तो तत्थ, एगया सिरिमहावीरो ॥ ६ ॥ परिस्साए निगगाए, पारद्धा धम्मदेसणा पहुणा । सजलजलवाहगमीर-धीरखीरासवसरेण ॥ ७ ॥ जह इह अणोरपारे, खारे ससारसायरे सुइर । परिभिराण नराण, जिणधम्मो जाणवत्त व ॥ ८ ॥ पाणपहाणपायुक्ख-पावठाणाण सब्वहा विरई । पचमहव्वयत्त्वा, जा तत्थ जईण सो धम्मो ॥ ९ ॥ तह खति-महवडज्जव-विभुत्ति-तव-सजमाइसजुत्तो । पवणमायाहिं समाहिओ वि मायाहिं परियुक्को ॥ १० ॥ अवरो पचाणुव्वयमूलगुणो पवरत्तगुणेहिं । सिक्खागुणेहिं सत्तहिं, सत्तमसत्तेण तह जुत्तो ॥ ११ ॥ गुरु-देवसेवपूयापरायणो पत्तदीणवाणरई । समदमदक्खिन्न-अक्खिन्न-चित्तवित्तीसु चित्तो य ॥ १२ ॥ धन्ना पावति इम, धन्नयरा पावि-रपि पाल्ति । तत्तो वि य धन्नतमा, निययफलेणं फलाविति ॥ १३ ॥ समए नमिऊण विन्नवेइ देवाहिदेवपायाण । अह काम-शेव सड्ढो, पसरियसइवो वियसो(इवो)य ॥ १४ ॥ परमपसायं काऊण, सामि ! मह साहुधम्मअखमस्स । समणोवासयधम्मं, रम्मं सम्म समप्पेह ॥ १५ ॥ तुह पायपज्जुवासाए, विरहियाण व होइ सहियाण । सावयधम्मोऽवस्स, ता किं अज्जवि विलं-

१६ ॥ सम्मत्तपूरुषोऽनुभवसक्तो बन्धुदुरसो । तो धानपवर्गो च कृत्स्नर सामिप्य रिजो ॥ १७ ॥ भित्तिस्वरस्य
 रिचर-उपप्लव्य सद्य च पादेषु । नन्दे वि डेर लज्जे बभिनारे विनादेषु मानं ॥ १८ ॥ जालीर-रजसमि-विरलं हरिष
 क्यरि गुणरि । गोडीरप्लव्येकशक्ति मोक्तं पठितं तस्य ॥ १९ ॥ कम्मपडिपत्तिप्रभे परिच्यते वासि बभित्तो ततो । एव
 रिच्यडिभारस्य डरेर संश्लेष तर्षिणि ॥ २० ॥ कथा—“ कस्तुभ्य बालरु रजस्य एषम् नान्योन्मुक्तं किञ्चनितिपि कृत्वा-
 क्वात्मसिनीर्षोयान्मुपि कर्त्तव्य । मर्त्यकथ्युक्तान् हुम्मनो ईधयत्सं रिचर किं च कथेकथ परिच्यत्नीपूठ प्रभृति ततो”
 ॥ २१ ॥ अरं बन्धु रोचरमेसो कृमिचकसिपिसु । अरु पडिमाह भित्ति चरमि वा समसेर एषी ॥ २२ ॥ अरुनिप्लव-
 पवामो बाउगपीरखारुंयो । स विस्वामिन्नाडिचिरेय, सारु जो रेडिसेकेष्य ॥ २३ ॥ गोएग्यसामिनिभियपयसंभयसार्थजो
 कथर हुरो । कथप्रसयामेवं, विस्वामी कथितं ततो ॥ २४ ॥ अरुंमुक्तयेव, समरं मीसुंमस्यारं । अरुच्यनिगिरुप्य
 इन्दरे च विस्वामिं स्य ॥ २५ ॥ जोषरुसु हो(का)सु दूरे, मरु उरुचित्यं वथापि कृत्वा । त्रिषसो वि साम्यारं, मयमि
 मा वेदि नवोरि ॥ २६ ॥ अन्ध बाक्यमापुसवं ९ मंशेयि हसि मयवयो । एव रोमि त्रिभि चरते बाएजो वाररेर पुज्ये
 ॥ २७ ॥ अंशेय न त्रिभि क्वापि, वंशिको अथ ताप सुंकर । अकिर्तिवं के दूएजो इगुसुकेरि विरेर ॥ २८ ॥ अरुचि-
 सुक्यं, बाक्यं अरिपुवर्षं मद्रुषयो । अरु वरिजो अरु विद्रु, त्रिचिरो कुरुंजो म्य ॥ २९ ॥ अरुचिपुस्यप्रको मुमय ईशोम्य
 ईरुच्यसि । रोडच क्वाणो तो जरेव क्वाणो च अंशेय ॥ ३० ॥ तस्य वि च क्वाणं वाप रेर वा वेदिं च अंशेय । पीरेर
 वंश क्तमंसावामि तो अरु ॥ ३१ ॥ तेव वि सत्याजो वकेरु, वा न वा होर ररुसो विस्वो । अरुवाक्यउरुमाकेस-
 नेयो वडीपीयो ॥ ३२ ॥ अमसिक्कुचिचिर्षुंमस्य-माहय्यमे कएकसंजको । वेचरिरेरेरिर्षुग-अंमिर्षुगुसुपमीनो ॥ ३३ ॥
 रिचिपुसुअचेकनाथो वरिंमक्यविगयउरुजो । कएसुसुअंमंजो वरिरेरुवउरुजो ॥ ३४ ॥ अरुच्यमास्यमाहयउरुचिर्षु
 उरुच्ये । विरु वीरुवडीरुच्यमाहयंकिर्षुजो ॥ ३५ ॥ अरुच्यमाहयमे, अरुच्यमाहयमे, अरुच्यमाहयमे । ईरुच्यमाहयमे

करालकरो ॥ ३७ ॥
 मयसुफसिरतुओ ॥ ३५ ॥ अइपयहयवडसकडकेवलकीकससमूहमयहियओ । विसमयिसतुलनिम्मस-सुफफाट्ट
 परसु(सि)यपिट्टुपिविट्टुठखलोदरो दुरतकडी । दरदट्टमसाणट्टियखाणुयखाओरुजघजुओ ॥ ३८ ॥ अइचप्पडवपिट्टण-सठाणपमाणव-
 ज्ञियगपओ । अइपयडसुफञ्जफ-नाडीवद्धट्टिमित्तणू ॥ ३९ ॥ सवणुत्तसीकयवाल-नउलकीगलासमुडमाल्लिओ । फुकारकारियगर-
 पलजुत्तोपचीजुओ ॥ ४० ॥ वामकरट्टियलोहिय-पूरियनरसिरकवालकन्नतडे । पुणरुत्तघरिसणाए, नियकरकत्ति निसाणितो ॥ ४१ ॥
 अइपवलाणजालकलावविज्जुलविडंबडवरओ । अइवीभच्छभयकरमप्पण पायडतो य ॥ ४२ ॥ विसिविदिसावारितो, पव्वयसिह-
 राइ पायडतो य । अट्टट्टहाससेण । दूरओ भूरि भेसेइ ॥ ४३ ॥ तिलुसत्तिभागमेत्तपि, तहवि नो जाव खोहमुव्वहइ । आग-
 तूण समीवे, पहरइ तो कत्तिया एसो ॥ ४४ ॥ अविचलचित्तो तव्वेयण पि अहियासए सुह जाव । उवसगोउ लगो, ता अणु-
 लोमोवसगोहि ॥ ४५ ॥ भहाए भारियाए, उदगसिगरफारसोहाए । ता हावभावभगीचगाए पायडियरूच ॥ ४६ ॥ पमणइ पुरओ
 होऊण, नाह । नाह सहाणि तुह विरह । काऊण पसाय घासमदिरे सपयमुवेसु ॥ ४७ ॥ तुह विरहमहाजालापलीय निव्वेवेसु
 मह अग । काउरसगाडवसरो, पुण पाणप्पिय । न किं होही ॥ ४८ ॥ किंपि अजपंते सो, सव्वगालिगण वला कुणइ । जाव न
 तहावि खुब्भइ, तियसो तो होइ पयम्बो ॥ ४९ ॥ मणिमयकुडलककण-केउरकिरीडहारहीरेहि । पविययमाणभासुरसरिओ पण-
 सिच भणइ ॥ ५० ॥ भो कामदेव ! सोहम्म-सामिणा जारिसो सहरिसेण । परिसाए सुहम्माए, सि(स)राहिओ तारिसो सि
 तुम ॥ ५१ ॥ अहमवि अहुणा एव, भणामि सफो वि सफण न तुमं । नियनियममहायट्टुभयोरयभाउ चालेडं ॥ ५२ ॥ इह अह-
 मेव अहन्नो, सफणससं असइदेमाणो । तुह तणुपीड पावो, जाओ काउ हयपयवो ॥ ५३ ॥ जय जय नमो नमो ते, महमण-
 मच्छरनिशुभवभोलि । ववे हायदड ! तुम, सफणससा पढायाए ॥ ५४ ॥ इय थुणिकुण सुरो सो, जहागय पडिगओ पणमिकुण ।
 पारियकावस्सगो, सूरुदए कामवेवो वि ॥ ५५ ॥ धहिसमवसरियसिरिद्धमाणपहुपज्जुयासणाऽसाए । पत्तो पभायसमए, सुणेइ
 पट्टुवेसणं जाव ॥ ५६ ॥ जयपहुणा तावेव, भणिओ भो कामदेव ! दडसत्त । रयणीए अज जाया, तुहोवसगा महाउगा ॥ ५७ ॥

पंखर श्वरे क्षमस्यचमिस्तमिमाक्षिण्युयोऽन्ममसामोरोरार्तं तुक्तसाम्पत्तयो भुरेण क्ष्या ॥ ५८ ॥ तिमिषि पशपत्ते पुत्र देव
 व तुक्ता धकिवं त्रिषे । वा पम्यपीरंसीर १, मधमयो वृषु वय हरिओ ॥ ५९ ॥ धिररुपम्बरेमक्तिव मक्तिं वो ममयेवप
 रोव । तुम्बे धेरे ! काव्य, जाव्य न किपि कस्यन्दे ॥ ६ ॥ वदुणारणे द्याव्यन्, तुक्तागारो वक्तो चिरेतुम्बार । तिगंथा
 किर्वाणै, वक्तो कापरावक्तो ते ॥ ६१ ॥ वद मो वा सम्योक्तगतो वि इतो इत्यथो एवं । समव्यक्तविलरभिरुक्तो वा म
 किं तुव्य ॥ ६२ ॥ वय वापुस्य स्वमित्यु क्षमारेवो गवो समोक्षि । चिररुपत्तयो वक्तो वक्तो वित्तेते व्व करे ॥ ६३ ॥
 सुनो सुरातो निमंसा—वरापयद्विचररसरीरे । वार पोत्तिव्य सोत्तिव्यमो जत्तो महापमो ॥ ६४ ॥ पाक्षितु तुक्ताव्यक्तव्य-
 एति सावपशयानि वदिमात्तो । समवं व्याव्य वापयिद्व्य उक्तेव्य मासं ॥ ६५ ॥ पंखरुपिणितुत्तुपनिवृत्ताविप्लवयो ।
 वक्तव्यं गल्लार्यं, प्यक्तव्येण वृक्तव्ये ॥ ६६ ॥ मरिद्व्यं सोत्तम्ये कस्यामविमममंक्तो जक्तो । पश्वकिथयड इधो, सिव्यं
 भुरेव भोगसुरं ॥ ६७ ॥ सातपशविमापूषा—विष्वक्पममहृतये गथ वृत्त । वक्तिं वक्तो संपत्तमस्तुक्तो तिवं वक्तिरी ॥ ६८ ॥
 इति क्षमारेव वक्तवक्त्या ॥ ६९ ॥ क्षमारेवक्तव्येवं इत्यविरेक्यत्वात् इत्यारण्येति वाऽनुष्ण्य । वक्तिरेषी त्यक्तव्यारण्येऽपि वृक्तव्य व
 स्वपिक्तव्यार्ण्येऽपि वृक्तव्ये वृक्तीति वृक्तव्येन वृक्तव्ये—

भोमे अर्थवधाजा वि वेप बोधा वदीति अरारमं । वृक्तिमो वाहारणी, वपत्त वयस्य इवगुम्य ॥ १२२ ॥
 वरसपयारस्यारुक्तो, वरवरावारवसावधारं । त्रिपश्वकमिम्य गुणापर । सज्वति वा इत्यदिति वक्तव्यं ॥ १२३ ॥

एत वक्तव्ये लव्य एव वृत्तौ गणान, वक्तिरेव चिन्वित्रावक्यवक्तव्ये । वृक्तव्यमप्युक्त—एवयुंरे व्तारे वावामोरेस्तरे विमरुगिरि
 एकीवतुपानिक्य वते कोणे मियुक्तव्यमात्रा व्हेऽपि एते गुणव्यक्तव्येव्यक्तव्युक्ता वक्तव्यं गत्वा । वक्तव्ये वि मयक्तव्य व्हेक्तव्य
 वक्तव्येव्यक्तव्य तत्त्व वक्तव्येव्य व्हेक्तव्येव्य वक्तव्येन मय वृक्तव्येन वक्तिमिति चिन्वित्रावक्य वक्तव्यं, वक्तिरेव्योक्तव्येन वक्तव्येन वक्तव्य-

स्तेन च पतता पुरोवर्त्ती प्रवर्तमानरौद्रध्यानचूर्णितोऽसौ, गत सप्तमनरकपृथिवीं, लोकस्तु नष्ट इति ॥ १२२ ॥ तद्विदमविवेक-
विजृम्भित विज्ञाय जिनवचनाह्रन्वे विवेके तत्र न प्रमाद कार्य इत्याह—“ भवसय ” गार्हा ‘ गुणाकरे ’ ल्युत्साहनाय सबहुमान
रणसीहसुतरथामन्वणम् । प्रमादस्य च रागद्वेषौ हेतु अतस्तयोर्दोषद्वन्द्वगद्वारेण परिहार्यतामाह—

ज न लहइ सम्भत्तं, लद्धघृणवि जं न एइ सवेगं । विसयसुहेसु य रज्जइ, सो दोसो रागदोसाणं ॥ १२४ ॥
तो बहुगुणनासाणं, सम्भत्तचरित्तगुणविणासाणं । न हु वसमांगंतन्वं, रागदोसाण पावाणं ॥ १२५ ॥
नवि तं कुणइ अमित्तो, सट्ठुवि सुविराहिओ समत्थोऽवि । जं दोऽवि अणिगहिया, करति रागो अ दोसो अ ॥ १२६ ॥
इहलोए आयासं अजस च करंति गुणविणासं च । पसवंति अ परलोए, सारीरमणोए दुक्खे ॥ १२७ ॥
धिद्धी अहो अक्कजं, जं जाणंतोऽवि रागदोसेहिं । फलमउलं कहुअरसं, त चेव निसेवए जीवो ॥ १२८ ॥
को दुक्खं पाविज्जा, कस्सव सुक्खेहिं विमइओ हुज्जा । को न लभिज्ज सुक्खं, रागदोसा जइ न हुज्जा ॥ १२९ ॥

‘ बहुगुणनासाण ’ ति बहुगुणः श्रेष्ठतरो नाशोऽपगमो ययोस्तौ तथा तयो बहुगुणनाशयो । ‘ त चेव
इत्यादि गाथा ’ पद । तथाविधफलकारणभूतमसच्चेष्टित निवेवते जीव इति । नन्वेव सतापकयोरेतयो रागद्वेषाऽऽमययोः प्रशमे
निसेवए जीवो ’ ति तदेव तथाविधफलकारणभूतमसच्चेष्टित निवेवते जीव इति । नन्वेव सतापकयोरेतयो रागद्वेषाऽऽमययोः प्रशमे
समस्ति, किं किंचिदप्रत्ययमौपधमिति चेदस्ति स्वानुभवसवेद्यमानासमानानन्दपरिस्पद साम्यसहस्रायन महात्मभिरुपदिष्टमेतत् ॥

“ चेतनाऽचेतनैर्भौवैष्टिनिष्टतया स्थिते । न मुह्यति मनो यस्य, तस्य साम्य प्रचक्षते ॥ १ ॥ गोशीर्षचन्दनाल्लेपे, वासीच्छेदे
च बाहयो । अभिन्ना चित्तवृत्तिश्चेत्, तदा साम्यमनुत्तरम् ॥ २ ॥ अभिष्टोत्तरि च प्रीते, रोपान्वे चाभिश्शरि । यस्याविशेषण चेतः,
स साम्यसवगाहते ॥ ३ ॥ इत्येते न तप्यते न, दीयते वा न किंचन । अहो अमूल्यक्रीतीय, साम्यमात्रेण निवृत्ति ॥ ४ ॥ क्लिष्ट-

जाव सुवणभाणुणोऽणुमगल्लगो परिभमतो नवमवासारत्तपज्जे कुम्मागाम सपत्तो । तस्स वाहि वेसियायणो धालत्तवस्सी आया-
वेह तस्सेसा उप्पत्ती—

चपाए रायगिहतराले गोव्यरगामे गोसखी नाम कोडुविओ, तस्स बहुमई नामेण भारिया । सा य अवियाडरी । एओ अ
तस्स अहूरसामते चोरेहिं प्हओ गामो एगो, त इहूण बदिगइ व काऊण पहावतेहिं एगा अचिरपसूया जुवई पयिइम्मि मारिए
वेडेण सम गहिया । चेह व छगुविया, सो चेडो तेण गोसखिणा गोरुयाण गएण दिट्ठो गहियो य । अप्पणियाए महिलियाए
दिन्नो । तत्थ य पयासिय 'मह महिला गूहगन्भा आसि, सा सपय पसूय 'त्ति सूइया नेवच्छेण ठविया । सो वि सबड्डइ
बालओ । सा वि से माया चंपाए चोरेहिं विष्ठीया वेसापाडए । सिक्खविया सब्वपि वेसासमायारं, जाया नाम निग्गया गणिया
सो वि गोसखियस्स पुत्तो जुवाणो जाओ सत्तो, घयसगड गहाय चपाए पत्तो । तत्थ नागरऊण जहिच्छाए कीलमाणमालोइऊण
जायमयरद्धयाऽमिप्पाओ पत्तो वेसापाडए । तत्थ सो चेष से मायामाणसे लगत्ति दिन्न गहणग, वियाले ण्हायविलित्तो तबोल-
जुत्तो जा वडइ, तावतरालपेह पाओ अमेज्जेण लित्तो । एत्थंतरे तस्स कुलदेवया मा अकिचमायरउ, बोहेमि त्ति बुद्धीए तत्थ
पएसे सव्वत्थ गावीए रूव विचरुन्विऊण ठिया । ताहे सो त पाय तस्स वच्छस्सुवविट्ठस्स पुट्टीए घसेइ । तओ सो वच्छओ
विचिगिच्छाए भणेइ । अम्मो एस मम पुट्टीए विट्ठा विट्ठालिय पाय पुछेइ । ताहे सा गावी भणेइ—कि वच्छ अधिद करेसि ।
जो एसो अज्ज जणणीए सद्धिं सवासाय वडइ, सो अन्न कि न अकिच करेइ त्ति । एय सोऊण तस्स एसा चिंता समुप्पन्ना ।
एयपि ताव अच्छरिज्ज ज गावी वच्छो य माणुसीए भासाए भासइ । जपि जणणीए त्ति बुत्त, तपि पुच्छिस्स त्ति पविट्ठो वेस-
इरे । तत्थोवविट्ठो य पुच्छइ एय, का तुज्झ उप्पत्ती ?, तीए भणिय कि तुज्झ एयाए चिंताए ? । “ सुत्तवस्सी सप्पुरिसा, पहाण-
रमणी महापहावमणी । सगुणेहिं गारविल्लति, ताण किं मूलचिंताए ॥ ” एहि एवविसाहि सिज्जाए । तओ भणिय तेण अन्नपि
एत्थिय ते मोल्ल वेमि । साइसु सत्त्भाव सवहसावियाए साहिय से सव्व जहा छावं छगुविकुणाऽहमिह चोरेहिं विक्किणि-

हाला-हल हालाहला सड्ढी ॥ ७ ॥ स कथाइ विहरमाणो, सावर्तीयै पुरीए सपत्तो । कुभारीए हालाहलाए सालाए सवसइ ॥८॥
 चरियमिओ नेअन्व, इमस्स जयसामिणो कुसीसस्स । आयरियमत्तिरागो, इय गाहाए जहा मणिय ॥९॥ इति गोशालकथा ॥१३०॥

कलहणकोहणसीलो, भडणसीलो विवायसीलो य । जीवो निच्चुज्जलिओ, निरत्थयं संयमं चरइ ॥ १३१ ॥
 जह वणदवो वण दवदवस्स जलिओ खणेण निदइइ । एवं कमायपरिणओ, जीवो तवसजमं दइइ ॥ १३२ ॥
 परिणामवसेण पुणो, अहिओ ऊणयरओ व हुज्ज खओ । तहवि ववहारमित्तेण, भणइ इमं जहा थूल ॥ १३३ ॥
 फरुसवयेणेण दिणतवं, अहिविक्खवतो अ हणइ मासतवं । वरिसतवं सवमाणो, हणइ हणतो अ सामणं ॥ १३४ ॥
 अह जीविअं निक्कितइ, हंतुण च संजमं मलं चिणइ । जीवो पमायवहुलो, परिभमइ य जेण संसारे ॥ १३५ ॥
 अक्कोसणतज्जणताहणा य अवमाणहीलणाओ अ । मुणिणो मुणियपरमत्ता (पहा) दहण्णहारिन्व तिसहंति ॥ १३६ ॥

‘ कलहन ’-राटीकरणम् । क्रोधन-स्वरयो क्रोधजनन ताभ्या शील-समाधान यस्य स तथा । ‘ भण्डनशीलो ’-ल्लुडदियु-
 द्वसमाधिमान्, ‘ विवादो ’-राजकुलदौ व्यवहारस्तच्छीलश्च शेषमुत्तानार्थम् ॥ १३१ ॥ कुतस्तस्य सयमनैरर्थम्यमित्याह-“ जह ”
 गाहा दवदवस्सत्ति-सत्त्वरतरम् ॥१३२॥ साम्प्रत परुवचनादिकार्यैस्तपसयमविनाशे यत्त विवयुस्तावत्सम्बन्धगाथामाह-“ परिणा ”
 गाहा । यद्यपि निश्चयनयात्परिणामवशेन तीव्रमन्दा व्यवसायाऽऽयत्तया प्रतिपादयिष्यमाणत्वात्तप सयमक्षयादधिक ऊनतरो वा तयो-
 क्षयो भवेत्तथापि व्यवहारनयाश्रयणात् यथा स्थूल किञ्चिदेतन्नृण्यते ॥ १३३ ॥ किमेतदित्याह-“ फरुस ” गाहा । “ अह ” गाहा ।
 ‘ परुप ’-कर्कश वचन तपःसयमोपलक्षणं । ‘ अधिक्षेपो ’-जात्यादिभिर्हीलना । ‘ शपनम् ’-आक्रोशनम् । ‘ घातो ’-यष्ट्यादिताडनम् ।
 ‘ निकर्त्तन ’-छेदन जीवितस्य मारणमित्यर्थ ॥ १३४-३५ ॥ एव कथायस्वरूप ज्ञात्वा मुनय कि कुर्मन्तीत्याह-“ अफोसण ”

गाढ । आग्नेयान्न - स्पर्शधारणम् । चर्मसम् - अहृद्यस्पर्शविभिनिक्रमन्म् । वाच्यं - रम्यविषयम् । अथगाता - द्विष्टव्य परि
 मका । 'दीक्ष्य' - अस्पर्शविभिनिक्रमन् । वा। उर्वा मुनयो 'मुनिवपरोऽपमानार्गी' दक्ष्युरिषत्त्वं समन्ते ॥१२१॥ दक्ष्युरिषत्त्वं अथ वेदम् -

नायि वमिनेसे दुरतो कोवि वमयमुपस्यो । नासि अजाधारस्यो, अस्सिदवस्तोऽस्तोऽपगर्ह ॥ १ ॥ अविनक्यारिचयस्यो
 स तासो नाप्यासो पादिसो संजो । समसो संजो एतस्य चोरपण्डिय ॥ २ ॥ पादुना पण्डिय मुनो सि मभिसो वमि मय्यु-
 मयुपस्यो । सो वेप पदीगारो चासो विवमयुपगमारो ॥ ३ ॥ निचलक्यपाररेदि पार्वो सो दक्ष्युरिषत्त्वं । अत्यसिदी पणो,
 ए अथत्त दुरस्यवत्तं इत्तु ॥ ४ ॥ अत्यसिद वैरस्यस्योचि मय्यस्यो निकसेव वदवरो । न सुदी सत्यो वस्तसि कोत्र पारिरदुदि
 वस्य ॥ ५ ॥ अयो-स्तवत्तं सुदिषक्तु इत्ति अतु अत्यसिद्वत्त, अजाप्रसिद्वत्त, अजाप्रसिद्वत्त । एतत्त रोत्र विद्वत्त । एतत्त वैरस्य
 तवत्तं मय्य एव वैरत्त, एतत्तद्विद्वत्त मनस्यि अगं पुत्तं वद्विदि भीसदि ॥ ६ ॥ " एतत्त ! गुण एतत्त, न मयं
 एतत्तविषोरत्तवत्तं । पश्य एतत्त न रोणा वद्वत्तं पश्यत्तं मय्य ॥ ७ ॥ " निषयेरत्तवत्त मय्यवत्त वेनेमाप्य अजाप्रदितो ।
 पश्य-अद्वय न मयिण एतत्तस्यो वद्वत्तं वद्वत्तं ॥ ८ ॥ अद्विषत्त एव एतत्त मय्यो अथ एतत्त वमि पुटे । एतत्त दक्ष्युरि
 पारिषत्त वद्वत्तं ॥ ९ ॥ अत्योत्तं पुदिष्य, पापसो सो पुदिष्यो वत्त । वं अजाप्रसिद्वत्तो वद्वत्तमो अथ एतत्त ॥ १ ॥
 एव अग्निपयुक्तो एतत्त स दिवो मुस्यत्तं वेत्तु । अद्विष्यत्तं वेत्तु । अद्विष्यत्तं वेत्तु ॥ ११ ॥ वेत्तमोत्तं अथ एतत्त
 एव निष्यदि वद्वत्तं । वद्विष्यत्तं अत्त, अत्तरे एव अथमानी ॥ १२ ॥ अद्विष्यत्तं विष्येत्त, पादितं दक्ष्युरिषत्त पुदिष्ये । अद्विष्यो
 दक्ष्युरिष्यो दिव्ये एतत्त वं दक्ष्य ॥ १३ ॥ एव इत्त विद्विष्यत्तं विद्विष्यत्त ! इत्तं एव । एव विद्वत्तं विद्वत्तं अत्तरे
 वं अत्तं वेत्तु ॥ १४ ॥ वेत्तवत्तं वेत्त मय्यवत्तं वेत्त सो एतत्तं । वेत्तवत्तं वेत्तं अत्तं वेत्तं ॥ १५ ॥
 एतत्तं एव एतत्त एतत्तवत्तं अत्तं । विद्विष्यत्तं विद्विष्यत्तं वेत्तं ॥ १६ ॥ एव एव दक्ष्यत्तं वेत्तं ॥

केरिसो एस तुञ्ज गानरो । अन्नो वि कोवि कि कुणइ, एरिस ही महापाव ॥ १७ ॥ सह इइयाए दारिदियस्स ह्वा दियरस
 गुरुपाव । गन्धस्स जा ह्वा, पावोवरि चूलिया एसा ॥ १८ ॥ इहलोए काजरिसत्तपड्हओ त्तिहुयणे वि वज्जेहि । परलोए निर-
 याइत्ति, केरिसो अहइ ववसाओ ॥ १९ ॥ सो नरु लहु म नर जम्मरुड, लट्ठुवि गन्धि गलेविणु हारउ । पचमहा पावाह
 जु ण्णु वि, करइ कयाइ कोइ सासकुवि ॥ २० ॥ अहहेतइडु कर्मकर्मठस्य धिग्गे बाह्मण्येऽपि, न किंचि
 शत उक्तम् ॥ २१ ॥ नि सीमा विपयेयु वृत्तिरय च सुत्थेयु रेखा परा, वृष्णासर्पशतेऽव्यथ प्रथमता मध्ये सता निस्तुषाम् ।
 क्रोध स्त्रीशिशुघातकस्तदपि चावध्येयु धौरेयता, विप्राणा ललिताय दुस्तपतप प्रात्याय नित्य नम ॥ २२ ॥ ता कि ह्णेमि एण्ण,
 चेत्त अपाणमपणा असिणा । उन्मडडन्मियकुत्तेसु, अहव इप पयच्छेमि ॥ २३ ॥ सविगप्पकप्पाहिं, पलत्तमिमाहिं अहव
 पुच्छेमि । निषलपचलसद्धम्ममम्मरस्से महासुणिणो ॥ २४ ॥ तो वणमज्जे निस्सगवउस्सगासठिए साहू । पुच्छइ पासे गतु,
 पडियार सक्रियपावस्स ॥ २५ ॥ कि नाम सामि ! मारेमि, एगमिय पावपुन्नमपणा । पारियकाउसगो, एगो तो भणइ ताण
 सुणी ॥ २६ ॥ भो भो न जुत्तमेय, छठ्ठ अप्पन्वहो महापाव । महलवर न सुज्झइ, धोय मसिमिसियजलेण ॥ २७ ॥ घयपुन्न-
 पुन्नअन्नेण, कि नु दिन्नेण खिज्जइ अजिन्न । निव्वायलघणाईहिं, चेव त एल्लु रय जाइ ॥ २८ ॥ पाणप्पहाणपाव, खिज्जइ पाणि-
 व्वहाई विरईए । सा पुण्ण, सिज्झई निरवज्जसज्जुल्लोगजुत्तस्स ॥ २९ ॥ भवसयसहस्ससच्चियपावप्पवचपणासणे पडणा । सिवसो-
 क्खरुक्खकरो य देवदेवस्स दिक्खेय ॥ ३० ॥ तव्वयणाणतरमेव, तेण पव्वज्जिऊण पडिवन्नो । दुरणुचरो इयराण, नियमो निरव-
 गाहो एसो ॥ ३१ ॥ सुमरेमि जमि कमि वि, दिणमि एयारिस महापाव । भुजेमि तमि नाहं, असणाइचउव्वहाऽऽहार ॥ ३२ ॥
 विहरिस्स नो कत्थइ, अन्नत्थाह कुसत्थल मोचु । नो पण्डुसेइ पाव, जेणेय लोयवयणेहिं ॥ ३३ ॥ एत्थ पुरे पहणंता, म पाव
 सुट्ठिजट्ठिलेदइहिं । पउरा गरेहेमाणा य, मज्झं कम्म खविस्सति ॥ ३४ ॥ इय चित्तिऊण तत्थेव, विहरए पामरेहिं हम्मंतो ।
 रे पाविट्ठु । जई कह, त जाओऽसि त्ति बुच्चतो ॥ ३५ ॥ अहियासित्तो दूसहवावीसपरिसहाण पारम । उवसगगवगससगउग-

संभ्रमप्रवर्धो ॥ ३६ ॥ तथा—इत्यन्वयस्य प्रथमं वदितव्यं किं च सिद्धयर्थं, मातृसौमिकीं विरर इति । इति वा तावन्मेवम् ।
 गौरीं गौरं पश्यन्पत्न्यैर्दृष्टो मन्वत्प्रसादो मियुर्मिथ्यामदति स इति कर्मविमुक्त्याप ॥ ३७ ॥ तथा—गोभूषणविवाहफलैव इति क्लेशेन
 उभया । सिद्धं पुरेषु मिथ्यां श्वं बोधैरुत्थार ॥ ३८ ॥ तथा—अस्मत् । अस्मत्कलं कर्म तावत् कम्मानुदि । आरभ्यतुल्यते
 बीजं चते तावत्प्रमादते ॥ ३९ ॥ एतन्मौ विरतुकोप्रमादकोसकमादि कल्ये । अकल्येनैव सिद्धा एतन्मौमेव कर्मनिर्वाण ॥ ४० ॥
 यन्वद्विस्तार प्रमोहाय वरिषां च एतेषु हि । एतन्मौ साहाय्यस्य कर्मोपवर्धित्वा ॥ ४१ ॥ प्रथा—७७ ॥ कर्मो मन्वत्कल-
 देवं सुत्रतुल्यकोऽप्य ता । अस्मत्कलं अने इत्य दुर्भगा सुटसंगमा ॥ ४२ ॥ एतन्मौ मन्वत्कलं कर्मनिर्वाण परमप्रापिषीः । अस्मिन्निव
 निष्प्रसन्नो, शिवाभ्युत्थो मम ॥ ४३ ॥ दुर्भगु तावत् इत्य मीते एतदे किञ्च । कर्मोपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा, मन्वत्कलमप्योदिति
 ॥ ४४ ॥ कर्मदुर्भगुत्थो मम इति प्रथममिति ताव च । कर्म दुर्भगुत्थं इत्ये प्रवृत्तमिति इत्ये ॥ ४५ ॥ मातृप्रापि इत्ये इत्ये, इत्ये,
 मन्वत्कलमप्योदये । कर्मोपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा परमप्रापिषी ॥ ४६ ॥ एतन्मौपवर्धित्वा कर्मो संभ्रमप्रवर्धित्वा । एतेषामन्वत्कलं
 ऐतरेयं दुर्भगुत्थं मम ॥ ४७ ॥ ऐतरेयं तोप्य, अस्मत्कलं कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा किञ्चमम ॥ ४८ ॥
 इत्यादि एतन्मौ मन्वत्कलं परमप्रापिषी, परमप्रापिषी इति एतन्मौपवर्धित्वा । अस्मत्कलं कर्मोपवर्धित्वा । एतेषामन्वत्कलं
 मन्वत्कलमप्योदये । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा
 कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा

अस्मत्कलमप्योदये । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा कर्मोपवर्धित्वा । एतन्मौपवर्धित्वा

'सौम्य'

शखाववातचरितः, शरपुरे कनककेतुनृपतिरभूत् । भटकोटिसंकटस्थानमौलिमाणिक्यभिद्धगुणः ॥ १ ॥ अस्ति स्म वीरसेनाऽभि-
 धानवान् वीरमाट्टकोट्टारः । नृपति सिषेवयिपुस्त खगुणान् गुणाधिपत्त्यर्थो ॥ २ ॥ प्रतिदिवस पञ्चशतीं, वितीर्यमाणामिषेप न स
 धृत्तिम् । निजनिस्समानविक्रमगुणानुरूपान् न भवतीति ॥ ३ ॥ कोऽपि कदाचन फोपादुपाद्रवत्पार्थिवः पुरादीनि । आस्थानस्यल्ल-
 नककेतुभूपोऽभ्यधाद्वोरान् ॥ ४ ॥ कः कालसेनमेन, संयम्य ममोपढोकयेदचिरत् । यावन्न कोऽपि किञ्चित्, व्याकुरुते तेषु वीरेषु
 ॥ ५ ॥ तावद्विषयमास, साहसाद्वीरसेनसुभट इदम् । सपादयामि सद्यो, देवस्यादेशमेनमहम् ॥ ६ ॥ किन्त्वस्य यश प्रसरस्य,
 संविभागी न कोऽपि कार्यो मे । निजसुजमात्रो गत्वा, बध्वा च तमानयामि द्राक् ॥ ७ ॥ जोत्कृत्य तस्य पादौ, सहायमावाय
 केवल स्वमसिम् । असमानसाहस्रश्रीर्निर्गादभिकालसेननृपम् ॥ ८ ॥ अचिरेण कालसेनस्य, सेन्यमासादयाञ्चकारोच्चै । ववति स्म
 कनककेतुः, कुब्ध फ स कालसेनोऽस्ति ॥ ९ ॥ ग्रहिलः प्रलपति कोऽप्येष, एकको मद्वशशदवज्ञात् । विशति स्म तवास्थान, पत्ति-
 प्रतिरुच्यमानोऽपि ॥ १० ॥ रे रे कोऽय कोऽय तु, गुह्यता गृह्यता फरामेण । इति जल्पन्नेव धृत, स तेन बन्द्यग्रेण द्राक् ॥ ११ ॥
 क्षुरिकामाकृत्याधो, जगृहे केशेषु तेन दृढमुष्ट्या । भणितो भजस्व केतु, देव यदि जीवितेच्छा ते ॥ १२ ॥ अहमहमिकया यावत्
 प्रजिहीर्षन्ते पवातयस्तस्य । तावत्तेन निषिद्धा मा, मत्प्राणान्पणायध्वम् ॥ १३ ॥ द्वित्रिदिनान्ते प्राप्ते, प्रहित श्रीकनककेतुना सेन्यम् ।
 पञ्चादौचित्यविदा, समर्पितस्तेन तस्याऽयम् ॥ १४ ॥ आनीयते स्म तेनापि, दातुयद्ध स केतुनृपपार्थं । नमति स्म चिस्मितेनाऽऽशु,
 मोचितो बन्धनात्तेन ॥ १५ ॥ कथयामास समस्त, धृत्तान्त वीरसेनसुभटस्य । अनुयुक्त भूमिभुजा, तस्सेन्यमनन्यसामान्यम् ॥ १६ ॥
 अङ्गीकृतवेल्लासविधानक स्थापितस्तथैवासौ । राज्ये तत्रैव विधाय, सत्कृतिं प्रवरभूपार्षीः ॥ १७ ॥ तेनापि मागलिस्व, सर्वसेनाऽ-
 व्यफारि भूरर्षुः । भूमन्त्रोऽपि प्रहितः, सत्कृत्याऽय स्वदेशाय ॥ १८ ॥ प्रसुदितचेता प्रादात्, प्रजेश्वरो वीरसेनसुभटाय । चिन्ताधि-
 कमधिपत्स्य, इत्यकुञ्जरकोशदेशेषु ॥ १९ ॥ विततार तथा तोपात्, सहस्रमहाभिधानमेतस्मै । नयनिष्ठुरमनसा सोऽय पाति निज-
 राज्यमन्याजम् ॥ २० ॥ नगरोद्यानेऽन्येषु; सद्य प्रापु सुदर्शनाचार्याः । पदवन्दनाय तेषा, सहस्रगह्वोऽपि तत्राऽऽपत् ॥ २१ ॥ इत्वा

परकिंच प्रस्मदिदिवचो प्रकथय सुखिक्म् । चोदितवपनिभिरचोमः पुरतो विरगात् सामना ॥ १७ ॥ गवत्रउपराग्मीर्यच्येनेमाऽऽ-
 र्णिव देवस्य ग्लुम्नि । क्त्वा क्रान्तिभेज्जपुष्टद्वैः परोपकृतिव्य ॥ १३ ॥ अरिवापुष्टयवर्धितपठे पौत्रारिपुत्रपुत्रा अरिवापौर
 अयदिभिर्युः क्त्वेक्यचोदपेठि । रोमाकेन क्त्वापि बुद्धे धर्मेव अवाधं संखारेऽगिमाभार गदने षड् सुधी अमुपलि ॥ १४ ॥
 किंच—संसारच्छारेऽस्मिन्मुमन्मसात्रान्तवचुत्तव्ये । अन्तीषे मो अक्क चठमंमपारुअपेरे ॥ १५ ॥ एर अयन्वमुपादिग
 पुरक्य क्त्वा वपु रियावेना । म्पमार्गे षड्मन्तो वीका सौएत्तन्तेऽस्मिन् ॥ १६ ॥ पलाक्काइराववायदिगाम्परा म्पप
 मपक्त्वा । एररकम्पका इरिर्ण्णिकळीळा गृह्य सरे ॥ १७ ॥ अमुचिपिण पूर्वमे तरिरेमे मुक्त्वे प्रमनेचेत् । म्प
 वरा किं पुरम् वीजमुत्रा इपेकसेव ॥ १८ ॥ एा पुरमर्कं कर्मव्युपावर्धिलं धमवर्धवापुत्र । प्रअय्य जेनेज्जे एरुम्मे अिय्य
 विरिक्त्वा ॥ १९ ॥ किंचेरोरुओओेणा मोझाअगोक्कपुणजयति । डिअेएपरिसौक्कप्यनुपुत्राणुनिराअवसिप ॥ २ ॥ पुम्पो-
 पत्युविं एठ्ठ, पलाउपयत्तनुत्तय । म्सावपवज्जवत्तिविपरिवरेना क्त्वागुत्त ॥ २१ ॥ अकसत्तकत्त ग्नीनय विअरवण
 क्त्वा वीरवत् । इदि केक्कवत्ति अगत्तएऽऽऽऽ वीअप्रधारे वे ॥ २२ ॥ पुम्पिमपगम्प एव्यं साम् । सिदिदितपपने तत्त्व ।
 अविपीक्त्वे स्म क्त्वीमो प्रविक्त्वं सुदुर्भवपि ॥ २३ ॥ गुडक्कनाक्कत्तमेव एम्पत्तोत्तव विअय धीरपियि । क्त्वाअयमप्यत्रागुरी-
 क्त्वे गुत्तवीअत् ॥ २४ ॥ अक्त्तकिणुडसिक्त्वावसायैरमार्गमर्गमर्गीयकं । आठागिअत्तपे अिनक्त्तं निर्दिक्त्तपयना ॥ २५ ॥
 इरिभिरिअरिक्त्वे—पुमपुणुसंभवेयंमार्गेऽपि । अविपक्त्वेत्त एरुक्त्त क्त्वापिअुत्तियत्तयत्त ॥ २६ ॥ पुत्तगापुडरक्त्वाएरपेणारी
 विपुत्तारक्त्वा । इरिक्त्वा त्ता एक्त्वेनपुर्वरिअत्तऽऽऽऽमे ॥ २७ ॥ क्त्वाअर्ण्णिमोक्त्वा—अंगुठीक्त्वाअत्तगत्तवत् । क्त्वापोसर्गेण
 विं मम्मिक्त्वाय ए वत्तो ॥ २८ ॥ आक्त्वेव कासयत्त, प्रवपियत्तपति ते त्त्तऽऽऽऽत्त । प्राक्त्तरेऽपेअदिनापि इमे
 इरीमो वत् ॥ २९ ॥ अत्त कोवत्तसिक्त्वाएरपिक्त्वं एमक्त्विन सुठेगात् । एपक्त्तवर्कंक्त्वाअमरिणुःअप्यपीडल ॥ ३० ॥ रे रे
 एव षड् अर्क एव गत्ता गत्तासि आअत्तं प्रक्त्वा । केअविपएरपि अगरे क्त्वात्त एरुत्त ॥ ३१ ॥ विअरवत्ति एव पएत्ता

कदर्थ्यमान पुनस्तथा तैस्तु । कस्यापि नाऽपराध, स्वकर्मफलभोजि सुवन यत् ॥ ४२ ॥ सर्वे पूर्वकृतानां प्राप्नोति हि कर्मणा कदाविपाकम् । अपराधेषु गुणेषु च, निमित्तमात्रं परो भवति ॥ ४३ ॥ ” अथाऽस्तु पारम्भिक, कोऽप्यपराध कृतो मया नास्य । फलविपाकम् । अपराधेषु गुणेषु च, निमित्तमात्रं परो भवति । अथाऽस्तु पारम्भिक, कोऽप्यपराध कृतो मया नास्य । इहभव इवाकृष्ट, केशीनं किमेव मयकैव ॥ ४४ ॥ इयतैव जीव । याहि त्वमात्मन कर्ममर्मणा पारम् । नरकान्निवाहदुःसहदु- खेभ्यो मुच्यसे येन ॥ ४५ ॥ नेतस्तथा व्यथा मे, मनसि यथा कालसेनकारणयात् । मन्युप्रत्ययमेव । दुर्गती याति नूनमिति ॥ ४६ ॥ इति भावनाप्रभावप्रभावितप्रौढपुण्यपरिणाम । स निश्चितरवारिमहाप्रहारतः प्राप पञ्चत्वम् ॥ ४७ ॥ सर्वार्थसिद्धनान्नि, सासारिकसौख्यसीमनि विमाने । उदपादि तत्तच्छ्रुत्या, सेत्यति निश्चितकर्ममल ॥ ४८ ॥ वधनन्धाद्यधिसोढा, सहस्रमल्लोऽयमा- पटुपसुक्ति । ध्रुवमपरैर्येवमेव कार्यो क्षमा मुनिभिः ॥ ४९ ॥ इति सहस्रमल्लकथा ॥ क्षमामेवाश्रित्याह—

साहृण ते न लगा, खंतीफल्यं वहताणं ॥ १३८ ॥
दुज्जणसुहकोदंढा, वयणसरा पुव्वरुम्मनिम्माया ।
मिगारिओ सरं पप्प, सरुप्पत्ति त्रिमगाइ ॥ १३९ ॥
पत्थरेणाहओ कीवो, पत्थरं दक्खुमिच्छइ ।
तह पुब्बिं किं न कयं, न वाहए जेण मे समत्थोऽवि । इण्हिं किं कस्स व कृप्पिणुत्ति धीरा अणुपिच्छा ॥ १४० ॥
अणुराएण जइस्सवि, सियायपत्त पिया धराणेइ । तह वि य खंदकुमारो, न वंधुयासेहि पडिवद्वो ॥ १४१ ॥

दुर्जनसुखमेव कोदण्डा धेपा वचनशरणा तेषा ततो निर्गमात् । वचनान्येव शरा परमर्मभेदकारित्वाद्भवचनशराः । “ नन्वा- श्रयस्थितिरिय तव कालदूट केनोत्तरोत्तरविशिष्टपदोपदिष्टा । प्रागणवस्य हृदये दृपलक्ष्मणोऽध, कण्ठेऽधुना वससि वाचि पुनः खलानाम् ” ॥ १३८ ॥ अन्यथाविवेकिन क्रोधाऽवकाशो न विवेकिन इति रूपकद्वयेनाह—‘पत्थरेण’ सिलो गो “ तह पुब्बिं ” गाहा ॥ श्लोकयो गाथायोर्योपष्टम्भायोपन्यस्तः । अविवेकी हि केनचित्कदर्थ्यमान शुम्भुरवत्प्रस्तरे तदपकारय यतते, विवेकी तु मृगारिवन्मूलोत्थानमन्वेपयश्लेव विभावयति ॥ १३९ ॥ तथा पूर्वजन्मान्तरे किं न कृत कुशलकर्म येन हेतुभूतेन घायते मा, सम-

बौद्धि प्रसन्नियुक्त्यात् शीघ्रारिहो ममैवायं दोषो न कर्तव्यः । एतन्नी किं दुष्कामः, किमिति विचार्यते दुष्कामः । इत्य-
 चोत्तरि दुष्काम इति कर्त्तव्येण हीण महात्मनाम् अनुपविष्ट चि-वर्षिष्य मन्वसिदि ॥ १४ ॥ दोषे रेप्यकाममियथेवैरा-
 वीम्यगुणमिधि स्वजनदिडे उक्त्यां चाल्लेन्य-“ अनुपएव ” गाए । एतन्वमस्वतर्के पुनरेवम्—

सार्वभौम मन्वसि क्वचनैक एवा । तस्य मन्वसुर्गुणस्वसंगमो र्गमो मम तुमारो अनुप तुनेरा वम इमगा ५ ।
 सा व ईनि विस्ववदिसस्य पुरिससीरुएण्ये सिम् । आत्म्य सार्वभौम्य समोसकसा विजबभेय्यऽऽरिबस्य सगस्ये वाम्य सोऽस्य
 मन्वसिन्व अन्वमनुवावपिप एवएणो र्गमएमारो । इत्यन्वमेव व एव्यऽऽनु विवइत्यै । रिप्य व मे आववसिभेरेण वामसि
 वसामो वारस्य तत्तोवैरि विवववपण वएणै । इत्यन्वमेव विरेलो सो गमो वनि विसव । तस्य व अन्वमेव्युप्यए इमिगु
 मन्वस्य तुनेराय मिदो एव्यए संवरीलो । वमो अकएा वर्मवऽऽन्वसंरंरंरसुभ्येयामो वानिअए मय्य मेदो एतो मारोवोपि ।
 तीय एव्यवोवम्यवसिधेयए सुचिरे सिविव्यऽऽनुपुर्किरिय भिरिसिप्रवमामो र्गमगुमसो सिदो पुगिमसीरेव एएव्य, विमिध व अन्व-
 वगन्वमेव तेन । अन्ववऽऽव्यऽऽरिअस्य इतिगएव्येएथ मय्य एवो । सा विव्यधेमि विव्यमेधे सयकंमि विविस्य
 व्वा इएविव यो एएव्य ॥ “ इमगादिस्य गुण्य वेस्सेमो ठाल सगुर् इमिग । वदुसगुर्गोए-सिगरवस्य अविमिदि नेचे
 दो ” ॥ १ ॥ वीयवसारे व्दिरव्यएव्यं योवपुसि सव्यियुएणो पुएवो वदिथ वेसिगव्य मय्यस्य तुनेराय वामी । ए ए एव्य !
 व्दोरेरि विमेवदि । तीय एविव सविसि । जो तुमे वीचविसि सिदो व्वाह वो वेव्यवि वावएवो वस्येवा गुएवोवी वसिगव्य
 एदिवपि सोऽस्य सएसपि गय मोर् । सव्यव्यपिअव्य वामिसि । विमेवदि पुपिअय तीय सारे । वानमि मय्य सोवरो
 व्दरायुमारो वो वोजपि । एवसिं मे नेवपुर्णवो व्दए । न मय्य वामं वदुए इमेरिवा विवमियुर् ।

एव-“ एव रिप्यलोवमिने वद्वं मय्य वामं अएवमएव्य । एवममेव एव रिप्ये व वीएव्यं पुगविसिम् ॥ १ ॥

एव वियपयतीए तीए तक्वण चैव पेसिओ खदगकुमारदुत्ततोवलभत्य लेहवाहओ सावत्पीए । आणिओऽणेण पडिलेहो । जहा खदगकुमारो रज्ज वल्लिऊण पव्वइओ । जिणकए च पडिवल्लिय गओ कंचि विसय, छत्तहारो से पिउणा पव्वजाओ आरब्भ पडिचारगो कओ त्ति । तओ त लेह वाइऊणमेयाए छत्तहारविंघओ निच्छिओ चित्तसवाई अट्टो । नायपरमत्त्या य महापलावे कात्तमाढत्ता एसा—हा भाय ! भाय ! हाहा, ह्यम्हि मह किं न देसि पडिवयणं । केण कय पावेण, पावमिणं अहह विहिद्वडो ॥ १ ॥ इच्चाइ पल्लवमाणी य, नट्टचित्ता तओ जाया । अणुतावताविएण, राइणा परिभाविमेय ॥ २ ॥ इय मह बुद्धी धिद्धी, हणियन्वा नावराहिणो वि सुणी । पच्छन्नपावपावयपलीविओ कह जीयासि अह ॥ ३ ॥ कज्जविणासे जाए, जह बुद्धी वडुरा परिच्छुरइ । तह जइ पढम चिय सा, हविज्ज ता को विसूरेजा ॥ ४ ॥ किं चैत्तदपि न परिस्मावित मया—“ कुञ्जुत्त कुपरिस्सालं, कुट्टट कुपरीक्षितम् । पुरुपेण न कत्तंब्य, नापितेन यथा कृतम् ॥ ५ इति ” ॥ तओ पहाणमतीहिं भाइसोगाऽऽवेगविचायणाय वडुपेक्खणपरेणएगारा काराविया पुरओ । कह कहवि अदिट्टुव्वपेच्छणएगारेहिं अवणीओ से सोगो, तएपभिइ तमि देसे आ-

इओ भाजूसवो लोगेसु ॥ १४१ ॥ साम्प्रतममुमेवार्थं दृढ्यन्नाह—
 गुरु तरुतरो अ अइगुरु, पियमाइअवच्चपियजणसिणेहो । चिंतिज्जमाणगुविलो, चत्तो अइथम्मत्तिसिएहिं ॥ १४२ ॥
 अमुणियपरमत्त्याणं, वंधुजणसिणेहवइयरो होइ । अवगयंसंसारसहा—वनिच्छयाणं समं हिययं ॥ १४३ ॥
 माया पिया य भाया, भज्जा पुत्ता सुही य नियगा य । इह चैव बहुविहाइं, करिंति भयवेमणस्साइं ॥ १४४ ॥
 माया नियगमइविगप्पियम्मि अत्ये अपूरमाणम्मि । पुत्तस कुणइ वसणं, चुलणी जह वंभदत्तस्स ॥ १४५ ॥
 सब्बंगोवंगविगतत्ताओ, जगहणविहेइणओ अ । कासी य रज्जत्तिसिओ, पुत्ताण पिया कणयकेऊ ॥ १४६ ॥
 गुरुगुरुतरुटोऽतिगुरुच्चेत्ति त्रितय क्रमेण पितृमात्रादित्रयेणाऽभिसम्बध्यते । तत्र पित्रा सह माता पितृमाता अपत्यानि-पुत्रादिनि

सयलकलापारगो जाओ ॥ १२ ॥ पुत्राण पोरिसारभ-जिभमाणएपमाणमहिमाण । मइमाहएपसपत्तपागओ किपि किमसज्जा ?
 ॥ १३ ॥ अह पोद्विला कयाई, उदगावोहगादूसिया सती । खिज्जइ मणेण पइणा, पए पए परिभज्जती ॥ १४ ॥ ' सइविदिय-
 गोरवाओ, पियाओ अवमाणणा महाडु क्व । उक्खयक्खूण जहा, तयं न जच्चघलाण तहा ॥ १५ ॥ ' पव्वइयाओ पुच्छेइ,
 हच्छमच्छिन्नपइविओगुदुहा । सुभग करणीओ महोसहीओ मते य तंते य ॥ १६ ॥ ताओ भणति भेइ ! इय कएइ किपि
 जणिव नऽम्ह । इय पुण भणिमो धम्मणेण, नूण जीवो सुही होइ ॥ १७ ॥ अह जिणधम्मो सम्म, सवित्यरो थिरमईए से क-
 हिओ । पासियचिरे रंगोव्व, सगपरिणओ, सगुवगो सो ॥ १८ ॥ दुहसतत्ता सता, सत्ता धम्मंमि उज्जमति जए । जह
 तिव्ववाहिविदुराण, होइ विव्वोसइसमीहा ॥ १९ ॥ सवेगविवेगावेगवगुचित्तेण चित्तए घेसु । अणवज्ज पव्वज तो, मतिं विअवेइ
 रहे ॥ २० ॥ ससारखारसायदारुणदुहल्लह्हरिहीरमाणेण । कुसलसस कणोवि न एत्थ, अत्थि जीवेस ! जीवाण ॥ २१ ॥ इय
 भवभयाओ ता किपि कएए सामि । माणस मज्ज । पसिऊण अणुजाणसु, जेण पव्वज्जामि पव्वज्ज ॥ २२ ॥ पडिसुणिय भणिय-
 मेएण, सुयणु । पव्वज्जकज्जज्जमिरी । त देवत्त पत्ता, ममपि धम्मो ठवज्जासु ॥ २३ ॥ इय पव्वज्ज अज्जिय-सज्जिय सम्म च
 धेवकालेण । अणसणविहिणा मरिऊण, सा गया देवलोगमि ॥ २४ ॥ कम्म वि काले पत्ते, पचत्तं कणयकेउनरत्ताहो । अइआउ-
 लमि लोए, रिउवगो उगमाणामि ॥ २५ ॥ पव्वमावईए ह्फ्फारिऊण सामंतमत्तिपउराई । भणिया कि भो तुब्भे, इय आललवा-
 उला जाया ॥ २६ ॥ कणयज्जवत्ति मह अंगउव्ववो अत्थि अत्थि कएतरु । निवमीयाए तेयल्लिगिहे मए पाविओ दुडिंड ॥ २७ ॥
 न न ना(ता)ओ तुम्हाणवि, विरायमाणसमाणसौंडीरो । पिउणो रज्जे किज्जउ, वज्जिजउ मोहमाहए ॥ २८ ॥ विहिए तहेव तेहिं,
 भणिओ पव्वमावईए नयनिवई । पुत्तयपत्तियपाणा, तेयल्लिणा ते इमे विन्ना ॥ २९ ॥ निवलच्छीविच्छइओ, किमेस अन्नस्स कस्सइ
 पहावो । एयरस अतरता, कयाइ तुमए न वयव्व ॥ ३० ॥ तेण तओ सो सव्वेसु, रज्जकजेसु ठाविओ मइम । हिययगमे सय
 पुण, भुजइ विसए विगयचित्तो ॥ ३१ ॥ तेयल्लुत्तो मती वि, तिक्कूवाऽसिमाणनडियमणो । निहणइ आहणइ सया, रायसभा-

पुत्रायेव ॥ ३१ ॥ न इष्य इष्यार यमो योर्मपि सुहृद् तस्य त्वत्स ॥ ता बर्हिस्तु तं सो पशिनोऽह पशुिष्परिभो ॥ ३३ ॥
 बाल्यं वरुणप्रथार-शत्रुयाज्यमानो न पुत्रोऽपि । विष्यरिक्मिमेभि वानो मन्वे निर्गार्त्तन सन्वेसि ॥ ३४ ॥ बाल यथाय पत्नो
 मीरी परिसार पात्नकल्पे । ता होः पत्न्युचो एष्य रोसाह्नौ संतो ॥ ३५ ॥ परिपशित्तन कल्पसा, स बाल गान् त्वाः बालानो
 मिर्वा । वरुण्यो इष्यार बाल ईपितो ब्युर तिभो वो ॥ ३६ ॥ बह संमिभो पत्नो पुत्नो पशिनप्यत्न्युरिचान् । ता ते वि
 तस्य बाध, वरस्युहा विपि बयेव ॥ ३७ ॥ मियगेहगम्यो वेकन्वा, पुण्यक्यत्न्युरिष्यकमसेस । ता व्युवेकिप्ले, सुरान् वा इष्यत्
 मरिः ॥ ३८ ॥ वरुण्यविलिं यत्नवा, बालयं पिन तस्य तं परियमार । बहरे एष्य इुरियत्, साप्यि मारुण से बाध ॥ ३९ ॥
 कल्पयत्न ईया, त्वत्स संतोऽपि । पशिसा पञ्चदशित्यत्न्युरीभि नापिन्य स सा पि ॥ ४० ॥ संपत्नार बालीय,
 कल्पयत्न्यार ईपित्तन गणे । सुमिसाकसीं तो सापि, सपि बाध सुत्न्यकजस्य ॥ ४१ ॥ इष क्यारयो मीव्यत्, बाल वा
 बाल्यो गत्यसाह । यत्नेसु होसु हो एतथा न अनुपत्नार इत्नी ॥ ४२ ॥ इष वरुसंमन्वृत्तान्तिभो वरुणप्रथारपशुिष्परिभ्यः ।
 सुमरेर पुत्न्यपतिवमयेसकं पोरुष्ममन्त्रं ॥ ४३ ॥ इष वरुवदिलने मिन्, पोरुिडे ! मार न वेसि वरिखात्रे । मार पुत्न्यव्यय्ययो
 वीशारिभे (सी) मनिपं पि सभं ॥ ४४ ॥ पत्न्यवरे मिर्तरेसिप्रपणारमूष्मन्त्री । होत्स्य पोरुिञ्च पापयेह रिक्मिभो स वरुप्यवं
 ॥ ४५ ॥ सपिको मयेर पत्न्यु, वस्ये मे पशिनमप्यत्नियरे । बहए वहा इत्न्यु पिसे !, सपि पत्न्ययंति मार पात्ना ॥ ४६ ॥
 यत्न्यु पोरुिञ्च कल्पवा । पार्नं वरुिचिं तुमाय । वं रवन्वत्तस्येव वेपथं तस्य कल्पयेव ॥ ४७ ॥ बह संपयंपि पत्न्यवत्तवरे
 पुप्यसि यत्न्यवत्तवत्त । ता एष पुत्न्यमोम्यो न वेमन्त्रं होः मोक्यो वि ॥ ४८ ॥ परिपशित्तनयमन्त्रं बाध वेकतये बर्हिपि तस्य ।
 इह पशिनोर्बे सारुत्तनाय ना विपयेसु ॥ ४९ ॥ इष त्वत्न्यवं पशिनविात्तन मीरी मयेर सापुत्नये । विं पुत्र कर्त्तुं पुत्न्ये(वि)मि
 पतिवै एव मार इतिवै ॥ ५० ॥ वरुसैरिष्य माध एतो विपसेय तेव वा तान् । कल्प्यवर्हिरो कल्पेव बागायो मरिमपुत्रेव
 ॥ ५१ ॥ इष मार मत्तवत्तयो मरिमपुत्रेव(पौत्रेव)वपिनो । वरु बमिप्ययो सप्यो बन्तो पिसे न वरिक्मिभो ॥ ५२ ॥ बह

स विसृज्यदेवो, मतिपद्धिन्नसव्वतव्वयणो । अणुणेऊण नीओ, नयररसव्वतरे रत्ता ॥ ५३ ॥ मन्नाविऊण रायाणमवसररे मह
रिहाए रिद्धीए । निक्खमियतिक्खखगगाधारत्तिव्व तवं चरइ ॥ ५४ ॥ सभरइ सव्वपुव्वणि, पुव्वजम्ममि पढियपुव्वणि । समए
सेढीआरुढकेवलो सिवपय पत्तो ॥ ५५ ॥ इति तेतलिपुत्रकथा ॥ अधुना भ्रातृद्वारसुद्धिस्याह—

विसयसुहरागवसओ, घोरो भायाडवि भायरं हणइ । आहाविओ वहत्यं, जह वाहुवल्लिस्स भरहवई ॥ १४७ ॥
भज्जाडवि इंदियविगारदोसनडिया करेइ पइपावं । जह सो पएसिराया, सुरियकताइ तह वडिओ ॥ १४८ ॥
सासयसुवखतरस्सी, नियअंगससुवभवेण पियपुत्तो । जह सो सेणियराया, कोणियरण्णा खय नीओ ॥ १४९ ॥

भरतबाहुवल्लिकथा च ' धम्मो मएण हुतो ' ॥ २५ ॥ इत्यत्र कथितैव ॥ साम्प्रत भार्याद्वारस्माश्रित्याह—“ भज्जावि ” गाहा ।
प्रवेश्याख्यानक च ' नरयगइ गमणे ॥ १०३ ॥ ' त्यत्रोक्तमेव ॥ पुत्रद्वारोद्देशेनाह—“ सासय ” गाहा । शश्वतसौख्ये-मोक्षसुखे
' तरस्सी '-वेगवानचिरेणैव मीक्षगामी क्षायिकदर्शनत्वात् ' निजकाङ्गससुद्धे'-औरसपुत्रेणापि प्रियपुत्रो यस्य स प्रियपुत्रो यथा श्रेणि-
कराज कोणिकराजेन क्षय नीत ॥ १४९ ॥ तत्कथा चैयम्—

सिरिवीरसामिणो अगभूमिभूमियमि रायगिहनयरे । आसि पसेणइ राया, देवी से धारिणी नाम ॥ १ ॥ तग्गव्वभसभवो दव्वभ-
सुव्वसुव्वभरजसोऽसिरामगुणो । पुहईसपसेणइणो, तणुव्ववो सेणिओ आसि ॥ २ ॥ अन्नेवि अणेगे तरस्स, सति पुत्ता तओ स
चित्तेइ । को रज्जधुराधारणधीरो एणसु मे होज्जा ॥ ३ ॥ अह उव्वेसियसव्वे, पुत्ते पतीए ते परिक्वेउ । परिवेसावइ पज्जत्तपायस
पत्थिवो सघयं ॥ ४ ॥ तो पच्छन्न पारस्सिसाणए ताण तिक्खवभुक्खभरे । मोयाविऊण राया, रह्ठिओ नियइ चिट्ठाओ ॥ ५ ॥ एगे
आगच्छते, ते इट्ठु वट्ठिय पलयति । अवरे थाले दुफत्ताणसु सुणाणसु नासति ॥ ६ ॥ अन्नेसिं शुक्खियमड्डलेहिं सह भइण कु

बन्धुवृत्तिविश्रामिषि सो को विसेसो ॥ ७ ॥ निम्नर बन्धिष्ठं सेमिष्टमपे पुन कुन्तरे इरेमन । बन्धुपुत्रमयन
 बन्धेदि, बन्धेष्टमयनको संतो ॥ ८ ॥ सो निम्नर नरिणो कोमो एवमस एत येन युक्तो । रिणो योर्दि रिण्य येन मिसे
 युक्तयो ॥ ९ ॥ परिणमिष्मोष्मप, नन्धुत्तय पंफवाकप । हुमग परैविष्मं मयिया रता कयात्र कष्ट ॥ १ ॥ इह मुत्तया
 पुन्नेदि, मोकप एह कळं न वेकर्म । य हुदर योकासंयला ज्ञा विदवत्र न पडनमो मुष्ट ॥ ११ ॥ कन्धुत्तय(पु)दिमीसं
 पान्धिदि लको हुदरय्यिष्ट । मुष्टिच विष्टिच सय्ये वि सेमिष्मं हुकाए ठे ॥ १२ ॥ सस्मए पनिचाय, हुमएव मिसेज बन्धारे
 पुदरे । ईश्वरि विन्नि क्दिष्टमसकिसोयसारात्म ॥ १३ ॥ सेमिष्ममरेज पुवो वय्यका क्दिष्टव्य नविचित्तमं । रिण्य पुष्टेज
 लको, यविनो सो पंमसापेदि ॥ १४ ॥ ए मन्तोय्यात्तुत्तं गुण्युत्तं न वस पदिबन्धि । न मिणो कुन्त पुमाए या ।
 यारिबन्धि योसो ॥ १५ ॥ परिपूषे जल्पानं तो रिण्ठो सिदि न जल्पमं । निवत्र रिण्युम्मेसंगिला सेमिष्ममारे ॥ १६ ॥
 बरमेज न्धिच बन्ध, समस्यप फव पंफकुंी वि । य समो हीए वि बन्ध, बरामि को जन्धि इवेव ॥ १७ ॥ इह यगामी
 एवनिष्ठाओ निजमजामिणीए सो । ईश्वरेष्टु एवदृष्टाष्टसदिणो परिष्मो ॥ १८ ॥ अणुसमंतो वय्यक-पदिबन्धिचिपुष्टेपदि ।
 वन्धुत्तयेव पतो कनाइ निम्नरदे मररे ॥ १९ ॥ जल्पमं मरस सेणुको जल्पये वन्धिसेइ । वमि रिने से जलो अइ
 कस्ये वल्लयारव ॥ २ ॥ पिणइ सेणु विदु, हुनिविदुो मुनिबन्धो यए बन्ध । एवकन्ठेज गेटे, महामो कोइ वल्लुरिसो
 ॥ २१ ॥ बीबादिण हुन्ठ, मइ कना ठेज पिणइ जल्पये । मुनिबन्धं सो प्तो, मनेइ य अदिक्कामकपे ॥ २२ ॥ हो पम-
 अइ पुदिसोचन ! वदुक्क वस जणाव हुन्ठे । ममिष्मयेवं गुणएव येन ऐसमन्तुजान ॥ २३ ॥ अणुत्तयो वळन्तो इय विंदि
 ठेज सेमिष्म एसा । अणुत्तयेव मेकज निपणिदे क्दिष्टं वन्धि ॥ २४ ॥ एइ गणमिष्ममन्तो पयिणो म्पेज एवमा एवं ।
 जन्धि न ठे पुदिठोत्तम, नन्धिक्कता हुन्तए पन्ना ॥ २५ ॥ मइ जणोरेव ज्हापि अणुत्तयेव हुन्ठन्धि । हुदिच मुदिच
 अइ सो, जल्पन्धिंदि क्दिष्टं ॥ २६ ॥ परिणमिष्ममारे एवेवको पतोपयेइए । पणवचनविणय-रिण्य-कमयापं न

सुयणगुणा ॥ २७ ॥ भणियमणेण मह ताय, जाइवसाइ सन्वमसुणतो । दितो तहात्रि धूय त, जाणसि किंपि ज जुत्त ॥ २८ ॥
 भणइ तओ सेट्ठी सुद्ध, सारसोडीरिमाइगुणगेह । सुहसुमिणसुइओ त न होसि सामन्नपुरिसोत्ति ॥ २९ ॥ ता नियधूया पूया,
 पणामिया मे तए विवहियव्वा । अह विहिओ वीचाहो, वरवारसुहुत्तनक्खत्ते ॥ ३० ॥ पचप्पयारसारे, भोगे भुजतयस्स तस्स तहिं ।
 अमयमया विव कइयमासा दिवसन्वइफता ॥ ३१ ॥ यत — ' अय निज परो वेति, गणना लघुचेतसाम् । उदारचरिताना तु,
 वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ ३२ ॥ ' तथा — ' वक्खउ जत्थ व तत्थ व, ज वा त वा करेउ ववसायं । पुत्राहिओ सुहाइ, सुहेणमिह
 पावए पुरिसो ॥ ३३ ॥ ' अह एगया सुणदा, गयसुमिण पासिकण पडिबुद्धा । पयइइ पइस्स पुरओ, आह सुहपुत्तलभ से ॥ ३४ ॥
 अह आहूए गन्भे, पहाणपुरिसा कयाइ तप्पिठणो । वरियारूढा पत्ता, पणमिय कुमर पयपति ॥ ३५ ॥ विरसा वेहस्स दसा,
 तुह पिठणो तेण पेसिया अन्हे । सेणियकुमारआणयणहेउणा तुब्भ ता चल्लु ॥ ३६ ॥ इय सारअत्थवित्थरसमत्थओ रायलि-
 हियलेहो वि । कुमरस्स अप्पिओ तूरमाणओ तेण सो जाओ ॥ ३७ ॥ आपुच्छिऊण ससुर, रुयमणिं जपए सुनद पि । पाण-
 पिए । पालसु ताव- भावि अगुल्भवमवस्स ॥ ३८ ॥ उम्माहियाए तुमए, तुलाए वन्नावली इमा लिहिया । आलोइऊण लीला(णा)-
 लसगि लहु आगमेयव ॥ ३९ ॥ रायगिहमि नयरे, गोवाला पडरेहिं कुइहेहिं । सुपसिद्धा चैव वयंति, लिहियं खड्डियाए दसेइ
 ॥ ४० ॥ अह तरलत्तरुरग, आरूढो सिग्घमेइ रायगिह । पणमइ पसेणपत्थिव-मच्चत्थ जायसतोस ॥ ४१ ॥ सुपसत्थवासरे साहि-
 ऊण सामतमत्तिपमुद्धान । सयमायरेइ रायामिसेयमेयस्स गुणगुरुणो ॥ ४२ ॥ पत्ते परलयपहमि, पत्थिवे तमि सेणिओ सुमई ।
 कालक्कमेण जाओ, महानरिदो नएक्कनिही ॥ ४३ ॥ एत्तो य सुनदाए, जाओ गम्भानुभावओ एसो । डोहलओ जह सन्वंग-
 सगिसिंणारभिंमारो ॥ ४४ ॥ करिकधराधिरूढा, देमि अमाघायघोसणापुव्व । दीणाऽणाहाइणं दाण जं मगिराणति ॥ ४५ ॥ विज-
 विऊण नरिद, कारविय सेट्ठिणा तह समग । तो जाया सा पेऊस-सीयरा सारसित्तव्व ॥ ४६ ॥ समयमि पसूया सुपसत्थ-
 नक्खत्तजोगलगेसु । जाओ सुलक्खलक्खण-लक्खुवलक्खयतणू तणुओ ॥ ४७ ॥ जाए दुवालसाहे, नाम से डोहलणपुरारेण ।

अथपुनरोपि धर्मादिपेसत्त्वापुण्यमुपदिश्ये ॥ ४८ ॥ अस्मत्काम्यार्थं चो ह्यत्र उच्यतेअथोदरेदि शक्तिः । अस्मत्तो विमुक्तपुत्रि सो
 बानो कमुवादिशितो ॥ ४९ ॥ मनिनो कव्यर केवदि केरसाधार सो परेगप्यो । तापरिस्स रे र्क ! मुहवि मि कोर
 गीरे ॥ ५ ॥ इव सुचिर्त्तं च विद्यमान्यो मावधोदिभ्यो मार्य । पुष्पर को यन्न विद्य यथैव ता मरुतेदिदि ॥ ५१ ॥
 यदस्यै पचाष्ट, गुर राजो एष मया को यस्तु । या अन्त कोवि देवधपयो इर भाग्यो जयि ॥ ५२ ॥ मर विज्यो
 यदुक्तो रिजा तास्य वस्य रोषानो । भावयन्मया यथा पिते स बलियो च तापवरे ॥ ५३ ॥ जदुप्य सो कस्य न जा
 सिन्नो कस्तु सिदि विद्ये से । दो वस्य ईरिण्य मारकदृशक्यकी रीम्य ॥ ५४ ॥ गरिप्येभ्यं लेभ, यन्निधं जम्मो किमेव्य का
 यन् । एकगिरे एष्य मे ताको वा छव गणक्यो ॥ ५५ ॥ इरस्त एककण्ठी विण्यदुो कदिने न कुपो ते । मायामरता
 पदिद-नानं बानो विर रिक्तवधो ॥ ५६ ॥ सेदो पुदो दो लेभ, कुत्र समथार समरुतेभ्यं । मसिधमेव तो सोदोदि सा
 भेदि रीवरिभ्यो ॥ ५७ ॥ स म्बुजो एवगिरे जन्मिदि यरिभ्य बनिदिभ्यो वस्यर मेकवमेगल्य ॥ ५८ ॥
 एकधियस्य पुष्कर, वेणव किं क्व पुरज्यो मिदिभ्यो । एषुदिरेदिं करिभं सिमुये वि मुयेयपकिस्त ॥ ५९ ॥ ईवस्य
 मदीभ, एदि मरिस्त क्व वेमिदि । पूवस्यं कर्त्त, कां एष्य स बुद्धिभ्यो ॥ ६ ॥ मरुद्विपरिपस्यपर्येव तो तेव
 कपकिस्मेभ । बानिदुर्गं यगाय, रिच्यद मुदिभ्य रिज्या ॥ ६१ ॥ जो नास्मिद्यमीनो करे करेभ्य मुसलेय । मुसल्य बोद
 पये जालेप्यो स जन्तु ॥ ६२ ॥ यदस्यैधि मुस्ता इदि जनेने न तारितो कोर । पत्तो क्कारामयं को पूर को
 चा ह्ये ॥ ६३ ॥ मन्किमकल्य परिवादिभ्य नर कोर केव्या एव । जयते वि मुद पूर, वा दि सो क्यर पूरेते ॥ ६४ ॥
 थेदि तरेपञ्चमुप, एवु जययो रिचयकिर्त्तदि । क्वदिदो इवस्यलिच्य विज्यागले कर्त्त ॥ ६५ ॥ गोमपसिदिभं कादेव नर
 यद्वि क्वरियमादिभ्यो । रीपमंरचमुस पुष्पर दिन्नं यद वषेणो ॥ ६६ ॥ यगाधिप पूर्यं परिपग्निं सोसेर गोमयं तमयं ।
 रंनय जयपयो बलीयो वारिपुं च ॥ ६७ ॥ तस्मात्ते को लेभ, करे कयो मुक्यम्वपिदो चो । नार हीरुदिभ्य क्वदिभ्य

सा अल्पिया तेसि ॥ ६८ ॥ सुचमफियचित्तेहिं, अभयकुमार पहाणपुरिसेहिं । सह नेऊण सा रायमुद्धिया अप्पिया रत्तो ॥ ६९ ॥
 मइमाहप्पमण्य, एय कस्सत्ति पुच्छिए पहुणा । अभयकुमारं ते दस्यति पणमेइ सो निव ॥ ७० ॥ किं खीरकठसिसुणो, बुद्धी
 एसा इमस्स भो सच्च । किमसच्च पि च विज्जइ, पुरओ सिरिवेवपायाण ? ॥ ७१ ॥ असरिससहसा सजायतोसपेज्जसवुद्धिदि-
 द्दीए । निज्जाइऊण निवई, पुच्छइ को वच्छ । त कत्तो ॥ ७२ ॥ पभणइ अभओ मडलिय-चडकोवडडपाणिम्मि । तइ सइ
 मग्गिज्जइ जो, रणमि वीरे(वेरी)हिं पहु । सोऽह ॥ ७३ ॥ चिन्नायबाउ अल्लेन, देवपायाण पज्जुवासाए । अहमिह पत्तो सुपसन्न-
 पुव्वपुन्नपभावेण ॥ ७४ ॥ परिभाविऊण पण्होत्तरस्स परमथमाह पुहईसो । अभयकुमारो नामेण, नूण त बुज्जसे वच्छ । ॥ ७५ ॥
 विविन्नायवमि नयरमि, कस्स पुत्तो सि कइसु एय मे । सेट्टिस्स सत्यवाहस्स, रायपुत्तस्स वा तुरिय ॥ ७६ ॥ अभओ भणिस्तु
 मायाए, मज्झ पुच्छतयस्स इय कहिय । असर्णिक्कणनिदुट्टो, दूरदेसिओ कोइ ताओ ते ॥ ७७ ॥ सवियक्कमणो पुच्छइ, निवो
 तहिं गुणसि भइसिट्ठिं किं । जाणामि अह सब्बपि, को वि मं पुण न जाणेइ ॥ ७८ ॥ तस्स सुणवा धूयाऽऽसि, तीए कुसल
 किमत्थि किं जाय । कुसल तीए पुत्तो, खलखडेण च किणिओऽह ॥ ७९ ॥ इय चित्तवत्तिजुत्तीहिं, मइविसेसेण पुत्तपेम्मेण ।
 राया रजियहियओ, धरइ तमादाय उच्छो ॥ ८० ॥ चुवेइ मत्थाए वार-वारस्सालिगए नियंणेण । भणइ विणा मह जाय, जायइ
 कस्सेरिसा बुद्धी ॥ ८१ ॥ किंच—“ श्रिय प्रसूते विपदो कणद्धि, यशसि दुग्घे मलिन प्रमाट्ठिं । सस्कारशौचेन पर पुनीते, शुद्धा
 हि बुद्धिः कुलकामधेनु ॥ ८२ ॥” सा कत्थ अत्थि पुत्तय, । ते माया नयबाहिरुजाणे । सयमेव मए गतु, पवेसियव्वत्ति उट्टेव ॥ ८३ ॥
 वद्दापणय उच्छूरधयवडाडोयपायड नयरे । कारइ वट्ठणमालाविसालतोरणमचणिनाहो ॥ ८४ ॥ सा जाणिययुत्तता, सिगार सारमायरइ
 जाय । पुरओ पत्तो पुत्तो, वारेइ अम्ब ! अल्लमिणिणा ॥ ८५ ॥ पवाभुयवेसो चेन, सोहए माइ ! कुलपसूयाण । भत्तारविउत्तार्ण ।
 तइत्ति तीए वि त विहियं ॥ ८६ ॥ सयमगमरणेण, पवेसिया सा कणेरुयारुढा । उच्छगीकयअभएण, राइणा कुंजरएण
 ॥ ८७ ॥ अतेवरपवरे मविरम्मि खित्ता परो उ पासाओ । अभयकुमारकुमारस्स, अप्पिओ अप्पणो सविहे ॥ ८८ ॥ भग्गिणीए

तुलेष्वप, परिच्छेदक दृग्महात्म्यं । परममितीमपराव-मा(दी)दिव्य याताप्रतिस्तीओ ॥ ८९ ॥ भिस्तरस्मद्विर्मिश्र-मालयपूत-
 मणीकओ देव । वो वासु रथस्मर्यं, चित्तंरस्य अंति रिवा ॥ ९० ॥ अर धेविस्य एव परिचीव येदस्य महुरेगि । एता
 हीरे माल, कल्पी कृतामस्तुगव ॥ ९१ ॥ वेगलीव पुटीय, विरिणारादिवेपरातावतवाहो । देरपुत्रुधेमुओ, वेगमममा
 चित्तो आधि ॥ ९२ ॥ लिच्यो संतुगणिगाकता वारोगकनरंयले । तममोश्मरे गोश्मणजदिव्य भिगिभयमओ व ॥ ९३ ॥
 अवापरोरीथे, वाचाओ वस्य एवपूयओ । छाओ वमार वस्मा भिग्वरै वर गिरां ओट्ट ॥ ९४ ॥ वाजाओ गुग्गु भ्रष्टणओ
 विभमिचदिवाइरावस्य । वेगामो रेरीदि, ताओ परिच्छेदिकओ गके ॥ ९५ ॥ आयुगिउउच वेगामुदाकनरकरता बीवमय ।
 रिता एवमवर वमरंशु वमरंकाओ वा ॥ ९६ ॥ आयु गिदु वावदिव जाल उ न गारवं सिदु । जिचंरगावि वचिमापुदओ वे
 त्वमयवीर ॥ ९७ ॥ वंवाय हरिवाअरओ वममवरी तुओ विव । वा एववच परओ पुजा व चंरगिगु एवं ॥ ९८ ॥ ओरं
 बीप पुटीय, एव रावपीरवाहओ रिता । वरच भिचवरै ता वि गामिवाहीमि वस्यारव ॥ ९९ ॥ उत्रवीर वजोवदरव तासं
 रिता उव । विरिरीरासिव्य वममपलिव्य रिभियवा तादि ॥ १०० ॥ तसिपुंदरज्जसे वरिचीव अंकिवज्जेल पुच्ये । गुण
 तावेदु ओट्ट, ओंनं माज्ज वदुओ ॥ १०१ ॥ वर्यपणेएरपीरुअरंयंयुअव्य वेषि पुच्ये । अरवि पुमारिणओ, गुग्गु वेदव्य
 वर ॥ १०२ ॥ तादमममयविमवमव्यवि निलियुचरिक्कवाएजा । वममिचरे वमवार वय वादि तो वुचिय ॥ १०३ ॥ चित्त
 वदुएववथे, एवं वोदेमि वलवि मुनें । वावपीं वीव्य अद वुदववगंक्क ॥ १०४ ॥ अजुपमूवं व् व अंकिविअं वरे
 तुनेदुव । एवमिरे वंनूथे, वंनूथ वेचिक्करिस्त ॥ १०५ ॥ विरायाचदिगोसेज वंन वंनूथेव सारण तो । वंनूथएवएवएवएवएव
 पुमिं वंणी ॥ १०६ ॥ वो पुगिक्कए वववारव वदिव मुनेदुव्वंमि । तमममवुव वेतर पुदिरे वेगमिणमोतो ॥ १०७ ॥ वेग
 बीय वंनूथ वेदि अइअक्केए विमचो । वेगमएव मनें, वेचिओ वे वुग्गुमुवं ॥ १०८ ॥ वएवएववचियओ, एवपीवओ वि

द्रुति रमणीओ । ता सब्वपत्थणो पत्थिवो, स किज्जउ पयपणओ ॥ ९ ॥ परिभाविऊण भूवो, भणेइ कन्नं न देहया अन्दे ।
 वाहियकुलमि देमो, जहागय जाह तो तुब्भे ॥ ११० ॥ जहवत्ते बुत्तते, बुत्ते गतूण तेहिं एगते । हियनिहित्तगारोव्व, भमसारो
 अहेसि दढ ॥ ११ ॥ भवण भवणाउ वण, वणाउ सयणाउ सयणमस्सियइ । तत्तसिलायलघोलिरमच्छोन्न रइ न पावइ ॥ १२ ॥
 अपि च—क्षीरान् हारानपहर किर क्लान्तिसुद्राजलाद्रो, क्षुद्र चन्द्र क्षपय, शमय क्लेशपालीपृणाली । तापव्यापत्यतिहतरति
 श्रणिक स क्षितीन्द्रो, जल्पन्नित्य नयति नियत लक्षयामास्त्रियामा ॥ १३ ॥ अभयकुमारो दुव्वार-दारुण दाहद्दूसह दुक्ख । सु-
 णिऊण सेणिय धीरेवेइ त तेऽहमप्पेमि ॥ १४ ॥ वीसत्थसत्थसुपसत्थ-सुत्थचित्तिहे देव । तुब्भेहिं । होउ कइवयदिवसाणि, सब्वहा
 वोलीयव्ववाणि ॥ १५ ॥ विविहोवायगवेसणपरायणो पायडित्तु गुडियाहिं । सरवन्नभेयकारीहिं, वम्भुवाणियगरुवमयं ॥ १६ ॥ पत्तो
 वेसालीए, रायदुवारमि रम्मददुमि । विक्किण्हं, सुगधदव्ववाणि दिव्वाणि ॥ १७ ॥ फल्लो अब्भुयभूय, सेणियरूव लिह्हाविउ हट्टे ।
 तिफाल कुसुमाईहिं, पूयए सभमम्भहिओ ॥ १८ ॥ तत्थ सुजेट्टादासीण, देइ गधाणि वधुरव्वहूणि । आवज्जियचित्ताओ, ताओ
 वि तहिं सया इति ॥ १९ ॥ पुच्छति कस्स एसा, सुत्ती पुइज्जाए पयत्तेण । सो भणइ सामिणो सेणियस्स सब्वगंगस्स ॥ १२० ॥
 मणुएसु वि किं रूव, अब्भो एयारिससि सभवइ । अयमाह को लिहेउ, त सक्कइ एस असोत्ति ॥ २१ ॥ गतूण ताहिं त सब्व-
 सेव कहिय तहा सुजेट्टए । तो आणावइ त चित्तफलइय आयेणं सा ॥ २२ ॥ गतूण ताओ मगति, जाव नियसामिणीकए
 ताव । अमओ भणेइ चित्तामिमेय किमहमप्पेमि ॥ २३ ॥ तुह सामिणीए किं नाम, आयरो अत्थि नत्थि वा एत्थ । को
 जाणइ तो उवल, कह माणिकेहिं खेल्लेमि ॥ २४ ॥ गतूण सामिणीए, सब्व त ताहिं तारिस कहिय । देवगुरूण सब्वहे, विविहे
 काऊण तो तीए ॥ २५ ॥ तह ताओ पत्तिज्जाविऊण वहुमाणमायर गरुय । सभालाविय तस्साणयत्थं पुणवि पट्टविया ॥ २६ ॥
 कहिए तहेव तासिं, अमओ अपिंसु तीए ताओ वि । अणिगिसत्थणा जाया, सा त पिक्खत्थिया वेव ॥ २७ ॥ फल्लो चित्त
 त ताव, तीए ज झाइ तपि खलु चित्त । तह ताणमेगभावो, ज जाओ त किमच्छेर ॥ २८ ॥ सा सुन्ना सजाया, पेक्खति

धार नैव हि संदेहि । वसिष्ठिरपकाशो हरिचो वीधाय मय्येव ॥ १९ ॥ अथ च विप्र सुम्नाह, किञ्चर लिम्बान न ह्यन्तर म्बो ।
 निवन्निविधोसकृति मय्य एव ! मेष्मु मोदये ॥ १३ ॥ अथर्ष मय्य गतू लू स एव विपनीसम्बो । आर विम्बो वीथ,
 वीथ न संघाचो बाभो ॥ ११ ॥ यथु च्छु बो ज्वाभो वेभिसिर्षनीपीय संशोभे । वल्लसिररनाश्रम छा, इव एसा जय
 तुभाय ॥ १२ ॥ नाश्रम वीथ कथ, भिसारुस्वा अपसभेसधि । जयभो ज्येद ज्वाभेमि वमिद सार आर नर तुरिभ ॥ १३ ॥
 वीथ वरुति वरिचक्रिकेमि एथेमि यजिष्ममएव । जगुल्य सुरगण, जगुनिसास्यमपरुते ॥ १४ ॥ अकमेव सेजिभो ते इच्छ-
 रिस्स न इस्स वए मि । इरिप्यं गंथय न संधिं सभ्यमेव जने ॥ १५ ॥ इव जट्टं निष्ठाडिन-जगुलुचणठ जयए रीदं
 कलेञ्जुमिठ जय सुतेणं दुमाएवणे ॥ १६ ॥ ज्वाभ्यय सेजिष्मपरेण वो सो ज्वाभ्योस्सेव । वपीसाए सार वीरएविसरि
 परि सुयेदि ॥ १७ ॥ संपत्तो एपीय, वेष्ठाकिपुटीदुवारैर्धमि । सारसा सुरगमभो पविसार केम्यपि ज्वाभो ॥ १८ ॥ एव
 एतं वरिष्ममि वा एव सिट्टिपदिगु । ज्वदिगु जभो सा सुमेगुज्जा पविगुमय ॥ १९ ॥ एदि जिभे ! तुर परिज्वाभ्यममेवेव
 सेजिभो सोधं । संपत्तो जापोरु, रमि वा ज्वाभ न केव ॥ २० ॥ ज्मु करिषं वीथ वेहणए सा ज्वा एमि ज्वाभेपि ।
 वरिष्मए वेहणए, विषरुयज्जस वरुमि ॥ २१ ॥ यमिमोपिष्मजिष्म-संभररुदरिषं करे कथं । ज्वाभ्यज्जमि ज्वा एवमेवो
 वा विभेमेव ॥ २२ ॥ इव पविभ वा सुमेगु ज्वाभ्यमेव पविगुभ जय । विरुकीय, मभो ज्वाभो एदिपमो ॥ २३ ॥ ज्वाभ-
 सज्जय सुमेगु, न सेजिभं विभं न विस्सेव । ज्वाभ्ययसि मेह, निज्ज मो ! वेहण एव ॥ २४ ॥ वा वज्ज वेकभो व-
 गेव एपीय जय कमेव । वरुवीरेण वीरगणए वरुसधि विज्जतो ॥ २५ ॥ इव ! विपस्ये ज्वाभिय एवमेव वेस्मया मए
 वेव । ज्वाभ्यय यज्वासेज्ज तुयेदि सार एव ॥ २६ ॥ एणयेवज्जुमभो ज्वाभो मय्य स वेहण जेरे । संघर दुवदिओ दुवरे
 न सिद्धिं वरुएव ॥ २७ ॥ ज्वाभ्य मज्जयेवं, ज्वाभ वि ज्वाभ ज्ञापि वपीसा । एरिज्जय वीरगणए व ॥ २८ ॥
 एवमेवरे वेचिष्मरेस्वणे जिज्जभो सुरगभो । वीरगणए मज्जयसंघणए वभो पुठो ॥ २९ ॥ मभो व सुरगणए एवस एव-

स्स चैव तो सुहो । जावोसारइ सिरछिन्नसारही ते रहेसपुरो ॥ १५० ॥ ताव पलाणो पाणे, पुरो करेऊण सेणिओ सहसा ।
 जायाऽऽलोए लोए, वोह्णवइ चैहण एवं ॥ ५१ ॥ सुणसु सुजेहे ! निदुअरमणुद्धिय सुदुअ कट्टमेय मे । तुअकए फळासिद्धोए, अम-
 यसरिस तु सजाय ॥ ५२ ॥ भणिय तीए सुजेह्णा, नाहमह चैहणत्ति लहुभइणी । भणिय तेण सुजेह्णा, तं चिय चडिया करे जेण
 ॥ ५३ ॥ दुहहवल्हलाभेण, चिल्लणा निवुया मणे जाया । दुहिया पुणो सुजेह्णा-विओगादावगिसणेण ॥ ५४ ॥ सुहिओ सेणि-
 यराया, चैल्लणा जीवणोसहीलभे । वत्तीससहोयररहिय-मारणओ दुही जाओ ॥ ५५ ॥ मरणेण जहा जीय, दुअणवज्जे[यणे]ण सज्जणो
 य जहा । तह विसयसुह असुहेण, चैव चपियमणप्पपि ॥ ५६ ॥ ऋयाणिपीडणाए, भोग भुजेइ चैल्लणाइ सम । भइणी उ सुजेह्णा
 तेण, सविहाणेण भोगेसु ॥ ५७ ॥ इत्ति विरत्ता चित्ते, मोत्तु घरघघलाइ पवइया । पुच्छइ कयाइ नाग, निवोऽपतरजायसुय-
 सोग ॥ ५८ ॥ कह तुह तणुअमवाण, समावभावो भविसु धुवमेय । एक्कवीर ! विरेसु, वत्थुपरमत्तमेत्थ तुम ॥ ५९ ॥ ता
 सो साहइ सावगधम्मे रम्मे सुनिच्चलानिच्च । निगंथे पावयणे, परमपविणा य लीणा य ॥ १६० ॥ पाणपिया मे सुलसा, सा
 निरवच्चत्ति मे महादुक्ख । कुल्लेत्तदेवयाईसु, सायर आयेरमि अह ॥ ६१ ॥ गयण चदेण विणा, दीवेण विणा न भाइ भवण
 च । जह जामिणीए तह, कामिणीए पुत्त विणा वंसो ॥ ६२ ॥ मइ सा भणिया भज्जा, सज्जा किं न होसि किं न सुयधिसण । होही
 चिंता चित्ते तुह कावि, नत्थि पसयच्छिठ ! किं भणिमो ॥ ६३ ॥ भणियमिमीए जइ नाम, कम्ममग्गणमत्थि पुव्वकय । होही
 तो पुत्तोऽन्नस्समेव किं देवयाईहि ॥ ६४ ॥ पुत्तनिमित्त अन्न, कन्न किं नेव अहव परिणिसि । जइ नाम होइ तीण वि, अगओ
 सगओ सुहओ ॥ ६५ ॥ मह जिणधम्मो रम्मो पुत्तो ताओ सहोयरो अत्थि । भणइ तओ सो तुह सत्तिण पुत्तेण मे कल्ल ॥ ६६ ॥
 अह सा अत्तयसंपत्ति-अतरायपराजयनिमित्त । कुणभाणी आयवीलतवकम्म अचइ जिणिंठं ॥ ६७ ॥ सम्मत्तनिप्पकपत्तपयला नि-
 थला सुरेसेण । सुलसाए परिसाए, कया पससा कयाइ जहा ॥ ६८ ॥ अपि स पयसा पत्थी सत्थ तरेत्त् त्रिदशाचल, सुराशिव-
 रिणच्चूलमूलाथलेदपि मा चिरात् । उदयपदवी प्रत्यक्पूपाऽप्यसेय(य स)मवानुयात्, न खलु सुलसा सम्यग्दण्डेरिये तु विकम्पते ॥ ६९ ॥

पाकवाग्वोच्यं वी ज्यो तं परिमित्तो जगतो । जगत्पूरण्यपरी तं मास्यं मसुराखरी ॥ १०० ॥ सुख्यु ! तुर नखि पुत्रो
 पुत्रविधिषासु बल्लवार्धुवि । कालेन वा परिमगो तयो ॥ १०१ ॥ का मर मन्विषे पुत्र जिन्व, मृत्विषे रसतर्क-
 रासमेव । मंसपविष नृरुधरे व कल्पसु कि नृपुष ॥ १०२ ॥ वा कर्त्रीपरीय, पूष धाम्य कल्पयुग्मं । सुवचिसर्ब शोषा
 एवियुग्मु तुर होर जेव हुवो ॥ १०३ ॥ इय तुष्य सपत्ने धटोप्रमिन्ना सुरिपत्तिरिदि । सा वीरेय मे कपय, न यजो पुषा
 एधि क्रिमेव ॥ १०४ ॥ निजलकल्यविकल्पं जगत्पुनरुत्पन्नमवसत्कर्म । तुम्हरिमात्र बल्यं, न कमेव विषं व जगर्कमि ॥ १०५ ॥
 पुत्रनिर्वाणसिन्धु-कर्मिषं व तय विन्देव । इलीरफण्यं इति, कइ तुष्य जेव वरीमं ॥ १०६ ॥ जगन्तलएफण्य वि पुष्यस्य
 कल्पयेवेवेज्यन्तं । एरसा कस्यवा वस्त्रियुक्ताया पणुति ॥ १०७ ॥ अर एस्यकंडाक्यं, पुनं ज्यक्यंति तो न इ जनुत्ते । का
 य् वर्यमि श्रेयि इ, नानं तुष्टा सा यमायेतु ॥ १०८ ॥ वीपि पकवं कर्त्रीय, पूर्वमिवाइ कल्य का कर्त्री । किं च सुउर्मस्यिवाय,
 काक्रीय वि रैमिषं ॥ १०९ ॥ मोपूज विषं विषमपठिय व जनें जर्दं न वीरेमि । वरक्रीर्यमि वरिजो को जगत्पुत्रीय जाक-
 र ॥ ११० ॥ परिष्यमिन्नु पाठैरिदंमगाप्यसु यमु वरीमि । उ गवो पुष्यऽजाजो इतिष्युत्पूनेन जंगल ॥ १११ ॥ जगत्पु-
 सा जडु, येमंपर्यंर्यंर्युपरिकी । जग्विज्यम जगस्यकालं पुष्यर सन्तु ॥ ११२ ॥ अर छात्रु छाइर साहु साधिर । तुष्य
 पुत्रलपधक्य । कल्पगामलि ययो वदुमोत्वं विस्वमुदवर्दिगा ॥ ११३ ॥ क्यिषं विणिपुंजोवं, कयेग रैदि इतुसमन्तु । एत्यो
 जगुज्यो मेधि, जाइ का सा इमं केर ॥ ११४ ॥ वा पुष्टो को सत्यमि क्यिषं वेहमममालेइ । सो वि वर। पुष्टो एस वेर
 वरुस्य वि पक्यो ॥ ११५ ॥ व्यमि न वठेर विषं विज्जर विज्यारो इमो सप्तु । अर जस्यो मज्यो, पुष्य कजो विज्य-
 गोधि ॥ ११६ ॥ अर वलक्याक्यो ममिभुज्यंर्युज्यकज्योमे । होम्य तुपो सो यक्य, सापिय ! तं अर अयधि ॥ ११७ ॥
 बधवर्षं संयर्षं तुर विज्यमिर्दि विरिष्यं य यय । जगत्पु सप्तुर्लं धाम्य परिष्यजगत्पु ॥ ११८ ॥ विषरिज्यं तुल्यव-वर्षं
 वं शिष्यर्य जरीर । निममविज्यारो होमिधि मापेरे देव तं वीरे ॥ ११९ ॥ जगत्परिसामयकविष-विषरिष्योमे इवकिंलो य ।

हरिणाऽवि सिराहिज्जइ, सुलसे । तुह चैव तेण नमो ॥१९०॥ वत्तीमपुत्तमपत्तिगला तेण तीण तुट्टेण । गुट्टियाओ अस्पियाओ, वत्तीस तो गओ स दिव ॥ ११ ॥ जतेण तेण भणिय, सुसाविण्णं ! भाविण पवयणमि । कच्चमि समापडिण, सुमारिज्जसु जेण एमि लहु ॥ १२ ॥ सुलसा चित्तइ को एत्तियाण पुत्ताण पालणाईय । पइवरिस पळिमय, काही तो होउ मज्जेगो ॥१३॥ पुत्तो वत्तीसाए, अक्खडसुलम्बलक्खणेहिं जुओ । इय ताओ गुट्टियाओ, सब्याओ एगंहेलाए ॥ १४ ॥ सह सफराए सोहणवेलाए पिसिऊण पीयाओ । तेत्तियपुत्ता गन्धे, तो जाया तपभावेण ॥ १५ ॥ पइदिणपवइडमाणे, असमाणे तंमि जायणा जाया । सा कावि जीए न जिमइ, न चवइ न सुयइ रुयइ सयय ॥ १६ ॥ चित्तेइ पुत्तलोभेण, अलमल होउ पाणहुसठ मे । हरिणेगभेसि- गोयरमह पणिहाण पवत्तेइ ॥ १७ ॥ पुरओ पयडीहोऊण, आइ णसो अहो विरुत्तमिण । अइमरलाए नियरुप्पणाए कल्पिय कि- माऽऽयरिय ॥ १८ ॥ गुट्टिया वत्तीसाए, नत्तीसा चैव तुइस पुत्ताण । इय गन्धे सभूया, भायी मच्चू वि तेसिं समो ॥ १९ ॥ अवहरियमहापीड, गओ सुरो सावि पालए गच्च । पडिपुत्तेसु दिणेषु, जाया मे पुत्तवत्तीमा ॥ २० ॥ कमसो जायापत्तो, ते वत्तीसा वि तुज्ज जेहिं महो सहलीहय । सजीय, पट्टुक्खे मत्थय दाउ ॥ १ ॥ णणमतमत्तिसामत-मत्तलिमंडलमिच्चपयपीट्ठे । इय सुयसमाउभावो, भणिय भे कारण देय । ॥ २ ॥ पिउवेरभावणाभावाविओ कोणिओ जहा जाओ । देवीण वेच्चयाण, एत्तो किपि जपेमि ॥ ३ ॥ कमि वि पच्चतपुरे, सुमगलो मीहारायजुवरओ । तत्तापुत्तरो मत्तिस, अत्तओ सेणगे आमि ॥३॥ टप्परकओ अइमोद्विपिट्टओ कोलकालवत्तामो । चिच्चिरनासो कुहालदीहइतो ति कोणसिरो ॥ ५ ॥ मो च मयावि हम्मिच्चइ, मारि- जाइ टोल्लणहिं कुमरेण । चाल्तवरसी तेणेव, तो स जाओ निराण ॥ ६ ॥ कुमरो वि महाराओ, जाओ जा जाइ रायवडीण । चाल्तवत्तिसि ता उट्टियाए त नियइ तिच्चयतय ॥ ७ ॥ तदुवरि यट्टुगाणाओ, पुच्चि वुत्तापिओ माण इति । पत्तो पात्ते पूण, णणमित पत्थए णय ॥ ८ ॥ मासत्तमणत्तस पारणग-पव्वमच्चो गिाहणे गच्च । आगनुण ताण पट्टु ! पयउपमाण णायइ ॥९॥ तेण तथा पडियत्तं, पत्तो पारणमयासरे जा सो । रायदुयारे राया, [सरुय] सत्ताओ ताव पडिल्लमो ॥२१०॥ तो दूराओ दोगारिण्य

ऋण, चेल्लण निगओ निवई ॥ ३१ ॥ अवि गन्धओ अदब्धो, जरिसय भासइ पभावपारओ । वेरिस्स तस्सऽमस्स, उचिओ
 दूरेण परिहारो ॥ ३२ ॥ दुइसमाओ जाओ, देवीए अगओ तओ रत्ता । वद्धानियाए दासीए, दाविय अगआभरण ॥ ३३ ॥
 सुचिरएपरुइपेम्मम्मनिम्भूलणेकञ्जकरिस्सो । एसो त्ति चेल्लयाए, पुण सो छद्धानियाओ खिण ॥ ३४ ॥ अह तणयइसणाऽऽसाण,
 सायर सेणिओ समावडिओ । पसवावसहे भासइ, दावसु हे देवि ! पुत्तसुह ॥ ३५ ॥ देवी जपइ पुत्तो, पत्तो पचत्तमुञ्जिओ य
 मए । भिचडिभयकरभासुरभालो भासइ तओ निवई ॥ ३६ ॥ अहह कह गन्धभूओ, पाउभूओ अभाविओ आसु । नहु जुत्ति-
 जुत्तमेय, ता पावे । किपि पावमिण ॥ ३७ ॥ गयलम्पणे ! यणद्धेण, एत्तिय वत्तिय तए पात्र । कित्तियमेत्ता पुत्ता, सताणे सति
 मह कहसु ॥ ३८ ॥ रे दासीओ ! दावेह, दाग दारुणा कहिं स कओ । अन्नह सकन्ननास, नासिस्स जीविय तुम्ह ॥ ३९ ॥
 एगाए थेरीए बालय-करुणए रायमीयाए । सुको असोगछायाए, दंसिओ सेणियस्स सुओ ॥ ४० ॥ तणुकिरणकळीप्पिद-चंदि-
 मादिप्पमाणसोगवणे । वज्जकणो विव काऊण, आणिओ अप्पणुच्छओ ॥ ४१ ॥ धावीए अप्पिओ दिन्नमस्स नाम असोगचदोत्ति ।
 जमसोगसाहिछायाए, ठाविओ पाविओ रत्ता ॥ ४२ ॥ पत्तो पसिद्धिमेसो, लोए पुण कोणिओ त्ति नामेण । ज कुम्भकुडेण कूणिक्कया
 इमस्सगुली आसि ॥ ४३ ॥ अह उल्लेणीपुरीओ, पल्लोयनरेसरो समागम्म । सेणियमुवरोहेई, कयाइ सुपयडदंडेण ॥ ४४ ॥ अइ-
 भूरिभउन्धतो, अमएण भूवई इम भणिओ । मा सकह भडवाओ, भजेयन्वो मए तस्स ॥ ४५ ॥ आगच्छत सोऊण, तमभओ
 तस्स दहराईण । जाणतो सेन्ननिवेसभूमिगाओ समग्गाओ ॥ ४६ ॥ निहिकलसे निहणावइ, ताणमपत्ताण तासु भूमिसु । अह
 सपत्ता सट्टाणसठिया जाव ते तय ॥ ४७ ॥ ता सेणियस्स जाओ, पल्लोएण सहाऽऽइवो सुमह । कइवयदिवसे तत्तो, अमय-
 कुमारो महामती ॥ ४८ ॥ तच्चुद्धिभेयहेउं, लेह पल्लोयराइणो देइ । जह तुह सन्वे दंढा, उयरिया सेणिएणेए ॥ ४९ ॥ अणलि-
 यमेय मिलिया, तुममप्पिस्सति सेणियस्स धुवं । अह ससओ मणे होल्ल, पेच्छ ता अमुगमहिचइणो ॥ ५० ॥ अमुगपणस र-
 णिकण, तेण याणाविओ स तो विट्ठो । दीणारभरियकलसा, लहु लगो सो पलाएउं ॥ ५१ ॥ डच्चति नवा उज्झति, साहिणो

बभिस्य ह्येव पुत्रो । मूढार बंदि त्व बंदि सपुत्रो निम्नहर्माय ॥ ५२ ॥ अमुमनामग्रावेदिष्पाएव्यसाह से इयं सजरे ।
 केमिपुत्रि पत्न्या, वे तो व पतिवर्धनि ॥ ५३ ॥ धामि ! न बान्दे एकस्त झरिणो ज्ञान अयस्परिफिमिथे । संज्ञावभिलषणो
 ज्ञानस्वतो सो मन्त्र कल्पये ॥ ५४ ॥ सो कोर स्वस्ति मय्य सो धामिन्व ममंर्जित्तर जसव । गमिष्य एष्य, पञ्चमं रि
 ज्ञा स्त्र मे ॥ ५५ ॥ संभोगो तो रिण्य भेषाको स्रष्ट मन्त्रिमावचको । वेण व मय सादिज-भारिणो संपत् व बट्टे ॥ ५६ ॥
 संवामुठे गंत्य करवसिष्ठकथये कल्पय्या । परत्वा पृथगामनगारेसेसु परिसमिर्त ॥ ५७ ॥ ऐरे वंसिदि विवेचको व तत्र
 वराधमिमुस्विस्वरे । बाबको विमुचको क्मेव पचर एधमिरे ॥ ५८ ॥ धरि च्चर्धमि ठिया वरयेपुयां वीं । कृमाको
 वरयेपुस्वरिवादीय व जसकस्त ॥ ५९ ॥ बलमाहाया निसीरिक्तुयं विदीय वरयेपुचको, इहठं वप्युद्रिको
 जसको ॥ ६० ॥ संदुठेवं पुठं सामर्थमार यो निसीरिक्तयपि । वरयेपुनामि जर्भिसिच्यमि निरिदे व वरये ॥ ६१ ॥ तो
 जसवं वरिणा वासीयामो व वासमेसु क्मा । यक्वंतसं विवैरुण्य जग्माइमूमिमु ॥ ६२ ॥ विपथोत्वमिबसरीण विपथ-
 विपथको परेच विपथ । कंठवति च्चंति य, पुत्रको बदा जर्बदीय ॥ ६३ ॥ जमुपवभिसस्त मज्जको वलम माले ससुमावधि
 उमा । बान्दे कवइस्मय्य वणमो केरयलि जको ॥ ६४ ॥ परवइचरि पदव्यज्जगवस्तेरजको व संमि । तारं वरिस्मयल
 मूरिण्येव तो म्बिथे ॥ ६५ ॥ धव मई पमुविज दोर वनावति ता क्कोनासा । जज्जरे मुचिं कपिउज्ज क्वभेयसा-
 क्त्वा ॥ ६६ ॥ निष्ठासंधि गवाको धयको तसि गुणेदि कपिउत्तो । वीवदिधमि पमय, एगणी इरक्मात्को ॥ ६७ ॥ क्वसि
 सपीधमि वको मय्त्, गेरे मक्क पुत्र्य वरवथे । सुमं तत्र ईं विव वारवथे पुत्र्य एव मन्त्रिजो ॥ ६८ ॥ सो वारि,
 पित्र्य इमं मय्त् गर्दं निचिक्वं व चरिदि । क्व न मयिवापुविदिं करेमि तो पत्रिमिको तत्र ॥ ६९ ॥ संमोइस्मदि इदुएव
 बोइवं पारको मई कयो । सुतो वासपेवं, पथक्मात्को कको इति ॥ ७० ॥ जने विण्य मयो पुमि ठरिया परेरेणतो ।
 च्चोदि क्वापीको क्वमिभो धामिभो वीय ॥ ७१ ॥ यकिको ठेव इरि ठे वरिण्य जेव जगमिथे नचिथ । एमप्यजेव

छलिओ, इमाहिं अइबहलमायाहिं ॥ ७२ ॥ यत पठ्यते—स्रीणामशिक्षितपटुत्वममानुपीपु, सदृश्यते किमुत या' प्रतिबोधवत्य ।
 प्रागन्तरिक्षगमनात्त्वमपत्यजात-मन्यद्विजै परभृता' खलु पोपयन्ति ॥ ७३ ॥ तथा—छग्नु(पु)न्ननित्रए उन्नमत न(ल)वनियमई
 अहो महिला । पगईए चैव चाणक्कवकभाव विसेसेइ ॥ ७४ ॥ गलरिअवहारकारीहरिणा काऊण कामिणीरुव । हरकरुणाए दइढो,
 सरिसी एयाउ किं भणिमो ॥ ७५ ॥ इय भणिए किं भणिमो बद्धो सो तेहिं तेहिं वयणेहिं । जह न अमुको सको, पयपि गवु
 सरज्जमि ॥ ७६ ॥ खयरसुया सेणियभाइणेज्जिया पुव्वमेव परिणीया । आसि सिवादेवीसमीवमागया विहिविहाणेण ॥ ७७ ॥
 केणइ सवक्किआलपयणानिस्सारणाइणा तत्थ । अवगयकलकसकाए, तीए अभओ वसइ' सुइर ॥ ७८ ॥ तत्थ वसतेण य तेण,
 पवियाडवतिपालपासाओ । चत्तारि वरा धरिया य, रायनिक्वेवगे काउ ॥ ७९ ॥ पढमो दिन्नो रत्ता, लेहारियलोइजघसवलए ।
 ज नाओ मोगदन्व-जोगदिट्ठीविसो सप्पो ॥ २८० ॥ अनलगिरी आलाणाओ, निगओ न पुण एइ अइमत्तो । रत्ता अभओ
 किं किरत्ति परिपुच्छिओ भणइ ॥ ८१ ॥ गाएउ वच्छराओ, सो भणइ नणु सह सुयाए । भइवइ आरूढो करिणि, गाएमि
 तह विहिय ॥ ८२ ॥ अह तह गायतेण, हत्ये हत्थी स तेण घेत्तूण । आणीओ आलाणे, लद्धो धीओ वरो तत्तो ॥ ८३ ॥
 वासवदत्त गीय, सिक्खविउ उदयणो जहाऽऽणीओ । उज्जेणीए कारिय कारिम कुजरपओगेण ॥ ८४ ॥ जह जवणीअतरिओ, सिक्खविरो
 कुट्टि अधलाछलओ । काऊण जवणिविगम, सह तीए सपलगो य ॥ ८५ ॥ स वसीकयअणलगिरी भइवइ वाहिउ गओ सगिह ।
 जह कोसविपुरीए, तह नेय अन्नगथाओ ॥ ८६ ॥ एतच ज्ञेय यत्तेन गच्छतोत्तम्—एए प्रयाति सार्य, काञ्चनमाला वसन्तकश्चैव ।
 भद्रवती घोपवती, वासवदत्ता उदयनश्च ॥ ८७ ॥ असुरगमी उब्भूओ कयाइ, सो उवलइट्टगाहिं पि । जलइ धिय एवं, दारुणंमि
 पत्ते नयरीदाहे ॥ ८८ ॥ चित्तेइ राया केरिसमसजसमिन्हिमावद्धियमेत्थ । पुट्टो अभओ पभणइ, जाणगणभासिय एव ॥ ८९ ॥
 प्रतिशठय शठस्येह, विपस्य विपमौपधम् । अम्मोरनिं विजानीयाटुण्य शीताहितस्य च ॥ २९० ॥ विहिओ विजाइअग्गी, विज्झाओ
 तप्पओगओ एसो । इय अभएण लद्धो, तइओ वि वरो नरेसाओ ॥ ९१ ॥ उज्जेणीए अह अन्नयाउ असिव समुट्ठिय मीमं ।

एषाऽऽत्म्यापुच्छत्, सो ल्बं वं पञ्चमैर ॥ १२ ॥ बाल्यापीर अस्मिन्तएर सिंगदसारादेशो ॥ ऐषीओ इंतु तुम्मे पञ्चिगपरि-
 रत्नसंगरे ॥ ११ ॥ आ भिर्बदिदोर मिनेत्, व कर्तुं मार इरेर तर रेव । विदिबं आरोमुदीओ डिक्कर सम्पाठ मोपून ॥ १५ ॥
 ऐरि सिर मिरेरमेप दुइ पुठ्ठमाऽऽण्य मिओ । मण्य वपस्य्य यओ येपून बालगल्ल वडि ॥ १६ ॥ सा वं मूबं इरेर
 म्मु बट्टुम्पाऽऽल्लसु । तल्ल दुर्दिमि दुमिया इरं तर रेव विदिरेमि ॥ १७ ॥ यओ बसिओबसओ पओ ठवो वरो पक-
 ल्पोषि । पितर बामओ विदिरल्लम्पीरओ वरवदिमि ॥ १७ ॥ यणार पुसुवरुठ्ठे वरे निगओ बालऽऽल्लमिदिमि । तुम्मेतु
 विदव्वावं गम्मु ऐषीय वच्छओ ॥ १८ ॥ एरबमिमील्लएणामेरेय बळ्ळं विरामि एय इच्छ । अस्सि ममंओ वीएठ मिळ्ळएवं
 निरपपरल्लस ॥ १९ ॥ गंतुं ईरर विरवळ्ळमेस इय मापिळ्ळ्य वरत्त । उव्वएय यरमंठं विरवळ्ळओ ठेव हो बामओ ॥ १९ ॥
 वर म्मर इओ वस्यच्छेरेय तुम्मेरि बालिओऽस्मिन् । बरं वीवगमाररमंठं वर म नेमि ॥ २ ॥ तळ्ळओमेपसमवठं वीवेऽ
 बमप्लामओ संतो । तुम्बं वा बळ्ळवुदे, विरवमि एय वळ्ळवुदे, सो ॥ २ ॥ पओ एवमिण्युदे, ठिम्ओ विरवळ्ळि वरवपमि
 वरि । बस्यसयऽऽगापओ, रो येतुं वेसतुवर्दओ ॥ ३ ॥ पओ ठेजेनीय, पण्णिमंदिस्सव्विक्कपक्केवच्छओ । पाळ्ळमपुल्लम्बल-
 लय मित्रं व वणिक्कं ॥ ४ ॥ मिन्तर एव्वरो गारंमेगमावाधमयीगाल्लओ । बल्लमिर्दमि वओ गधिषा पूषओ गएवएव्य
 ॥ ५ ॥ विरा ओओपक्कंठिक्कओ उरिसेसमीवरेयओ । मिक्कएओ व वरि, विदिदि विरवळ्ळवपण्णदि ॥ ६ ॥ अंजलिरेवो व
 वओ त्विक्कमरिसंभवज्जोव । त्त्वेव मवो मिळ्ळिपु सो गओ निरवस्यस्यमि ॥ ७ ॥ एरएरओवळ्ळ्य, दुर्दं पेसेर वारि कुदि
 वरि । मिळ्ळट्ठिय न एय एव वरिओ दोर सा मविद्य ॥ ८ ॥ वीर्यवसंमि सव्विक्के, वारसिणठ वरुक्कय मविद्य । उव-
 पदिरेसे बाल्ल, ऐम्मे रोदिदी वण ॥ ९ ॥ त्त्त्वपि रओ मरिससु, मया रत्तेर एय एय निरुवं । वओक्कसमागारो मजुओ
 वओको मय ॥ ११ ॥ क्कयठ वओ पणर व, बमएव एठ मे पाण । विरवसेवं बाल्लो इमेरिसो वारोमि सवा
 ॥ ११ ॥ एओ वओ निरव, उरिप्पविळ्ळं एठ्ठओ संतो । वामिक्कए पुओ पुण मक्कओ एरिचं वपवं ॥ १२ ॥ एरु १२

अमुगा, पञ्जोयनराहिवो अहसिणिणा । हीरेमि अभयवणिणा, प्वं विरसासिए लोण ॥ १३ ॥ सत्तमदिवसे दूइ, पेसविथा ताहिं
 सा इम मणिया । एउ इह ण्गागी, विणद्धसमयमि नरनाहो ॥ १४ ॥ मयणाउरो अचिंतियपरिणामो गिहगवक्खभितीए । लग्गो
 पुव्वनिवेशियमणुणहिं दूढ च पडिवन्नो ॥ १५ ॥ बद्धो पल्लकेण, समतओ नीणिओ विवसओ वि । पुरमद्धे(ग्गे)ण अभओ,
 भणेइ विजाऽऽलय एसो ॥ १६ ॥ निज्जइ एवमसवद्धभासगो वाउवेगवाउलिओ । तत्तो आसरहेहिं, रायगिह पाविओ खिप्यं ॥ १७ ॥
 नाय सेणियरत्ता, असिसुगिरिय पहाविओ जाव । अभाएण वारिओ ता कि, किज्जउ भणइ तो अभओ ॥ १८ ॥ एसो महएप
 भायो, राया दधुमाणणिज्जो य । सफारित्ता महयाऽऽदरेण नयर निय चैव ॥ १९ ॥ पाविज्जउ तह विहिए, अहेसि परमा परो-
 प्पर पीई । अभयस्स रज्जकज्जेसु, उज्जमतस्स जति विणा ॥ ३२० ॥ अह कइययदिवसते, अमयमयालयोयलोयणाण जे । हह्वविहल्ला
 ते चेहणए जाया जमलपोत्ता ॥ २१ ॥ सह पिउणा पत्ताण, पुत्ताण ताण रायवाडीए । सुसिणिद्व सुसिणिद्व, महुररसालं गुण-
 विसाला ॥ २२ ॥ वरखडलइडुयाई, माया पेसेइ पेसल विउल । पढमालियानिमित्त, इयरस्स उ विरसचिन्तेण ॥ २३ ॥ विरसम-
 रसालमप गुल-पपडिगाइ जपि किपि तओ । चिंतइ स तायवेराणुभावओ तेण विहियति ॥ २४ ॥ अहिअयरतो ताए, पओस-
 गायइइ होइ दुम्भणओ । राया कयाइ चिंतइ, वाउ अभयस्स रज्जसिरि ॥ २५ ॥ अभयकुमारो उ तिलोयनाहविकखाए लद्धल्ल
 मणो । पुच्छइ सामि कइ नाम, नाह ! इह भारहे वासे ॥ २६ ॥ मडवालंकारधरा, धराहिवा साहुणो भविरसंति । सामी ताण-
 मुदायणमतिमसाणु समाइसइ ॥ २७ ॥ तो रज्ज दिज्जत, वज्जिय पव्वज्जउज्जओ जाओ । नवर सेणियराओ, अणुजाणइ अज्जवि
 न प्यं ॥ २८ ॥ संतेवरपरिवारो, अहऽऽश्रया सेणिओ जिणं नमिउ । अवरन्हंमि नियत्ताइ, कइवि पहे चेल्लणाए तओ ॥ २९ ॥
 नइरोदोवरि एगो, काउस्सगेण संठिओ विट्ठो । हिमदिवसे युतवस्सी, तव सुतिव्वन तवेमाणो ॥ ३३० ॥ सेणियसयणिजे सुत्ति-
 थाए रत्तीए चेल्लणाए तओ । सीओढणाहिं षाहिं, वाहुल्लया निग्गया कइवि ॥ ३१ ॥ सिसिरसमीरणलहरीए, किपि कटालिया
 तओ तीए । अइसयसीयसबाह, साणु त चिंतयंतीए ॥ ३२ ॥ भणिय सो कइ होवी, एयं राया निसामिऊण मणे । परिभावइ

न पविट्टो दुट्टचेट्ट । पाविट्ट धिट्टु तथेव । हा चेल्लेणे । ह्यासो, मओऽग्घि इय सेणिणुत्तो ॥ ५३ ॥ भणियमभणणसेत्तियमेत्त
 उत्तरमह पडिक्खतो । सह सरणे वीरजिणे, किं किं पविसिस्स पलीवणए ॥ ५४ ॥ सह सजलमाणमहापलीवणाओ भवाभिहा-
 णओ । जयपहुसाहिज्जाओ, न किमज्जावि नीहरिस्सामि ॥ ५५ ॥ तथाहि—“अजानन् दाहात्स्य पतति शलमस्तत्र वहने, न
 मीनोऽपि ज्ञात्वा वडिशगतमभ्राति पिशितम् । विजानन्तोऽप्येते वयसिह विपज्जालजटिलान्न मुञ्चाम कामानहह गहनो मोहमहिमा
 ॥ ५६ ॥ अतेररपि ते सन्वमेव सन्वावयाहि विप्पजढ । विज्जइ तओ गओ सो, ह्यहियओ सेणिओ सगिह ॥ ५७ ॥ अह स-
 जमेक्कनिकंप-निक्कलकमि जाणिए अमए । अवधारइ सो रज्ज, वाउ कोणियकुमारस्स ॥ ५८ ॥ सुह्मिओ होही एण, कोणिओ
 ताव जमलजायाण । हहस्स हारम्पइ, सेयणय पुण विहल्लस्स ॥ ५९ ॥ रयणाण ताण पत्तेयमेव मोल्ल लव्वंति तं रज्जं । ते तेहिं सुही
 सोहति, रायमग्गमि कील्ला ॥ ६० ॥ अभण्ण पव्वयतेण, सह सुणदाए नियजणितीण । तीण कुडलजुयल च, योम जुयल च
 त दिव्वं ॥ ६१ ॥ दिन्न हल्लविहल्लणा, चेव जाओ महाजई तो सो । चदाइशा विव तेवि, तेहि रेहति अहियघर ॥ ६२ ॥ पिउ-
 वेराओ पिउरज्जकज्जत्तलचित्तवितीओ । कालाइकुमारोहिं, सह मतइ दसहिं दुट्टमई ॥ ६३ ॥ कइयाइ कोणिओ रज्जमेयमेपार-
 सेहिं भगेहिं । काऊणगीकरिमो, वधिय दुम्मरमिम येर ॥ ६४ ॥ पावाणुवधिपुत्तोदण तस्सिय पडिस्सुय तेहि । तो वधिऊण पियं,
 गुत्तीए कोणिओ छुइइ ॥ ६५ ॥ नियलइ नियलेहिं निरतएवगोसु कूरपरिणासो । सयसुवनिसेइ रज्जे, गयलज्जो मुफमग्जाओ
 ॥ ६६ ॥ विसयाण ताण नमो, जाण पिवासाए पिउव्वेवि मई । मत्तो मइराए मायरपि अहवा मणइ दइय ॥ ६७ ॥ जमभ-
 क्खभक्खणे सोक्खमक्खिय माइमइणि भयणे वा । पित्तरिभावओ त होइ, हीणसत्तस्स रज्जेण ॥ ६८ ॥ पुब्बावरसप्पासुं, कस-
 घायसय सय सया देइ । नियलियपिउणो पुत्तो, भत्त पाणं च वारेइ ॥ ६९ ॥ तदुयरि आगतूण, जाल-गमम्बेण चेल्लणा रि-
 पाहरिए वचिऊण च ॥ ७१ ॥ धावेइ सीयपाणिय-पसईए जाउ जावइ स तीए । पइसमय परिभावर, नियकयदुक्कयविवागोऽव

॥ ७९ ॥ मरुत्तमस्य भीरस्य तस्यै पाप्मनोऽप्यस्य विधिः । न इच्छात्तदुत्तमं च देवत विवदुस्तत्र ॥ ७१ ॥ आर होत्रिक-
 लब्धो कथार पाप्मनोऽप्यस्य अणार । नाशुत्तमपुत्रात्, उच्छेदो विनाश आ तत्र ॥ ७४ ॥ सो सुपुत्र वाचे वाचिभ्यो न पीछयत्त
 मरुत्तम । अथकिपु सुखमीढं मर्षं सुमेरु न होत ॥ ७५ ॥ नो कथार नित्यो अय्यो । अमस्य वि कसार्द्रि विभो यत्र । सुपुत्रे
 लक्ष्म्यवो बन्धि वारिषो मार वपारिषि ॥ ७६ ॥ यन्निर्ध वीए पुत्रममममम । आनेति वि वि नं च पुत्रं । नो तत्रल्ल सुपुत्रे
 बदि, नेरो केसो वि कस्य न ते ॥ ७७ ॥ सुवमकिव्यरिनेत्, तेपुत्रं चार इरमियं मार । गुच्छल्लरिष्य आत्ररि विमगुविष्य
 न वपुत्तम ॥ ७८ ॥ अमनी मयेत् पुत्रम्, । पुपुत्रो उच्छेत्त मपुत्रवि ते । विमोऽल्लो मुद्रोऽदि, विबन्धि एव मरुत्तमेव ॥ ७९ ॥
 यच्छक्यवि अर्षीरिष्य कोऽपुत्रोऽपि विमिषरि । न सत्यरि इ विरमंभो नं उमुद्रोऽप्युत्तमो ॥ ८० ॥ पुत्रापरिबन्धं तारि
 र्पि नं पुत्रम् कथार न तामो । निवमुद्रुत्तमो वाप तत्र वीछा यत्तममेत् ॥ ८१ ॥ उरुत्तरोऽप्युत्तम-मंगरं नो तत्र
 बसिपु पुत्रं । एव तेव तस्य विरिषत्त उमुद्रु विरिये कसप ! तत्र ॥ ८२ ॥ उच्छेदे उच्छेत्, अरुच्छेदे नो उच्छेत् अरुच्छेत् ।
 उच्छेत्तित्तमपुत्रो उच्छेत्तो कथि न तत्र ॥ ८३ ॥ अरुच्छेदे उच्छेत्तं उच्छेत्तं उच्छेत्तं नो पुत्रा अरुच्छेत् । नं पुत्रिष्यत्र 'अरु-
 पुत्रिष्यत्त नूत्तं निरुच्छेत्तयो ॥ ८४ ॥ आर सारुषा उच्छेत्तयि देरुच्छेत्तयि यत्तय मिर । आर एच्छेत्तय मरु, तयो वि विरि
 विभो वं ॥ ८५ ॥ उच्छेत्तय तत्र मरुत्त, उच्छेत्तय वा एनेव कटु । उच्छेत्तयि उच्छेत्तय उच्छेत्तय ॥ ८६ ॥ उच्छेत्त-
 विच्छेत्तयत्तत्तयो उच्छेत्त यो तत्र । उच्छेत्तय उच्छेत्तयि, उच्छेत्तं आ एव उच्छेत्तं ॥ ८७ ॥ उच्छेत्तयि उच्छेत्तयो, उच्छेत्तय
 इयो सुभो उच्छेत्त । एव उच्छेत्तं उच्छेत्तयिषो विवदुत्त यत् ॥ ८८ ॥ उच्छेत्तयि उच्छेत्तय उच्छेत्तय मं मरुत्तयो । मंभो
 उच्छेत्तयो उच्छेत्तय मरुत्तयि ॥ ८९ ॥ उच्छेत्तयि उच्छेत्तयो उच्छेत्तं उच्छेत्तयि उच्छेत्तय उच्छेत्तय । उच्छेत्तयि उच्छेत्तय
 उच्छेत्तयि ॥ ९० ॥ उच्छेत्तयि उच्छेत्तयो उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि । उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि ॥ ९१ ॥ आ
 उच्छेत्तयि उच्छेत्तयो उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि । उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि ॥ ९२ ॥ उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि उच्छेत्तयि

देवैकभक्तिमंतो वि । अत्यमइ इय विडवेण, सेणिओ ही विहिविलासो ॥ ९३ ॥ अपि च—“ छित्त्वा पाशमपास्य कूटरचना
 भङ्गत्वा बलाद्वागुरा, पर्यन्ताग्निशिखाकलापजटिलान्निर्गत्य दूर वनात् । व्याधाना शरगोचरादतिजवेनोत्प्लुत्य धावन्मृग, कृपान्तः
 पतित करोतु विधुरे किंवा विधौ पौरुश्म् ॥ ९४ ॥ मरिऊण पढमपुढवीए, पत्यडे पढमयमि सीमते । चुलसीइवाससहसाउ-
 सजुओ नारओ जाओ ॥ ९५ ॥ उव्वट्टिऊण तत्तो, भाविचउव्वीसिगाइ आइगरो । नामेण पउमनामो, होही भारहसिरोरण ॥ ९६ ॥
 काऊण कोणिओ मच्चुक्किञ्चमच्चतसोयतत्ततणू । वसिउ सक्कइ रायगिहमि नो जाव ताव नवं ॥ ९७ ॥ कारइ चपपुरिवर-ल-
 कखणचपयमहीए तत्य ठिओ । हरिरहुजुरपाइक्क-उक्कड रत्नामवइ सया ॥ ९८ ॥ वलसामगिगमुदग, पेक्सतो अप्पणो पुण क-
 याई । अलियाभिमाणनडिओ चडिओ अहिमाणहत्थिमि ॥ ९९ ॥ निःसुणइ कयाइ सामिस्स, देसण जह स पावजीवाण । होइ
 अहे पुढवीसु, उप्पत्ती सत्तसु सया वि ॥ ४०० ॥ पभगेइ कोणिओ कत्थ, पेच्च होही महेस ! उप्पत्ती । भणिय पहुणा छट्टीए,
 चेव त जासि पुढवीए ॥ १ ॥

कोणिक—किं नाम सत्तमीए, न गमिस्समह कुओ वि किं ऊणो ।

स्वामी—जति तहिं खलु चक्की, महापरिगहमहारभा ॥ २ ॥

कोणिक—किमह चक्की न भवामि, सामि !-

स्वामी—नियमा न होसि त चक्की । चउदसरयणा छक्कखड-भरहसामी य ते हुति ॥ ३ ॥ रयणाणि चउदस-कारिमाणि तो
 कुणइ कुजराईणि । साहियदाहिणभरहद्ध-उच्छुरो दुच्छुरो य दढ ॥ ४ ॥ पसरइ उत्तरभरहद्ध-सिद्धिवद्धामिसधिणा धणिय । तिमिस-
 गुहाए दुवारे, कयमाल आलवेइ सुर ॥ ५ ॥ अमर ! अविग्घ सिग्घ, उग्घाडसु उत्तरद्धसिद्धिसुह । तेरसमोइ चक्की, उइन्नो किं
 न त सुणसि ॥ ६ ॥ भणियमणेण ओसप्पिणीए दो छफ चक्किणो हुंति । ते य अईया ता कोऽसि, होसि मत्तेण चित्तेण ॥ ७ ॥

तत्रो पद्धिमणो । चिद्वृद् निद्रुरसावज्जकज्जपरिवज्जुज्जुत्तो ॥ ९ ॥ अह अन्नया कयाई, सो मज्जा तस्स ऊसववसेण । पिउणो
 ह्मि गया बहुकालाउ आकठउफठा ॥ १० ॥ भगिणीउ अवरओ वि, आगया किंतु ताउ ऊढाउ । अइइभेसु कुलेसु, पोढाऽल-
 कारसाराओ ॥ ११ ॥ वरमरिपरिसपसगो, सुभे र्ने वर निवासो वि । न कया कयावि गोढी, पुण निद्धणमाणुसेहि समं ॥ १२ ॥
 इइ परिहीणविहवस्स, नूण नियपणइणी वि अप्पाण । सब्वगमसपुनस्स, घडइ किं जासिणी ससिणो ॥ १३ ॥ इय वयणम
 पुसरतेण, तेण सब्वेण परियेणमिमा । निद्धणपइत्तणाओ, ठाण अवमाणणए कया ॥ १४ ॥ सेसाओ पुप्फत्तवोल-वत्यसिंणार
 चगअंगीओ । घरदेवयव्व सब्वा, लद्धपसरा परिभमति ॥ १५ ॥ जाया अधिई फहमेगमाइपिउगावि परिभव पत्ता । ‘ मोत्तूण
 विहवमेग, न वल्लहो कोवि कस्सावि ’ ॥ १६ ॥ ‘ होइ अदितुवि वल्लहउ सपय दीसइ जासु, त सूरि(रु)वि कचणगिरिहिं हिंइइ
 पासिह पासु । विहवइ सन्नु वासु नमइ न माणुसु माणुसइ, विहवइ जासु कलासु तहा हुलि लोयहत्तणी ॥ १७ ॥ इय हिय-
 यधरियमन्नु, चाणफागिहं समागया रुयइ । सा निच्चयमि फए, कहेइ से सन्ववुत्त ॥ १८ ॥ एय च—“ बुभुक्षितव्यर्याकरण
 न भुज्यते, पिपासितैः कान्यरसो न पीयते । न छन्दसा केन च उद्धृतं कुलं, हिरण्यमेवार्जय निष्फला कलाः ॥ १९ ॥ ” धीप-
 रिभवो असञ्ज्ञोत्ति, तक्खणा धणगवेसगो जाओ । नदो पाडलिपुत्ते, तइया दियदक्खिण वेइ ॥ २० ॥ स गओ तत्य तथा-
 पुण, पुन्निव्वल्लणं कमेण नंवाण । कत्तियचरिमतिहीए, ठविया सीहासणा सन्वे ॥ २१ ॥ ज पढममासण तत्य, लग्गसुद्धिं तहा-
 विह लहिउ । सो सहसा आसीणो, भणियं तो सिद्धपुत्तेण ॥ २२ ॥ नवेण सम तत्यागण एसो खु सोत्तिओ तुज्ज । वसच्छाय
 सब्व, अक्कमिऊण निव्विद्वोत्ति ॥ २३ ॥ भणिओ हासीए तओ, भयव वीयाऽऽसणमि उवविससु । अस्त्विति भणित ठविया, तेण
 निया कुडिया तत्य ॥ २४ ॥ तइए दडो तुरिए, गणित्तिया वमसुत्तमगिमगे । एवं अक्कममाणो, वडुओ धिट्ठोत्ति निच्छूढो ॥ २५ ॥
 पढमो पाउब्वेवो, एसो देसतराभिसारे से । अह अन्नया विसको, बहुजणपक्वत्तमुयइ ॥ २६ ॥ “ कोशेन भृत्यैश्च निवद्धसूल
 पुत्रैश्च वारेभ्य विष्टुत्तशास्त्रम् । उत्पाट्य नन्दं परिवर्तयामि, महाद्रुम वायुरिधोप्रवेगः ॥ २७ ॥ ” नगरओ निगओ ताओ, मगए

एतन्वीचयुष्मत् । नं निमुष्पयसि एष्य विन्वरीणो गिर होहामि ॥ ३८ ॥ मयिचकळे मन्तलो पणो नो मोरपोसागामसे । चणको
 परिवाप्या—येसचरो मंसचर्चमि ॥ ३९ ॥ संमि न तसे ताम्माडिवासु पूएय होएछो बाबो । च्चदिचर्चमि न प सो सचिअए
 पूरिच च्चदि ॥ ३ ॥ हो स्य च्चकुम्भामंमि वमि चिचकळकणचामरसा । च्चर्चणमिचकळकण् वीचिपसेसचणं पया ॥ ३१ ॥
 मित्तर्प गरीसमावो सो पुत्रो च्चद परं इमं तम्म । म्म र्च कंनिरिं वा इं पयमि एव सि ॥ ३२ ॥ पुत्रे पुत्रिमचिचके चिपयो
 पडमेल्लो कळो वत्त । कंतो चिदिच चिचट, एलो हो म्मचरचमि ॥ ३३ ॥ कं वं रचकण्ठस्यं वं वं मिचिपु मरिचकीरस ।
 चार्क वच्चकण्ठपुट्टिय प सा च्चरीसं प्रचिच ॥ ३४ ॥ येच्येचि पुचि । कं विचेषु वा पाच्युचस्य वच । च्चकळठिचो पु
 रिचो मं च्चकण्ठ वं चिचुं ॥ ३५ ॥ च्चर्चनीचो होहचको च्चयेव च्चको सुचो कं न्म । च्च एच च्चसुचो पुचो च्चरस
 पाचको ॥ ३६ ॥ हो संचयुअ च्चचिचसमेव च्चकण्ठमरिचरिचपते । च्चको च्चकळी चिचिच मरिमंचकण्ठेसं ॥ ३७ ॥
 चिचिचेषु पच्यचसएचुच्येणेषु मच्यद मिचं । वलयप्रचयचिचराचि, च्चरिच वं चिचिचमेचं ॥ ३८ ॥ च्चकळतलं च्चिचैवा च्चते-
 एव च्चयमूमिचकळकण्ठम् । च्चकोचो च्चसं च्च च्चचयव्य म्मचस्य ॥ ३९ ॥ ” चर्चमि चिचै सो च्चसुच्युचमते रसेच चिचैरि ।
 च्च पुचरचकळठिच्यदि, र्च र्चैसाइ वेंचि च ॥ ४ ॥ एचकळठरे एचो च्चको वं चिच एमचयं । च्चकळठ कळ चि चिचि
 चि मचिचो तेव सो च्चक ॥ ४१ ॥ एचको गानीचो वेंगी कुच । च्चकळकण्ठ—म न च्चैर म्मरेच्य । च्चकण्ठ—एसा च्चुचवट
 वीरच्येच्येच्येच्य, न च्च च्चमेव ॥ ४२ ॥ च्चकळयेव च्च च्चकळकण्ठसाचि च्चकळिचस्य । च्चसेच सुचो पुचकळ, च्चचिच परिचकण-
 सचि ॥ ४३ ॥ च्चकळेव चिचैच्येच्येच्यो परिचकणो च्चं चैव । च्चकळ कळ । च्चं च्चैमि वं इव पच्यवा वे ॥ ४४ ॥ मि
 चिचो च्चकळकण्ठे च्चोचो च्चकळेचिचं च्च इचुचपुं । च्चिचकळकण्ठेव सो च्च चिचकळठिचो च्चकण ॥ ४५ ॥ तस्यच्युचयचरच्युचयेव
 च्चिच वीचं च्चक । च्चकण्ठपुच्य वेचं, च्चकळठरे च्चोचिचकळ कण्ठं ॥ ४६ ॥ चिचं च्चैचिच्ये च्चैसच्येच्ये च्चैचुचवत्त । च्चक के-
 च्चमि न चिचक, च्चं तु च्चको च्चचिचुचो ॥ ४७ ॥ च्चको च्चकळकण्ठ, चिचकळ कळमि च्चकळकण्ठ । वं चिचकळ कळकळिचं

वसिष्ठु दूराओ ॥ ४८ ॥ अह सो एगेण पहाणतुगुरगगधिरूढपुरिसेण । मग्गावफमित्ता, पुट्टो चाणकओ चद ॥ ४९ ॥ परिभा-
 धिऊण सउण, भणिय चिट्ठइ सरोवरस्सते । एसो स चंवगुत्तो, चिर पलाणो य चाणकओ ॥ ५० ॥ आस तस्स करे अप्पिऊण
 मोत्तूण मडलण च । जा मौज्जयाइ मेहइ, सरस्स मज्झमि पविसेउ ॥ ५१ ॥ ता उवधिट्टो तह कहवि, तेण स्वग्गेण आहओ
 मम्मो । जाओ जहा परासु, चढाविओ चवगुत्तो तो ॥ ५२ ॥ तमि तुरगे दोन्नि वि, नट्टा पथे गयमि केवईए । पुट्टो चदो
 चाणकएण उह केरिस आसि ॥ ५३ ॥ मज्झोवरि चित्त जंमि, दसिओ तमि वेरिणो समए । पडिभणइ चदगुत्तो ताय । तथा
 चित्तिय एय ॥ ५४ ॥ जाणइ अज्जो कज्ज, किज्जत जं जहा हिय होइ । तो नाय चाणकएमेस मइ विहियवीसासो ॥ ५५ ॥
 नरयन् वक्कि च चन्द्रगुत्त यथा वत्स ।—अरुणइयमि दरीसु, तमेण सरक्खिऊण अप्पण । नियसमए वित्थारो, तहा कओ जो न
 अन्नस्स ॥ ५६ ॥ नाउ दुहाकिल्लत, स चवगुत्तं बहिं ठवेऊण । कथ य गांमे तव्वत्त-कारणा पविसिउ लग्गो ॥ ५७ ॥ वीहेइ
 किंतु नदस्स, मा मम कोइ एथ जाणिजा । दिट्ठो तक्खणजिमिओ, निगच्छतो विओ कोइ ॥ ५८ ॥ तो तस्सुर फालिय,
 अविणट्ठ कइइउड वइक्खव । जेमाविऊण वद, दोवि गया अन्नगाममि ॥ ५९ ॥ महसाहसिओ एसो, को सफइ वमह्यमिय
 काव । संके सखुले चकपि, कुठमियचित्तियमणेण ॥ ६० ॥ निसि सिक्खए भमतो, चाणकओ थेरिगेहमणुपत्तो । तथ विसाले
 थाले, विलेविया पुत्तभडाण ॥ ६१ ॥ परिवेसिया इमीए, तरलेणेकेण ताण ढिंभेण । मच्चे खित्तो हत्थो, वड्ढो रोयइ स जा ताव
 ॥ ६२ ॥ भणिय तीए चाणकमगलो तसि पुच्छिया भणइ । पासाणि पढममेत्थ, धिप्पति तओ पुणो मज्झ ॥ ६३ ॥ लद्धो तेण-
 सुवाओ, पासेसु अ साहिएसु कुसुमपुर । नो सफिज्जइ घेंसु, तओ गओ हिमगिरिं स लहुं ॥ ६४ ॥ पव्वयगपत्थिवो तथ,
 अत्थि काऊण तेण दढमिन्ति । भणइ समयमि पाडलिपुत्ते नंदं वसे कुणिमो ॥ ६५ ॥ भागेहि दोहि रज्ज, विभयामो दोवि प-
 स्थिया त्तो । अतरपुरगामेसु, ठाविता अप्पणो आण ॥ ६६ ॥ एणं एगत्य पुर, न पडइ कयनिविडपोरिसाण पि । तेसिं तो
 परिंवायगलिगी पविसिंथं सय नियइ ॥ ६७ ॥ वत्थूणि जाव दिट्ठा, इड्डुमारीओ माइरूवाओ । तासिं पभावजेणेण, पट्टण त न

यन्मोह ॥ ६८ ॥ अन्वयेतुल्याद्यपि, आत्मा अर्थात्प्रतीतुं न च तन्मोहं स्वयं पश्यन्निर्गुणं परस्मिन् तत्र संशयो ॥१५॥ अन्वयेति—
 शिञ्जति तच्छेत्स्वपि क्वचिद्व्यवहारेण नृपेण इति । ननु क्वचिद्व्यवहारो नृपेण संशयः ॥ ७० ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहार
 इत्यन्वयेण तुल्यत्वम् । निर्वर्तते इति तत्र संशयश्चिद्व्यवहारो ॥ ७१ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो, अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ।
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥७२॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो । अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो । अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७४ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७५ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७६ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७७ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७८ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ७९ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८० ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८१ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८२ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८३ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८४ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८५ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८६ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८७ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८८ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ८९ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९० ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९१ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९२ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९३ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९४ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९५ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९६ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९७ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९८ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ९९ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०० ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०१ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०२ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०३ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०४ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०५ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०६ ॥
 अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०७ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०८ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ १०९ ॥ अन्वयेति क्वचिद्व्यवहारो ॥ ११० ॥

ल्येव पुरे लग्गा, चुक्का चोरिक्य कांडं ॥ ८८ ॥ मग्गाइ चोरग्गाइ चाणक्को ताण मूलमुद्धल्लिव । नगरबहिं नलदामं, कोलियमालो-
 यइ कयाइ ॥ ८९ ॥ सो किल पिवील्लिगाए, पुत्ते ढक्कमि कोवड्ढरमणो । तटुवरि पिवील्लिगाणं, हारीमूल निहालित्ता ॥ ९० ॥ तासिं चिंलं
 कुसीए, खणित्तु तणइहणदाणओ ढइइ । एयादन्नो न स्वमो, मच्चित्तियसाहणे कोइ ॥ ९१ ॥ एव त्तिदड्डिणा चित्तिव, स सद्दविओ
 निवसमीवे । कुसुमपुराऽऽस्खपय, दिन्न वीसासित्तेण ॥ ९२ ॥ विसमोयणदाणाओ, चोरा ते मारिया कय नगर । निच्चोरिक्क
 कपड्डियगत्तणे पाविया भिक्खा ॥ ९३ ॥ गामे न जत्य चाणक्कएण त्तिक्ख सखाणमिच्छतो । आएसमेरिस तत्य, देइ अवेहिं
 वसाण ॥ ९४ ॥ कायब्बा वाडी चित्तिय च, गामेऽह्यहिं कहमेय । जुब्बइ कहगपमाओ, नउ एसो राब्बलाऽऽएसो ॥ ९५ ॥ तो
 वसे छिंदित्ता, साहारत्तरुण निम्मिया वाडी । विवरीयाऽऽणाकारित्तवूसण तो पयासित्ता ॥ ९६ ॥ वारनिरोहेण पलीविज्जण गामो-
 सवाल्लुद्धो सो । दड्डो दुवियइहमइत्तणेण चाणक्कपावेण ॥ ९७ ॥ आ केय क्रूरकम्मप्रसररसिकता पश्य तस्य द्विजातेर्यद्गोबी-
 भ्रूणविभ्राद्युपचित्तविततमामवाहं समन्तात् । स्वाङ्गे त्वस्योपयोग कुशकिशलदृशी घातुरक्काम्बरावेर्धिगृध्रिकोदित्यस्य सोऽय कटु-
 कुटिलमतेर्निर्विवादः प्रमाद ॥ ९८ ॥ कोसनिमित्त जूय, सजतत्तासेहिं मडइ कयाइ । भरिज्जण रयणथाल, पुरओ पमणेइ इब्भमाण
 ॥ ९९ ॥ जइ जिणइ कोइ म तस्स, देमि रयणाण थालमहमेय । जइ पुण जिणेमि ता लेमि, तुम्ह पासाओ दीणार ॥ १०० ॥
 इय जतपासपाहण-पओगओ सचिय धणमणप्प । एय उवाए नाए, जूयारजणेण तस्स तहा ॥ १०१ ॥ अन्नमुवाय चित्तेइ, कोसपरिव-
 इहणमि चाणक्को । तो नगरपहणे भोइज्जण पाएइ मज्जमहु ॥ १०२ ॥ मत्तेसु तेसु निब्भरसुट्ठित्ता नच्चिउ समाढतो । तहवि विहिणा
 एएण, उद्धमुओ गाइउ लग्गो ॥ १०३ ॥ दो मज्जा घाउरत्ताइ, कणकुड्डिया तिदड च । राया वि य वसवत्ती, एत्य वि ता मे होल
 वाएहि ॥ १०४ ॥ 'होल' ति नीचवादित्रिकामन्त्रणम् । अन्नो य असहमाणो, नागरओ बहुवणिज्जलद्धधणो । तह चैव नच्चिउ गाइउं
 च लग्गो भणियमेव ॥ १०५ ॥ गयपोयगस्स मत्तस्स, उप्पइयस्स जोयणसहस्स । पए पए सयसहस्स, एत्य वि ता मे होल । वाएहि
 ॥ १०६ ॥ इय एव सव्वेहि वि, नियनिधणधन्नगतुरंगइ । मयपाणपरायत्तेहिं, तस्स सव्वपि परिकहिउ ॥ १०७ ॥ "अणुरायंरंगरि-

सप्तमस्य इतिप्लस्य स्वाधिरलस्य । मण्डल मारुतस्य च, साम्याया वाप्यस्य इति ॥ ८ ॥ इय मासं वायव्येभ्य ढेसि साम्येसि
 कच्छीनिष्कस्य । अथ षोडश मज्जित्वा, क्वेसो पुण्ड्रि सं दीप्तो ॥ ९ ॥ एवं विभिक्षितो वायव्येभ्यं स जगदुपनिबो । पादेषु रज-
 मोसं वायव्यस्य सप्तमं चार्धं ॥ ११ ॥ पुरश्चर्यशेषेण विना, गुण्यो संभूयविश्वामस्ययो । तस्य पुरे विपत्सीया विषमिष्य सप्त-
 विधीयेतु ॥ ११ ॥ त्वत्डीविष सूरिकले ढडिक्काम्येसु संकच्छीसु । सुद्रुगदुगेव सन्निरिहस्यस्यबो निस्ति सुबं विवि ॥ १२ ॥ गुण्यसि
 युक्तस्य, गंतु विविहस्यस्ययो सं चिच्छं । सेसो स्यासुमुदो, पचो विरिदुदयेतु ॥ १३ ॥ साम्येभ्य गुह रिगड, विषस्युता सप्त
 पादेषु । यमुस्योसचिच्छ, निष्कं वापरिडिच स्य ॥ १४ ॥ इत्वं पचमं सं ठेसिमस्यया मुंवाए बलवसेसं । दो तुव्यकि-
 च्चम्योस्यस्ययायो सुद्वज्जस्ययो ॥ १५ ॥ बासो सो एतुस्ययूं सं स्रुच्छं सुद्रुप्य वि विच्छि । न इत्वं तुंरत्यस्वेरिसाया गुह-
 किच्छेसकर ॥ १६ ॥ तस्यै तुस्य विना, बरं मोचक्यार् गसेसयो । बंठक्यस्यंरं बं ठमंवरं बोइवं ढेसि ॥ १७ ॥ अथ सूरि
 सत्युपिच्छ, योस्यस्यस्यस्यि जगुचस्य । विरिच्छंवाच्य परिद्रु म न विद्रु स्यवि केस्यवि ॥ १८ ॥ उच्यत मोसु स्य पत्किचेच
 सन्निरिसयाय बाव । पत्रत्सर्पि पत्र रि, ठेसु मुंजत्सु निजो ॥ १९ ॥ बन्किजगुयो तुच्छीम्यो रेरेव पुच्छिज्यो स्यार ।
 बाव न सन्नर केस्यवि सन्न निष्क्य स्यस्यस्युपो ॥ २० ॥ विरस्यस्येस्यस्योपेठ, यवस मोसंमि दो विरस्येस्य । यज्जस्यो एसो
 कच्छ, पुष्किज्यस्युपिच्छमो कस्ये ॥ २१ ॥ वा कोर कस्ययो बाले एसस्य मुंजयस्यस्ये । अथ सुद्रुमिद्रुगुयो सोस्यस्यार्धगणे
 किलो ॥ २२ ॥ ठेचस्यविशे ठस्यं, परिच्छंवरं पचयि वापयि । वायव्येभ्यं विद्रुमि रिहिए न स्य कोर तपो ॥ २३ ॥ इर
 निच्छेवं चर्धं, पूयो दो वाएणरणे विरिचो । बाच्यं संमुस्यविच्छाक्यार् सोस्यस्य यपचार ॥ २४ ॥ तस्यज्जमुपिच्छंवायव्योस्य ते
 रोपि सुद्रुप्य विद्रु । वायव्येभ्यं सप्तमेभ्य, वेस्विच दो स्यस्यस्यि ॥ २५ ॥ एणरि चर्धं विद्रुकिम्योपि कज्यो पुण्ड्रियं विचर्धं ।
 पत्किज्यो विरिच्छिच्य भीमविच्छिच्यमस्यनिच्छेच ॥ २६ ॥ बल कस्यो बाच्यो छि सुद्रस्यमुस्ययो न सं कस्य । सं वाएणक्यविच्छि-
 चस्यरि एणरि सार विच्छिचो ॥ २७ ॥ तंरुं गुण्यस्ये छीधोवायव्येस्यार वायव्ये । वा वा तुस्य सन्किज्यो त्र वायव्यस्यस्ययो

सते ॥ २८ ॥ एए छुहाऽपरद्ध, ज जाया मुक्कधम्ममजाया । सो खलु सब्बो सावग !, तवाऽत्राहो न अत्रस्स ॥ २९ ॥
 लग्गो पाएसु इमो, खमेह अवरहमेगय मे । अज्जप्पभिई सब्बा, मह चिंता पव्वयणत्सवि ॥ १३० ॥ जाओ मणे चमक्को, एसो भा
 चाणक्यस्स जह एव । बहुज्जणविरोहिणो राइणो हि मा देज्ज कोइ विस ॥ ३१ ॥ तो सो लग्गोऽलक्खित्तयमगेण विसेण भा
 विय भूव । जह खुहपउत्ताइ, त न विसाइ अभिभवति ॥ ३२ ॥ निच्च पासोवगओ, त भुजोवेइ अन्नया कहवि । तमि अपत्ते
 देवी, गव्वमवई भुजइ सगासे ॥ ३३ ॥ अहिलसइ तस्सगास, असुणिय परमत्थएण तेणावि । अइपीइपरवसेण, दिन्नो नियथालओ
 कवलो ॥ ३४ ॥ जाहे विसन्नमेसा, त भुजइ ताव परवसा जाया । चाणक्कस्स निवेइयमेसो पत्तो तुरियतुरिय ॥ ३५ ॥ नो एसा
 वमणिज्जा, जेण सगव्भुत्ति चिंत्ति चित्ते । तक्कालकजसज्जो, सत्थ सयमेव घेत्तूण ॥ ३६ ॥ उदर दारिय गव्वभ, निप्फन्नपायमप्प-
 हत्थेहिं । गिन्दइ पुराणघयपुन्नरूयमज्झमि पक्खिवइ ॥ ३७ ॥ लद्धोवचथस्स कमेण, तस्स नाम कय जहा एसो । होउ इह विट्ठु-
 सारो, ज विसविट्ठू सिरे तस्स ॥ ३८ ॥ गव्वत्थस्स निवडिओ, न तत्थ रोमुव्ववो तओ जाओ । कालेण चदगुत्ते, निहणं पत्ते
 निवो स कओ ॥ ३९ ॥ उच्छाइयनदत्तदिं-मतिणा एगया छल लहिउ । कहिय मोरियपुत्तो(रन्नो) सुंभुनानेणमेगते ॥ १४० ॥
 जइवि न कयाइ सामिय !, अविसायपसायचक्खुणा वि मस । पेच्छह तहवि तुब्भ, हियमेवन्देहिं वत्तव्वं ॥ ४१ ॥ इह हा
 माया चाणक्कमतिणा फालिऊण फुडमुदर । पचत्तणमुवणीया, ता भे एत्तो वि को वेरी ॥ ४२ ॥ इय सुणिणण कुविणण, राइणा
 पुच्छिया निया धावी । तीए वि तहा कहिय, मूलाओ न कारण सिट्ठ ॥ ४३ ॥ चाणक्को सपत्तो, पत्थावे पत्थिवो विं त दट्ठु ।
 वियडुब्भभित्तिविडकअकमालत्थलो जाओ ॥ ४४ ॥ “ रमणीओ रायाणो रायघा रक्खससारणीओ य । सन्निहिएहि निज्जति,
 जत्थ तत्थेव वच्चति ॥ ४५ ॥ विमुहमि तमि चित्तेइ, सो कह एवमेस सत्तु व । म पेच्छइत्ति खुद्धो, चाणक्को नियगिहमि गओ
 ॥ ४६ ॥ वाऊण गेहसार, पुत्तपुत्ताइसयणवगस्स । इय नियमईए मन्नइ, मह पयसपत्तिवळाए ॥ ४७ ॥ केणवि पिसुणेणोसो,
 सके राया प्यारिओ एव । ता तह फरेमि जह सो, दुक्खाभिहओ चिरं जियइ ॥ ४८ ॥ तो पवरायधयुरजुत्तिपओगेण साहिया

बाधा । अत्र सुदुर्गमसि स्थितिं दृष्ट्वां तत्र एवं ॥ ४९ ॥ जो बरफसे एव, निरिच्छा शिखरसमुद्रसे । विद्यप मिलेबर
 स्था, सो बलिष्ठर बन्धनसि ॥ १५ ॥ बरफसारबलिष्ठेव्यां एहीसुगंधसुसां । मन्त्रवसिगायै, जो कभी सो जय
 कभी ॥ ५१ ॥ एव बरफसम्पत्तिसम्पत्तं सुम्पत्तं सि बरबो । परिच्छिन्नस्य सधुगो, छविओ मन्त्रसम्पत्तिसि ॥ ५२ ॥ सा वि
 इ जलोवत्, बलिं वरपात्रे क्षीयति इति । समुद्रा वाकिञ्च उक्त कथायां भिषिकां ॥ ५३ ॥ यामिष्य सफलकम्, मि-
 त्तिस्ये चित्तोचितम् च । एते गोचरान्ते इतिस्मरणे कथिचसु ॥ ५४ ॥ वाचिष परमलाय, बर कभीए नपर्वितो पुत्रो ।
 वाचको वि हुरेसो मोदवितो किं तु परियुको ॥ ५५ ॥ सूत्रो यत्रे बन्धनीपित्तसगो एव वीए तो मन्त्रिय । बर वं स न
 पारितो वा वं कथो भितो हुतो ॥ ५६ ॥ बन्ध हुइ रिवो विद्यमानविद्यमानके ताएव मुकंठी । हर तन्मया ऐवी, विसविष्टुए
 मन्त्रसुपुष्या ॥ ५७ ॥ तन्मया च एकोरेव, वाचकेन महायुग्येव । बरं विष्टरिञ्च, पुरीयाए हुने विविष्टुओ ॥ ५८ ॥ वर
 हुइ विष्टरिञ्च वि विष्टरिञ्चो विष्टरिञ्चो संख्याओ । मन्त्रिकको तेव हुयं विव । कुबलि विष्टुसायेति ॥ ५९ ॥ वाचकिञ्च एव
 एव संवत्सुरागो तत्प्य । सव्याए विष्टुए, एवो वाचकवसि ॥ ६० ॥ शिष्टो च सो मन्त्रा, क्रीसमवसिष्टुओ विगच्छगो ।
 सव्याकेव एव एवमिष्य वासिचो कथुओ ॥ ६१ ॥ मन्त्रिचो च एदि नरदं, एवं किंवेदि तेव तो पुत्र । परिच्छाडकसव्ये
 विष्टुच्छगो च वृष्टमि ॥ ६२ ॥ च च तन्मया वि कथिरे, हुनेपुत्रुविकथियं तथ एवो । वाचकेनं पेरुमककुविकानं मुक्यं
 ॥ ६३ ॥ बर वाचकवसेविकथरेण एव हुनेपुत्र वसिचो । अनुबन्ध एव ! मन्त्रे, बर मन्त्रिमसस वदरेमि ॥ ६४ ॥ अनु
 वाचिकल एवो हुनेपुत्र हुनेपुत्र पुं । एदिञ्च लंभाए, क्रीसमवसि चसित्तो ॥ ६५ ॥ सुतन्मया च तपरिवाए खेपमि
 सुमन्त्रेव । नृवो वाचके, तेव क्रीसमवस्य एवो ॥ ६६ ॥ किंवेर एवो सत्यं वाचकवसि चित्तोचयस्ये । एतरेव निवि
 र्ग-क्रीसमवस्यवसिचिञ्चो ॥ ६७ ॥ वाच ते सन्त्रुविसा मे तन्मयापुत्रं तथ मोकं । बन्ध ते वीचानं च सव्यं हुंति
 हुस्यन् ॥ ६८ ॥ वाचपरिषा च पत्ता, सुविष्टरीतापुत्रं वरं । बरंमवसस्य वीवी जीमंति जीकथेए ॥ ६९ ॥ विष्य

जिजाणमाणा, चरिय मह एरिसं अहन्नत्स । जायं आलुपाल, एय (अब्बो) दूर विसवयइ ॥ १७० ॥ जाणिय जिणवयणस्स वि,
 मोहसल्लसल्लियमणस्स । इहपरलोयविरुद्ध, चरिय मह केरिस जाय ॥ ७१ ॥ सुबन्धु स्सत्त्वा च—स्वधम्मपीढामविचिन्त्य योऽय,
 मत्पापशुद्धयर्थमिह प्रवृत्त । न चेक्षमामप्यहमस्य कुर्या, मत्तं कृतप्नो वव कीदृशोऽन्यः ॥ ७२ ॥ किंच—जे केइ मए जीवा,
 इह परजम्भेसु दुक्खवमाणीया । ते मह खमतु सन्वे, खमामि सन्वेसिमहर्यपि ॥ ७३ ॥ अहिरगरणाइ जाइ, पसज्जमाणेण रज्ज-
 फळेसु । विहियाइ पाववसणेण, ताइ तिविहेण चत्ताइ ॥ ७४ ॥ जह जह करीसजलणेण, तस्स धन्नस्स वज्झइ देहे । तह तह
 पलय पावति, कूरकम्माइ कम्माइ ॥ ७५ ॥ सुहभावणापहणो, पहाणपरमेट्टिमत्तसरणपरो । अवलियसमाहिवित्तो, पसमभाव सम-
 णुपत्तो ॥ ७६ ॥ उवन्नो सुरलोए, मासुरवोदी महिद्धिओ देवो । सो पुण सुयधुसचिवो, तम्मरणणदिओ सत्तो ॥ ७७ ॥ अव-
 सरपत्थियपत्थिव-विइन्नचाणफमदिरमि गओ । पेच्छइ पवरोवरय, तालियनिविहुअहकवाह ॥ ७८ ॥ तस्सऽत्थवित्तरो एत्थ, अत्थिय
 इय फाखिउ कवाडाइ । निच्छूढा मजूसा, ता जायऽघाइया वासा ॥ ७९ ॥ विट्ठ च भुज्जलिहियं, सम्म अत्थो वि जाणिओ
 तस्स । तो पययत्थेमोफो, वासे अघाविओ पुरित्तो ॥ १८० ॥ सुजाविओ य विसए, गओ य सो तक्खणेण पचत्त । एव वि-
 सिट्ठवत्थुसु, सेसेसु वि पयओ विह्थिओ ॥ ८१ ॥ हा तेण मएण वि मारिओ म्हि इय परमदुक्खसत्ततो । जीय्ही स वराओ,
 सुयुणि विव ठाउमारुओ ॥ १८२ ॥ इति चद्रगुप्तचाणक्यमन्त्रीकथा ॥ निजकद्वारमधिकृत्याह—

निययाऽवि निययकजे, विसंवयतम्मि हुंति खरफरुसा । जह रामसुभूमकओ, वंभवत्सस्स आसि खओ ॥ १५१ ॥

'निजका' अपि धन्धवोऽपि निजकार्ये विघटमाने भवन्ति 'खरपरुषा'-अतिकर्कशाः । यथा राम-सुभूमकृतो ब्रह्मक्षत्रत्य
 समाहारे द्वन्द्वैकभावादासीत् क्षयः । इह च यथायोग सम्वन्धो रामकृतः क्षत्रक्षयः । सुभौमकृतस्तु ब्रह्मक्षयः इति । तत्कथा पुनरियम्—
 वसतचरे नयरे अगियनामा एगो दारगो सो य सत्थेण सद्धि देसतरे सकमंतो तओ भट्टो गओ एग तावसाऽऽसम दिट्ठो

बन्धनितोऽप्येव वाक्येन । तेन च पुण्येनैर्धर्मिणोऽपि
 इतो च दो देव वासात्मर-वासात् सानु-वन्धनसमष्टा
 दरसात्मरे सानुपतो मन्त्रे-दो वासात् सानुपत्समिणो
 मन्त्रिणुतो सन्ध्यामिणो यतो सावतो बन्धन
 विधिर्बन्धितुल्येति पुन्यकर्म परस्मै बन्धनो-
 सन्ध्यामिणो-व्याख्यं बन्धनं वा सय धर्मगुरे मोगे । अत्यन्तम्य
 पश्यन्त बन्धने ॥ १ ॥

एतदा-अपराधनामवासात्सर्वो मोगसमानो येष । जो नेत्र बन्धनं सो कोणीय सगिति किन्नर ॥ २ ॥ अर मदीय
 किंचो इत्थी न शुचिकंठो चि होर एवस्यो । अर अर अरबन्धनो, सन्ध्या पश्यन्तबन्धनेषु ॥ ३ ॥

सुर-धं सुदुमाश्रितो बन्धना इन्ध्यासात्सर्व । मय अर सुम्भार आए, अत्र गुस्मोनाएषापो ॥ ४ ॥
 एतदा-एतुयो तुम्भारस्य वि चन्धनात्सं सुम्भारमो येष । आद्येयस्य वि चन्धना, चि न सिरे सात्सर्वमात्म ॥ ५ ॥
 मित्र मातृवत्सन्धु एतुम्भार न त्वानो बन्धनस्य । अरसात्सर्वस्य, अन्धेयो येष अन्धेयो ॥ ६ ॥ न एतुम्भारेव
 सुंर । अकिन्नर भोगस्युत्सर्वस्य । वासात्सर्वेति नो बन्धनि लोचिकल्प किन्नर हि चन्धे ॥ ७ ॥

सुर-एतुम्भारसु पुत्रं बन्धे सुको निरपाप्मे होर । सुयसिद्ध्यात्सर्व किन्ना गार येष अर सुम्भार ॥ ८ ॥
 एतदा-अर नाम होर वा एति, भंगस्यस्यि सुम्भारसस्यो । वासी वा सन्धी वा ता सन्धी सन्ध्या सन्ध्यात्सर्वीय ॥ ९ ॥ विपद्य
 वि पुनसिद्धयामको पाञ्चदश मुदु गत । इव अर सुम्भार अं सस्य तेन विपद्य को सु गुलो ॥ १ ॥ चिंचो को होमिन्ध्या,
 इच्छन्धे होर तेन सो बन्धे । विपद्यस्यि चिच्यन्धे तेन चिच्येद सो येष ॥ ११ ॥ विपद्यन्धे वास विचिय तेन चिच्यन्धेसस्य-

तेण । को सबधो जेण, लहति अगईवि ते सुगह ॥ १२ ॥ इहभवपडिवद्धाण, गिद्धाण भोगेणसु भो तम्हा । एसा परुवणा पाळ-
 नेइ सबधो सकम्मफल ॥ १३ ॥ इय बहुविहमायामासलेहिं सो चालिओ न तेहिं तहिं । पळयानिलवाउली, जालेहिं व जाओ
 सुरसेलो ॥ १४ ॥ तओ तमचलचित्त चित्तिऊण, पत्ता ते दोवि देवा चिरकालओ काउससगाइकट्टाणुट्टाणनिदाहनिद्रुत्तुरचेट्टुस आया-
 वेमाणस जमवग्गिणो पासे । सउणिमिहुण मायारूव काऊण कय से कुबकेसेसु अओ(गा)सलय । कयाइ माणुसीए वाणीए भणिया
 सउणेण, सउणीपिए ! पओयेणेण वक्खामि हिमवत । सा भणइ तुम तत्य पत्तो अन्नाऽऽसत्तो सतो आगमिस्ससि, नवा चिरेण वा
 आगमिस्ससि को ते पत्तिल्लइ । तो तेण भणिय—विदेवगाविग्ग्भाइ-घायगाण पियामि पावमह । जइ पाणपिए ! पहरद्ध-
 मञ्जयारे न एमिस्सि ॥ १५ ॥ सा भणइ-तुज्ज ता पत्तियामि जह कुणसि एरिसः सबह । रिसिणो एयस्स पियामि, ज वए
 पाविय पाव ॥ १६ ॥ भणियमिमेण सामिणि ! मरेमि न करेमि एरिसः सबह । विहिओ गोहच्चाई, पंचमहापावसवहो मे ॥ १७ ॥
 तउ सजायकोवेण, तेण गहियणि ताणि दोन्निवि दोहिं हत्येहिं । पुच्छियाणि य अरे निवणसउणगा । कहेहि किं मे पावं पव्व-
 ज्ञाए अल्लिय ज पचमहापावे विसेसेइ । तेहिं भणिय-महरिसि ! मा रुससु । तुमं कुमारवभयारी पव्वइओ, न जाओ । ता कह
 न पावियपापपम्मारोऽसि । यत पठ्यते स्मृतौ—अपुत्रस्य गतिर्नास्ति, स्वर्गो नैव च । गृहधर्ममनुष्ठाय, तत स्वर्ग
 गमिष्यति ॥ १८ ॥ लौकिकवाक्यमपि किं न श्रुत त्वया—अवा जेहिं न रोपिया, पिपल जेहिं न सित्त । ते बुद्धा बोदियु,
 जि(ब)म जेहिं न जाया पुत्त ॥ १९ ॥ तओ वलिय से चित्त सत्ताओ । जओ—इट्टु चिय रइसोक्क, तेण वि सउणेहिं साहिओ
 धम्मो । सयमेक्क उक्कठा, वीय पुण वरहिणा लविय ॥ २० ॥ तओ जाओ जाया जायणाए, आउलो गओ, सिगकोट्टुगनगरे ।
 अब्बुट्टिय भणिओ जियसत्तुणा, किं भे पओयण ॥ २१ ॥ सुवन्नवल्लवन्नपुत्रकन्नगाणमागरोऽसिस्सि देहि मे एगं । सावमीएण
 भणियमणेण सय गंतूण कन्नतेउरे जाएसु जा तुममीदेइ, न वीदेइ, सा हीउ तुह पत्तित्ति, गओ सो तत्य । पथेइ एगमेगमज-
 लिबंधेण ॥ रामाणा रमणीयविभ्रममृता माधुर्यमुद्राजुपा, किं ब्रूम परचित्तविप्लवविधौ पाण्डित्यमत्यद्भूतम् । यन्निष्ठप्लवपुष्टरोपि

तत्र(राष्ट्र) उक्तोऽपि टीककतं वरीकचपि आठवांसात्मकत्वस्योऽस्तु कोऽयं कुयी ॥२७॥ आरे वासिं तं विद्यावाऽऽचारमन्त्रक-
 र्मासेतदयं वसिष्ठमीरादि विद्वांसिद्वयं धर्मिकं—एव आदित्यवत्सो वसिष्ठं वसिष्ठवत्तववसिष्ठेसो वि । इतिवत्सो इत्युक्तो निवसि-
 ष्य न खेयति ॥ २६ ॥ इत्युक्तव्यो राज्यालो राजो तो तत्र विभक्तये । तेन पुत्रं (तं धनम्) तस्यभिर कसकम्पि वसिष्ठि
 ॥ २४ ॥ अरु तो विद्वत्स्यस्यगो ज्ञान वीक्ष्य तत्र क्व विदुः क्विदुः क्व गण एतेन पूषा वसिष्ठेभ्यः प्रयाजी तेन तीत्य भाग
 जिम् धर्मिताय धर्मिवं एतदिति एकंति । तीत्य पावीं सतासिओ । तमवित्तस्य क्व कडीय एता । वीक्ष्यतस्तु य तस्य विराय
 विद्वत्स्य पादुवित्तयो तुजोऽद्यओ तुमारिणाओ धर्मिकि एषव तादिकवयो वाक्ययो वसिष्ठे वा अर्धे वसेव
 मोक्षं न सस्य गेनुंति वसिष्ठेवयो ताओ । वीक्ष्य रेनुणा व्यासपत्वं । तमेव पत्रप्रकमावी पचा तादकयं । एतप विद्वत्स्य परि
 वारिकस्य, सिधं गोशरणाई से एतं । रिभामकराय व सविद्य यनुज एतु । तावेमि सोहणे दे ववं ज्ञेय तावत्स्यक्यं
 वराव्ये तुतो इतर । तीत्य धर्मिकं तुष्यु एवं । नकरं यम धर्मिकी इतिव्यारे अर्थवतीरितस्त मारिय तीत्य दि पविशत्युचित्यु
 तुष्यति एवं तावेनु । तेन दे दोदि तादिच । तादिच य तीत्य । तयो चित्तितं अर्धं तत्र सस्यकपूष वि होत्रय वंगारपरिजो
 इतिजी येव संतुष्य । या सस्य तुते वि तासिओ येव इतिस्तद्वि तुते एतिकापदयो । इत्येति वेसिओ वंयकपदयो । ज्ञाना
 रोम वि तुष्य । तावतीत्य एतो । इत्येव कवतीरिओ । एतो वाम्बलिरोल्ल परदेव । अथव तस्यागो एतो विद्वारो । तो
 व वसिष्ठयो वसिष्ठय वसिष्ठयो रेनुण्य । तुतेन तेन विद्व एतल वसुविना । तंनु सत्ये एतदिय रिष्टा य । इत्यार
 ता रेनुगा धर्मिकेय परं तत्र । सतुतेन अर्थवरीएत एतया धर्मि वंयकगा ॥ वस्यार्धविरुक्तियव-वचपयस्यो इत्येति मदिष्ण-
 यो । एव अ(उनी)खं एव वि व्यासरेनुनि चिं सविभो ॥

वाऽ—^४ चिंतु तुपयन्नेक सन्ति नो मात्मन्धेयिहाहपरितारक्यं कयसी वसिष्ठेये ।
 इत्युक्तवदुनीरे वीक्ष्यते तामृत्सुचिभममुचिं वा वेति क्व वसिष्ठोऽपि ॥ २५ ॥

एव च धम्मचोरिय-चावल-विच्छेदाए सुद्धाए जाओ अगजाओ । भयलज्जाईहिं न एह आसमे । जमदग्गिणा गंतूण सयमेवा
 55णीया सपुत्तिया अप्पणो पासे । मुणियदुत्ततत्तेण तेण रामेण पिउपच्चणीया दुब्बिणीया दुस्सीलायत्ति सपुत्ता वावाइया एसा
 परसुणा । सुय तीसे भग्गिणीए जह्वा रामेण रेणुया जणणी वावाइयत्ति, सिट्ठमेयमणतवीरियराइणो, तओ तेणागतूण तस्सासमो
 विणासिओ । गवीओ घेतूण पहावियो स नयराभिमुह । अवगयदुत्ततेण रामेण पच्छा पहाविकूण जालाजालकरालेण परसुणा
 छिन्नमुत्तमगमणतवीरियस्स । कत्तवीरिओ से पुत्तो राया जाओ । तारापमुहतेउरेण सह रज्जमणुहंतस्स तस्स बोलीणो कोइ कालो ।
 अन्नया मे ताओ मारिओ रामेण ति सुमरिऊण गतूण मारिओ जमदग्गी, तेण तपि परसुरामेण वावाईऊण सयमहिट्ठिय रज्ज ।
 तारावैवी आवन्नसत्ता भउम्भता पलायती तावसासम गया । अपपरकरुणाकूवारेहिं नायततेहिं तावसेहिं अब्भुवगया तावसीमज्झगया
 पालेइ गन्म । पसवतीए तीए मुहेण पडिओ गन्मो भूमिए । भूमिं दत्तेहिं द'ढ)सतो दिट्ठोत्ति दिन्न से नाम 'सुभोमि'त्ति । सो
 तथ तावसकुमाराकारधारओ सन्वओ गोविज्जमाणो सवह्ढइ ।

रामस्स य परसू जत्य जत्य खत्तिय पेक्कइ तत्य तत्य जलइ । अन्नया आसमासन्नेण बोलेमाणस्स पज्जलिओ परसू ।
 पुच्छिया तेण तावसा । कहेइ को एत्य अत्थि तुम्हाणमतिए खत्तिओ त्ति । तेहिं भणिय वयमेव खत्तिया गिहत्थावत्थाए होत्था ।
 एवमणेण सत्तवारा कया धरिन्ती निक्खत्तिया । हणिय ते खत्तिय खत्तिउपाडियदाढाण भरिय थाल्लमेग । इओ य सयलक-
 ज्जसज्जाण वज्जविज्जावारधारिणो मेहनयविज्जाहरस्स पत्तमसिरीए कुमारीए सूभोमो भत्तारो भाविचक्को निमित्तिणा आइट्ठो । तओ
 सो तप्पभिइ त ओल्लगिउ लग्गो । त परिग्गहिओ य निग्गहिज्जमाणविग्घसघाओ देहोवचएण अविकलसकलकलकलवेण य वड्ढि-
 उमाढत्तो । अन्नया रामेण नेमित्तिओ पुच्छिओ । कत्तो मे मरण ति । तेण भणिय जो तुह सीहासणासीणो एयाओ पायसीभू-
 याओ मुजिस्सइ तत्तो ते भय । तओ तज्जाणकारणेण कम्मि वि महासत्तागारे पुरो परिट्ठियदाढाविसालथाल नियसीहासण ठा-

विभे । निरुपिष्य निरैवरागापरिविषाद्य यमिष्य व बो एवमि सीसुसंये त्वा सो सुबो मारुकिबो । पथद्विबो सो बन्निवारिष्यम-
 धरो सत्पाणरो । बान्ना सुयोमेन कल्पी पुषिष्ठव । बन्मो विमेतिबो विर डोगो इप कवपकव्यवपमान्मो । कवपा कल्पव वि
 कोवि कवरी बलिष विपिबो ॥ ८ ॥ तबो तीर्य वस्य इद्विबो सविलरो इस्विन्यारे इस्वीरिण-यदुपुपमव परोप्यारे
 विरुपरीवारिबो रेरकवो बाप कवधावप पचकव्यप मे तुमे बाबो वि । वा संमि वच ॥ कचकमो बचिकमकचउमु सा नाम
 एमपयुनुजाएकएकवामाकमसस बडिडी मनिस्तधि । व सोकन सविवार्ष वासधादि वि वारिबो वि बदिमयेव पद्यपिबो
 प्तो इस्विन्यार । तमो सत्पाणरे योक्ताऽऽथ एव इत्तवदि व पापेर योषव, वान निवमनो सीरुसंये सुककवसदा क्वा बान्ना-
 मंथपी । तबो वामो वापको पाकसीभूवबो मुविरे वचो । एत्तवमि वनिप्रवलिषप्रयामुमामोमारकव्य पाविरिष्य वररेरे
 क्वा रोदव्यारेदि । निव्यारेय विव्यावरापको देव ते वकित्यकिव । बपान्नुत्तवो वो सपे स प्तो वसुएमो ॥ २१ ॥
 सुन्यवपवसंभ्रवकव्यम्याथिवाधिसुरेधेदि । इरि-अरि-योरे विरिपदि, संभुबो सकिर्यदि व्भु ॥ २७ ॥ बदिनिधिष्वरपरपरवरा
 एत्तवममव सुएव ॥ २८ ॥ विव्यारेय सकि, कुकंवा वान बचमि ; वान सुमोमकुमारेव, पापको पापधो रसाभो सो ।
 मुत्तो कित्ते बाबो वारे बोप्य कुकते ॥ २९ ॥ ऐतिप्रव कववयान्, एमो शेभं विव्यमनुत्तवुरे । वधरेय पयुमुन्विठव
 कव्यवराकव्यमं ॥ १ ॥ तुमएव इरिदिदि, विपुबो निरुटो वि स कुटो । बकनो वान बहुरीकामेव बचिरेयमोवरावो
 ॥ ३१ ॥ एव योचमन्थेत्वा इमारेय-एत्तवकिवमूर्किवं क्वपि व मोरामसौरामिनीभामाभ्रव्याररे विरिषिं वरएजमुत्त-
 वर । तेवै वरैवधानमीठमरो वान् कल्मोवर ! विव्या इतिमरोकव्यवको मुक्ता पयोपित्ता ॥ ३२ ॥ एव-मपिवापकी-
 टीविकवट, कित्यमुपिकर्मवरो इमरो । वा वाकं वा ते ऐवपदि विदिरे म्प्राणं ॥ ३३ ॥ परिपुरोम्य वककिव-वाकमयक-
 इठकव्यमं । स विव्य वम्युदिमिवस वस्य तं सस्युरे वराधा ॥ ३४ ॥ वा ठाकनिवाककं व सीसुमेवस मविबडे पत्रिये ।
 पाकवयानो ठक, क्मयेदि मरावसुसुपु ॥ ३५ ॥ वप वान क्ममपचिदि, वरसंरकव्यव्यम्यम्यको । सुटकिवराकविप्यलिष-

उतुहियोसो सगुच्छलियो ॥ ३६ ॥ पगाहिय भागहोसं पडरग र्यणानि सए नानिदिदि । कया आणानिदिसवागिनो पदोमं
 मउउयखा सयणो । जायओ उउउपुणा जायओ । तओ पगमुसामउरिसनवेपयुपणुनपणोण कया सिगनागया निणयमणा
 पुइई । कि यणुणा कथो किटमारो ॥ इय एव नरनाण धि, राम-सुभोमात नोएरिणापो । मारुणफणवसणो, चओ मा अउ-
 मिमेणा पि ॥ ३७ ॥ इनि धरे परवुगाम-सुधूमपाटविट्ठया ॥ यम. धरनामनेसयंअयमानमीट्ठम तत विमिन्याए—

कुलयरनिययसुहेसु अ, सणणे अ उणे अ निय सुणिसमदा । विहरंति अगिरवाए. उठ यत्नमहागिरी मयं ॥ ३५२ ॥

'कुले गृहे आत्मीयसुं सचने मामान्कलोटे व प्लिनमन्याग्योपान्नुनियुपमा विहरन्वनिषणा, न प्रयत्नीनि निषा यदो
 तर्ष । इष्टान्तमाह—यथा 'आयेमपुनिरि' अंतयानाकले । कपालक भेषा—

अतिमउउउसुपुयपयइजो गूल्भरसामित्तम । दमपुई सो मीसा, अजमगनिरि-सुरभिरि ॥ १ ॥ सुयमन्उउगामण-
 पोरेया धरियल्लखिणो धीय । विरकले वोनीजे, महगिनि विगए यत्न ॥ २ ॥ पुम्भरतीउररदाती, न नरय उउपि अतिर उिउ-
 कप्यो । गह वध पि वरुआसो, पणामर पुजपणाम ॥ ३ ॥ विहिय सुयपररत्तपस्तिार विममई मए धीमा । मए गलमा-
 रणाईविसारओ अहिय य मुइरवी ॥ ४ ॥ नमपिउउजेसपाम, मरुनिमाम य नरुअमं । परमानवेति निरतीविअम लयस
 लेति क्त ॥ ५ ॥ इय पित्तिअ परिरिउिउा लजगणउउलपुनाई । विदेर वसम निम्याण, मापे पण-आसोण ॥ ६ ॥ पु-
 नगरणामआराम-आसमाई मनुअपउिमेयो । तासगाजममिमा-नियकेयो 'स्येरो य ॥ ७ ॥ पारुउिउे पण, विहिसो शेवि
 एयाय सुज्यो । मगुई सेट्टो वल, अहिय किरिसलपउले ॥ ८ ॥ गो अउमउरुपिण, पथम मोचा मयणो यथे । अइमउ-
 पागियपिणो, तेणोव मणउ भवतं ॥ ९ ॥ उउ धिर कडुदरामो पि, लमण मादि । पममावलि । मा मए गृहे मगाई य,
 शेद धरणी य अउरयो ॥ १० ॥ लमइ न कइणम पि, मए लडुनेइय पमममअं । ममेतागपुसं, मा पदे कइ पदमपरि

॥ ११ ॥ अत्र प्पाय सुहासी अत्रैर स्वयंभुवधेदुजो जयम् । मेद्वस्तमि पत्तो महगिरी विरलमाजो नो ॥ १२ ॥ धारसा सुह
शिव्य सो स्रुष्टुं आमुदुजो सप्ततुमालं । जम्भिव पुण्ड्र सेद्वी भंते । तुम्वि भिमलि तुल ॥ १३ ॥ दादे सुहलिबसूरी
धिपपए धारतुलगाज देसि । विचकण्यविश्वियरप्यप्य-पपठकाएजित्तं ॥ १४ ॥ मित्त्याय मपपानामि पपपपपयि वस्त कल्पति ।
धत्तपुरावते, वेरसेतो परिदेय अं ॥ १५ ॥ इव इद्विप सुहासी खपिस्त धावकवपु सेद्विजालं । वधरीए संपतो भोगूज
अत्रै सेद्वी सि ॥ १६ ॥ परल्लभोप वर प्प वरिलो महासहा । नो पतिअयेस्वो, वसिखमिस्त्याकं कर ॥ १७ ॥ सुप
पिपपलोठमि पित्तमालेदि नीधमिद समय । आएणुधएप्येदि, प्येरे वा रेभोयस ॥ १८ ॥ मित्त-मेने तेन तुपसुपसाम
नलं विपय सन्धीषं कमेनीपीब्युएस्तनि तेन मयरे एपिय-पमुग तुठ्व । प्प केचककपठिअकअपुभं लारलोरे, पात्रत्रकठामत्र
वेन विधित्त तं तं नयेपयवित्तम् ॥ १९ ॥ अत्र अवरसारे जान आमाओ भंमये स तुजएधी । इरपरिवपूरित्तकटो पर
भोओ वा प्येरे हलं ॥ २० ॥ मर के मिसा गपुए, कपुनुवा एपिय मय तेअमी । परिवतित्तारं एपारं अज कजं व एण्णि
॥ २१ ॥ प्पविस्तं धरिए आंकीपी इमार दाहामि । अज्जमलु मका वरंमसुतततपपुणपसेव ॥ २२ ॥ एप वेर-अओऽमुं
अयं सेद्वुं स पित्त अमेव । वरभोमं एव्यसु, विदो जायेर वामुं ॥ २३ ॥ अम्विए मओ नूधं, अलापरिय वओ न
विपरिया । एव स विक्तो एतो पत्तो, व वने अजएद्वी ॥ २४ ॥ पमाए सुहसीमकवभमित्तमसस्तयं कुमेमि तुपं । मित्तय
वरियर ममठपस्त मित्तमेहतं कुम्हति ॥ २५ ॥ अम्वुदुजं वायाजमार् वरियं कुळेज । वर एव विदियलेजया वि वम्प
चित्तकणयो ॥ २६ ॥ विदिसार रोमि पणा एतो जीपेकसामिदि पत्तिम् । अमित्तिय अरिल्लिय अम्मद्विं नो सुपी जाव ॥ २७ ॥
अत्र विद्वीविपसेसं स अल्लो अल्लकपुजा सुमिन् । एवए गवणपएस्वअमएणिरि महासूरी ॥ २८ ॥ अजुजाअदियस-
प्याजुपेरिमि ठा वंदिहे विच्छे । पडिप्पअएएएजवद्यपयपयपीवअन्ने ॥ २९ ॥ अम्मोएप एमिन् सत्तमेव क्कवपएव
अज्जकण्यो । धिक्कएवं संपत्तो मरिअज गाहमिणी तुतुक ॥ ३० ॥ अये धीए वेरंजिकरिय पडिक्क महागिरिय । एव एपये

पि जइव्यमेव सन्वेहिं वि जईहिं ॥ ३१ ॥ इत्यार्यमहागिरि कथा ॥ किंच—

रूवेण जुव्वणेण य, कम्भाहि सुहेहिं वरसिरीए य । न य लुब्भंति सुविहिया, निदरिसणं जवुनामुत्ति ॥ १५३ ॥
उत्तमकुलप्पसुया, रायकुलवडिसगाडवि सुणिवसहा । वहुजणजइसंधंटे, मेहकुमारु व्व विसहंति ॥ १५४ ॥

जंतू नाम कथानक—“सते वि कोवि उब्झइ” ॥३७॥ इत्यत्रोक्तमेव । उपदेशान्तरमाह—“उत्तम” गाहा । ‘रायकुलवडिसगावि’

त्ति—राजकुलावतसका अपि प्रधानतया तत्तिलकभूता अपीत्यर्थः ॥ ‘मेघकुमाराख्यानक’ चैतत्—
उत्तगचगपासाय—पतिपूरियनहण्णाभोग । रायगिह नामेणासि, नयरममपलयसमाण ॥ १ ॥ तत्थासि सेगिओ नाम, नरवई
पुहइपायहपयावो । नियभुयअब्बुयआलाण—खभयभियलयसिरिओ ॥ २ ॥ अनणुणुणयारिणीधारिणित्ति पाणप्पिया पिया तत्स ।
पव्वणरोहिणिरमणणुगारिरमणीयमुहसोहा ॥ ३ ॥ सा सुहसुत्ता सेज्जातलमि पासइ कयाइ सुमिणमि । रययगिरिगोरगरुत्था—वग-
मइचारुचडदत्त ॥ ४ ॥ नियवयणे पविसत्त, सिंधुसुध्धुरकरगलगज्जि । तक्खणमेव विवद्धा, सुद्धा बुद्धाडरविदसुही ॥ ५ ॥
सेणियसमीवमुवगम्म, कोइलाऽऽलावकोमलगिराए । साहेइ सामि ! सुमिणो, मएऽज्ज निसि एरिसो विट्ठो ॥ ६ ॥ तत्स फलसाहणेण,
पसीय एसो सहावदुद्धीए । आलोइऊण साहेइ, सायर तुह पिए ! होही ॥ ७ ॥ कुलमडलिमणिकुलकप्पपायवो कुलकमागयनिहाण ।
पुत्तो सुपवित्तचरित्त-वित्तिसपत्तकित्तिभरो ॥ ८ ॥ इय जपियाऽवसाणे, विसज्जिया सा गया स सेज्जाए । कुसुमिणदत्तणसकाए,
सुफ्फनिहा निसासेस ॥ ९ ॥ धम्मियकहाहिं सखुजलाहिं चित्ताहिं ताहिं नेइ सुह । पत्ते पभायसमए, सुमिणवियाणजणे अट्ट ॥ १० ॥
सहावइ नरनाहो, कओवयारे सुहासणासीणो । उच्छाहाओ पुच्छइ, सन्वे जह एय सुमिणत्स ॥ ११ ॥ धारिणिदेवीदिट्ठस, किं फल
ते वि सुमिणसत्थाइ । निययाइ परोप्पर-गूहिऊणसुफुलमुहकमला ॥ १२ ॥ भासत्ति सामि ! माया, जिणाण चकीण करिवराईए ।
सुमिणे पासेइ इमे, चडत्त सुगहइकल्लाणे ॥ १३ ॥ गयवसइसीइअभिसेय-दामसत्तिदिणयर क्षय कुंभं । पउमसरसागरविमाण-

त्वत्परशुबर्हिनि ॥ १४ ॥ वा पुत्र केसवज्जानी वा सुप्त इमेसिमात्रतो व । गज्जलप्यौ पुत्र जम्भे, एगं मंडकिमिमाणाजो
 ॥ १५ ॥ त्वत्पञ्चमस्यदे, वा एवम् हुजो वरो होरी । समर्थमि माराजो बाबर्हिजो रिसी बाएय ॥ १५ ॥ लम्बुपोह
 वीजन-विपी वे हो यथा सोमोसु । सा पुत्र बर्हिस्वी देवी सुरेज तं गम्भ्युप्पर ॥ १७ ॥ मासेसु विमु गम्भु अज्जम्भ
 अम्भरेदेमे षामो । तीसे षट्ठा बर्हि इस्वि-याबसेक्कममास्य ॥ १८ ॥ बनरि परिवाऽऽक्कत्ता सेज्जिरएवमिय सपरियाए । प्प-
 कम्भीरिएवम्भिय नवज्जम्भमि ॥ १९ ॥ येमासेक्कपरिउत्त-सुंजएय बर्हिक्कसु सुं । निरिसरिक्कसु बनेसु एववसतंठप
 सिवंसीसु ॥ २ ॥ बर्हिमिभुत्तऽऽत्तएरिमिदिय सिद्यात्ते । सन्नुत्तंस्स्यत्तंठपंअजेअजे पुत्ते ॥ २१ ॥ सुत्तिएवत्तज्जम्भम
 तुत्त-क्कत्तज्जिक्कत्तएरिये । निरुत्तिय मिक्कत्तौत्तं, तुत्तज्ज वाय मनीक्कर ॥ २२ ॥ लम्बुक्कत्तएरिजेत्तंठपिय सामर्थमि
 लम्भरे । सत्तत्तंठपएरि विधमि बर्हि बर बर्हिस्वं ॥ २३ ॥ वा निष्पत्तं मत्ते, अज्जमसमस्सिए इमंमि इमा । बाएय तु
 य्ज्जेत्त एत्त निष्पत्तमएय व ॥ २४ ॥ एव देमि एट्टम एय पुत्तेर विमत्तज्जरे । वि तुत्त देवि । तुत्तवत्त ज्जत्तं
 वत्तु वत्तम्वि ॥ २५ ॥ न तुत्तमं वत्तित्त, वत्तेमि वत्तपमि विमि जत्तो वा । म्भु तुत्त म्भिय न पुत्त(ज)त्त, सापत्ते स
 व्ज्जंमरे ॥ २६ ॥ सुंजोत्तोसपरिष्पकोसु एत्तु ते बर्हिसे । ज्जेत्तवत्तं वि, वत्तेसु सार्त्तुसुओमभुदि । ॥ २७ ॥ इव सेवि
 एव पुत्त स्य देवी परिष्पेत्त तुत्तजो से । वत्त मर बज्जम्भज्जाएगोवरो सेदेमे ज्जम्भो ॥ २८ ॥ मा त्त्वत्तु बर हुजो संय
 बर एव वत्त वत्तम्वि । एव सेक्किय वीत्तमंमि वा बाएिय वमिस्वं ॥ २९ ॥ सत्तम्भत्तं विवात्तंठपे सोएवत्तज्जम्भो सो ।
 विजेत्तवत्त पुत्ते, वि विमत्त संत्तं तुत्ते ॥ ३ ॥ बर वत्त म्भो एवो वत्तो बरवत्तज्जो म्भोवरो बान्भो । तुत्त तुत्तमात्तवत्त
 तुत्त ज्जम्भो व मे को मि ॥ ३१ ॥ त्त्वत्तम्भोवात्त, तेन वत्तिय वं पत्तोरिमि । तुत्ते वत्तवत्त वत्तवत्तविवात्तमरे एवो
 ॥ ३२ ॥ त्त्वत्तम्भेव वमिदो वेत्तवत्तवत्त निरिएवत्तपत्तो । तुत्तंठपारे सुत्तिये, पारत्तएवत्तमंमज्जो ॥ ३३ ॥ सो तुत्तसंगत्ता-
 म्भरत्तात्तवत्त वज्जो वत्त । विवासे वत्तवत्तमर्थमि सो सुत्ते देव इरिचत्तं ॥ ३४ ॥ विमं वत्तेत्तवो एवत्तऽऽत्तं तुत्त

रियदिसोहो । चलमणिकुडलसाली-ससिब्वरुविजीवसवलियो ॥ ३५ ॥ जपेर पण्यमार, किं फज तोऽमओ पडिमणेइ । मग
बुल्लमाडथाए, इमेरिसो डोहलो जाओ ॥ ३६ ॥ ता सा पडिपुन्निच्छा, जह जायइ तह तुम लहु करेदि । आमति भणिय तस्य-
णमेव विववइ घणालीओ ॥ ३७ ॥ तथा—जम्नुना निश्रुता मयूनि सुमान पुञ्जे पियन्तांभं, कीण पन्थफलाशया मपुत्तगीचु-
म्नन्ति सुञ्चन्ति च । कीराणामपि किशुकक्षितिकह प्वेरभिल्लिपा, पुणपभ्रान्तिभिरापतन्ति सहमा बन्धुपु मुत्तात्तना ॥ ३८ ॥
एव च—नीसेसपावसारभ-निब्वरे माणियंमि दोह्लए । धारिणिदेवीए सो, जहागय पडिमओ देवो ॥ ३९ ॥ अइयादियगाहि विवि-
णदेहया साहिए य नयमासे । सब्वगोवगविपय-भाणमाणदफ्फं य ॥ ४० ॥ सुकुमालपाणिपाय, लम्पणपडिपुत्तविगहाऽयय ।
पुव्वदिसादिणनाइ व, पुत्तरयण पसूया सा ॥ ४१ ॥ रमसवससिडिल्लपरिण-पम्पल्लती वि तूरमाणगई । चत्ताइ यरनेडी, पिय
करा नामिया निवई ॥ ४२ ॥ तो सो जसंगल्लग, वत्थालहारजायमइत्तर । त मे सब्व पि ट्टु पारितोसिय धेर दामीए ॥ ४३ ॥
अवणीयदासिभाव, सव सिर धाविज्ज व कुणइ । पियभासणाओ उट्टो, धियर रसण मुवन्नमय ॥ ४४ ॥ बद्धात्तणर पारसमुत्तुर
सयलनयरसामन्न । विज्जतभूरिदाण, वज्जतणत्तज्जआउत्त ॥ ४५ ॥ उस्सुकुणार मउपवेत्तसुत्त अरुडिमकुयंठे । सुत्ताहल्लसोदियमल्लिग
च जाय पुर सब्व ॥ ४६ ॥ पत्तमि दसमदियरे, सम्मागिय वधवे सुदियणे न । अम्मापिज्जदिं भोशेत्ति, तस्म संठायिम नाम
॥ ४७ ॥ चकमणाइमदुसव-सहस्स सलालिओ गिरियओ व्य । चपयत्तस्स स लणो, पित्थारिउं वेहसोह्ण ॥ ४८ ॥ सगए गो
सयलकलाफलावकुसलो विसालसिरिनिलयं । पत्तो ताहन्नमपुन-बुद्धायत्तज्जलपमिं ॥ ४९ ॥ ततो युपदुत्ताओ, तुणह्ल्याओ क-
कुमुत्ताओ । धन्नाओ फन्नाओ, ऊट्टाओ अट्टु वेट्टण ॥ ५० ॥ एत्तेओ पासाओ, मेणियरआ विइयओ तासिं । गरत्तणरण सञ्चंपि,
दिन्नमन्नपि सुपभूय ॥ ५१ ॥ तादिं समं सो विसण, विसायत्तेसेण विरणिओ हिया । जाडुपुत्तज्ज येपुत्तुगोच्च पैत्तए देवो
॥ ५२ ॥ ताव भुयणेकभाणू, साणुओसो सो नियाण सव्याण । अरिपुअपिड्डमो वत्तसालयमाभी सम्भोसरियो ॥ ५३ ॥ उज्जयो
गुणसिलए, पत्तपवत्ति सपरिणो राया, यदणवडियाए पुराओ, निगओ सगसाभिसनो ॥ ५४ ॥ तह मेवो वि बुत्तारो

आसार्थं चार्थध्यायाच्छब्दे । गन्तव्यं स्वयं चिद्विद्वान्, स्वयंमिच्छन् च आसीत् ॥ ५५ ॥ नार इत्यत्र चरु इति च-अ-
 न्नाकारमाशब्दे भेदे । नो नुपमवाचने, सुपुत्रित्वो ह्यत्र इतीति भेदे ॥ ५६ ॥ अम्मज्जणमरुत्तण्डिमि विचरिण्यभोगविरासमि ।
 निमुञ्चोत्त एव च्छे, तुष्टांशुवर्णमिदं वातमि ॥ ५७ ॥ इदं वि विचरं चक्षिषां वा लोकात्मयथासंशब्दो । अमुपययुःशुभ्रुमि
 इत्यत्र च्छात्तुष्वापो ॥ ५८ ॥ एतच्च वि अस्विचक्षिय-उंभोगविभोगात्तज्जामिच्छे । तुररुण्यवोविभक्त्यो निम्बज्जणमस वो अमुं ॥ ५९ ॥
 इयं विचरयेत्, वदन्तो विचयाम्माकारिकावाचो । अस्वि सप्तलो इत्यत्र, वा वो एतसं गदेष्यो ॥ ६० ॥ एव इत्यत्र उपराज्ये
 परिपुत्रेभ्यु वापु पात्रीसु । ऐमेपपपुत्रं चिच्छटैरलक्षसुत्रमपडिजो ॥ ६१ ॥ एतं चक्षद्विजामो अमिंश्वर विमयेव एव भेदो । अ
 तुम्मे वासव एतु नात् । वं अविच्छं येन ॥ ६२ ॥ इच्छामि तांमि । तुष्टात्मभित्तिव्यस्यमेव निजलमिं । मपरि निचक्षवाचोच,
 तुच्छमि तन्नो गतो छतिं ॥ ६३ ॥ अन्ववि मजेव आम्तो । यत्नं अमिंश्वरिजो मद्रुगीरो । मिमुञ्चो च तदा पाप्मो, इत्यत्र
 इत्यारण्यारिच्छे ॥ ६४ ॥ पदियन्त गृत्विोच्छेच, सा वनो वाच । आपज्जमपच्छे । तुममिच्छेचिच इच्छात्मको च उपस्युभित्को
 ॥ ६५ ॥ येन मुक्तेष्वप्युत्सा पाद्यमानेन चक्षत्तदसिच्छं । मिमुञ्चो पाप्मो जप्तस्य इत्स प्यपरिमं सुच्छं ॥ ६६ ॥ यत्नितं
 येनेन वनो आम्तो । इच्छामि वस्य पवगूत्से । निद्रवासाचो, इमाञ्चो निरतमिं निजलपुत्राजो ॥ ६७ ॥ तस्यप्युत्सावप्यवप
 इत्यत्र एा इति पद्वितीतीति । चक्षिषा विद्विषात्तमं-सूक्ष्मात्मगोचरं ॥ ६८ ॥ तस्येन लीयेति, यदेति च्छेति चरु
 योद्वि । चिच्छा तुष्टं च्छे च्छेति च्छेति च्छेति ॥ ६९ ॥ इमीच्चिच अग्निमुत्स्य-वपानवरेक्य मय्यत्र तत्तव । अत्रत्युच्छे
 च तुमं सुत्सुच्छो च्छेति च्छेति ॥ ७० ॥ वा वाच च्छं जीवामि वान पन्नेर निपुत्रवत्सु । तुष्टं चिच्छे अत्र पञ्चगवियं
 चिच मन्तो मत्त ॥ ७१ ॥ च्छेच्छेच्छेच्छेच्छे, मत्त पञ्चं तुमं च्छेच्छेच्छे । एवं च इत्यं तुष्टं, इत्यमुत्तं इयं शोर ॥ ७२ ॥
 येन-अत्रत्युत्स-निगुत्स-सुत्साम्भयमानीरप्ररिच्छे । ममुत्स जीविय मत्तमनाञ्चो पात्तञ्चो च्छे ॥ ७३ ॥ च्छे अत्र
 चर मत्त, एती चोती तुष्टुच्छा पत्त । वा परिच्छेच्छेच्छे ॥ ७४ ॥ चिच मत्त-“योवा रोवास्त-

वसुपचितश्रीविलासाः प्रयासा, भोगा रोगानुगमविषमा प्रेमदृक् कलङ्कः । वामः काम किमपि महती राज्यसम्पन्महाऽऽपदर्व
 खर्वकम इह भवे किं नु तत्प्रीत्ये यत् ॥ ७५ ॥ अह पुण पुणो वि दीण, दुहियं जणणिं च वधवजणं च । पव्वज्जापडिक्कल,
 भासतमणुत्तर काउ ॥ ७६ ॥ चित्तेहिं जुत्तिजुत्तेहिं, सत्तसारोहिं सोवयरोहिं । पच्चुत्तरोहिं एत्तो, अप्पा मोयावित्तो तेण ॥ ७७ ॥ सगप-
 रिषायकरी, कायरजणजणियविम्हउक्करिसा । दिक्खा सुत्तिकलभवुक्खल-मोक्खदक्खला तओ गहिया ॥ ७८ ॥ गणसामिसुवणीओ, सज्झा
 समए कमाणुसारेण । सथारगभूमीसु, विभज्जमाणसु मेहस्स ॥ ७९ ॥ जाया दुवारदेसे, सा साहूणं उवितन्तिण । कारणवसेण
 पायाइएहिं सघट्टियस्स इढं ॥ ८० ॥ अच्चिन्निलणमेत्तपि, नेव जाय निसाए झाइ तओ । अब्बो गिहत्तासगओ, सगोरवो आसि
 एसमई ॥ ८१ ॥ इण्ह वितण्हचित्ता, एवमिमे परिभवति म सुणिणो । ता दुक्कर सुणित्तणमसक्कणिज्जति मे भाई ॥ ८२ ॥
 पुच्छित्ता भगवत, पमायसमए गिह पुणो जामि । अह सह साहूहिं गओ, सुरुइए सो जिणसगासे ॥ ८३ ॥ भत्तीए वदित्ता,
 सामिं ठाणे नियमि उवट्ठो । समासिओ जिणेण, जह मेह । इमेरिसो तुञ्ज ॥ ८४ ॥ जाओ राओ भावो, जह गेहमुवेमि तं
 च ते जोग । नहु चित्तेउ ज त, तइयमेवे कुजरो आसि ॥ ८५ ॥ एत्येव भरहत्तासे, वेयइहगिरिस्स पायमूलमि । वणयरविहिय-
 सुमेरूपहत्तामो चगसव्वगो ॥ ८६ ॥ करिकरिणिमहाजूहेण, सब्बहा निषमणुगमिज्जतो । रइरसपसत्तचित्तो, पइसिंधुरदुद्धरारओ
 ॥ ८७ ॥ गिरिकुहरेसु वणेसु, नईसु निञ्जरवरेसु । अक्खवडंढभावो, आहिंढसि त विगयसको ॥ ८८ ॥ पत्तमि गिम्हकाले, खरेसु
 वायतएसु वाएसु । अघारियासु उब्बूयधूलिघधोलियदिसासु ॥ ८९ ॥ वसाईसु परोप्पर-सघरिसाओ निरतरत्तसु । दावानलमुपपन्न,
 पाससि पलयाऽनल व तुम ॥ ९० ॥ इज्जतेसु वणेसु, सरणविहीणे पलायमाणंमि । सब्बंमि सावयणे, मीमारवभरियमुवणयले
 ॥ ९१ ॥ बहुधूमधूमलासु, दिसासु वणवन्दिणा समारद्धे । सब्बंमि भासरासीकाउ तणकट्टुक्कडमि ॥ ९२ ॥ तज्जालावलिदूमियदेहो
 सकुचियथूरकरपसरो । उक्कडचिक्कारवो, छुट्तो लिडपिंढे य ॥ ९३ ॥ छिड्तो वल्लिवियाणगाइ तिण्हछुहापरद्धगो । परिचत्त-
 जूहत्तती, पलायमाणो सर एग ॥ ९४ ॥ पत्तो अइतुच्छजल, कइमवहुल, अतित्थमोइत्तो । तत्थ जलमलभमाणो, पके खुत्तो अइ-

णावि ह, अमुणियदुत्तरभवस्स रूवेण । ता अज्ज किमंग सहेसि, नेव मुणिदेहसघट्ट ॥ १७ ॥ सुयपुव्वभवो जाओ, जाईसरणो
 खणेण सो ताहे । दूरुणयवेरणो, हरिससुजलाउलच्छो य ॥ १८ ॥ वाउ पयाहिणाओ, वदिता भावाओ य भगवत । मिच्छा-
 दुक्कडुव्व, भणेइ मोउ महडच्छिजुग ॥ १९ ॥ ज सेसमगमेय, दिन्न साहूण तो जहिच्छाए । सघट्टिउ अभिग्गहेमेय गिन्देइ
 मेहसुणी ॥ १२० ॥ एकारसअंगाइ, अहिज्जिउ विहियभिक्खुपडिमो सो । गुणरणवच्छरतवं, काउ सल्लिहियसव्वगो ॥ २१ ॥
 परिचित्तइ जाव जिणो, सव्वसुहत्थी विहारमायइ । ता चरमकालकिरिया, काउ भे जुज्जाए तत्तो ॥ २२ ॥ आपुच्छइ भगवंत,
 जह अहय सामि ! तवविसेसेण । एणुण्णनिसीयणाइ कट्टुण्डुमि ॥ २३ ॥ तुम्हाणमणुन्नाए, इह रायगिहस्स विउलसेल्लिमि ।
 अणसणविहिं विहेउ, मणोरहो मज्झ जाओ त्ति ॥ २४ ॥ तत्तो पत्ताऽऽएसो, खाभित्ता समणसघमन्नेहिं । कडजोगीहिं समेओ,
 मुणीहिं सणिय समारुहिव ॥ २५ ॥ तत्थ गिरिम्मि विसुद्धे, सिलायले सयलसल्लनिम्मुक्को । पालियक्ख्वाऽणसणो, विजयवि-
 माणे समुप्पन्नो ॥ २६ ॥ तस्स वरिसाइ नारस-परियाओ देवलोगओ चविउ । वासे महाविदेहमि, सिज्झिही बुज्झिही इत्ति
 ॥ २७ ॥ इय अन्नेहिं वि साहूहिं, मोक्खसोक्खेक्खच्छलक्खेहिं । बहुजणजइसघट्टो, सहियव्वो गच्छवांसमि ॥ १२८ ॥ इत्ति मेघ-
 कुमारकथा ॥ १५४ ॥ दुक्करथ्थ शुद्रजन्तुभिगंछे वासो यतस्तत्र—

अवरुपरसंवाह, सुक्खं तुच्छं सरीरपीढा य । सारण चोयण, गुरुजणआयत्तया य गणे ॥ १५५ ॥
 इक्कस्स कथो धम्मो ?, सच्छंदगई मईपयारस्स । किं वा करेइ इक्को ?, परिहरउ कंहं अकज्जं वा ? ॥ १५६ ॥
 कत्तो सुत्तथागम, पडिपुच्छण चोयणा व इक्कस्स ? । विणओ वेयावच्चं, आराहणया य (वि) मरणंते ॥ १५७ ॥
 पिच्छिज्जेसणमिको, पइन्नपमयाज्जाउ निच्च भयं । काउमणोऽवि अकज्जं, न तरइ काउण बहुमज्जे ॥ १५८ ॥
 उच्चारपासवणवंतपित्तुच्छाइमोहिओ इक्को । सहवभागविहत्थो, निक्खिलवह व कुणइ उट्टाहं ॥ १५९ ॥

एतद्विषयेन वदुना, एता ए अगुता ए श्रीवर्णिनाया । इहो भगुत्तरिणमो, पाञ्ज बालंकेयं सख्यं ॥ १९० ॥
 सुव्यञ्जिनपरिकुटं भगुत्तरा येरुद्वयेमो थ । इहो थ गुमागुतोपि एण एतसग्रमं भाता ॥ १९१ ॥
 वेसे शुष्यकुमारि, वरस्यग्रमं थ पाठविश्वं थ । वामररोपयमं, मगाकनि येरमखं थ ॥ १९२ ॥
 तथिरंङ्गुम्बरका, दिवा मोदेर आ एव इत्थी । भापरियं बिनेता, एरयेयं परिहरति ॥ १९३ ॥
 समभरिणी पि इयामयो पि अरिसयरागुत्तरसभो । वरांकरमिप वरिस्य, इयं वुर मपर्यं नायं ॥ १९४ ॥

वरस्यग्रमयो ! - अन्वयेनान्नं अरति । तथा लोचनं - नेत्रविधं गुणं ' न द्विचित्तमाल्यध्वजा । ' वरीरपीठ - वरीर
 दोरस्यग्रमसंघविवात् । वयं स्मालेनाल्यध्वरोत्तम्य भवन्ति । वन विस्तरे वरपरि इत्येते मरोरे न इतिविति स्माल्य । अह
 र्कृष्यन्ति लिनेयो बाल्य । इत्यन्वयंभक्तवत् एतन्वुरावर्ति अर्येभं मेयेत्य । ' गुदयनाऽपना थ गये - गच्छे गुदमन्तर
 थ्यन इत्युत्तरासम्पदितरेण गच्छे य द्विचित्तं चम्प इति ॥ १९० ॥ वरं वरिं इतं गच्छे न वरायेव धर्मं दुर्वीमिति वो
 मयेठ वं इत्यार - एकस्य गच्छ ॥ एतस्य वृत्तो धर्म इत्यत्र देवदुलेन विद्येयम् - ' गच्छं गार् मरिपारत - अन्व
 नेमन्वधिपमिगोय वदिसन्नेभंदिधेयदुत्तयेके प्रच्छरो मय ए तथा रि गुर्नानाकास मरिपि धर्म इत्यं । पिता इत्येतेन
 इत्यत्र - ' इत्यमिति केन ॥ वरस्यग्रमवकव्यमो वि - प्रथिन्वर्तिनालो विधिप्रकारंय गुदयनाओमेयम् ' उवाएगावयेयपरि ।
 वरीरपीठे व्नाप्रमन्वदिरायाथ वरस्यग्रम वरुयेन - गच्छेमेस्यध्वरोत्तमसतेन थ मयनेन विदुलो इत्यइय सन् अितसं धियति
 एतन्वयेवच्छेन धेरति थ ए वरुणीगुणं - वरस्यग्रमं स' इत्यन्वयमर्थवपरिदुपलं थ इत्येति । द्वितीयपरिगच्छे गु वर
 एतं वेय एतद्वरवद्वयम इत्येतेन ॥ ' वरुणी - वरुनेदुमेसंभममिति गच्छे ॥ १९१ ॥ ' गच्छेविकल्पविद्युं' पि
 इत्यमिति गच्छे । वयावसिन्व एतववपना वरमि व्माएवकव्यमन्विसामयेवमपि तथा वरुये । अथा वरिणकल्पयेत्य

अयःशलाकाकरुपतापत्ते । एकश्च स्वाऽऽयुक्तोऽपि सुष्ठु अप्रमत्तोऽपि हन्ति तप प्रधान समयमचिरात् ॥ ६१ ॥ वहवस्तु सविग्ना सर्वाऽपयान् परिहर्तुं समर्था भवन्ति ॥ अत एवाह—“वेस” गाहा ॥ “सविडकुम्भड” गाहा ॥ “पासडरोह” ति-‘पापण्डेन’-प्रतेन ‘रोधो’-नियन्त्रणा यस्या सा तथा ता-व्रतिनीमित्यर्थ ॥ ‘सविड कुम्भडरुथ’ति-सविट्क-सशूद्धारवेप-रूपं यस्या. सा तथा विटङ्को-वरण्डिका । यथाहि वरण्डिकावधेन प्रासाद शोभते तथा कटक-कट्टणकेयूर-द्वारायाभरणे स्त्रीरूपमपि सविटङ्कमिति गोण्या वृत्त्या तयोक्तम् ॥ यद्वा सह विदानामङ्केनोत्सङ्गेन वर्त्तते यत्सविटाङ्कम् विटैरुत्सङ्गीकृत रूपम् । अथवा सह विदानामिव अङ्केन चिन्हेन वर्त्तते यत्सविटाङ्क रूपम् । येन दृष्टेन कुलस्त्रीरूपमेतन्न भवतीति प्रतीतिर्भवति तत्तयोक्तम् ॥ ६२-१६३ ॥ किमित्येव वैश्याद्यशेषस्त्रीसङ्गपरिहार करणीयः ? उच्यते—तीव्रससारकारणत्वात् । एतदेव दृष्टान्तेनाह—“सम्मदिद्वी वि” गाहा ॥ कृतागमोऽभ्यस्तागम ॥ अतिविपयानुरागेण यत्सुर तद्वशग. ॥ सत्यकि ज्ञातमेतत् ॥

“आभरणाऽऽणयणरूप, गया सुजेद्वा न जाव आवेद । ता चेल्लण पि घेसुं, गयमि सेणियमहाराए” ॥ १ ॥ निविडपडि-वधयधुरधुरा विऊ(ज)इ चेल्लणा वि वचेइ । अलमलमिमेहिं ता तत्तवित्तिसोगेहिं भोगेहिं ॥ २ ॥ इय अइविरत्तचित्तेण, चेड गार्ई समगगुरुवग । अणुजाणावइ पव्वज्जमज्जिउ तो सुजेदुरस ॥ ३ ॥ चदणमालापसे, पव्वज्जिय अज्जिणेइ तिञ्चत्वं । आया-वइ काउ कावसगकरणेण वसहीए ॥ ४ ॥ एत्तो य अइपयडो, परिवायगसेहरोऽत्थि सुसमत्थो । वहुधिहविज्जाहिं असेसकज्जसज्जाहिं पेढालो ॥ ५ ॥ नियविज्जाण ठण, सुपहणं सारसाहसनिहण । सब्वत्थ स जोयइ कपि, पुरिसमिक्खइ न जा ताव ॥ ६ ॥ इददु-णऽज्जसुजेदु, आयावित्तिं कयाइ स तिरुत्त । चित्तेइ होइ एयाए, अत्तओ मज्ज विज्जनिही ॥ ७ ॥ रिउसमय तो तीए, नाउ सो-धूमिय विव्वित्ता । भमरसरुवो होऊण, गुब्भमज्जमि पविसेइ ॥ ८ ॥ वीयं रिउवेइ खेतमि, तमि आविच्चमवेइ जह गम्भो । सहसा धसफ्फिया सा, चित्तेइ हा हा किमेय ति ॥ ९ ॥ पथम्व चिय नियमभेचैरचारुत्तण हि मह ताव । विरिय विणा न गम्भाऽऽविच्चमवो ता किमच्छेरे ॥ १० ॥ जइवि जणो जपिस्सइ, कोइ न मज्जायलज्जसज्जमिओ । नियए वि तहावि न माइ,

मायसे एव ज्ञानयो ॥११॥ वा इत्येव वाकिजपत्र-पत्रसम्भवे भवे मया । एषो मेदुःख संशयसंगम एव गण्य संदी ॥१२॥
 यथिष वैवङ्ग्यपत्रसद्योरेव छात्रुषा एव । अरुतिस्सीधसंभारपरिष्ठी छात्रुषी वधा ॥ १३ ॥ अथमायव्य मय्यगंनि एव म
 केनानि एवम अस्मदा । गन्तो व इतो केव नि एवेव प्येव केवनि ॥ १४ ॥ ज्ञानो ज्ञाप समए, सुश्रित तादृक्कडुमेजु
 अस्मदा । दखरसंगकरी कानादेरेव ज्ञानो व ॥ १५ ॥ अथान्यमो एव संशयसंगी गण्य हो समोसरो । नितुलंको वरय्यकं
 पंथाको सुभिरसंभयो ॥ १६ ॥ कश्च नि अस्मदीयेव विच्छादेव विपन्नो । यु ! मर मलं इतो वि पुण्ड्रको ईसर
 सिद्धं वं ॥ १७ ॥ नो तल्पसे गन्तुं, दारणे अरेर अरुणकार । वनरे ! मारुति मर्म वि एव पाणु मगुए ॥१८॥ अरुतिमम
 वरुतिमेवस्य, एव अरुि सिद्धनि म्दानो । वेद्येवं अरुणोमिच्छामगीकमो समए ॥ १९ ॥ तिरय्यिको साधरको, विच्छाको
 छात्रु साधरको व । अरुणार सादे, संयि मारुतेविनि विद्यं ॥ २ ॥ वैष्णु मरेयु त्वरेमानो हो हीए मारुको पुनि ।
 न्ते अरुि सिद्धयिष वि तेनं म पतिव्या ॥ २१ ॥ अं देव विपन्नानीं ता यदमं पुण्ड्रका मियमनां । एवमससमायात्र,
 अरुि हो हीए सिद्धे ॥ २२ ॥ अथमासमसेवा, छात्रुअमिनीय वि अरुि सं वि । तंवा इमिषा विरिष ६, छात्रु हो
 अरुि इतो ॥ २३ ॥ अथिष विअरुिअस्मदासमममि तामय्ये सुपिरे । अथपत्रकममगुएव अरुि को संतो ॥ २४ ॥
 कानं इरे एव वा ज्ञान अथि विपुण्ड्रकपि हीरुति । एव अथ अथयंहीकेव दिजे अरुको हो ॥ २५ ॥ अथपत्रको को पत्रितरे
 म्नुनि एव व पुनोनि । अथार अथरे वि ज्ञाप म अरेर हो कान ॥ २६ ॥ अथपत्रको ये पत्रितरे
 मा अरु विद्यं विद्यं, विचिन्तमपत्रमसमसमि ॥ २७ ॥ अरु अरुए एवगण्य हा गानं सबास पिडा वे । मर रेदि
 कर्मो को अविद्यायि एव केव ॥ २८ ॥ हा देव निखेवं, अरुिअथ विपुनेव इत्कारि । एवम ऐरिणीय, विरिषं एव
 वरि गम् ॥ २९ ॥ विपरे वो विद्ये, विद्येको अथपत्रकमसमविजो । वेद्यगण्य ज्ञान, माय वे अरुिअथको ॥३० ॥
 पाले व अथ, सुअरुिअथकाल्य अथेको । एव माय वेवं अरु वेसम अरुसंही ॥ ३१ ॥ अथिअथार पाणु, पाण

चेद्वै(चित्ते)ण पाडिओऽणेण । अहह अह वि (त्ति) सकोवो, पलायमाण तय नियइ ॥३२॥ तस्सानुमगलगो, गच्छइ गुरुगिरिगुहाइ
 ठणेसु । कथवि न जाव छुट्टइ, ता माय कप्पइ स एय ॥ ३३ ॥ भयतरलतारसाराग-लोयणालम्बलम्बिबयाणि सणा । विउरु-
 न्बइ दिव्वाइ, पुराणि पुरओ स तिमि तओ ॥ ३४ ॥ अणुरत्तमत्तचित्तो, तत्त सो ताण जाव जाणेइ । ताव पलीवइ अ-
 इग्ग-अगिजालाहिं ताणि लहु ॥ ३५ ॥ अह अणुधावइ आभोगिऊण छन्नस्स तस्स सचार । नियइ समोसरणे सामि, साल-
 परिसाए सुनिलुक्क ॥ ३६ ॥ पुण देसणाऽवसाणे, आरभइ रुमए स सरभ । पायालकलसकुहरे, पविसा । क्षत्ति मारेइ ॥ ३७ ॥
 अइसयत्तो से तोसो जाओ, विज्जाण चक्कवट्टिवरो । अमपसुरविज्जाहर-अज्जासरो जण जयइ ॥ ३८ ॥ तित्थेसु तित्थनाहाण, गी
 यन्ट्ठाइय पयट्टेइ । पइवासरपि सक्कासु, पत्तअसव(वस)त्तम्मत्तो ॥ ३९ ॥ किं पुण विसप्पिकदप्प-दप्पओ पेम्मपरवसो सत्तो ।
 अभिरमइ रायसत्थाह-सेट्टिविप्पण रमणीओ ॥४०॥ न पुनरेव चिन्तयति—या इन्द्रारसाश्चित्तस्तनघटा स्पष्टाश्वराज्ञावलिच्छायेका-
 ण्णधपेशला कुटिलताप्रौढप्रपापालिका । दुर्गं दुर्गंतिमार्गमेकमसकृतृष्णावता भ्राम्यता, जन्तूना त्रिजगत्यमूर्विदधिरे मोहेन योपि-
 त्त्रपा ॥ ४१ ॥ रायाईणमणगलमिय दुक्खमभिव्खण खिवेइ मणे । सक्कइ न कोइ काउ, पुण से पडियारमप्पपि ॥४२॥ अइ-
 गुणियवगुविज्जा गउरवणिज्जा अणेयलोयस्स । दो तस्स सति सीसा, नदीसर-त्तदिनामाणो ॥ ४३ ॥ उज्जणीए पज्जोयराइणो पुक्क
 नेण गंतूण । मोसु सिवमतेउर-रमणीओ धरसिया तेण ॥ ४४ ॥ अह वियडभिडडिभासुरभालो भासेइ मत्तिणो निवई । इय भे
 मई इयासा, इलमि जोएमि किं तुब्भे ॥४५॥ विगहिउ, निगाहिउ सगहिउ वा न वारह किमेय । सुक्काओ गोफलाओ, किं तुब्भेहिं
 सम्ज्जाओ ॥ ४६ ॥ तो तेण मतिणा मत्तिऊण सव्वंगचगिमागेइ । भणिया गणिया सवसीकरेसु सचइसुमे ! तमिम ॥ ४७ ॥
 गयणगणगमग्गेण, जाव आवइ अवतिनयरिं सो । तावऽगकरगधूव-धारिणी उट्टए एसा ॥ ४८ ॥ वाराउऽणेगाउ, ददइणुट्टुत्तिय
 तमभिगुहिय । सम्मुहमितस्स कयाइ, तस्स वसेइ कमलदुग ॥ ४९ ॥ जाव पसारइ पाणि, वियसियसरसीरुहस्स सो ताव ।
 मज्जलियमप्पइ सा तमिय, पुच्छए सो किमेयंति ॥ ५० ॥ भणिय तीए तुब्भाण, जाओ जोग न फुल्लकमलमिण । वियसियकम-

अयुक्तं, अर्थमन्तु सन्नाह तुम्हे ॥ ५१ ॥ आत्मसमाप्तमासु-येसकजरीरुपु मरुते । अयुक्तमित्यो तु तुम्हे 'सुरिषा सुरिसेष्ट
 रंभित्' ॥ ५१ ॥ सामेवमंसिद्योचित-वात्किमान्तिव्य मुद्राम्मीको । अमित्यसि मेव आत्सि रं पेसपत्तान्पसु रंभित् ॥ ५१ ॥
 एव अर्द्धत्रिभ्रिभको तीर सो सप्तसप्तनेस्मो । सर संवसेर निरभंसि पतिवको रप्रभीघस ॥ ५४ ॥ सचिबेव देव तीर्य,
 दोरविचय कपर सो पुद्रो । तर कसु त्तिरु इवं कपर विच्यर वज्जित् ॥ ५५ ॥ कश्चिरत्यभीवासर-अरिवीले कजाव-
 यको सो । कुत्रिकवं ईरु(मा)न व भंते इलीन कपर इमं ॥ ५६ ॥ वरुधीरुद्रासधंग-संगरे संकर्मति विच्यको । इर मंभ-
 क्तययनं कश्चिमिधीय वि यतिस्स ॥ ५७ ॥ देव्यति एवसाधन-उत्पादंतीरे(पी)य वी(पी)युत्रिसा रो । मन्विच सो तुम्हे सुरस्स
 ति व सवई एव ॥ ५८ ॥ वन्विचिक्कन्तुया मुद्या संदेस्मेकमावए । पपर क्माणुसका मर क्पर तुम्हेदि क्कस्सया ॥ ५९ ॥
 वरुक्कित्तरिपरि-पस्स सुक्कित्तरकमास्सए । अयविच्य इवं वीरुविवा सा क्कमरुदेव ॥ ६ ॥ दे वक्करिया पकोर-पलि
 नेव तुम्हे ये सुद्रव । न इएएदे क्कं, क्कस्सं वात तुक्कंसि ॥ ६१ ॥ अर राएणस्को पक्कता वे छ्मेव रोपि यय । तर
 क्करवारिष्णए, क्कचि मांतिपि मिद्रुवंसि ॥ ६२ ॥ कुत्रिवाको विच्यको सको पक्कित्तिवं पक्कमीचं । पकोरं तर छेवं अमि
 क्कत्तं क्कित्तेरेक्य ॥ ६३ ॥ मंसिरएएपीर, वंरंदि एमंको सिचं वरिदं । पीसेमी भे सत्तेवि छेवं रे इएएवए ! ॥ ६४ ॥
 विरुक्कित्तिपसक्कयो, वृक्ककपुवविहएएको व । सको विक्कयोको कोको वि व विक्कवेर इमं ॥ ६५ ॥ रे विक्कवेरीको ।
 ईप्पकएण पक्कित्तिवं । एएएएण क्कएरि क्कएएए कोवं ॥ ६६ ॥ दो वंविक्कर विक्कदि, अर इमं एव क्कसुकि-
 ल्पत् । परिमाय पक्कित्ता क्कए वं अलि भे सुद्रो ॥ ६७ ॥ एको वरुदि पक्कित्तिव्य निरिमाएणमध्यएमे । वरुक्करि
 किंएवोर्गमित्तेवं अरेक्य ॥ ६८ ॥ निक्कचिक्कित्तेरुक्कए-यामएई क्क्ये क्कसंको वि । अएएर ईककई, क्कए वक्कएण तो पुद्रो
 ॥ ६९ ॥ एव विक्कच सुक्कव्य क्कव क्कित्ताएणव एवं । वरुक्कित्तिपि पक्कित्ते वरुक्कित्तिपि पक्कित्ते ॥ ७० ॥ इति वेक्कपुत्र
 क्कविक्रम्य ॥ ६९ ॥ एव वंरेवं सप्पट्टेएपि ईककिपक्कमित्तेवोपाक्ककर्मकं दुर्गकिगवन्तेष्मभियव धाएएसएण एव विक्कित्तिपमाए-

सुतवस्त्रियाए पूया-पणामसकारविणयकज्जपरो । वद्धं पि कम्ममसुहं, सिद्धिलेइ दसारनेया व ॥ १६५ ॥

पूजा-वस्त्रादिभिः । प्रणामो-सूचना, सत्कारो-वाचा गुणोत्कीर्त्तन, विनयो-आभ्युत्थानादि । कार्य-प्रत्यनीकोपद्रववारणादि, तत्पर-
स्तात्रिष्ठ । 'दसारनेयावत्ति'-दशाहंनेष्टवत्-कृष्ण इव ॥ १६५ ॥ तत्कथा चैयम्—

भारवई पुरीए, कथाइ जायवसिरोमणि अरिइ । रेवयगिरिणो परिसरवसुधराए समोसरिओ ॥ १ ॥ सपरीवारो सउपी, पर-
मेसरपायवदणाय तओ । निहरिऊण तियादिणउ दाऊण पणमेइ ॥ २ ॥ उवविसिय पुरो पसरत-पुलयपभायभासुरसररीरो ।
निसुणतो धम्मकह, सामिं समयमि विन्नवइ ॥ ३ ॥ दावेमि सामि । दिक्ख, अन्नेसि न अप्पणो पुण करेमि । ता सच्चवियं
एय, सुहासियं धम्मयाण मए ॥ ४ ॥ दिज्जति य उवएसा, हत्था नथाधिऊण अन्नस्स । जं अप्पणा न कीरइ, किमेस विष्का-
णुओ धम्मो ॥ ५ ॥ पवरहुहुदुरियददोलि-दारुणे मीसणे भवाऽऽवत्ते । विरइ विणा मए पडु !, कह अप्पा उद्वरेयन्वो ॥ ६ ॥
भणियं भयवया—सुण सउरि । समणधम्मं, काउमसत्ताण घरपसत्ताग । जिणगुरुभत्तिप्पमुहो वि, होइ धम्मो महारम्मो ॥ ७ ॥
तथा हि—“ भक्तिः श्रीवीतरागे भगवति करुणा प्राणिवर्गो समग्रे, दीनादिभ्य प्रदान श्रवणमनुदिन श्रद्धया सञ्छृतीनाम् । पापाऽ
पोहे समीहा भवभयमसम सुक्तिमार्गानुराग, सद्गो निःसंगचित्तैर्विषयविमुखता हर्मिण्यामेप धर्मः ॥ ८ ॥ ” किंच—तित्थयराण
भत्ती, इहेव वारेइ सव्वदुरियाइ । परलोए य नरमर-सुहाइ सपाडइ जियाण ॥ ९ ॥ एत्थतरमि कन्हेण, जपिय जाणिमो जिणे
भत्ति । का सा गुरुसु किंवा, तीए फल अह कहेइ गुरु ॥ १० ॥ प्रौढप्रीतितरङ्गसगिहृदयं वाणी, गुणम्राहिणी काय. कैतववन्धवन्दन-
कवान् दुष्प्रेष्टिताऽऽल्लोचनम् । प्रायश्चित्तपवित्रपालनविधिर्वस्त्रान्नपानाश्रयप्रमुखप्रदानमिति भो भक्तिर्गुरोर्गीयते ॥ ११ ॥ एषु च वन्दनक
विशेष्य(धीय)ते यथोक्तम्—विणयोवियारस्माणस्स, भजणा पूयणा गुरुजणस्स । तित्थगराण य आणा, सुयधम्माराहणा किरिया
। १२ ॥ तथा—खवई नीयागोय, उवागोय च धंधए कम्मं । सोहग निव्वत्तइ आणासार जणपियत्त ॥ १३ ॥ अह भणइ हरी

पससणिल्लो य भरहसि ॥ ३४ ॥ तेरसभो तित्ययो, होहिमि त मुणिसहसपरियरिओ । ता एरिसकहाणो, कह संपइ खेयमु-
 व्वहसि ॥ ३५ ॥ आह हरी कि वीरयदणयफल जिणो पुणो भणइ । तुह चित्ताऽऽराहणमेत्तमेव नउ कम्मनिज्जरणं ॥ ३६ ॥
 जओ—किरिया नाण दाण, चरणं करण दया दमो सयल । सविवेयमणे सहलं, किलेसमेत्तफ्ल इहरा ॥ ३७ ॥ इय एवं जय-
 पहुणो, बहुविहमाभासिओ जिण नमिउ । कण्हो मुत्तिसयहो, नियनयीए समणुपत्तो ॥ ३८ ॥ इय साहुयदणेण, दसारसीहेण सत्त-
 ममहीसो । तइयाए आणीय, वेयणीय कुणह ता एय ॥ ३९ ॥ इति अष्टादशसहस्रप्रत्येकसाधुवन्दनलाभे कृष्णकथा ॥ अत एवाह—

अभिगमणवंदणनमसणेण पडिपुच्छणेण साहूणं । चिरसचियऽपि कम्म, खणेण विरलत्तणमुवेइ ॥ १६६ ॥
 केइ सुसीला-सुहमाइसज्जणा गुरुजणस्सऽवि सुसीता । विउलं जणंति सद्ध, जह सीमो चंडरुद्धस्स ॥ १६७ ॥

‘अभिगमनम्’-आगच्छतोऽभिमुत्तयानम् । ‘वन्दनम्’-गुणोत्कीर्तनम् । ‘नमस्तनम्’-कायमनःप्रहता । एया द्वन्द्वैकभावस्तेन ।
 तथा ‘प्रतिपुच्छेनेन’ शरीरपाटवादिवात्तन्वेपणेन साधूनाः क्रियमाणेन ‘चिरसचित्तमपि कम्मम्’-अणेन विरलत्वमुपैतीति ॥ १६६ ॥
 गुरूणा च शिष्यो वित्तय कुर्वंस्तेषां श्रद्धा जनयतीत्याह—“केइ” गाहा । केचित्त सर्वे सुशिष्या गुरुजनस्यापि श्रद्धा जनयन्तीति
 सवन्ध । किंविशिष्टाः-‘सुशीला’-सुस्वभावा, ‘सुधर्माणा’-श्रुतचारित्र्यधर्मापिता, ‘अतिसज्जना’-संप्रार्णिनाममृतरूपत्वात् ।
 ततः पदत्रयस्यापि कर्मधारय-‘सुशीलसुधर्मातिसज्जना’ इति । यथा शिष्यश्चण्डरुद्राचार्यश्चेति ॥ १६७ ॥ चण्डरुद्राचार्यकथा चैयम्—

उज्जेणोए पुरीए, सूरी सगुणमुणीहिं परियरिओ । आसि सिरिचडरुहो, रुहोव्व सिवासओ सविसो ॥ १ ॥ सन्भावणेण स-
 कोवो त्ति, निययसीसाण भिन्नवसहीए । चिट्ठइ तन्निस्साए, सज्झायपरो महासत्तो ॥ २ ॥ अह अत्रया य एणो, विलमिरसिंसा-
 खुंदरसरीरो । नवपरिणीओ बहुभित्तसजुओ इन्धवाणियसुओ ॥ ३ ॥ जइजणपासे पत्तो, परिहासेण भणति से मित्ता । भयव ।
 भयवन्विग्गोऽभिवच्छए एस पव्वज ॥ ४ ॥ नाउं परिहासमिमेसिं, साहुणोऽवगणिऊण तव्वयणं । सज्झायपभिईय, वावार काउ-

ज्ञानस्त । नवमुनिवरस विमल, सजाय केवल नाण ॥ २६ ॥ तप्पभिई सो तह कहवि, नेइ जह से न होइ पयल्लणा ।
 तेणुत्त त सपइ, कह सम नेसि म भइ । ॥ २७ ॥ पसरियअइसयभावाओ, सामि ! पासाभि सम्ममहमहुणा । पडिवाइ अप-
 डिवाइत्ति, भणइ सूरी कहसु एय ॥ २८ ॥ तेणुत्तमपडिवाई, गुरु वि सवेगसागओ देइ । सम्म भिच्छाजफडमेत्तो सुग्गमयसमाए
 ॥ २९ ॥ सो चवरुइसूरी, नियइ सय चैव नियसीसस्स । दढदडताडणुभूयरुहिरधारारुण सीस ॥ ३० ॥ तयणतर विंचितइ,
 सूरी सजायवगुवेरगो । अहइ महापावमिण, माए कय कोवसगेण ॥ ३१ ॥ नैतदपि परिभावितम्—“ सन्ताप तनुते भिनत्ति
 विनय सौहार्दमुच्छादयत्युद्वेग जनयत्यवधवचन सूते विधत्ते कलिम् । कीर्ति कृन्तति दुर्मतिं वितरति व्याहन्ति पुण्योदय, वृत्ते य-
 कुगतिं स ह्यनुमुचितो रोपः सद्योप सताम् ॥ ३२ ॥ ” तथा—अज्जविणदिक्रियस्स वि, अज्जाणस्स वि बालयस्सावि । अज्जाय-
 लिणमयस्स वि, अहो खमा पेच्छ एयस्स ॥ ३३ ॥ बहुदिणपव्वइयस्स वि, सिद्धतसमुहपत्ततीरस्स । तित्यपहावगस्स वि, मह
 पुण एयारिसो कोवो ॥ ३४ ॥ बालो वि वर एसो, जो एयारिसलमाए परिकलिओ । न उणो अह्य परिणयवओ वि कोयधलो
 घणिय ॥ ३५ ॥ तो एयस्स माए ज, किपि हु मणहुक्कइ कय इन्दि । त होउ भावसार, मह भिच्छाहुक्कइं विहिणा ॥ ३६ ॥
 तस्सवि हियए इय, विप्फुरतसुहभाव भावओ जाय । पयडियलोलोय, केवलनाण मुणिदस्स ॥ ३७ ॥ केवल्लिपरियाय पालिऊण
 पडिवोद्धिऊण भवियजणं । तो दोवि खवियरुम्मा, सपत्ता सासय ठाणं ॥ ३८ ॥

कोऽप्यतिधर्मार्थी शिष्यश्चण्डद्राचार्यवदभ्याचार्येऽपि शुश्रूषा प्रवर्त्तयेदिति तत्त्यागोपदेशार्थमाह—

अंगारजीवहगो, कोइ कुगुरु सुसीसपरिवारो । सुमिणे जईहिं दिट्ठो, कोलो गयकलहपरिक्रिणो ॥ १६८ ॥
 सो लग्गभवसमुद्दे, सयंवरसुवागएहिं राएहिं । करहोउमत्तरभरिओ, दिट्ठो पोराणसीसेहिं ॥ १६९ ॥

गाथाद्वयस्यार्थं. कथानकगम्यस्तच्चेदम्—अत्थि पुर गज्जणय, सुसाहुगणपरिबुडो विजयसेणो । सूरी सद्धम्मपरो, तत्थ ठिओ

एगो महारोगो ॥ २२ ॥ गलओलं वियडवरिय-भूरिद्व्वाइवक्खरो दुक्खी । अइविरसमारसतो, अत्तमो य रणपि चकमणे ॥ २३ ॥ जमदूयभूयदुब्बार-पामरेहिं पुणो तहवि । पिट्टिजतो पच्छा, पुरोयलं वाहि कथाहि ॥ २४ ॥ अइन्निम्बरकरुणाए, पुणरुत्ते पेच्छिराण ताण तयं । जाय जाईसरण, सव्वे सुमरति साहुभव ॥ २५ ॥ एय च जहा सो एस, अम्ह सूरी भविसु दासेरो । देवमवे सव्वेहिं, ज जाणियेयमासि धुव ॥ २६ ॥ तारिसनाणनिहाण, तारिसतरवारितिक्खत्तरकिरिओ । तारिसपावियआयारिय-पयविसेसो गुण्णिजणेसो ॥ २७ ॥ तहवि अपावियसम्मत्त-तत्तेसो उवज्जियकिलेसो । भवअडविअडवतो, पत्तो दुत्थ इय अवत्थं ॥ २८ ॥ अहह अहो माहए, जिणवयणाऽसदहाणदाहस्स । ज तह पयवी पत्तो वि, एस एयारिसो जाओ ॥ २९ ॥ किंच-“ धत्तामेता क्खशतरत्तशुभ्रशस्या तपस्या, सत्या मत्या बहत्तु विहितत्तन्ननिष्ठा प्रतिष्ठा । न्याख्यानाख्यासुपकृतिमपि प्राणिना पा(त्रा)बु कोऽपि, श्रद्धा शुद्धा यदि न हृदये तद्द्रव्या सर्वमेतत् ॥ ३० ॥ अइकरुणाए दाऊण दव्वजाय जहच्चिच्चय तेहिं । करह-वरओ सो पामराहिं मोयावियो तुरिय ॥ ३१ ॥ एयाड चेव उगाय-उदगवेरगकारणवराओ । सवेगाऽऽवेगाओ, गरुयविवेगप-सगाओ ॥ ३२ ॥ परिचत्तकामभोगा, सयवरा मडवपि मोत्तूण । सूरीण पायमूले सिरिअज्जससुइनामाण ॥ ३३ ॥ पव्वल पडि-वज्जिय, सज्जियज्जलमहाविभूईए । अचिरेण चेव ससारसागते तरिस्सति ॥ ३४ ॥ इति अगारमर्दकाचार्य कथा ॥

गाथाक्षरार्थध्यायम्—‘ अगारजीववहड ’ ति । अङ्गार एव तद्द्रुद्धया जीवा. प्राणिनस्तेषा वधकः पादपातप्रमर्दनोत्पद्यमानक्रम-सत्कारतोपात्तन्मध्ये प्रसभ प्रसर्पणादङ्गारजीववधक । सो ‘ जगभभवसमुद्रे ’ भ्रमन्निति शेषः । शेष सुगमम् ॥ १६९-७० ॥

ननु कथमयमाचार्यपदप्राप्तोऽप्येव क्लिष्टपरिणामोऽभूदुच्यते—भवाभिनन्दित्वात् । अत एवाह—

संसारवचणा नवि, गणंति संसारस्रअरा जीवा । सुमिणगएणऽवि केई, बुज्झंति पुएफ्फळा वा ॥ १७० ॥

ससारे वच्चना सत्पविपयसुलएद्वाना नारकादियतनास्थानप्राप्त्या विप्रलम्भनास्ता । नापि-नैव गणयन्त्याफल्यन्ति ससार-

॥ १७ ॥ गुरुणा भणिय भेइ !, विसयपसत्तिपमुक्खपावेहि । पाविज्जइ नरयदुह, तच्चोणेणं च सगगसुह ॥ १८ ॥ ताहे सा पहि-
 दुब्बा, विस व मोचूण विसयवासग । आपुनउइ पव्वज्जा-पडिवत्तिनिमित्तवणीस ॥ १९ ॥ अन्नत्थ विहरियव्वं, तुमए न कयाइ
 इय पइनाए । कह कहवि महीनाहेण, नायनाएणऽणुत्राया ॥ २० ॥ पडिवज्जिय पव्वज्ज, स उज्जमा निज्जेइ कम्ममल । ओमत्ति
 दूरदेसे, पेसियनीसेससीसस्स ॥ २१ ॥ जंघावलपरिहीणस्स, तस्स एगगिणो ठियस्स तहिं । सूरिस्स असणपाण निवभवाणाओ
 पणामेइ ॥ २२ ॥ एव वच्चतमी काले, अच्चतसुद्धपरिणामा । निब्भुणियघाइकम्मा, सपत्ता केवलालोय ॥ २३ ॥ पुव्वपव्वन्न
 धियय च, केवली अमुणिओ न लंघेइ । इय सा पुव्वकमेण, गुरुणो असणाइ आणेइ ॥ २४ ॥ एगमि पत्यावे, सिभेणब्भाहयस्स
 सूरिस्स । जायाए तित्तमोयण-उछाए उच्चियसमयमि ॥ २५ ॥ तीए य तहक्खिय पूरियाए विम्हइयमाणसो सूरी । भणइ कह नाय-
 मिण, मह माणसिय तए अज्ज ! ॥ २६ ॥ ज उवणीय अइडुल्लहपि भोज्ज अकालपरिहीणं । तीए भणिय नाणेण, केण ? पडिवा
 यरहिण ॥ २७ ॥ धीधी मए अणेल्लेण, कहमिमो केवली महासत्तो । आसाइओत्ति सोग, तो सूरी काउमारद्धो ॥ २८ ॥ कुरु
 मा सुणिइ ! सोग, अमुणिज्जतो हु केवली वि जओ । पुव्वठिइ न भिइइ, एव तीए निसिद्धो सो ॥ २९ ॥ चिरसुचरियसामन्नो
 वि, कि न निवुइमइ लहिस्सामि । इय ससय कुणतो य, तीए सूरी पुणो भणिओ ॥ ३० ॥ सदेहं कीस सुणीस !, कुणसि
 निवुइकए लहु जेण । सुरसरियमुत्तरतो, काहिसि कम्मक्खय तमवि ॥ ३१ ॥ एव निसामिज्जणं, सूरी नावाए आरुहिय गग ।
 अइलघिउ पवत्तो, परतीरगगाभिलासेण ॥ ३२ ॥ नवरं जत्तो जत्तो, स निसीयइ कम्मदोसओ तत्तो । नावादेसो मज्जइ, सुरस-
 रिसल्लिमि अच्छाहे ॥ ३३ ॥ सव्वविणास आसक्किज्जण निज्जामगेहिं तो खित्तो । अन्रियपुत्तायरिओ, नावाहितो सलिलमज्जे
 ॥ ३४ ॥ अह परमपसमरस-परिणयस्स सुपसन्नचित्तवित्तिस्स । सव्वप्पणा निरुभिय-नीसेसाऽऽसवदुवारस्स ॥ ३५ ॥ दव्वेण
 भावेण य, परम निस्संगय उवगयस्स । सुविमुज्जमाणदडसुक्क-झाण निम्महियकम्मस्स ॥ ३६ ॥ जलसथारगयस्स वि, अच्चतब्भु-
 यअवज्जजोगस्स । मणवछियत्थसिद्धी, जाया निव्वाणलोभेण ॥ ३७ ॥ पुण्णचूलाकथावसाययाताऽन्निकाचार्यदृष्टान्तैनैवोपदेशान्तरमाह—

ओ नभिरुक्तं तत्रै संव्रमं च साहृ इरिष्य कृष्णाडभि । अश्विपमुप ध्व सो नियगामभूम्यधिरौज सांसे ॥ १७१ ॥

अश्विपमुपकृष्णाडभि पुनरिष्—अदृयदिरि इवण्य, अश्विपको कोषि इरिष्णर गको । अश्वारौज केव्यमि तस्य अश्विना इको भिष्ये ॥१॥ सांसे निर्माशिको सोमकषण मुंभवण्य तप्याश्वी । शीकषणाश्वी तेन लित्तिन्निन्वाया अश्विप न्यन ॥२॥ अदुररुम्यस्यभिरौज सुषड्वा सा मनिगान्य परिशीया । धामुण्य म्माप पुन रं मेरुवर नेष नेहको ॥३॥ विरिष्य लिक्कदि माणुगेज तप्यास्यव्य सभिय-मेभ । मयवि मेकिस्स पुत्र क्सेरेप म्मारेजसुरे ॥४॥ तस्स कष्यर विण्यो एतो विमण्य मास्यो केवो । अर पुत्र ! इकम्पु वा मियेसु जीनंतणकअर ॥५॥ धमकपुण्य हो अश्विपय निपयको ज्वा सभिको । वेव्यगासे वि अण सुण निपस्युप्य सडि ॥६॥ अंतएरे इस्स, एते अको न वे कवं कर्म । तसे ठिक्कं म्मएण अण्यो इअकंति ॥७॥ अश्विपुतो णि तको सुक्कअको एण दि एवेडि, वेडि विरियं तवं वेव ॥८॥ पुनिर एतो अश्विप-एण्यं अरिणाडआमएस्सो । कम्पुअरिक्कयं, इण्यमाओ-विस्सिअनिहरं ॥९॥ निक्कअअरिषारौज परिणको अणाओ कष्यर तको । नय्यमि पुक्कंते अरिण्यको कंररएवए ॥ ११ ॥ इति उपपृक्कअभिरुपुत्राकर्कअ ॥ १७१ ॥ अर्को अण अर्क्यएण मअलीमि चं मन्नेव तं प्रत्य—

सुरिको न अय्य मोए, अय्य अरा इक्किको षि अश्विअयिणं । अरिक्कअमोसिषो, न एमो न एमो परिअपर्यं ॥ १७२ ॥ अर अय्य अकड्डी अक्किसर तस्यिं सुदुलेयं । न अय्य अरा अणो इणुडी सपरं एमको ॥ १७३ ॥ देसो विवीसियादिं, अिसारुवसस पाकमी अ्य इको । ठाणुको षि यणयमोसो न अश्विको देव वाणुअरि ॥ १७४ ॥ अणअरअरि पारं, विवीसियाअग्नि वे न इच्छंति । ते अय्य अर्कं अयाण, अणार्कं इरंति अणसस ॥ १७५ ॥ अणअरअरंअरिपारं, अणअरार्कअरिपरराणावै । न इरंति य अणार्कं, अणसस अकं विपायंठा ॥ १७६ ॥

यथा दुःखदग्धो जीवो भोगास्त्यजति न तथा विषयसुखसागरावगाढ इत्यलीकमेतत् । यत्—चिकणकर्मोऽवलितो निविड्वाना-
 वरणादिकर्मस्थगितो जीवो न दुःखितो नापि सुखित परित्यजति भोगानिति । अतो लघुकर्मताऽत्र कारण न सुखितत्वदुःखि-
 तत्वे ॥ १७२ ॥ तथा च—‘जह’ गाहा । सजातकर्मविवरण पुनर्वैदमपि त्यजन्तीत्याह च—‘देहो’ गाहा । चिन्तातिपुत्राऽऽ-
 ख्यानक च ‘दीसति परमघोर वि’ इत्यत्रोक्तमेव ॥ १७३-७४ ॥ एव च सति ‘पाणचए वि’ गाहा । पाप पापकारण द्रोह-
 प्रहाराद्यभिसन्धिचक्षण कारणे कार्योपचारात् ॥ १७५ ॥ मा भून्निरपराधेऽपकारकारण सापराधे न कश्चित्कमते इति यो मन्येत त
 प्रत्याह—“जिणपह” गाहा । सिध्यादृशा पुरुषाघमाना प्राणापहाराय प्रहरतामत्युपरि साधवो न कुर्वन्ति च पापानि प्रतिप्रहारा-
 दीनि चशब्दात् प्रत्युत करुणादिभावाना भावयन्ति यथा—“कश्चित्पुमान् क्षिपति मा परिरुक्त्वाक्यै, श्रीमत्क्षमाऽऽभरणमेत्य सुद
 ब्रजामि । शोक ब्रजामि पुनरेवमय तपस्वी, चारित्र्यत स्वलितवानिति मन्निमित्तम् ॥ १ ॥” सतत सुलभैदन्त्ये नि सुखे जीवलोकै
 यदि मम परिवादास्त्रीतिमान्नोति कश्चित् । परिखदतु यथेच्छ मत्समर्थं तिरो वा, जगति हि बहुदुःखे दुर्लभ प्रीतियोग ॥ २ ॥
 मन्निन्द्या यदि जनः परितोपमेति, तत्वप्रयासजनितोऽयमनुग्रहो मे । श्रेयोऽर्थिनो हि पुरुषाः परतुष्टिहेतो—दुःखार्जितान्यापि धनानि
 परित्यजन्ति ॥ ३ ॥ अहो नु कष्ट यदि मे तपस्विनो, रजस्तमोभ्या विवशा विचेष्टिता । हितेषु मूढा इति चेन्न मे कृपा, द्विपत्यु
 धिगमामयथार्थवैदिनम् ॥ ४ ॥ इत्यादि ॥ १७६ ॥ तदेव पापस्य फलं व्यवहारतोऽसिधित्सुराह—

वहमारणअन्मक्वाणदाणपरघणत्रिलोवर्णाईणं । सव्वजहन्नो उदओ, दसगुणिओ इक्कसि कयाणं ॥ १७७ ॥
 तिव्वयरे उ पओसे, सयगुणिओ सयसहससकोडिगुणो कोडाकोडिगुणो वा, हुज्ज विवागो वहुतरो वा ॥ १७८ ॥
 के इत्थ करंतालंवण इमं तिहुयणस्स अच्छेरं । जह नियमा खवियगी, मरुद्वी भगवई सिद्धा ॥ १७९ ॥
 किंपि कहिंपि कयाई, एगे लद्धीहिं केहिऽवि निमेहिं । पत्तेअबुद्धलाभा, हवंति अच्छेरयब्भूया ॥ १८० ॥

थिल्य विधेयम् कदाचित्कभावरूपत्वात्तेषाम्, प्रत्येकदुःखलभान्ते प्रत्येकदुःखलाभाः 'कर्मण्यण' ॥

यस्तु तप सयमयोः प्रमादात्प्रत्येकदुःखभागमेव प्रतीक्षमाण आत्ते, त दृष्टान्तोपदर्शनेन निराकुर्वाण—“निहि” गाहा । यथा-
निधिं सप्राप्तमयन्यो निर्भाग्य प्रार्थयन्नपि 'निरुक्तत्पो'ति निरुयमस्तद्रमहणे धलिविधानाद्विक्रियाशून्या, इहलोकै त नाशयत्यन्येन
सोद्यमेन तस्य प्रहणात् । तथा प्रत्येकदुःखलक्ष्मीं प्रतीच्छन् प्रतीक्षमाणो निरिक्त्य मोक्ष तपःस्यमादिविधानेनाऽग्रुत्तनो नाशयत्येवेति ॥
करकण्डवादिकथा सक्षेपतव्यायम्—करकण्डुकुल्लिंगेषु, पचालेषु च दोमुहो । नमीराया विरोहेषु, गंधारेषु य नगई ॥ पसभे य इ-
केऊ, वलए अवे य पुष्किए दोही । करकड दुमुहस्त, नेमिस्त गधाररलो य ॥ करकण्डुकुहा ताए कधिजाइ—

अगाजणवए चपानयरी । इहियाणो राया । तस्त चेउक्यूया पउमावई महदेवी । तीसे गव्भायुमात्रो उओह्लो जाओ ।
जहा रायनेवच्छलछिया इहियासधारुवा उजाणकाणणाईसु विहरमिच्छि । तओ डोह्ले अपुञ्जते उडुगा जाया । राया पुच्छइ
निव्वचे कए सिद्धो । तओ देवी जयकुलरमारोधिया राया सयमेव छत्तं धारेइ । गग उजागं पउमपाऽसो यट्ट । सो च भायगो
नवनीरघाराथोरणीनिसट्टमट्टियागणेण अब्भाइओ समरिऊण निशाउमि पयट्टो तणुमणेण हगा विभगा नेणासानगी । न तरइ
गु वलिया, दोवि पवेसियाणि अडवीण । राया यउकन्तर पेस्तिरऊण पभणेइ पउमावइ । णयस्त वउरुत्तरस्स हेट्टेण तइ कुंजरो
जाइ, तो तुम साहगो लगेजासुत्ति । तइत्ति पडिल्लुयमेयाए इररत्तणेण राइणा साहा गहिया । इयी इरिया एधिया । निारं
निरणदो उत्तरिऊण तओ गओ चपाए । पउमावई वि पवेसिया निम्मणुसाए अउपीए । पिवासिओ इहथी । पेच्छइ मइइमशा-
लयं वइमेग । वल्योइओ अमिरमिउ । इमा वि सणियोगेओ य उयरिऊण विसाओ अयागती, मागार भत्तं पयस्साइता एगाए
दिसाए पइधिया । जाव दूर गया ज्ञान तावसो णो दिद्धो । जाओ गणाग माणसे तोसो, गया तस्त सगासे तेणापि नीया
कुल्यइस्त पासे । तीए अभिवाइओ, एसो सगासेइ । कसो अम्मो । इरागया । ताए कइइ जहा ईं चेउगरम भूया ताम इहियाणा

काशीय । सो ब वारसो वेदासस निरुक्तमोर्तिष्ठ । आस्तासिद्युष्य तेभ । म्य भीरेद्विदिधि । त्वरे वयस्मममि हेर । प्यरिष्य रोच्यंती
 वरुपससुपमि । असाषा वरुणीको नित्येद्विद्वज्ज मधिष्य पचिषको येन अन्तं गाचिषको, एतो परेज एव्याद्विष्य मदि पि म
 इत्य वरुचिर्मां ये । वादि एतो एयं येन । एष रंगपुरस्य सिषको ईसाच्ये ब एवचि म्भिराज निषको सो । सा वि त्व
 रंगुस्मकलार्ई छीकन्तई अक्यव गूढे वरुपस्य । अरुचिषकीय गन्तो पारिषको । वरुप पीवरुपसा वाच्य माच्य पुचिष्या
 करि गन्तो । मचरिगप्य घाम्यममेप्य । पसुषा समाली छर मर्मच्युरिष्य ईस्वरुप्येच प हेचिष्य त्वमं सुघामे वरुप ।
 दूरे देच्यंती अण्ड । वाच सुघाम्यममेप्य पामेच सो दारगो गद्विस्ममपन्त्ये पनीय पुसो अरिषको । सा अज्ज उचिष्येये
 प्या वरुणीय । संजर्द्वि पुचिष्या करि गन्तो । मन्त्र मस्यो नामो । अको वचिषकी मसाले मय । सा अज्जा तीय पालीय
 एमं वेचि वयेर । अवारवाएव दारगायोमं मोषगाइ मेरेज जालेइ । सो विसेषस्य । वार एरुक्केवेदि सुमं एमंको रिक्क(स)पामि
 मन्त्र । नरं तुमं एव । मर तुमं वरं हेर । सो सुकन्तय पदिमो, काचि पन्थ सुवस्मेसो येन इयो एमंको मर्म वंरु
 वमचि । त्वरे से वरुचिषि मर्म वरं रिक्कस्यदि । घोष तीय संवारीय अणुस्यो मेव सा से मोरको हेर, वं वरुं वरु
 मिस्य । संवचिषको सो वि मसालं एण्ड । त्वय व वन्त्र केन्त्र इमेण से एण्ड एमसाच एाल वरुच्यंती एमं वरुं वरु
 कनेको ईककस्यं अन्त्र । सो वरुप्य वरुं अमिदिमिद्वज्ज मन्त्र । यो एवं वरुं गोव्यर हो एव होए । मि पुव पदि
 निपकको वाप वरुदि वंगुअमि वरुमि वरुचि । एवं व तेव मारुणएण एव विवाएव प इयंअ अंतरिष्य सुये ।
 वारे सो मरुपो अणुचाराएव वरुंयुं लविद्वज्ज विदिद्वज्ज व गिन्त्र । तेव व वरुपुयेव विदुो, गय मयावस्य एसो पि वरु-
 चिको । मरुयेव नीको सो वरुंमि । मन्त्र हेदि ये वरुं । सो वन्त्र मय मयावस्य एसो म सुव्या वींमंतेो हेदि । विव्य
 इको वचिच्ये वरं गिन्त्र । सो नेच्य, मयेप्येव वरं । सो वि एणो नेच्य । पुचिषको वि म हेचि ? मन्त्र वरं एवस्य
 ईरास्य एणयेव एव वचिस्सामि । त्वरे वरुचिष्य इदिद्वज्ज मन्त्रि । वच्य मचिच्यि त्वय एवस्य मसास्य मर्म रिक्कदि ।

पडिवन्नमेण । धिजाइएणऽओ धिइजे काऊण भणिय, जहा मायगे मारिता हरामो वडगति । व तस्स पिउणा सुय ।
 ताहे तिन्नि वि नासिऊण कचणपुर पत्ताणि । तय पत्थिवो पचत्त पत्तो । रत्तारिहो अन्नो अहियासिओ सो
 सुत्तस्स तस्स सयासमागलूण त पयाहिणिऊण य पासे ठिओ । जाव लम्हणपाइएहिं दिट्ठो, ताव लम्हणलम्हियगोसि कओ जय
 सड्ढो । आहयाणि नदित्तराणि । इमो वीयभमाणो वीसत्थो उट्ठित्त आस विलगो । कंचणपुरे पवेसिजइ । मायगो ति धिजाइया
 न दिति पवेस । ताहे तेण वडरण करे करेऊण जाव जोइय ताज जायं जालानजडाल भयभीया नट्टा ते विमोविस । ताहे
 तेण वाडहाणगा हरि एसा धिजाइया कया । तथा च—दधियाहनपुरेण, राधा तु करकणुना । वाटधानकयास्तव्या-अण्डाला दाम
 णीकृताः ॥ १ ॥ एव सो करकणु महाराओ जाओ । एय सोऊण सो मत्तो आगओ, मगइ देहि मे पुव्वपत्तवन्न गामति ।
 मणियमेण रे वभणा ! भगेहि को ते गामो रुइ । सो भणइ चपाए मे मदि । ताहे देहि । ताहे व्हिनाहणस्स लेह देइ । मअ
 जहा देहि मे गाममेग । अह ज तुअ रुचइ गाम वा नगर वा तं देमि । सो रुठो आह-उट्टुमायगो अप्पाण न जाणड । मअ
 लेह देइ । अवमाणिण दूण पडिआगण सन्न से कहियं । करकउ रुठो गओ गरुण गधव्वाइकउगचडगरेण । सव्वओ उन
 रोहिया चपा । पइविणमावहण महत्त वट्टइ । तीए सजईए सुय । मा जणस्सओ पस्सदुगे वि होउ ति आगतण करकंडुस्स
 साहए रूरस्स भिदिय । तुह व्हिवाहणो जणओ । अहं जणणी । तथविहकहासविहाणओ अह साहुणी, तं मायगतारगो जाओ ।
 तेण ताणि अम्मापिअराणि पुच्छियाणि । तेहिं सन्भावो रुहियो । नामकमुदा कनलरण च दाइयं । जायपगओ वि पभणेइ
 माणेण, नाह मो सरामि । ताहे सा चपाए पविसिऊण पत्ता पत्थिवस्स पासाए, नाया दासचेडीहिं पायपडियाओ पकत्ताओ ।
 रत्ता निमुय, सो वि आगओ वदित्ता आसण दाऊण पुरओ निसओ पुण्डइ । पुव्वदुत्तं गत्थाऽऽगमणपज्जल, त्रिससओ ग-
 व्भस्स वत्त । सा सव्व साहिऊण भणइ, जेण तुम रोहियो सो तणओ ति । बुट्ठो निगओ मिलिओ य । तस्स रत्ताइं थो वि
 व ऊण व्हियाहणो पव्वइओ । करकइ पयइसासणो संजाओ । सो उ हिउ गोउल्लियओ तेण अणेगणि पालाओइ । अन्न(एग)या

धारकाले एषा शिवदर्यावर्गावर्णा गोवर्णानं गोमन्त्रे गन्तो वेष्टितान् यथा, एकस्य गवतं वा दुदेव्यम् । जय वरिहमो होर तस्य
 बालयनीन् सि वेत्तथं यत्तन्म । शरेष गोमन्त्रपरि चन्तिःकन्तो सो मन्त्रचरिषालो पीकन्तोपो वस्यो जामो । एतस्य जुम्यरो कम्भो
 यत्तन्म, यमोवस्यकन्तो पुत्रो वदुष्य यमेव्य गजो वेष्ट्यथ यथायथाशरीरं शरिणाम्नात्म्योव्यजुक्त्वं यदुष्टिं परिचरिःकन्तं । गोदे
 पुष्ट्यम् इति वस्यरो सि । शेरि सो वस्यरो । य वेष्ट्यन्तो विद्यामन्त्रिणे विद्या विद्युत्वं संसाधयारकवस्य । अथ कारिसि सशेर
 शिरि संपाषिद्य संपक्मेवशिसो सप्याऽऽयत्य मीरिं संजुषो । एता—इत्यस्य त्वचछिरीचिमिः परिषिता मिन्नोऽथा नेत्रयोर्गर्भे
 गृह्णन्ति वे कच्य अपि विद्यायामाऽऽश्रीर्ण्य एव । अयमत्रकन्त्रिसंस्तुर्ण्यत्वियुत्वं कालेव कामं वसन्तं कन्तुवमपि वसन्ति यवति
 कन्तोऽस्मिन्तरे निम्नाय ॥ १ ॥ अथि य—शेषं तुगर्भं पुनिस्यचक्षिनं ओ फसिष्य वस्यं गोदुमगसं । रिचि अरिचि ससुनेदि
 कन्तं, कञ्चिणाय विद्यमिन्तय कर्म ॥ २ ॥ गोदुमगस्य मयोरे, विचिबशरेव अस्य मयति । शरिय विरियवस्यया, तुविगन्-
 किम्य समत्या सि ॥ ३ ॥ योएव्यकाकन्तो गच्छन्तन्तो वच्छन्तयोरो । सो वेव इमो वस्यो वस्यो वस्यो वस्यो वस्यो ॥ ४ ॥
 एव यवन्त वस्यो संसाधयारं निरग्न । संसरिष्युस्वव्यकन्तं, निरन्तो रिन्तुपुष्टिगो ॥ ५ ॥ इति कर्कशजुक्त्या ॥

एवो दुदुराव्या वय—वैश्वानराय श्रियेष्टुरे दुस्तुरो मरीसो । कस्य व तुष्टव्यकन्तयिष्यं विवमन्तं संसाधयारकजु-
 र्कस्य अन्तरिबदन्तं सो संपक्वस्यस्यसो संक्लो सारको । वयो तुष्टव्यमियव मीरतेव देवमेवेगजुज्जमीसस्यपरिषुओ मयपि
 मूरैर पुष्टव्यकन्तो रिदो ईष्टव्यो वचिचिक्तेव्य विषयाऽवसाये रिदो मूसीर परिषो कदुस्येसो रिदुप्यस्यो वान्यमपुष्टिं सि
 रं वस्यस्य विचिबमेव । एवं संसाधिस्यवस्यस्य वि संपक्वो अक्षयव्यो व एव्य वस्यदुष्यको वेव ॥ वया य—ओ ईर
 केनं तुमच्छिन्तं तु वदुष्टं वदुष्टं वचिदुप्यस्य । रिचि अरिचि ससुनेदिक्त्वं वंसाव्यय विस्तमिक्वकन्तं ॥ १ ॥ संसरिष्य पुष्ट
 कन्तो निरन्तो वो इमो वि मार्यरो । विरन्ति वैवक्य, किं ग विरैर मयिषक्य ॥ २ ॥ इति दुदुमकच्य ।

इओ ' नमिकदा ' कहिजाइ—विदेहाजणवए मिहिलानयरीए नयरीइ रजियसज्जणो नमि नाम राया । तस्स जम्मतरपुत्रनिव्व-
त्तियरज्जसुहमणुहवत्तस समइक्कोतो कोइ कालो । अत्रया वेयणियकम्मोदएण जणियसिरोवेयणस्स पयडीहूओ दाहज्जरो । उवट्टिया
वेजा करैति पडियारकरिया । अइक्का छम्मासा । न जाओ कोइ विसेसो । कयाइ वेज्जोवएसाओ अतेवरियाओ चदण घसति ।
तओ उच्छलिओ मणिवलयण झणकारो । राइणा तमसइतएण भणिय कस्सेस दूस्सहो सहे । परियेण भणिय । सिरिचदणघ-
सणपरायणतेवरियावलयण । तओ ताहि एक्केफ वलय कलाइयाहितो अवणीय, तहावि नोवसतो खणखणारवो । तओ मगलिक
मेक्केफ वलय धरिऊण सेसाणि अवणीयाणि । नमिणा भणिय, किमिन्ह उवसतो पुरतो सो सहे । परियेण भणिय एक्केफ
चेव सपय कय वलय । तओ चितिय नमिणा । अब्बो जावइओ घणधन्नरयणसयणगामगराइसगो तावइओ दुक्कलपसगो ॥ तहा—
“ जह जह अप्पो लोभो, जह जह अप्पो परिगहारओ । तह तह सुह पवइडइ, धम्मस्स होइ ससिद्धी ॥ १ ॥ ” तहा
एगागित्त चेव सुदर । तथाहि—एत्येकत्तनुमानसो परभवात् क्वापि दूमे पक्खिवात्, गोत्रे माए-कलत्र-पुत्र-भगिनी-भ्रात्रादिभिः
सज्यते । यायेत्क परत परा तदुद्धी सै कर्मभिः कल्पितामित्येवं विदुषामिहास्तु विदुषा युक्ता क्व कर्तुं रति ॥ २ ॥ एवं
परिभावियवेयणियखजोवसमाओ समझासिओ निहाए । विहायाए सुमिणे सुरसेलोवरि धवलकरिवरारुढो आलोइओ अप्पा । पडि-
बुद्धो नदितूरघोसेण । चितित पवत्तो । कत्य मए एरिस्सो सोवन्निओ सेलो दिट्ठोत्ति ईहापोहमगणगवेसणं करितरस्स जाय जाईस-
रण । सुमरेइ जहा अहं मणुयमवे कयसामन्नो उप्पन्नो पुफुत्तरविमाणे णिणजम्मंमि मेरुसिहरे महिमं करितो । तओ चविऊण-
मिहोवन्नो, एव च पत्तेयबुद्धो सो जाओ । पुत्त रज्जे ठविऊण य अभिनिक्खत्तो । तओ मिहिला सपुरपरियणा रोहजाणवया
पल्लवमाणी क्वमाणी कोलाहलगभूया आसि । तओ सक्को माहणरूवेणाऽऽगतूण नमिपुरओ होऊणेंवं वयासी—कि नु अब्ब मिहिला,
कोलाहलगसकुला । सुव्वति दारुणा सदा, पासाएसु गिहेसु य ॥ १ ॥

नमिः—मिथिअर वेदय हचो सीपचउय मचोउये । वणुणुवचउयेके, सअयं वणुणुमे सच ॥ १ ॥ वाएव हीरामांमि
 वेदयंमि मचोउये । इरिचय वसराएव कणय एय वंमि सी एआ ॥ ३ ॥

कणय—एस जग्गी ध वुदम एके अकाइ मरिरे । म्मे ! अरिउं दुवक २-अरिउक-अदवमएर ॥ ४ ॥ अकिः—मुंई वसामो
 वीनामो वेसि मे मरिच कियं । मिथिअर अयसमाणीक, व मे इवक कियं ॥ ५ ॥ अममर वयवदिं उचो एअरिंमि जण
 योनेवं न उचो । योरे मयकनउवउरिउक अरिउकअरिउक वार हुवेर—अउो वे मिथिअो कौओ अओ म्को एएउओ । अओ
 मिथिअिय घाघ, अओ अओरे कियारिओ ॥ ६ ॥ अममममउणुंरे वणुणुं वीउव गओ निवदुव । नयी वि विरिउं एचो ॥
 वणुकन सएवं सोक अरिस व अघएवं । अउवण ममिपघ निवउंवा मिथिअरिओ ॥ ७ ॥

वय मयव वरिपचरिं—मउवउवकव वुरियउरे मारे अकअरिउकअउओ पुनअओओ जणरे एच । हास ए वंउरारसाराओ
 एउकविउवविथिल वयव वेणुंमउं वउकअस एओ वउमेसएउउरुओ वलणुओ । उंमि वउमे सुं वउवं वंमि एउंम मरवणु ।
 वंमिअियएउकओ वलं वुअओओ मुओ ॥१॥ “ अउवउव उओ, एव मुओव मंउरी गरिच । वर एवणवओव वि एव जओ
 एउणुव ॥२॥” अरिउं ओ उओ अणुएवणु उ एववाहीओ । पुअउ वुरिओ ओ कव अरिच मुओ वं वुओ ॥३॥ वुरिसेदि
 वंमि वरिउव अउमंउरी मरिच । यओ मुओदिं वि ओ वओ उव एउणुव ॥४॥ उओ वरिसवं विथिय एउव—अरिउ-
 अउवओ वीविअओवअउउणुओ । अउओओ व इमारे वं अरिउकअरिउं मे ॥ ५ ॥ ओ अउवअरिसओ अओ वंमि
 वुओउवओ वेवेअवीयिओ वुओओ ओ वरिउं उओ ॥ ६ ॥ ओ वुएवमि वु अउवियं वंमंउरीवउवपुअवियं । रिंमि
 अरिउं वणुणुंदिउं गंअरएव अरिउकअरिसं ॥ ७ ॥ अउव व उओ वि पव विउवअरिउं मरे । वरिगु ध वउवउओ

देवले । पुन्वदारेण करकडुणुणी वक्त्रणेण दुम्मुहो । अवरेण नमी । उत्तरेण नगई । कंइं महासुणीण पराहुत्तो चिदुमिति विव-
 न्विय वाणमतरेण नियपडिमाए सुहचउक्कय । एत्यतरमि मसिणकट्टेण कन्न कडुइऊण मुक्कं एगपासमि कडुयण करकडुणा । त च
 वट्टेण भणिय दुम्मुहेण—जया रत्न च रट्ट च, पुर अतेउर तथा । सव्वमेयं परिचल्ल, सचयं किं करेसि म ॥ ८ ॥ जाव दु-
 म्मुहेण भणिओ करकडु पडिसलाव न देइ, ताव भणिओ दुम्मुहो । नमिणा—जया ते पेइए रत्ने, कया किञ्चकरा वहु । तेसिं
 किञ्च परिचल्ल, अल्ल किञ्चकरो भव ॥ ९ ॥ तओ जाव दुम्मुहो नमिणो उत्तर न देइ ताव भणिओ नगइणा—जया सव्वं
 परिचल्ल, मोक्खाय घइसी भवं । पर गरहसी केण, अत्तनीसेसकारए ॥ १० ॥ जाव य नमी नगइणो न देइ उत्तर । एत्यत-
 रमि नगई भणिओ करकडुणा—मोक्खमग पवक्केसु, साहुसु धंभयारिसु । अहियत्थं निवारितो, न दोस वत्तुमरिहसि ॥ ११ ॥
 रूसउ वा परो मा वा, विस वा परियत्त । भासियत्त्वा हिया भासा, सपक्खगुणकारिया ॥ १२ ॥ जहा जलताइ कट्टाई, उवेहाए
 न चिर जले । घट्टिया घट्टिया झत्ति, तम्हा सहइ घट्टणं ॥ १३ ॥ एव ते एगया सव्वे, जाया पव्वइया तथा । होऊण केवली
 सिद्धा, महड्छेरकरा जणे ॥ १४ ॥ साम्प्रत सोदाहरण रागादीनामविश्वसनीयतामुपदिशति—

सोऊण गं सुकुमाल्लियाए तह ससगभसगभणीए । ताव न वीससियव्वं, सेयट्ठी धम्मिओ जाव ॥ १८२ ॥

ससकभसकभगिन्या सुकुमाल्लिकायात्तथावस्था श्रुत्वा तावन्न विश्वसितव्य रागादीनामिति गम्यते यावत् श्रेयोऽर्थो—सोक्षार्थो
 धम्मिको यतिरित्यर्थः ॥ यद्वा तावन्न विश्वसितव्य यावद्धर्मिको न श्वेतास्थिर्मृतो जात इति । अत्र च व्याख्याते नकारस्याध्याहार
 कार्य । सुकुमाल्लिकाकथानक चैतए—

सिरिवासुपुल्लपुल्लेक्क—जम्मरम्मूसुदुकरिसियाए । अइचगअगदेसाऽवयंसकप्पाए चपाए ॥ १ ॥ निजियसत्तू जियसत्तु—पत्थिवो तस्स
 धारिणी वैवी । तडुवरसजाया आसि ससग—भसगत्ति दोन्नि सुया ॥ २ ॥ कुसुमसिलीमुहपा(वा)णा, पाणपियारा सहोयरी ताण ।

अनुच बरोसि सुप्रमाडिवचि सुप्रमाउपयवित्तव ॥३॥ एपर कुर्तरेण सुसुरि, स्वरेणविशेषमाकार । स्वादिरेवचय, वीर शिरो-
 रिक्त्य एव ॥ ४ ॥ बलवत्प्रान्कोप्य, सुप्रान वीशे कल्लवस्य । कोपिमस्मान्कोप्य मूलवच पुत्र पुत्र ॥ ५ ॥ गोपिपु
 रोमु सोरणा साप्यममपिब विरिण । गिरिबाप चार (ली) वितीव, किंनु नेर वीर पुत्रे ॥६॥ एर वरुकोप्योपम-वारमिणु
 कर्ष वीर कर्षति । सुप्रानपरिमापयत्प्राज्य एव सुप्रविष्टं ॥ ७ ॥ एवमविबाप गरिणकेव निगाय उमं रिक्ता । ययुव पात्या कम्मरोचय्य रोस
 पमनोससूरी, सुप्र ठिण्य बहिस्सज्जे ॥ ८ ॥ एवमविबाप गरिणकेव निगाय उमं रिक्ता । ययुव पात्या कम्मरोचय्य रोस
 सोसकपी ॥ ९ ॥ उंसारत्वारस्यप्रान्कोप्य पक्कल्लवच्यो । चर-गिरिवच्यो एवो वरिषाए पयासिमो वीर ॥ १ ॥ सुभि-
 ज्जेये चान्ने कम्ममएसिहरिचंरणयसयि । कच्छीदिक्कणुं कच्छिण्य ते रोपि सक्कएव ॥ ११ ॥ सुप्रगमुजी मसगमुजी सुभि
 एव समसुप्रवत्तम्भं । गीकत्ता उंसाय आय विरिणु लव पुत्रो ॥ १२ ॥ सुप्रमाडिवं वि एवमविक्कमप्यिषि एवकम्मपुरे ।
 विरिणएवर्तरे वरिण्वीर वरुण्वीर चिरे ॥१३॥ एववत्तवत्तविकसन्निष्ठा चारिणचरिणं वए । किं पुत्र कम्मसस्येव एवकिञ्च
 सुगण्य ॥ १४ ॥ एवको वि विरिणो वीर वरुण्वीरवर्धवि कुं । वरिणपरिणवत्तविकसन्निष्ठावोवोव मयपीवो ॥ १५ ॥ वच
 विरिणुपुसिपुणे मणे वयुममकमाको केवो । उं विक्कवो विक्कव, कम्मव विक्कविक्कविक्कवो ॥ १६ ॥ वय्यव पुणे परिया
 विक्क मणिं पवण्वीर इमं । वसविपुवर्त रोवविक्कन ते रोपि एवपंति ॥१७॥ परिणमणकपाएवाम्भानं रियाणि गच्छंति ।
 यदीवर्धमंयवत्त म्य रोव कंठेपि ॥ १८ ॥ विट्ट कवत्त एव, एवम एविका मए एए । विपविक्किसमवत्तम-वित्त
 एवत्तवपिक्कंठे ॥ १९ ॥ मए वकि विक्कव इमं कम्मुक्कंठे पिमेरिचं इयं । केव वच्ये एवए एवमवयावत्त वसविण्यते ॥२० ॥
 सुप्रामयसोरेरि इवो इवो इवो व ववत्त एवव । मक्कवि कम्मवत्तवत्त इति वो रोपे एवपुरो ॥ २१ ॥ विरिणवत्तं
 वत्तंकेवकोप्य एवको एव । विरिणवति सक्कं, उं एव वत्तत्तं वत्तं ॥ २२ ॥ इए वेरुपुणियव एववत्त वत्तवत्त वत्तवत्तवत्त
 वत्तं । वयुवत्तरेरि वत्तंकेवकीवत्तव एव इवत्तं ॥ २३ ॥ वेगु म्हु विगु वत्त वत्तमित्तप विक्कविण्य । म्हावरेरि सोवत्तवेरि,

तेहिं मुफा मसाणमि ॥ २४ ॥ अइसिसिरनिसिसीरणलहरीहिं लखसुखचेयना । चितइ चत्ता हं भाउगेहिं ही जीवमाणी वि ॥ २५ ॥
 मह निव्विन्ना मजे, अह जाए पयहपडुरपभाए । केणवि सत्याहेण, पलोइया पहपयट्टेण ॥ २६ ॥ रमणीयरूचरेहा-रजियचित्तेण
 तरुणकरुणाए । सगडे चढाविकण, नीया निययमि नगरचरे, ॥ २७ ॥ अत्रगअगमहण-मज्जणयविलेवणाऽसणाईहिं । तवोलअल-
 फारऽसुगेहिं पडिजागरावेइ ॥ २८ ॥ तिचउरवासरसारोवयारमित्ते सज्जिया जाया । नत्रवियसतसरोरुह-सोहासुकुमारफारगी ॥ २९ ॥
 हरिहीरएउदरकामकामिणीण पि गन्वसव्वरस । अवहरमाणी जाया, कइययदिवसेहिं सा सुमुही ॥ ३० ॥ पइदिवसदसणाओ, आ-
 लवाओऽसणाइवणाओ । ताण परोप्परमणुरायसायरो सायए खुदिओ ॥ ३१ ॥ उक्त हि केनचित्—“ ताम्बूल कुसुमसुगन्धय
 समीरा; सौधेपु प्रतिफलिताः शशाङ्कभास । वाचश्च प्रणयरसासूत्रद्वारो, दूतीना व्रत न हरन्ति कस्य चेतः ॥ ३२ ॥ ” विसय-
 सुहमणुहवतीए, तीए सह तेण सत्यवाहेण । बोलीणो कालो कत्तिओ वि, अह दोत्रि कइयावि ॥ ३३ ॥ ते ससगभसगसाह,
 सहेव सत्याहमदिरुचारे । भिक्खट्टाण पविट्ठा, विट्ठा सुकुमालियाए लट्टु ॥ ३४ ॥ तो ओलखिलय उम्बणिय, तिफरदुम्पजा विल-
 क्खरुक्खा य । पणमिय पाए पोफारतारारस्सर रुयइ ॥ ३५ ॥ सरोहिया हियाहिं, गियाहिं परगत्यसत्यसाराहिं । सत्याहाणुजाए,
 विह्णिणा पव्वाविया तेहिं ॥ ३६ ॥ परिपालियपव्वजा, समण मरिक्कण सा गया सग । इय मुणिय इदियणं, निययाण न वीस-
 सियव्व ॥ ३७ ॥ इति ससकभसकभगिनी सुकुमारिकाकथा ॥ १८२ ॥ अथात्मनो दुईमत्वादिद्वारेण शिक्षा रूपकायेनाह—

खरकरहटुरयवसहा, मत्तगईदासवि नाम दम्मंति । इको नवरि न दम्मह, निरंकुसो अप्पणो अप्पा ॥ १८३ ॥
 वरं मे अप्पा दंतो, सजमेण तवेण य । माडं परेहिं, दम्मंतो, वंधणेहिं वहेहि अ ॥ १८४ ॥
 अप्पा वेव दमेयव्वो, अप्पा हु खल्ल दुइमो । अप्पा दंतो सुही होइ, अस्सि लोए परत्तय य ॥ १८५ ॥
 निच्च दोससहाओ, जीवो अविरहियमसुहपरिणामो । नवरं दिन्ने पत्तरे, तो देइ प्पमायमयरेसु ॥ १८६ ॥

सो' । तत स्थितमेतत्—धुल्लाम क्षणदा क्षणप्रगुणितस्वनाप्तिर्मोदकै, कोऽपि क्वाऽपि कत्राचनाऽव्यवितथ चेल्लाप्नुयाल्लुल्लक्ष्यम् ।
 वृष्णाच्वा मृगलृष्णिकाचयमैश्टृष्णान्तमीयाज्जलैर्भांगैस्तर्हि तवाऽपि वृष्टिरगुरथात्मन्नमीभिर्भवेत् ॥ इति व्याख्यातान्यत्रौ रूपकाणि ॥ १९० ॥

एव विपयेष्वनास्था स्थापिता, तथाच्यास्था य कुर्यात्तद्दोषवर्शनायाह—

पुरनिद्रमणे, जवलो, महुरांमगू तहेत्र सुविहियजणं, विस्रड महु च हियरण ॥ १९१ ॥

गाथार्थं कथानकान्धस्तचेदम्—महुराए नयरीए, जुगप्पहाणो सुयस्स य निही(हा)णो । अणवरय सिस्ससुत्तथ्य-कइणपडि
 बद्धवावरो ॥ १ ॥ अमुणियपरिस्समो भव्व-सत्तसद्धम्मदेसणाईसु । सावज्जकज्जण-उज्जुत्तो उज्जयविहारो ॥ २ ॥ सामायारी
 सारण-वारणसलीलयाइलीणमणो । नामेण अज्जमगू, आसी सूरी जणपसिद्धो ॥ ३ ॥ जाओ कयाइ किरिया-कलाववियलो सुहा-
 ऽभिलासी सो । सावयकुलपडिचद्धो पगहिओ गारवतिण ॥ ४ ॥ अणवरयभत्तजण-दिज्जमाणपाणऽन्नवत्थलोभेण । तत्थेव चिर
 बुच्छो, चिच्चा अब्भुज्जयविहार ॥ ५ ॥ अह सिढिलियसामन्नो, निस्सामन्नं पमायमुवचिणिउ । अकयनियदोससुद्धो, मरिऊणं आव-
 विगमंमि ॥ ६ ॥ तीए चेव पुरीए निद्धमणासन्नजक्खभवणमि । अच्चत किच्चिसिउ, सजाओ जक्खजोणीए ॥ ७ ॥ सुणिऊण
 विभेण, पुव्वभवं तो विचिंतिउ लग्गो । हा हा पावेण मए, पमायमयमत्तचित्तेण ॥ ८ ॥ पत्तंपि विचित्ताइसयरयणपडिपुत्रजि-
 णमयनिहाणं । तक्कहियपवित्तिपरम्मुहेण विहलत्तमुवणीय ॥ ९ ॥ माणुस्सखित्तजाई-पमोत्तसद्धम्महेउसामग्गि । चरणपमायब्भट्ट,
 एत्तो कत्तो लहिरिस्सामि ॥ १० ॥ हा जीव ! पाव तइया, इड्ढीरसगारवाण विरसत्त । सत्थत्थजाणगेण वि, न लक्खियं किं तए
 आसि ॥ ११ ॥ मायगनिव्विसेस, किच्चिसियसुरत्तण इम पत्तो । जाओसि चिरमजोगो, विरइपहाणस्स धम्मस्स ॥ १२ ॥ धी
 धी सत्थत्थपरिस्समो, मम धी मईए सुहुमत्त । धी धी परोवएस्सपयाणपडिच्चमच्चत ॥ १३ ॥ धी भाववियलकिरिया-कलावमणु-
 क्षिणमणुहुय तंपि । वेसानेवच्छ पिब, परचित्तपसायणामेत्त ॥ १४ ॥ इय एव नियदुञ्जरियमणुत्तण परसजायवेरगो । निदत्तो

यद्धयसूर्यत्तदाह—‘ अवसन्नविहारेण ’ शीतलविहारितया कालगमनेन, हाशब्दो दैत्ये, यथाऽह स्थितः पूर्वं तथैव क्षीणे आयुषि सर्वस्मिन् किं करोम्यधन्य, सम्प्रति शोचाम्यात्मानं केवल । ‘काहसी’ति वर्त्तमानाऽर्थे प्राकृतत्वान् ॥ कथं शोचामीत्याह—“ हा जीव ” गाहा जातय-एकेन्द्रियाद्या, योनय-शीतेतराद्या ॥ अन्यच्च—“ पावा ” गाहा ॥ “ परितत्पिण्ण ” गाहा । परितपन परि-तप्त तेन परितप्तेन-निन्दागर्होरूपपध्वात्तापेन तनुको लवीयानेव साधार परित्राण स्यात्, यदि घन गाढमप्रमत्ततया तप सयम-योनौयच्छत्युद्यम करोति ॥ अत्रार्थे साधर्म्यदृष्टान्तमाह—श्रेणिकराजस्तथा आत्मनिन्दनादिप्रकारेण परितप्यमानोऽपि गतस्त सीमं-न्तकाल्य नरकमिति ॥ कथानक च—‘ केसिं चि परो लोको ’ इत्यत्र कथयिष्यते ॥ १९६ ॥ यथाऽय जीवो दुःखैर्न निर्विण्ण-

स्तथा गाथापट्टकेनाह—

जीवेण जाणि विसज्जियाणि जाईसएसु देहाणि । योवेहिं तओ समयं पि तिहुयणं हुज्ज पडिहत्थं ॥ १९७ ॥

नहदंतमसकेसट्टिएसु जीवेण विप्पमुक्केसु । तेसुवि हविज्ज कइलासमेरुगिरिसन्निभा कूडा ॥ १९८ ॥

हिमवंतमलयमंदर-दीवोदहिघरिणिसरिसरासीओ । अहिअयरो आहारो, छुहिएणाहारिओ होज्जा ॥ १९९ ॥

जंणेण जलं पीयं, घम्मायवजगडिण्ण तपि इहं । सव्वेसु वि अगहतलायनईसमुद्देसु नवि हुज्जा ॥ २०० ॥

पीयं थणयच्छीरं, सागरसलिलाओ होज्ज बहुअयरं । ससारम्मि अणंते, माऊणं अन्नमन्नाणं ॥ २०१ ॥

पत्ता य कामभोगा, कालमणंत इहं सडवभोगा । अपुण्वं पिव मन्नई, तहवि य जीवो मणे सुखं ॥ २०२ ॥

‘ पढइत्थति ’-परिपूर्णम्, ‘ नहदते’त्यत्र तृतीयार्थे सप्तमी । नखादिभि पिण्डितैः कैलासादिप्रमाणाः कूटा स्यु ‘जणेण’ति-यदनेन जीवेन । ‘ घम्मायवजगडिण्णं ’ ति-घर्मोऽन्तसम्याघो वाताघभावात्, आतप-आदित्योष्मा, ताभ्यामभिमभूतेन । ‘ पत्ताय ’ ति-प्राप्तञ्च कामभोगा अनन्त काल यावत्सौपभोगा न पुनः कार्पण्यादिकारणादुपभोगरहिता । काम्यन्त इति कामा-शब्दरूपल-

कृष्ण । मुकुन्दे इति योग-रक्षणार्थसंस्कारा । स्नं हीमिन्द्रेण सान्द्रान्द्रस्यमानं चाम्बले । लयोऽपि ह्यवहारो ह्यस्य षड्
 ह्यस्य इति स्नं ह्यस्य ह्यसो ॥ वायेमिन्द्रेण सान्द्रा सुम्पमाना सुतायेति ते मोगा । ह्यस्य ह्योऽपानेऽयं वियोग एव
 एतेष्वाने तेऽप्यनेन क्यय्यर्थाय प्रथम ह्या- ह्ये वि यदुषिरे वि नि ज्ञान्य बाह्य योगिभिरुक्तैषव्य ' ह्यस्यो ॥ २ २ ॥

पात्र्य य च्छा योयिदिरुषेयसा सुम्पेय यम्पहसं । ह्यदि ह्यदुष्यदिययो, पाये ह्यमे जगो रयई ॥ २०३ ॥
 वाभिव्य पिभिव्य ह्यस्य ह्यस्यार्थस्यै ह्यसं । न प विहस्यु विरर्का, योरो सुययो ह्यसगनी ॥ २०४ ॥
 सान्य प षड् हरिष्वा, बनर्सेरि ह्य नरा विजसोई । न य नक्षिस्यो ह्योको, योरो रासं सुनिम्मार्य ॥ २०५ ॥
 ह्यसं यच्ययं यदुपयं य नक्ष्यं सभिद्वयण वा । यच्यय्यस्यि ह्यसो, ह्य ह्यसो यपरिततो ॥ २०६ ॥
 न प नकार सो दियरो, परिस्यं यच्यसेव सन्नेन । वासायासपरयो, न ह्येय य ये ह्यं योम्यो(योरो) ॥ २०७ ॥
 संघारामाभ्युभूयोस्ते, बीयिय य यच्यिदुपंयसे । कुम्पेय य नरेगसंनिने, पात बीय । क्रियं य युग्बसि ? ॥ २०८ ॥

भोग्यतायुर्विल्लर्भकत्वा सम्पत्ता-राश्रफि ॥ वाभिव्य" गद्या । हा' इति विस्ये ह्यस्यो -युमोष्यस्यय्य, ह्यस्य-
 यभिव्योर्द्वयिभ्यकृष्ण । एव योपय-

वैनिमयाका यमपि य न एव विच्यमहयमसि । संघारोऽस्यस्यस्य एव विमोऽवयययिषा सहासे ॥ १ ॥
 वाभ्य " वाभ्य य" गद्य । योरो इति विरेभिन्यामास्ययै यस्य ह्ये एस्यं -युमं सुगिभिते -युमैमित्यर्थे ॥ एव-
 रेव ह्यकत्रयेव्य- " ह्युपय गद्य । 'संघारोऽस्यो' इति । यपरिततो वि-अपरिगान्धो-गद्यमया । 'यच्य
 यमेति-यद्यस्येन । यस्यो वि योहीकृष्ण । यको वि-य-यो वाच्यो वाच्यो वा । 'यसि' नक्षिय यं वाच्यं वाच्यैर्भिस्यै ।

‘शकं च कृत्या’ इति कृत्ये बध्यो वाच्यश्च । आशायाशपरशशा हि प्राणिनो वयत्रन्थादिभानो भवन्तो दृश्यन्त एव । अत एव सर्वे-
सपुरुषाणा वाद्या भवन्ति । तथा सन्ध्यारागादिवद्यञ्चले जीवितार्थो सति । हे पापजीव ! किमिदं ते मूर्ख्यत् यत्पश्यन्नप्यनित्यता न
बुध्यसे । उक्तं च—प्रवर्द्धमानं पुरुषं, प्रथमं प्रसते जरा । तत कृतान्तस्त्वरते, धिग्गहो जन्म देहिनाम् ॥१॥ यथात्मानं विजानीयात्,
कृतान्तवशवर्तिनम् । को प्राप्तमपि गृहीयात्, पापकर्मसु का क्रिया ॥२॥ न गुणेजस्य दाश्रिण्य, द्वेषो दोषेषु चास्ति न । दानादिवद-
रण्यानी, विष्णुस्पत्यन्तको जनम् ॥ ३ ॥ इदं तु मा स्म शद्धिष्ठा, कुशलैरपि मोहित । कुतोऽप्युपायत कायो, निरपायो भवे-
दिति ॥ ४ ॥ ये मेरुदण्डसालकुं, पृथ्वी वा ह्यत्रसाल्क्षमा । तेऽपि त्रानु स्वमन्य वा, न मृत्यो प्रभविष्यथ ॥ ५ ॥ २०८ ॥

अथ कामविबन्धनवैरण्योत्पादनायोपदेशमाह—

जं जं नज्जइ असुंइ, लज्जिज्जइ कुच्छणिज्जमेयंति । तं तं मग्गड अंगं, नारमणंगुत्थ पडिक्कळो ॥ २०९ ॥

यद्यच्चायते अशुचीति येन च लज्जते कुत्सितमेतदिति कृत्वा, तत्तदन्नं योपिदवाच्यप्रदेशादि मार्गाति केवलमनन्नेऽत्र तस्यैत्र
तत्पार्थनहेतुत्वापुरुषाव्यर्थत्वेन कर्षुत्व प्रतिक्कलो गाढविषयंरूपत्वात् ॥ उक्तं च—यत्लज्जनीयमतिगोप्यमदर्शनीयं, नीभत्समुत्थयणम-
लाविलपूतिगन्धि । तद्याचतेऽङ्गमिह कामकमिस्तदेव, क्रिया दुनोति न मनोभवनामता सा ॥ अन्यत्राप्युक्तम्—यदेतानं कुरुसनीय,
गोपनीयं च योपिताम् । तदेव हि जनो रज्यत्, केनाऽन्येन विरज्यताम् ॥ १ ॥ सीमन्तिनीना सीमन्त, पूर्णं सिन्दूरंणुना ।
पन्था सीमन्तकाव्यस्य, नरकस्येति लक्ष्यताम् ॥ २ ॥ भस्सुरान्नयनापाज्ञानाना निरीक्षते । इत्तद्वुद्धिनं तु निज, भस्सुर जातु
जीवितम् ॥ ३ ॥ स्त्रीणा विश्रोपितमतिर्बुल पश्यत्यनुगणम् । क्षणोऽपि हन्त नात्यस्य, कृतान्तमुत्पवीशणे ॥ ४ ॥ स्त्रीणां भुजल-
तावन्ध, वन्दुर बुध्यते कुधी । न कर्मबन्धनैर्बुधमात्मानमनुशोचति ॥ ५ ॥ कुचरुम्मो समालिङ्ग्य, स्त्रिया शोते सुल जड ।
विस्थिता दूतमेतस्य, कुन्मीपाकोद्भवा व्यथा ॥ ६ ॥ एतदेव गाथाकदम्बफेनाए—

सध्वपराजं पयसो, महामहो सम्प्रदोसपापरी । अस्माहो इत्या, वेणमिसूय वाग सुभ्यं ॥ २१० ॥
 सो सेष दि वार, पायं पातेर इत्यने रोष । पापेयै पेवजसै, इत्यानि न माष्योसेजं ॥ २११ ॥
 वा इपुडो क्यू, कंधुपमानो दुरं इव्य सुसलं । नोभारा पयुसा, तव इयदुरं सुं विविदि ॥ २१२ ॥

प्र - क्माह, मम - अपरिस्थाम् पथी - जराके ॥ “ सो ” गथा । वा सेवते विष्णुः स इत्यर्थितं उम्ते
 देशेप्यै । तस्मादेव्य तदक ॥ त्वा - वत् - विवेद्येम् - विवेद्येम् - तुम्हानि - क्माप्यव्यपरीनि ॥ “ वा ” गथा ॥
 ‘ क्यूम्ते - क्युपु, यमहो क्वा क्यू क्मूक्यन्ते इभं सुये सुवति - वायतीदि इत्याः क्वादि -

“ क्युपुः क्मूक्यन्ते इभं विवेद्येम् सन्पतक्यी वतो, सीत्यायमपि मीपेदेव्यपुटाव्यः क्युपुपुनी सुगु ।

प्रागम्यं इत्येतेन इकी संवेद्येव्योसक्या, यत्ता वेमवतीव वि व कुम्ते इत्युत्तरिदं सुम् ॥ १११ ॥ ”

एवंमिदम्माह - “ सोभार्य इति । तपुम् - क्यूम् - क्यूम् - क्यूम् । क्वा इ - सुं सुवीपति । तुर्वात्मक्यवायेस्विक्यस्यो
 क्युं तथा ॥ २ ॥ वीत्येव्यो क्वा क्येकं, सुवत्यं मम्ते क्वा । क्वा इमेगंते इपे, सुज योद्वान्यमाक्ता ॥ ३ ॥ २१२ ॥
 स्वियपस्मिं दासालं, विसवचितं जकतं विष्ठावं । विसयविसस्त्रिया होरं ॥ २१३ ॥
 यदे इ वैषति वासोर्धि त्पमायजिषु अतुसययं । इगादुरसेलं, अयुवरिष्यंति सेषारे ॥ २१४ ॥
 सम्मार्गपस्सरी, इषिदि अनेतए कइपयुष्या । वे य य सुवंति क्यं, सोऊज य वे पयावति ॥ २१५ ॥
 अयुसिहा व इदुरिदं, मिगविपी व वे नए भाया । इगुनियतक्यन्ता, सुवंति क्यं न य इरीति ॥ २१६ ॥
 वैषेय अग्यन्ते, वैषेय ए एगित्थन मातेम । क्माएयिष्णुषा, सिदिस्वपयुलं पया ॥ २१७ ॥

विपमिव विप विषयाश्च तद्विषयं च विषयविषय, विषोपमा विषया इत्यर्थः । ततोऽयमर्थं विषयानुक्त-
 दानन्यायोत्कृष्टान् जलमिवावारितप्रसरतया पितृवामुपसुखानाना जीवाना विषये युक्ते स्थाने विपविसूचिका-दुर्गतिपातरूपा मरणहेतु
 र्वासिकवान्तिर्भवति । अत्र दृष्टान्त — यथा हालाहल विशदविष पिवतां विशदविषसक्तमजीर्णं जायते, मन्त्रतन्त्रादिभिरपि न जर-
 जितुं शक्यते, वैशद्यं च विषस्य मारणैकात्मकत्वेन विपक्षानाक्रान्तत्वात् । अयं भावार्थः — यथा विशदविष हालाहल पीतं न कथं
 चिन्निर्यत्यजीर्णं च मरणाविदुःखाय जायते, एव शब्दादिविषया अप्युक्ततया भुज्यमाना सन्तो दुर्गतिपातरूपविषविसूचिका
 भवति, सा चानन्तससाररूपदुःखाय जायते इति ॥ “ एवं तु ” गाथा ॥ एवमनेन प्रकारेण पञ्चभिषगश्चैव कर्मोपादनद्वारैरिन्द्रि-
 शैर्हिसादिभिर्वा रज-पापमादाय जीवा ससारे तु पर्यटन्तीति सम्बन्धः । चतुर्गतिर्दूःखाना पर्यन्तस्तदनुभवरूपा सीमा यस्मिन्
 पर्यटने तत्तथेति क्रियाविशेषणमेतत् । एतदेवाह — “ सब्व ” गाथा । सर्वगतियु नारकादियु प्रस्कन्दान्-त्यर्थेनानि करिष्यन्त्यनन्तके
 ससारे अकृतपुण्या सन्तो जीवाः के इत्याह — ‘ जे ’ इत्यादि ॥ तदेष प्राप्तघर्म्मणा शैथिल्येऽपाय प्रोक्तोऽधुना तमादित एव येन
 प्रतिपद्यन्ते तेषा विशेषतोपायमुपदिशनाह — “ अणुसिद्धा य ” गाथा ॥ ‘ अनुशिष्टा ’ अपि धर्माचार्यैर्धर्मदेशनया धर्मे बहुविध श्रेयसा
 अपि मिथ्यादृष्टयथातितरु सर्वगतिप्रस्कन्दान् करिष्यन्तीति योगः ॥ ये नराः किं विशिष्टा बद्धनिकाचितकर्मत्वेनाऽधमा शृण्वन्ति
 धर्म्मं, न च कुर्वन्ति ॥ २१६ ॥ ये पुनः कुर्वन्ति तेषा गुणमाह — पञ्चैव हिंसादीन्युज्जित्वा पञ्चैवाहिंसादिमहाव्रतानि परिपाल्य
 पञ्चैवेन्द्रियाणि च रक्षित्वा उच्छृंखलप्रवृत्तेः सकाशाद्भावेन-परमार्थेन । कर्मत्यादिसुगमम् ॥ २१७ ॥ इदं संक्षेपेण मोक्षकारणमुक्त्वा
 विस्तरतः प्राह —

नाणे दंसणचरणे, तवसंजमसमिद्गुत्तिपच्छित्ते । दमउस्सगगवाए, दब्बाइअभिगहे चेव ॥ २१८ ॥
 सब्बइणायरणाए, निच्चं उज्जुत एसणाइ ठिओ । तस्स भवोअहितरण, पव्वज्जाए यज(स)म्मं तु ॥ २१९ ॥

जनसिद्धि वा शिवराज्य मयोरपेक्षितार्थं कर्मैस्तिष्ठेद्योषार्थं । शरणे '—किष्कण्डम् ' संयत्ता -सुसंशयः, 'सम'-सुमित्रस्वकीय-
 निरोधः । इत्यथेवमन्वयमैरिमिषो इत्यर्थवियमः । कृत्यस्यकृत्या-कारणकृत्यत्वस्य ॥ कृत्येस्त्वामिदकृत्याजपोत्तम-कृत्यता
 ईच्छन्त्यस्य ॥ कृत्येणु निरर्थं शिवो फलदा इत्यादि इत्यादि-यमुत्कृत्योत्पत्तिमोक्षितार्थं संघातसमुद्रोत्थारकमेव मन्वदि । इत्य इत्येत्स्य-
 फलकस्येति प्रामाण्येन सान्त्वयेति मुत्कृत्येव निर्वाहन्ति । साध्यैरेतेषु क्लिप्तस्यैव हास्यम् । इह च परब्रह्मणे कृष्टि कृत्यस्यपुत्रीत्यं
 मन्वर्त्तं तस्यैव स्वयन्कृत्यान् । कर्मतामरेति पुनः कृत्यामोषान्-सर्वमिदम्यापरजीवे परब्रह्मण्यस्यमप्येतामेव दु कृत्यमिति ॥११८-११९॥

श्रीमद्भिरुत्कृत्यं मन्वकर्ममयाकान्तं कथं गन्धिममपुत्रेभ्यः-

ये परसराजस्युजा, प्रकापरिहृत्तुर्दिशना भयना । मन्वं सुदूष्य यतः, परसोकृत्यं इयं वेदि ॥ २२० ॥
 वसुधामासरो, ईषा इम्यं सुधिकलं बीषो । संघातं च मन्वस्य, मायामोषं च कृत्यस्य च ॥ २२१ ॥
 यद् निषदा वपुषोषो, भयनं न निषद्य सरीसृच्छेको । पस्तकर्मकर्मोऽपि, वपुषोषो हो कामसंको म २२२ ॥
 याकृत्यो स्वासो, वीषोयो वृषो वसुमो च । वीषापारोहि सुभं, सत्यभिक्षिवेदि वरिहृहो म २२३ ॥
 मनुष्यभयपिष्टि, इतिवद्विष्टिर्दि सिप्यमायो च । वस्तुत्तरत्तपारे, वसाऽपि च्च वाग्वी रोह म २२४ ॥
 होपयपि कर्मस्वामीस्थं कर्त्तुं वृक्षिस्वच्छप्रसक्तं । निषद् भिरज्जमं पिब-कृत्योत्कृत्यमेव सादुरागो ॥ २२५ ॥
 निष वृद्धिच भीषो गम्भो सुस्वसु सतिषवारिषो । सादुराजसु भयनको, मन्वो वि पुन कृत्यं चार ॥ २२६ ॥
 धिर्विष्टुमनुष्यमार्त्तं, वृत्तिरिय । गारस्यचारजगिरान्तु । वज्रोद्य वीसपिपुसे वस्तुपुत्तीसे इतिव्य बर्त्त ॥ २२७ ॥

इदं -उप कर्त्तं -कृत्यकृत्यम् कृत्यस्यवात्कृत्यस्युजा ॥ इदं सुपत्ता किद्वमदकृत्यस्य उपात्तवद्वयस्य च मन्व-

तेऽनर्थाय तेपा यत आह—“उत्सुत” गाहा ॥ उत्सूत्रमागमानपेक्षमाचरन्नाधाकर्म्मार्त्नाद्वादिपु वृत्तमान ॥ माया सृपावाद् च करो-
 त्येव । सूत्रोक्तं करिव्यामीति मायया प्रथम प्रतिपद्य पश्चात्तदकरणत् ॥ उत्सूत्राऽऽचारप्रचाराख्य पार्थस्थादयो भवन्ति, तन्मध्ये च
 सुसाधुना न स्थेय यतस्तत्र तिष्ठन् ॥ “जड” गाहा ॥ यदि गृह्यात्यशन-त्रयादि तत्सत्क तदा व्रतलोप आधाकर्म्मार्त्नाद्विद्योयदुष्टत्वा
 दागमनिपिद्धत्वाच्च । ‘अहवे’त्यादि व्यक्तम् । किंच पार्थस्थसकम परमार्थेन व्रतलोप एव, ततो वरं श्रेयस्करोऽसगस्ते सहादित
 एवामीलक ॥ तथा “आलावो” गाहा ॥ ‘सवास’-एकोपाश्रयता, ‘विश्रम्म’-श्रित्तमीलकः, ‘सस्तव’-परिचय, ‘प्रसगश्व’-
 वखादिदानग्रहणव्यवहार ॥ तत्र वसत को दोप स्यादिति चेत्तत्राह—“अन्नोन्न” गाहा ॥ ‘हसितोद्घुपिते’-होर्यहर्परोमाञ्चैर्धर्म-
 ध्यानात्प्रेर्यमाण व्याकुलीभवति-स्वधर्मस्थैर्योच्च्याव्यत इत्यर्थ ॥ स्वाचारचारिम-सुनिश्चलचेतसोऽपि न स्यात्कदापि कुशलाय कुशील-
 सग । शाकम्मरीपतितमस्त्यपि शस्तवस्तुतद्रूपताऽनुपगतं हि कियन्त्यहानि ॥ अय तन्मध्यवासिनो दोपो दर्शितः । यस्तु सुसाधुम
 ध्यवास्यपि मन्दपरिणामतया तत्ससर्गं विदध्यात्तमधिकृत्याह—“लोए वि” गाहा ॥ ‘लोए वि’ ति आपं प्रथमान्तस्यकार । कयरे
 आगच्छइ दिन्नल्वे इत्यादिवत् ॥ लोकेऽपि कुससर्गप्रिय दुर्निवसित खिड्गवेषेणुवाद्यतिव्यसनाभिभूत जन निन्दति । एव सुसाधु-
 मध्यस्थितनिरुद्यम धर्मे प्रियकुशीलजन-प्रियः कुशीलजन पार्थस्थादिलोको यस्य स तथा त साधुजनोऽपि निन्दति । एवश-
 व्दानुस्वारलोपात् ॥ स कदाचिदुष्टप्रपरिणामोऽकार्यमपि कुर्यात्तत्र ॥ “निच्चं” गाहा ॥ कुससर्गदोषदृष्टान्तमाह—“गिरिस्त्रिअ”
 गाहा ॥ अत्रेय कथा—

कादन्वर्थांमटव्यामेकस्मिन् न्यप्रोधतरुकोटरे द्वो शुको सोदर्यौ सज्जाते । तत्रैको म्लेच्छेः स्वगृहं नीतः, स च पर्वतपत्नीसवर्द्धि-
 तत्त्वात् गिरिशुक इत्युच्यते । स च साङ्गत्यवशाल्कूरुधरवसायो जात । अन्यस्तु कुसुमसमृद्धतापसाश्रमसवर्द्धितत्वात् पुण्यशुक इति ।
 सोऽपि सगतिवशाद्धर्मपरोऽभूत् । अन्यथा विपरीतशिक्षाश्चापहृतो वसन्तपुरात्कनककेतू राजा तत्पत्नीसमीपे समाजगाम । ततो म्ले-

कम्पापिष्मन्निभ्य दृष्टेन इत्येव त्वितेन कर्मत्वत्प्रति द्यो सो । तथा मोक्षं वेत्न—आरे नरे पुष्पिम्भ्रम् । इत् त्वितानामेव मरणात्
 एवा जायन्ते । तेषां स्त्रीषु पृथिव्याम् । ततो एवा भिन्निकत्वम्—न पृथिव्योऽपीत्यत्र, स तेषो एतदवस्थान इति मरणा मरणा
 विना प्रसक्त्यवस्थाने । तत्रास्तेष्वनुपपत्त्यादुभयेऽन्यत्—यो मरणात्पुनरुत्पत्त्यात् । अतिविश्वेऽतिविश्वेणोत्पत्तिरिति । अनुपपत्त्यात्पुनरुत्पत्ति
 र्नेत्याऽस्त्रीषु एवमाद्यन पुनराऽऽतिवेदीकृत्यमिति कुमारकान् प्रोत्सारितवान् । साम्प्रति च वैश्वानरात् किनोरित्येवो नृपति-
 निरिपुत्रानुत्पत्त्यं निरिपुत्र, तस्मै किमेकजातीयबोर्मेवोरैवात्पत्त्यमिति पदम् । सोऽत्रोक्तम्—संघर्षानुत्पत्त्येवत् तत्रादि—माताऽप्येवम्
 स्थिताऽप्येवो मय तस्य च पृथिव्या । आर्ं मुनिविरचनीका च न तीर्थो म्वाहते ॥ १ ॥ तथाऽनानां स गिरा नृजेति आर्ं च
 एवन् मुनिपुत्रानाम् । अस्मभ्यमेवमुक्त्वाऽपि दृष्ट, संसर्गात् रोपुष्य यवन्ति ॥ २ ॥ तत्राद्युपो यथाऽन्योचरस्येवतत्रादि—
 सत्त्वत्पत्तिं सत्त्वितस्य पक्षो गामाऽपि च आप्ते सुख्यन्तस्य तेषु बहिर्नीपत्रत्वं यद्यते । अत्र सागरसुखितसंयुक्तं सम्य
 एते योऽपि, अत्रेवापमाम्पस्योपपत्त्या संघर्षतो वापते ॥ ३ ॥ अत्रस्य च निवृत्तं च रोन्मपि सम्यगात्वात् मूषार् । संसर्गात्
 त्विभ्यो अत्रो निरुत्पत्त्यं पत्ते ॥ इति ॥ ४ ॥ एवं च मरणा दुःखीकृत्यात्वं च दिव्य सुखीकृत्यात्वं सत्त्वत्पत्तिं संघर्षो विवेक ॥
 यथाच सुधिद्वैतेति सुखाद्योऽयमात्मनम् । निरिपुत्रानुत्पत्त्ये सत्त्वत्पत्त्येऽप्यत्रात्स्य दृष्टान्तस्य आत्वं संसर्गादिभ्योऽप्येवमप्यत्र तद्विधिः
 सन् तस्मैऽस्त्रीकृत्यात्वं अन्तर्दीक्य तत्रापि यथेति ॥ ३२७ ॥

तेषं अन्तर्द्वारे पार्श्वेऽस्त्रीसंघर्षोऽप्येवमिति, आत्वे तु यथाऽन्यत्पि अर्कमित्याह—

योऽसत्त्वत्पत्त्यवस्थानं, अत्रो अर्दयि आत्वं इत्य । ते सुधिपत्त्यवस्थाना, वे संवेदे निवारति ॥ ३२८ ॥
 सुधिपत्त्यं संघर्षो, वासर्ं अत्वं तु सुधाऽयो । सुधिपत्त्यवस्थानो, अत्राप्य न पत्त्यर्ं इतो ॥ ३२९ ॥

शिथिलचरणकरणमपि सुसाधय कारणे 'सुनहुं पासत्यजण'भित्थाप्री वक्ष्यमाणे वन्दन्तेऽपि कदाचिन् । तत्र ये सुविदितपरमार्या
 'चंदइ न य वदावइ' इत्यादिवक्ष्यमाणलक्षणं सचिन्नापाशिका भवन्ति, न ते तान् नन्द्यापयन्ति ॥ व्यतिरेकमाह—“सुविदिय”
 गाहा ॥ सुविहितान्-वन्द्यापयन्नाशयति-अशयत्यात्मानं सुपयात्-सुगतिमार्गान्, यत् उक्तम्—जे वमचेरभट्टा, पाण उच्यति वमयागीणं ।
 ते हुति कुटमटा, बोही य सुदुहहा तेसि ॥ द्विविधपयविप्रयुक्तः साधु-आयकानुष्ठेयमार्गांभ्रष्ट इत्यर्थः ॥ तथाहि—नाम्नो चति
 म्बिलप्रपरिणामत्वात्त गृहस्थो लिङ्गदर्शनादत्त कथमात्मानं न जानाति मूढो येन सुमातूर वन्द्यतीति ॥ २२८-२९ ॥ प्र० ८९९०

॥ इति श्रीरत्नप्रभसूरिविरचितायामुपदेशमालात्रिशेषवृत्तौ तृतीयो विश्रामः ॥

नामुद्येन सन्ततमिदं कस्यापि सम्पद्यते ॥ १२ ॥ ” एव च सामान्यतो गृहस्थधर्माधारस्य विशेषतो गृहस्थधर्म-‘ वदइ उभओ काल पी’त्यादि गाथासप्तदशकेनाह—एताश्च गाथा. सुश्रावकस्य प्रातरुत्थानाच्छयन यान्दिनचर्यामाक्ख्वाय व्याख्यास्याम ॥

सम्ममवगम्मजिणमयमणुदिणवहृतसुद्धपरिणामो । परिणाममसुळ जाणिऊण घरवासवासग ॥ १ ॥ पडुपवणदोलिय-केलिपत्तप-
 द्विवद्धतोयविटु व । सुविणिच्चिठऊण भगुरमाउ तारन्नमत्थ च ॥ २ ॥ पयइ विगीओ पयईए, भइओ पयइपरमसविगो । पयई
 उदारचित्तो, पयइ जहुस्वित्तधुरधवलो ॥ ३ ॥ निच्चं कयसाहम्मियवच्छल्लो जुन्नचेइउद्धारी । परपरिवायच्चाई, सुसावओ निसि-
 विराममि ॥ ४ ॥ अइगोसे पडिबुद्धो, सम्म कयपचमगलविहाणो । अणुसरणपुब्बय वट्टिऊण उचिय च काऊण ॥ ५ ॥ सखेवेणपि
 हु वीयरायपडिमाउ वदिउ सगिहे । गच्छेज साहुवसहिं, करिज आवसयाइ तहिं ॥ ६ ॥ एव हि कीरमाणे, जिणामाणा कया
 हवइ सम्म । गुरुपरततत सुतअथसविसेसनाण च ॥ ७ ॥ जहठियसामायारी, कुसलत्तमसुद्धुद्धिविगमो य । गुरुसस्खिओ य
 धम्मो, सपुन्नविही य होइ कया ॥ ८ ॥ साहूण असइ वसही-सकिन्नत्ताइकारणेहिं वा । गुरुणा समणुत्राओ, पोसहसालाइसु वि
 कुञ्जा ॥ ९ ॥ सज्जाय काऊण य, खण अपुब्ब पढेइ सुत पि । तत्तो य विणिम्समिउ, होऊण य ढव्वभावसुई ॥ १० ॥ पढम
 नियगेहेश्चिय, निच्च चिइवदण समथविहिणा । विहवाणुसारिपूया, पुब्बमणुट्टिज गोसमि ॥ ११ ॥ तयणतर तु जइ ता, तहाविह
 तस्स नत्थि गिहकिच्च । ता तव्वेलचिय कयसीरसुद्धी सुनेयत्थो ॥ १२ ॥ पुफ्फाहपवरपूयग-वगहत्थेण परियणेण सम । वच्चेल
 जिणिद्विगिहे, विसेज पचाभिगमपुब्ब ॥ १३ ॥ सच्चित्तविओसरणा, अविओसरणा अचित्तदव्वाण । एगल्लसाडियाए, विमलए कयउत्त-
 रासगो ॥ १४ ॥ जिणदसणे सिरमि, करजलीपगहो जयज्जत्ति । मणणत्तीकरण, इय एसो पचहाडभिगमो ॥ १५ ॥ पुफ्फामि-
 सस्युईहिं, तिहाडहवा पूयमट्टहा कुञ्जा । फल-जल-धूव-कलय-वास,-कुसुम-नेवज्ज-दीवेहिं ॥ १६ ॥ तिनिसिदियाइहहत्थिय-जुत्त
 इरिय पडिक्कमेऊण । चिदवदण करेज्जा, पणिहाण त सुसविगो ॥ १७ ॥ अह कारणेण केणइ, जिणवरभवणमि अहव नियगेहे ।
 पोसहसालाए वा, हवेज्ज सामाइयाइकय ॥ १८ ॥ तो साहुससीममि गतु, किइरुम्मपुब्बग सम्म । कुञ्जा पचासराण, खण च

ही तस्स मोहस्स ॥ ४० ॥ इत्थीकलेनराण, स तत्तचित्तं तओ तहा कुज्जा । जह मोहाऽरिजयाओ, सवेगरसो समुच्छलइ ॥ ४१ ॥
 तहाहि—ज ताव कामिणीण, मणोहर हरिणलणच्छाय । वयण तपि हं मलगलिर-विवरसत्तयसमाउत्त ॥ ४२ ॥ वित्थिन्नयो
 रयणाया, मसचया पोट्टमसुइमजूपा । मसट्ठि-नसा सोणियमेत्त सेसपि हु सरीरं ॥ ४३ ॥ जपिय पर्यईण धिय, दुग्गधिमलाऽऽ
 विव विलीण च । पर्यइए अहोगइदार, वीभन्ठ कुच्छणिज्ज च ॥ ४४ ॥ अइलज्जागीयमंगुल-स्सवति ठइज्जई य किर रमण । तमि
 विरमिज्ज जो नणु, स केण अब्बो विरज्जेज्जा ॥ ४५ ॥ एव गुणाण सीमतिणीण रमणमि जे विरत्तमणा । जम्मजपमरणाण,
 विन्नो हु जलजली तेहिं ॥ ४६ ॥ स जयइ सणकुमारो, अमरकुमारोञ्च चकणट्ठी सो । जेण सणेण तण पिय, तेत्तियमतेउर चत्ते
 ॥ ४७ ॥ सजोगविओगवेग-वालत्ताणभिन्नया जेसिं । निचपि चित्तत्रित्ती, कुमारसमणाण ताण नमो ॥ ४८ ॥ ते धन्ना ताण
 नमो, वासो इं ताण सजमधराण । अद्धन्टिपेच्छिउपीओ, जाण न हियए खुट्टकति ॥ ४९ ॥ ताण नमो नमो भावेण, पुणो वि
 ताण चैव नमो । जाण न जाया विसयाऽभिलासदुब्बामणा एत्ता ॥ ५० ॥ इय जेण जेण वाहा, इवेज्ज त तस्म तस्स पडि-
 वक्ख । पुब्बावरनिसिसमए, सम्म भावेज्ज किं वहुणा ॥ ५१ ॥ सुयइ सुहेणं निहत्तरेसु जगोइ धम्मजागरिय । कयकायञ्च
 धम्म, विहिय सो चैव गोसाओ ॥ ५२ ॥

वंदइ उभओ कालं पि चेइयाइं थइयुई (थत्थुई) परमा । जिणरपडिमाघरघ्नपुफंगंधचणुज्जुत्तो ॥ २३० ॥
 सुविणिच्छियएगमई, धम्मम्मि अनन्नदेवओ अ पुणो । न य कुसमएसु रज्जइ, पुन्नावरयाहियत्येसु ॥ २३१ ॥
 ददहूण कुल्लिगीणं, तसथावरभूयमघ्णं विनिहं । धम्माओ न चालिज्जइ, देवेहिं सइएहिं पि ॥ २३२ ॥
 वंदइ पडिपुच्छइ पज्जुवासई साहुणो सयमेव । पढइ सुणइ गुणेइ अ, जणस्स धम्मं परिकहेइ ॥ २३३ ॥
 ददसीलव्वयनियमो, पोसइआवस्सएसु अवखलिओ । महुमज्जमसंपंचविहइदुवीयफलेसु पडिक्कंतो ॥ २३४ ॥

'पञ्चविधफलाणि'—वृद्धपिप्पलोदुम्बरकायोदुम्बरीप्लक्षणा गृह्यन्ते, पिप्पलमृहणात् पिम्पर्या अपि मृहणम् । 'बहुवियफलानि'—धृन्ता-
 कादीनि 'पट्टिकतो' स्ति मन्वादिभ्य- प्रतीप क्रान्तो-निवृत्त इत्यर्थ । मन्वादीना नियमेभ्य पृथग्गृहण बहुवोपतासूचनार्थम् ।
 यदुक्तम्—अनेकजन्तुसङ्घात-निर्घातनसमुद्भवम् । जुगुप्सनीयं लालावत् क स्वादयति माक्षिकम् ॥ ५६ ॥ भक्षयन्माक्षिकं क्षुद्रज-
 न्तुलक्षकयोद्भवम् । सोकजन्तुनिहन्त्यः, शौनिकेभ्योऽतिरिच्यते ॥ ५७ ॥ एकैककुसुमक्रोडाद्रसमापीय माक्षिका । यद्धमन्ति मधू-
 च्छिष्ट, तदभन्ति न धार्मिका ॥ ५८ ॥ अत्यौषधकृते जग्ध, मधु श्रम्रनिबन्धनम् । भक्षित प्राणनाशाय, कालकूटकगोऽपि हि
 ॥ ५९ ॥ रसोद्भवा हि भूयासो, भवन्ति किल जन्तवः । तस्मान्मद्य न पातव्य, हिंसापातकमीरणा ॥ ६० ॥ पिवन्नपि मुहुर्मद्यं,
 मद्यपो नैव वृष्यति । जन्तुजात कवल्यन्, कृतान्त इव सर्वदा ॥ ६१ ॥ श्रूयते किल शम्बेन, मद्यादन्धकविष्णुना । इत वृष्णि-
 कुल सर्वं, प्लोषिता च पुरी पितु ॥ ६२ ॥ लौकिका अपि मद्यस्य, बहुदोषत्वमास्थिताः । यत्स्य परिहार्यत्वमेव पौराणिका जगु
 ॥ ६३ ॥ अवद्यमूल नरकस्य पद्धतिं, सर्वापवा स्थानमकीर्तिकारणम् । अभव्यसेव्य गुणिभिर्विगर्हितं, विवर्जयेन्मद्यमुपासकः सदा
 ॥ ६४ ॥ मासलुब्धैरमर्च्यैर्नैस्तिकै स्तोत्रदर्शिभिः । कुशाखकारैर्वैयात्याद् गदित मासभक्षणम् ॥ ६५ ॥ नान्यस्ततो गतघृणो, नरका-
 र्चिष्मादिन्धनम् । स्वमास परमासेन, यो बद्धयितुमिच्छति ॥ ६६ ॥ मासभक्षयिताऽमुत्र यस्य, मासमिहाद्म्यहम् । एतन्मासस्य
 मासत्व, प्रवदन्ति मनीषिण ॥ ६७ ॥ आयु क्षयो भवति तस्य दरिद्रता च, नैवान्यजन्मनि भवेत्कुलजातिलाभ । मासशिनो हत-
 मतेर्विफलक्रियस्य, स्थान्नीचकर्मकरणोदरपूरण च ॥ ६८ ॥ मासखादकगतिं विमृशन्त सस्यभोजनरता इह सन्त । प्राप्नुवन्ति सुर-
 सम्पदमुच्चैर्जनशासनजुषो गृहिणोऽपि ॥ ६९ ॥ उदुम्बरवटप्लक्ष-कायोदुम्बरशाखिनाम् । पिप्पलस्य च नाग्नीयात्, फल कृमि-
 कुलकुलम् ॥ ७० ॥ अप्राप्नुवन्नन्यभक्षमपि क्षामो बुभुक्षया । न भक्षयति पुण्यात्मा, पञ्चोदुम्बरजं फलम् ॥ ७१ ॥ अन्तमुद्भृत्तो-
 त्परतो, निरन्ता जन्तुराशय । यत्र मूर्च्छन्ति त नाद्य, नवनीत, विवेकिभि ॥ ७२ ॥ एकस्यापि हि जीवस्य, हिंसेने किमघं
 भवेत् । जन्तुजातमय तंको, नवनीत निषेवते ॥ ७३ ॥ धृन्ताक पनसाऽऽलतु, सर्वं चानन्तकाधिकम् । फलमज्ञातमन्यद्वाऽनुचितं

चयमुपघत्ते दुर्विपाकेनसा च । जनयति शरदिन्दूद्योतुल्य यशस्तद्विधिविहितसपर्य पादपद्म जिनानाम् ॥ ८० ॥ यत्पूर्वोर्जितकर्मज्ञो-
लकुलिश यत्कामदावानलज्वालाजालजल यदुम्रकरण-प्राप्ताहिमन्त्राक्षरम् । यत्प्रत्यूहम समूहदिवस यल्लच्चिलस्मीलता, मूल तद्विबिध
यथाविधि तप कुर्वीत वीतस्पृह ॥ ८१ ॥ शूरा सन्ति सहस्रशो नहि कलाशालिष्वियत्ता स्थिता, ज्योतिर्ज्ञा प्रतिमन्दिर प्रतिपद
पद्यादिविद्याविधे । शोण्डीरान् कतिनाम वच्मि बहवो वाक्यादवाहुदुग्धटा, स्व दातु पुनरुचता यदि पर द्वित्रा पवित्रा धितो
॥ ८२ ॥ २४१ ॥

माहूण चेइयाण य, पडिणीयं तह अत्रणगायं च । जिणपणयस्स अहिअं, सवत्थामेण वारंई ॥ २४२ ॥
विरया पाणिबहाओ, विरया निचं च अलिपयणाओ । विरया चोरिकाओ, विरया परदारगमणाओ ॥ २४३ ॥

‘ सव्वत्थामेण ’ ति सर्वसामर्थ्येन प्राणव्ययेनापि वारयति । तदुन्नतिकरणस्य महोदयहेतुत्वादिति ॥ “ विरया ” गाहा ॥ ये
प्राणिवधाद्विरता करुणैकचित्तास्ते श्राद्धा सुस्तथाहि—दक्षा नारकवेशमना प्रतिहतौ पट्वी कुयोनिक्षतो, हन्त्री रोगचयस्य सर्वदु-
रितातद्वक्ष्यैकक्षसा । कीनाशोद्धतवाहुयुगमथनी सम्प्रापितस्व-शिवा, साक्षी जीवदया जयत्यपमला मुर्धनि स्थिता श्रेयसाम् ॥ ८३ ॥
वपुरिव वदनविहीन, वदनमिव विलुप्तलोचनाम्भोजम् । एतद्विकल सकल, न शोभते धर्मकर्म नृणाम् ॥ ८४ ॥ व्यासोऽप्याह—
श्रुता धर्मसर्वस्व, श्रुत्वा चैवावधार्यताम् । आत्मन प्रतिकूलानि, परेण न समाचरेत् ॥ ८५ ॥ मातृत्परकलत्राणि, परद्रव्याणि
लोष्टवत् । आत्मवत्सर्वभूतानि, य पश्यति स पश्यति ॥ ८६ ॥ अलीकत्रचनाच्च ये, नित्यं विरता सत्यवाचस्ते च श्राद्धा, यथा—
सत्यमेव वदेन्नाह, सर्वभूतोपकारकम् । यद्वा तिष्ठेत्समालम्ब्य, मौनं सर्वार्थसाधकम् ॥ ८७ ॥ धर्मध्वसे क्रियालोपे, स्वसिद्धान्ता-
र्थविष्लवे । अपृष्टेनापि शक्तेन, वक्तव्य तन्निषेधितुम् ॥ ८८ ॥ दवानलेन ज्वलता, परिप्लुष्टोऽपि पादप । सान्द्रीभजति लोकोऽय
न तु दुर्वचनगडगिता ॥ ८९ ॥ चन्दन चन्द्रिका चन्द्रमणयो मोक्षिकरुचज । आहादयन्ति न तथा, यथा वारु सुनृता नृणाम्

रगाधेय, दुष्पूरा केन पूर्यते । या महद्भिरपिश्चितैः, पूरणैरेव सन्धयते ॥ २ ॥ धर्मप्रभावप्रभवा, अपि बाह्याः परिग्रहा । स्युर्ध-
 मस्य विनाशाय, समिधाभिव बह्वय ॥ ३ ॥ निर्दापा वा सद्योपा वा, सुप्त जीवन्ति निर्गता । वाध्यन्ते धनिनो लोके, दीपैरु-
 त्पादितैरपि ॥ ४ ॥ वाक्येनेकेन तद्वच्चि, यद्वाच्य वान्यकोटीभि । आशापिशाचीशान्ता च, प्राप्त च परम पदम् ॥ ५ ॥ आकाक्षा
 परम दुःख, सतोप परम सुखम् । एतदुक्त समासेन, लक्षण सुलटु लयो ॥ ६ ॥ सर्वा सपत्नयस्तस्य, सतुष्ट यस्य मानस ।
 उपानहूढपादस्य, नतु चर्मधृतनमू ॥ ७ ॥ आशापिशाचविवशा कुरु मा स्म चेत, सतोपसुदृह परिग्रहनिग्रहेण । श्रद्धा विवेहि
 यतिधर्मधूरीणतायामन्तर्भाषाकुरूपैति यथापगं ॥ ८ ॥ तदय सग्रह । हिंसा त्याज्या नरकपद्वी नातृत भापणीय, स्तेय हेय सुर-
 तविरति सर्वसगान्निवृत्ति । जेनो धर्मो यदि न रुचित पापपद्मावृतेभ्यः सर्पिण्डुष्ट किमिदमित्यता यत्प्रमेही न मुद्गक्ते ॥ १०९ ॥ २४४ ॥

एव च व्रताद्युपान् धारयद्भिस्तेर्यत्कृत भवति तदाह—

मुक्ता दुज्जणमिती, गहिया गुरुयणसाहुपडिवती । मुको परपरिवाओ गहियो जिणदेसिओ धम्मो ॥ २४५ ॥

तवनियमसीलकलिया, सुसावगा जे हवंति इह सुगुणा । तेसिं न दुल्लहाइं, निव्वाणविमाणसुखवाइं ॥ २४६ ॥

सीइज्ज कयावि गुरु, तंपि सुसीसा सुनिजणमहूरेहिं । मग्गे ठवंति पुणरवि, जह सेलगपंथगो नायं ॥ २४७ ॥

तादृशा च फलमाह—“ तव ” गाहा ‘ तवनियमसीलकलिया ’ इत्यनेन सखेपात् प्राक्तनाशेषगुणग्रामापमास्ताननूय ‘ तेसि ’-

मित्यादिना फलमुक्तम् ॥ २४६ ॥ साम्प्रत शिष्येणापि गीतार्थेन गुरु सदुपायैः प्रमादात्कदाचिन्मोच्यते इत्याह—“ सीएज्ज ” गाहा ।

‘ सीदेत् ’—सयमयोगेषु प्रमत्तो भवेत् । ‘ सुनिणमधुरैः ’—सुनिगूढसुकुमारैरुपायैरिति गम्यते । शेलकाचार्य-पन्थकशिष्योदाहरण चैतत्—

सेलगापुरमि नयरे, आसि निवो सेलगो पुरा तस्स । पउमावइ चि देवी, ताण सुओ मद्दुगो नाम ॥ १ ॥ थावचापुत्तसु-

निम्न-वस्त्रधेपोपपट्टमिच्छाम्यो । सो एष्य मन्मथारं, पुंवार निरुणामारुमुद्धं ॥ १ ॥ एतमि व फलापे वापवपुससुदिरियपवती ।
 सुसुदी विरालो वामागमो लव मन्ममि ॥ ३ ॥ मिगजकमन्ममि व समोसदो मुनिवधोवियससे । सुनिवधस्यामो व
 एवा वामागमो ईश्वरिमिधं ॥ ४ ॥ शिपवाशिव्यपुससुदामार तपसुपुण्डे न्यमिषिषा । इमिसवधपुजुर्कमो वासीनो वममसवधव्यं
 ॥ ५ ॥ सुसुदिरिष्यमि संघारपरमनिम्बेवमरिल्ली वारस । विधयविरिपुगुप्यव्यन-पवय वामोइमिमार्णौ ॥ ६ ॥ संघारसपुण्डास
 मव-वसुनिलवामिसुगुणव्युव । वमपवय सुसुदुरवपव-मिस्वरोचं वय सुसुदिरं ॥ ७ ॥ अर ईवो वलवधरव्यमि मोस्यो व मोस्य
 रोह व । पुनं पनं अर निव्यए व सव्यं एष कश्चिं ॥ ८ ॥ वदियुदो वारव्यो पठममो(वममसव्य)गम्यमंठयेमंथो । गुडवरेये
 वममिषा ईविकेनें समाव्यो ॥ ९ ॥ मन्म ! पुनं एतमि वाप अयेमि एव इर पासे । इमिव्य एव वमो पवमं वंपव
 वमि ॥ १ ॥ वुठमिन्नं वरिधिव धवठिर्धिन गुण्वरिसाय मरुण्य । वा एवो पठिधं मा इविविधि वेवमरि एव ॥ ११ ॥
 पनं गुणव्य वपुधयधिवो व एवा गमो सनेधिमि । निववपधिमि निरेव मरुगुणव्यं वरुण्यारं ॥ १२ ॥ वतो वरुठिगयो
 वारव्यतएवाधिवीय शिविव्य । वास्यो वमपसुद-मंठिसवधं वरुगुणव्यो ॥ १३ ॥ गण्य गुडममीये वविसवधये वममई विसव ।
 इमिअसपुठिनसुवम्यार व वममन्मेसु ॥ १४ ॥ इववममेव एववसकवि मंगमि वो वरिमेय । पुवववपवधरपरटे, विरए
 वरुण्य वीधगा ॥ १५ ॥ सुदिर्य ठमिं से सुसुदुी वमगार्धवधय । वरिवारं इर वधं वपुससुदरेण वरिवरियो ॥ १६ ॥
 निविरिया वपुधव्यं, पुंवरिसमगुणो वमव्यवधयो । वसुगुदुपविरियस्यो निव्यवपव्यं वमजोचि ॥ १७ ॥ वो पुन वेवमसुदुी
 वमोविसेधेधेई वारवविरासेधेई । वमेधेई वमेधेई व वामो वममदुिनेकसु ॥ १८ ॥ वल्यधिवयो मरियवधमि विरए वर
 वि वाम्य । वमपसुदुय्य पुणे मिव्वं विव इर वर्यंथो ॥ १९ ॥ वरिधिनो वसुव्यं व वपुसवयो न ईवमिवायं । मव्यव-
 एवमेय, योवा वविवारवस्यमि ॥ २ ॥ एव-ईवजधेधेई-विरावण-व्यव्य वरुसपववसुवधवं । ववववविरिअव्य विव
 वनिवव्यवयो गुण्य इठि ॥ २१ ॥ निवसव्यव्य-व्य निव्यवव्य निविव वम्यपुसीयो । वेववव्य वियव्यं सुवियुदं एवमं

कुण्ड ॥ २२ ॥ सवेगमसविगाण, जणइ इह सुविहिओ सुविहिआण । अथिरमणाण पुण सजणेइ धम्ममि थिरकरण ॥ २३ ॥
 सविगायरे पासिय, पियधम्मयरे य उव्वलमीरु य । सयमवि पियथिरधम्मो, पाय विहरतओ होइ ॥ २४ ॥ चरिया छुहा य
 तिण्हा, सीयं उण्ह च भाविय होइ । अहियासिया य सेज्जा, सम्म अणिययविहारेण ॥ २५ ॥ सुत्तथाथिरीकरणं, अइसइयल्यथाण
 होइ उवलमो । अइसइयसुयहरण, पलोयणे विहरमाणस्स ॥ २६ ॥ निक्खमणपवेसाइसु, आरियाणं बहुप्पयाराण । सामायारी-
 कुसलो, जायइ गणसपवेसेण ॥ २७ ॥ साहूण सुहविहारो, निरवज्जो जत्य सुलहवित्ती य । त खेतं परियाणइ, अनिययचरियाए
 विहरतो ॥ २८ ॥ तणुतणुत्रलोऽवि ता भो, विहरामि न परिहरामि नियसत्त । इय अतपत्तभाइएहिं जाओ गिलाणो सो ॥ २९ ॥
 जइवि हु गहिओ रोगेहिं, तहवि सत्ताहिओ त्ति विहरतो । सेलगपुरे पहुत्तो, समोसढो भिगवणुज्जाणे ॥ ३० ॥ पिउपडिवधेण य
 मइइ(इडु)गो निवो वदणट्टमणुपत्तो । सोऊण य धम्मकइ, पडिबुद्धो सावगो जाओ ॥ ३१ ॥ अह दट्ठ सो सूदिं, सरोगमच्चततणु-
 सरीर च । जपेइ अह भते !, अहापवत्तेण तेगिच्छ ॥ ३२ ॥ करेमि तुम्ह एसणियत्तपाणोसहाइएणत्ति । पडिसुणियं मुणिवइणा,
 कराविया तयणु से फिरिया ॥ ३३ ॥ अह पगुणीभूयतणू वि, पवलरसगारवाइपडिवद्धो । सूरी मुणिगणविमुहो, तत्येव य ठउ-
 मारद्धो ॥ ३४ ॥ पथगवज्जेहिं तओ, परिचत्तो सेसएहिं साहूहिं । अह चउमासगरयणीए, निम्भर सुहपसुत्तो सो ॥ ३५ ॥ चउ-
 मासियाइयारं, खामेउ पथगेण सीसेण । छिक्को चलणेषु तओ, झत्ति विद्धो भणइ कुद्धो ॥ ३६ ॥ को एस डुरायारो, म पाएसु
 सिरेण घट्टेइ । तेण भणिय भते !, पथगनामो अह साहू ॥ ३७ ॥ खामेमि चउमासिगेक्कसि खमेह न पुणो इम काह । अह
 सवेगोवगओ, सूरी इय भणिवमारद्धो ॥ ३८ ॥ रसगारवाइविसविहयेचयणो सुट्ठु वोहिओ तुमए । पथय ! ता कयमेत्तो, एत्या-
 वत्थाण सोक्खेण ॥ ३९ ॥ अह विहरिउमारद्धो, स महप्पा अणियाए चरियाए । विहरतो परियरिओ, पुणरवि पोराणसीसेहिं
 ॥ ४० ॥ काळत्तरेण निदुणिय-रयमलो मलियदलियमोहवलो । सेरुजपव्वयमि, निव्वाणमणुत्तर पत्तो ॥ ४१ ॥ २४६ ॥

ननु कथमागममोऽपि शैलक शिथिलतामगमत्, उच्यते कर्मवैचित्र्यात् । तद्धि जानतामपि जन्तूना महतेऽनर्थीय यत आह—

इष इष विरसे विरसे, धम्ने सोमं नार अदिनयो । इष नदिसेवमजी सारिप से मत्रयारिणी ॥ २६८ ॥

धन्मभियन्तिषि चरिदस्यमागः । नन्दिनेष्वचयनक वेष्टम्—एयन्दिरे सेविपरावकाओ कानि वरिसेवो लि । तान्नादीभि
वारभयनि क्कण्डुलण् ॥१॥ स्तिरिवाकामिसङ्गापेकं सो क्क्या सुममाओ । रविनुओ क्क्या तिल्लमाट् । मर ऐर रिगतं डि
॥ २ ॥ यवओ मयमममं, ओगाळ्ळं अदिब नदिब वचसमओ । इष मुक्कमातुण्य सो यविओ नो ऐषण्य वि ॥ ३ ॥ निव
पुरिषय्यसाहृष-मिषिस्व पुरिसस्य । किं कुक्क क्कममेवं वि, ष्टु क्वं न्तु तपं येव ॥ ४ ॥ तयमेव मुट्टु तामि ओेवि तं
कुक्कूनेट्टुरि । रे क्कण्णयि ! ओे क्क्या, तं तु किं वा विज्जालिनि ॥ ५ ॥ इष मयवस्विमस्मथीय एषओेनेयेय सर सल्ये ।
विषयं व क्कण्डमं, तवं व एवं परिचय ॥ ६ ॥ वदिबच्चिस्व वचयज्जयानं अयपिणु तवदर् । विहर एणादगिचर वदिप
वमिअओे स तओे ॥ ७ ॥ वद्वमि क्क्या रैसाककाय ओे ममं क्कण्णओेय । विहव्हियार वयवट्, तुदयनिष्य वामकण्णओे
वि ॥ ८ ॥ वर व्दिस्व सच्चिस्वत-कंसकामोय-मज्जरणीय । रविणुस्येसक्य, यविपे मय एमकाओेवि ॥ ९ ॥ किं कुक्क
कम्पे कम्पे एवो विव एव क्कण्ण मुक्किए । अमट्टरविचपदिओे वि तुक्क एमेव न्तु कम्पे ॥ १ ॥ गविचंत्तयान गंटे
एक्कंका येव गोएविचंत्ति । विम्ययंण एक्कंका वि गट्ठं विव व्दिनि ॥ ११ ॥ वा मयमिओे गो, नन्दिनेयसातु इरे इरेव्व ।
वडक्कण्ण तवं वक्कण्ण, एवव वडव्वणि इत्तं तओे ॥ १२ ॥ मयणवोचिब मयिच-उंटीगारएक्कण्णजुट्टी । मिक्क्येय तेवं ।
मिचिहिय ऐषण्य व ॥ १३ ॥ यविपे मुक्किए एओे इसपरे दोव एमकाओे टे । वदिपमेवं मने व निदीय एम्यो व एम्यो
व ॥ १४ ॥ विविचयिनीय एओे क्कट्ट मारणा वीमएन्दिनी क्किए । मर तुक्कण्णममिचिहिय, तुक्कण्णकेयपुक्कण्णओे ॥१५॥ क्कट्टेवि
व वेरेमि व, एव तवं मारसाओेक्कण्णं । वडवोओे वदिओे एव उअ वक्कणं न यवेर ॥ १६ ॥ मीवरम्यओे वदिहस-येव
क्कण्णवमणकक्य तओे । एपि तुच माहिं एक्कण्ण व क्कण्ण गं ॥१७॥ कुक्क वगविच । एसायं, वापविचकक्य विपक्कणीय ।
मर एमेहिं एक्कणं, वाळं एव तप येव ॥ १८ ॥ वदिक्कण्णकक्य क्कण्णुक्कण्णकेयवओे क्कण्णुक्कण्णुक्कण्णओे, क्कण्णो विचि

वि अक्षितो । विमलसकलधरि हरमसि सद्ये हारोति मुदिह्यम् ॥ ३८ ॥ अं तिलस्यु पद्यति भंभवति सुरभीषण्यगार् । मय
 करिण न देवसि ऐसलनिकटऽनुत्तपार् ॥ ३९ ॥ वां(इ)शंमि मुसके, रे दिव्य । एवाथ त्रिजयवं कथ्यु । विमल मुष्टप वणसि
 वीक्यु । विमलि इत्यर्थ ॥ ४ ॥ विमलकीर्तिमि सुपूरिकोसि सोदोष नि न दगिजो सित । विमलस्यु वि अं सोपयं, समसि
 रे दीप । कालो ॥ ४१ ॥ वी तुका तुगिमा बमिया वि वीगुलप्यमालात् । अं किर क्यदिवेजो वि क्यतिजो भुजिं
 निधय ॥ ४२ ॥ एय मसिजो पविचोदिकर रेसाय सो तुषिअंजो । एतयमि ल्युज्जे, अई सयं वेद संजाजो ॥ ४३ ॥ परि
 पक्तिवप्यजो कालोदप मिदिर तुक्यगामे । एतद्वरकपयर्थं बरिच, मरिच विपयपमपुजो ॥ ४४ ॥ २४८ ॥ इति ऐभित्तुज-
 अंरिपेकप्य ॥ विमिलेकटस्यमय्योऽक्यो संकलकन्याकिया । कथ्ये-

क्युशीक्यो न विदीक्यो न सपरीक्यो मक्तिविजो म । क्यमरि एम वीरो माडज्यमि सुगर्दं वेजं ॥ २४९ ॥
 क्यमेरि वज्यसरोरमेमि मरनरज्जोऽरि परिकुजो । तुषुसि विमुरो, म तय क्यपलमं क्य ॥ २५० ॥
 वलसतारसंअपि नां काकनं संयमं सुभिरसंवि । अंते क्तिविजुमारो, न विगुहार कंररीट वय ॥ २५१ ॥
 क्येक्यपि क्येअं, क्य क्यमपरिषतीकसायव्य । सारवि निवयक्यं, पुंटरिवपारिमि वय बहा ॥ २५२ ॥

क्युशीक्यो - क्यमिच पविचोदिकिया । अनेन वक्यतां क्यकथं - क्तिजोऽक्येक्यतुरेपादोऽक्य-क्येरीमूला तुषुस्य-क्य-
 यमिचक्यत् । अनेन निवय-अव्ययमाक्ये । क्युशीक्यो - निवयं क्यक्यपयसोऽमिच्यक्यताक्योऽक्युत्तुत् । अमुत्तु निवयवितारवत्तो
 वलसपि - मक्तिविजो वरिचोऽक्यक्य तुषुसरोऽदिवयवृत्तत् । अनेन वृत्तपमं क्येकथि । क्यक्य वक्यदुत्तुपमं वीतयोऽवस्यक्येव
 योपत्त ॥ २४९ ॥ " क्यमेरि " ग्या । क्यिजुकोऽपि क्यम्यपि विजु तुषुकथि विमुरत्त, ममका विवयमालो म तदधि म

शम्नोत्यात्महित नरकाद्विमोक्ष कर्तुं ॥ २५० ॥ क्लिष्टाक्लिष्टकर्मसामर्थ्यमेव दृष्टान्तेनाह—“ धास ” गाथा । “अल्पेण” गाथा ।
द्वितीयगाथान्ते यथेति कथानकोपक्षेपार्थ ॥ कथानक चेदम्—

पुडरिगिणीपुरीए, पयडभुयदडखडियविवक्खो । आसि पुंडरियनिवो, जिण्णिदधम्मैक्खनीसको ॥ १ ॥ सो य महप्पा तडिद्विड-
भगुर जाणिऊण रज्जसिंरि । खरपवणाहयदीवय-सिह व जीयपि तरलतर ॥ २ ॥ किंपाकफल व विवागविन्न-दुक्ख सया विसय-
सोक्ख । लक्खित्ता सविसेस, सुगुरुसमीवमि पडिबुद्धो ॥ ३ ॥ पव्वज्ज काउमणो, कणिट्टनियभायर दडप्पणयं । कडरियनामघेय
वाहरिउ भणिउमाढत्तो ॥४॥ हे भाय ! रज्जलच्छि, उवभुजसु सपर्यं तुम एत्थ । भववासाओ विरत्तो, अहमिन्दि पव्वइस्सामि ॥५॥
कडरिएण भणिय, दुगइमूल ति जइ तुम रज्ज । मोत्तण पव्वज्ज, वंछसि घेत्तु महाभाग ! ॥६॥ ता किं मज्झ वि रेल्लेण, सव्वहाऽहं
गुरुस्स पामूले । इन्दि चिय नीसगो, जिण्णिद्विक्ख गहिस्सामि ॥७॥ भणिय निवेण हे वच्छ !, सव्वसावज्जजोगचागो जो । माणु-
रसयस्स एयरस, सव्वहा सो फल नऽन्न ॥८॥ किं पुण सुट्टकरो सो, तारुन्न कारण वियारण । मणमणवट्टियमप्पा, पमायवं इंदिया
वि(अ)वत्ता ॥९॥ घरियव्वाणि वयाणिय, उवसगापरीसहा दुरहियासा । हेयव्वो गिहिसगो, भूयाहिं सिंघू तरेयव्वो ॥१०॥ इय
नरवइणा सुनहुप्पयारहेऽहं वारिओ वि इढ । अश्वतरल्लयाए, सूरिसमीवे स निक्खत्तो ॥११॥ गुरुकुलवासोवगओ, पविहरमाणो पुरा-
ऽऽगरईसु । उचियाहारविहारऽभावे सजायेलन्नो ॥१२॥ चिरकालओ पुडरिगिणीए नयरीए आगओ सत्तो । उवयरिओ विज्जोस-
ह्विहीए पुडरिय नरवइणा ॥१३॥ जाओ पवणसरीरो, रसगिद्धीए तहावि अन्नत्थ । विहरिउमणुच्छहतो, रत्ता उच्छाहिओ एव ॥१४॥
धन्नो तुम महायस !, निस्सगो जो न दन्नपभिईसु । थेव पि हि पडिअध, करेसि तवसुसियदेहो वि ॥ १५ ॥ तुममेव अम्ह
कुलनहयलमि सपुन्नपुन्निमायदो । सखरियपहापसरेण, जस धवल्लिए भुवण ॥ १६ ॥ अप्पडिवद्धविहारो, तुमए चियऽणुट्टिओ
महाभाग ! । जो मज्झऽणुवित्तीए वि, ठासि नो एत्थ ठणमि ॥१७॥ इय उच्छाहगवयणेहिं, राइणा तह कहपि पन्नविओ । जह
सीयविहारी विडु, कडरिओ विहारिओ तत्तो ॥ १८ ॥ सजमपडिभगमणो, भूसयणाऽसारभोयणाईहिं । सीलमहाभारुवहण-

ननु यः क्लृष्टतां गतोऽपि त्रियते तस्यैवमादिष्ट, यस्तु तस्या शुद्धिं विदध्यात्तस्य का वार्त्ता ? उच्यते—अस्त्येतत् किन्तु दुष्करा शुद्धिं कर्तुमित्याह—

काऊण सक्लिष्टं, सामणं दुल्लहं विसोहिपयं । सुञ्जिज्जा एगयरो, करिज्ज जइ उज्जमं पच्छा ॥ २५३ ॥
 उञ्जिज्ज अंतरि च्चिय, खंडिय सवलादओ न्व हुज्ज खण । ओसन्नो सुहलेहह न तरिज्ज व पच्छ उज्जमिउं ॥ २५४ ॥
 अवि नाम चक्कवट्ठी, चइज्ज सन्वपि चक्कवट्ठिसुहं । न य ओसन्नविहारी, दुहिओ ओसन्नयं चयई ॥ २५५ ॥
 नरयत्थो ससिराया, बहु भणई देहलालणासुहिओ । पडिओमि भए भाउअ । तो मे जाएह त देहं ॥ २५६ ॥

सक्लिष्ट भ्रमणभाव कृत्वा पश्चाद्दुर्लभ विशुद्धिपद कर्तुमिति गम्यते ॥ २५३ ॥ पश्चाद्दुर्लभतामेव विशुद्धेराह—“उज्जेज्ज” गाहा ॥ सक्लिष्टसयमो हि कदाचिदन्तराल एव सयम त्यजेत् । अपरित्यक्तेऽपि खण्डता-शानलतादयो दोषाः क्षग भवेयुः । खण्डता-एकादिमूलगुणविराधन । शबलता-लघुनहतिचारता । आदिशब्दात्सर्वोऽभावो वा भवेत् । एवमवसन्नश्चैव ‘सुहलेहहवति’ वैपयिकसु-सलम्पट सन्नशक्त्यात्पश्चादुद्युतिमिति ॥ तथाहि—“अवि” गाहा-‘दुहिओत्ति’ अत्रापि शब्दो दृश्यः । दु-खितोऽप्यवसन्नता न त्यजति मोहोपहतत्वात् ॥ तदेवमिहभवे सक्लिष्टस्याप्यरित कदापि शुद्ध्युपायो भवान्तरे तु दुर्गति(तो) नास्तीत्याह—“नरय” गाहा । “को तेण” गाहा । गायार्थं कथानकावगमे सुगम इति तदेवोच्यते—

नयरे कुसुमपुरंमि, जियारिन्नो अहेसि दोन्नि सुया । सत्सिपह सूरपहक्खा, वकअक्का सहावेण ॥ १ ॥ जह चोरिकंटया ताण, तत्तओ जेहुओ अहोगामी । अणुओ उइइगामी, पढमपरोहाववीयस्स ॥ २ ॥ चउनाणि सूरिणो वि, जयघोसनामस्स पास-मल्लीणा । कोउगभत्तीहिं कयाइ, कइइ सूरी वि धम्मफल ॥ ३ ॥ हरिलहरिसुद्धसुधुरवधुरसिधुरमणेगरहसोहं । धम्मणेमेगएत्त, सुवि रज्ज अज्जिणेइ जणो ॥ ४ ॥ तरलतरतिक्खअक्खय-कहक्खविक्खेववक्खक्खओ । घणपीणपओहरपेसळाओ महिल्लाओ हुति

वतो ॥ ५ ॥ अस्तुषीदुभुमनुभुम-अप्लुण्णमिरोमस्तामसम् । समेषा सिद्यन् निस्पृहमिच्छिद्यमेवो वि सत्तो वि ॥६॥ योग
 सुख्योरोग-दुर्गायै दुःखकटापञ्चदेवो । नो क्षेत्रे दोर इत्थर विषय हो च्छमराम्मास ॥ ७ ॥ सामयमृद्धयेवो अथवा
 सामान्दिरिप्रररको । मोरककामे समसक, पात्रिभ्य एतज्जपरजो ॥ ८ ॥ एवरेण्य एदुपदुमुज्ये परिषमेर सूरस्य । नारि
 वरिभ्य गण, वरिभ्ये पुत्र मुजायेकस्य ॥ ९ ॥ नारिभिरिने गूलरेण नभिमो रगिसिप्रो व्यप । गूनि रंल्लयं इत्येवो
 मुजस्येभ्यो ॥ १० ॥ नभियं एरित्य वरिभ्यो वि नो इरिभिमिप्यदि । रेफात्तिपि एल्ल, नभिय पुत्रं प नारं प ॥ ११ ॥
 विभ-को द्वि वरुको विदुं स्य मुदुकिन्न्य रूरेण । नारस्यि नारिभ्यं सरिभं तं सवीदेर ॥ १२ ॥ रत्नं ज्येष्ठाभ्युपम
 समीचीनो नकेरंकायै । नरिभं समस्य वृत्ते, वं एवं नमिदु वरुले ॥ १३ ॥ मन्विं गूरेय न रति, पुष्यगार्थं चर तमो
 विभिर । एकस्य लोकस्यचत्स, दुःखमुप्यगार कुत्त ॥ १४ ॥ तुल्ये चदिरयव गुले नरिभिरि वरिभं वृत्ते चोप । देवविदुले
 नर वा य दोर वि सत्यस्य ॥ १५ ॥ नत्स य देव को दोर सत्यस्यंरि एषयरीपोस्य । नारवा न दोर निरुवैरि, अचरे
 अमुजस्ये ॥ १६ ॥ य न रत्नविदोस्यन-विषय इतीमो धोपदेकजो विराजस्यमि यमि य, अररस्यसुररुवैरे ॥ १७ ॥
 अन्वविभं तु योयं पसमपुरै धारतं ए न्यारतं । य य वरिभं नारुले सत्यमनुपवजस्ये वा ॥ १८ ॥ योमावनरिभ्यमेतुं
 एतुपुप्यार्थं सक्क्यन्मिग । कर्मवसयान् जीपाय, इति न्यु क्षेत्र परस्यो ॥ १९ ॥ यत इत्थ- कमेरार्थान् विरपण्येन-
 र्थान् नरीपमानस्य । मित्रकोऽन्वविभं य वरिभ्ये विविदिं वा ॥ २० ॥ वय- देवां वस्यवा स्य धन इव विभं यथा
 शीन्ते देवै धीरकठ नदी विरिभ्यदुलेन सत्यास्य । अस्यार्थं तु य वस्यस्य न विरुभ्येनोषयार्थिभ्य मिश्रुपववस्ये
 नारुविभ्यो नोभ्यो य वा जीवक ॥ २१ ॥ ॥ अन्वि य-वपुमीस्यने सारुविदिरारस्यरजनि । वरा एव नारिभ्यमिप्यमेने
 वात्ति । इपनी त्वाभ्यार्थं वदुवविदेनाननुभं, समीमूय एविभिसुरवमरि न्यं यतुले ॥ २२ ॥ एव यत्तयो विपुरै न्य य
 वरिदुस्य न मोदेवो । नो एववर्तनिरिभ्यो, एतन्मो चो स्यावयो ॥ २३ ॥ अरुविभ्य संजन्तुपवको वंनकेवक्येभ्यि ।

इयरो भोगे भुंजिय, उवषन्नो तइयपुढीए ॥ २४ ॥ तो सुरस्पहवेवो, तस्साणुक्काए बोहणाहेव । पत्तो तइयाए महीए, कहिउमेव
समारह्यो ॥ २५ ॥ बधो ! बधुरधम्मं, काऊणाऽह तथा सुरो जाओ । सोऽह सुरपहो न णु सइ, सुहिओ चेव चिट्ठामि ॥ २६ ॥
पुण पुण पभणतस्स वि, मज्जा तए नेव वयणमाऽऽरिय । पावस तस्स एसो विलसइ फडुओ इय विवागो ॥ २७ ॥ सभरिय
ससी सब्वं पि, वइयरं त खओवसमवसओ । नरयदुहत्तो तं देवरूक्कमिक्कलतओ सक्ख ॥ २८ ॥ पड्डिवुओ पभणइ तथा, हे
भाय ! निब्भगसेहरेण मए । सुहलवल्लेण लद्धमेयमेयारिसं दुक्ख ॥ २९ ॥ नरयत्यो ससिराया, बहु भणइ वेहलालणा सुहिओ ।
पड्डिओ मि भए भाव्य ! तो मे जाएहि त वेह ॥ ३० ॥ ' जाएहि ' ति यातय-तीव्रवेदानामनुभावय ॥ २५६ ॥ सू'—

को तेणं जीवरिणण, सपय जाइएण हुज्ज गुणो ? । जइऽसि पुरा जायंतो, तो नए नेव निवडंतो ॥ २५७ ॥

' जइ सि ' ति' यदित्तमयातथिण्यस्तपोऽनुष्ठानादिना देहम् । किंच—जइ सरिरीपीडामेत्तेण मोम्खो हवेज्ज ता सत्तम-
दिनेऽश्याणमणवरयमहावेयणाड्जमाणवेहाण मोम्खेण होयन्न । अट्टमहापाडिहेरूपयापरिमोगओ तित्थयरेहिं पि ससारे भमियव्वं ॥
अओ न दुक्खरूक्कया तवरस तित्थयरेहिं वित्थारिया, जेण भणिय-सो हु तवो कायन्नो, जेण मणो मगुल न चित्तेइ । जेण न
इंदियहाणी, जेण य जोगा न हायति ॥ ३१ ॥ तथा—कायो न केवलमय परितापनीयो, मूट्टे रसेवहुविधिं च लालनीयो ।
चित्तेन्द्रियाणि न चरन्ति यथोत्पयेन, वडयानि येन च तवाऽऽचरित जिनानाम् ॥ ३२ ॥ खरदिट्ठो वुत्तो, एएण चेव कारणेण
भिइ । परल्लोगपट्टियाण, जियाण जियरागवोसेहिं ॥ ३३ ॥ किं च सम्मतनाणचरणणि, खाओवसमिए भावे भणियाणि । वेदणा
पुण साया असाया वा उवइए भावे सा कइ तवो हुज्जा । अओ पसमाइग्गभो सवरो पहाणो कम्मम्खयहेज्ज । तस्स निमित्त-
त्तणओ अम्हाण लोययभचेर-छट्टुट्टुमाई सव्वो बज्जो तवो कायव्वोत्ति भणिओ । न उण तणुजायाणमेत्तो । न य समइ(य)प-

१ यदि अस्मिन्मयाथिण्यस्तपो P. यदि अस्मिन् मयातथिथस्तपो P. यदि पुन पुरातदेन यातेयत तपश्चरणकरणस्ततो० चिट्ठपि टीका०

नीय—दोषोद्घट्टनम् । कुश्वेत्य—कित्विपिकत्वादि ॥ कथ ते शोकाऽऽस्पदमित्याह—‘ दावेऋण ’ गाहा । ‘ धम्मघण ’ ति धर्म एव
 सुगति सुखहेतुत्वाद्ब्रह्म धर्मघनम् ॥ २६१ ॥ किमिति प्रवचनाकर्णनेऽपि तेषा धर्माय चेष्टा जायते ? । उच्यते—तेषा गुरुकर्मत्वेन
 हीनादिस्थानगमित्वात् । यत् “ ठाण ” गाहा । उच्च स्थानमास्पद—देवगतिलक्षण । उच्चतरं मोक्षाख्यम् । मध्य-मनुष्यगत्यात्मकम् ।
 हीन-तिर्यगतिरूपम् । हीनतरक-नरकगतिस्वभाव वेति पञ्च स्थानानि । येषु च मध्ये येन जीवेन यत्र गन्तव्य, चेष्टा से-तस्य
 तादृशी-तत्स्थानगमनानुरूपा भवति । ‘ चेष्टावि से ’ इति पठ्यमाने मात्रावृद्ध्या गाथाभङ्ग स्यादिति । ‘ चेष्टा सेत्ति ’ ति अपि
 शब्द चिना पठनीयम् ॥ २६२ ॥ दुर्गातिहेतुभूता चेष्टा तावदाह—“ जस्स ” गाहा ॥ ‘ अहिंसासो दोगईएउ ’ ति यत्तदोर्नित्या-
 भिसम्बन्धात्तस्य दुर्गतावेवाभिलाप इति ज्ञायते तादृशचेष्टादर्शनात् ॥ २५३ ॥ ये पुनस्तुगतिगामिनस्ते किं कुर्वन्तीत्याह—“ सारीर ”
 गाहा ‘ वसणाण परिभियत्ति ’ पष्ठथा पञ्चम्यर्थत्वाद्द्वयसनेभ्य समन्ताद्भोता इत्यर्थ ॥ २६४ ॥ ससारकान्ताराटनैककारणरागगजे-
 न्द्रनिग्रहेकहेतुज्ञानाद्बहुशयकृणा पूज्यतामाह—“ सुगइ ” गाहा ॥ ‘ हुब्ब किमदेय ’ ति जीवितमपि तस्मै दीयत इत्यर्थ । शिव-
 कस्य-त्रिलोचनस्य निजकाक्षि-स्वकीय चक्षु ॥ २६५ ॥ तन्कथा चेयम्—एकस्यामटव्या गिरिकन्दरान्तर्वन्यन्तराधिष्ठिता त्रिलोचनप्र-
 तिमाऽभूत् । ता च देवार्चक प्रतिदिन स्नानानुल्लिखित्वा कृत्वा स्वप्नाममागच्छति । कदापि प्रात प्राप्ता पृथ्वीपातितस्वपूजामालोक्य
 व्यचिन्तयत् केनेयमपनीता मात्पूजेति । द्वित्रादिनेष्वपि तथैव वीक्षमाणस्तत्कारणोपलम्भाय कदाचिच्छन्नो भूत्वा तत्रैव तस्थो ।
 यावच्छतुर्वाणव्यप्रसज्जपाणिरकंपुष्पपूर्णपसव्यहस्तो वक्त्रान्त, स्थापितपाथोगण्डूष पासुलपाद प्राप्तत्र पुलिन्द्र एकः । तेन शिवस्य
 देवार्चकपूजा पादेनापनीय मुलगाण्डूयेण स्नपयित्वा पूजितोऽसौ सहस्रं सह तेन जरिपतु प्रवृत्त, द्वितीयदिवसे देवार्चकनोपालब्धो-
 ऽयम् । मया महाशुचिना प्रत्यह प्रयत्नेन पूज्यमानोऽपि न त्व लुब्धसि । अमुना त्वशुचिना ऽस्त्यन्ताऽधमेन सार्द्धमुल्लपसि । नि-
 श्चित यादृश पुलिन्द्रस्तादृशत्वमपि कृतपूतन । तत् प्रोक्त व्यन्तरेण-अतत्त्ववेदिन् । प्रातरात्मन पुलिन्द्रस्य च द्रव्यसि विशेषं,
 ततो द्वितीयदिवसे देवार्चकत्रिलोचन स्वमायोत्सातलोचनमालोक्य क्षण विधाय परिदेवना स्थितस्तथैव । अत्रान्तरे प्राप्त पुलिन्द्र,

कृत्यमुत्पत्तिकोक्तं त्रिकोचनयामोदय मार्गलोभेभ्योत्पन्न लम्बोक्तं यत्र निरोधश्चमास । उदयेनाश्रुय व्याजो वैवाक्येण एकस्मिन्म
 न्दयत्तुपदुयमेव दोषोचसुप्रथमि न तु यद्यत्प्राप्तमात्रमस्य इति । एवं प्राक्तयत्कल्पतप्यपुमान् कर्तव्यः ॥ अनेमेव चांशेन उद्य-
 त्तेऽप्य ॥ २३५ ॥ एतन्मते वेदिकल्प एतन्नेन सापूर्वं दुष्कल्पकेषु विनयोत्तरेण्यार—

श्रियासमे निसर्गं सीषागं सेविभो मरपरिदो । विषं अमाप एयभो, एव साहुतलस्य सुनविजभो ॥ २३६ ॥

भेदिकल्पमात्रे श्रिया—एवमिहमि नये, एवा लमेव सेविभो जासि । एवमचविरणवद्विदुसकल्पिष्यद्विरणसंशो ॥ १ ॥
 एवसेविरणवद्विदुसकल्पिष्यद्विरणसंशो ॥ १ ॥ एवमि प स्याये ऐभीय एविवो
 एमं पविभो । पासात्मोपभंभं, मय जोभं मार ! अरेसु ॥ ३ ॥ दुविनारेवमिस्वी-गरेषुसुपयेरिणज तरणएव । एविकर्तं कल्प
 कं, अयत्सुमारो न जाहो ॥ ४ ॥ तो नृएव्य छमि ईमविमिच मयऽईए गजो । दिदो उरि न विजवी सुसिष्यो मार
 मउसयो ॥ ५ ॥ समद्विरिदो सुरेव रोद्विचि विविचपुएउमेरि । नद्विचिचिको स छादी कमीपचसेव अमएव ॥ ६ ॥ अर
 दुद्विरिचिचं, एवचसिमुरेव मिसिपुएवस । सिन् अमसस मयऽपुएव । मा विमिरिसि एवे ॥ ७ ॥ वक्षु समिहमि तुमे
 चयत्वं एगभंमचयार्थे । सम्योउव्यदव्यम तुस्वमनएवऽऽमपरिचयिन् ॥ ८ ॥ इव नद्विसिचो एममो, मयएव एव गजो एगे
 म्मि । ऐरेव वि किम्मविजो, जायमचमेवजपयद्यो ॥ ९ ॥ एमि प ऐभीय एमं विविचिचिकरि ईममासस । एवमएव
 गजस एवो वंदि रिचए ॥ १ ॥ मार कयपरिचिकरिस एवमएवो मयार गम्यकटा । मकार समुएवो, दोएवमो मय
 कचेसु ॥ ११ ॥ तो ईमी कपुमे, एविरिचं सिमममसथमि । ई एवदं प्रुं, देव निव । अएव विमिर ॥ १२ ॥ परि
 एवमचयमेरेवो प तीय निरेवो नारे । एवद्विचेल मनिं, एवममं अयमसमे ॥ १३ ॥ अर वि इ एवदि कजो वि
 पुएव ! एवविमो विण रोसु । सिमुभो न देव एवो, एवमोअ एवमुयाऽऽएवो ॥ १४ ॥ ई एवमं नद्विचिचिल येईवएव

पिक्कफलो । दिट्टो अबयसाही, ताहे जायाए रयणीए ॥ १५ ॥ ओणांमिणीए विल्लाए, साह्मोणांमिऊण गहियाइ । अबयफ्लाइ
 पुणरवि, प्षोणांमाए विल्लाए ॥ १६ ॥ साह विसज्जिऊणं, समप्पियाइ पियाए हिट्टेण । पडिपुन्नडोह्ला सा, गब्भं वोढु समा-
 बत्ता ॥ १७ ॥ अह अवरारतरुवर-पलोयण राइणा कुणतेण । पुव्वदिणदिट्टुफलपडल-वियलमवलोइय चूअ ॥ १८ ॥ भणिंया
 रक्खगपुरिसा, रे ! केणसो विलुत्तफलमारो । विहिओ त्ति तेहिं दुत्त, देव ! न तावेत्थ पर्युरिसो ॥ १९ ॥ नूण पविट्ठो न य
 नीहरत्तपविसत्तयस्स व पयाणि । कस्स वि दीसति महीयलंमि ता देव । चोच्चमिणं ॥ २० ॥ जस्स अमाणुससामत्थमेरिस तस्स
 किंचिवि अकज्ज । नत्थि त्ति य चित्तेण, राइणा सिट्ठमभयस्स ॥ २१ ॥ एव विहत्थकरणक्कलम लहु लहसु पुत्त ! चोरति । जह
 हरियाइ फलाइ, तहऽन्नघा दारमवि हरिही ॥ २२ ॥ भूमियलमिलियमज्जली-महापसाओ त्ति जपिउ अभओ । तिय चच्चरेसु चोर,
 निरुविउं बाढमाढत्तो ॥ २३ ॥ बोलीणाइ कइवयदिणाणि पत्ता न तप्पउत्तो वि । चितावाउलचित्तो, ताहे अभओ दढं जाओ
 ॥ २४ ॥ पारद्धमन्नदियहे, नडेण नयरीए बाहि पेच्छणय । मिलिओ पउरनरगणो, अभणण वि तत्थ गतूण ॥ २५ ॥ भावोवल-
 क्खणट्ठा, पयपिय भो जणा । निसामेह । जाव नडो नागच्छइ, ताव ममऽम्बणाणय एक ॥ २६ ॥ तेहिं पयपिय नाह !, कह तो
 कहिउमेवमारद्धो । नयरमि वसत्तपुरे, आसि सुया जुन्नसेट्ठिस्स ॥ २७ ॥ दारिद्विदुइयत्तेण, नेव परिणाविया य सा पिउणा ।
 वइकुमारी जाया, वरत्थिणी पूयए मयण ॥ २८ ॥ आरामओ सा चोरियाए, कुसुमच्चय करेमाणी । पत्ता मालागारेण, जपिय
 किंपि सवियार ॥ २९ ॥ तीए दुत्त किं तुज्ज, भइणीधूयाउ मह सरिच्छाउ । नेवत्थि ज कुमारिं पि, म तुम एवमुद्धवसि ॥ ३० ॥
 सलत्त तेण तुम, उव्वूढा भत्तुणा अशुत्ता मे । एसि समीवे जइ ता, मुचामि न अन्नहा कहवि ॥ ३१ ॥ एव ति पडिसुणित्ता,
 गया गिह सा कयाइ तुट्टेण । मयणेण से दिज्जो, मत्तिस सुओ वरो पवरो ॥ ३२ ॥ सुपसत्थे इत्थगहज्जोगे लगंमि तेण
 उव्वूढा । पत्थत्तरमि अत्थगिरिसुवगय भाणुणो त्रिउ ॥ ३३ ॥ कज्जलभसलच्छाया, वियभिया दिसि सुत्तिभिरिच्छेली । इयकुसुय-
 सबजइ, समुगय मडल ससिणो ॥ ३४ ॥ सहसा विचित्तमणिमय-भूसणसोहंतकतसव्वगी । वासभवणमि पत्ता, भत्तार विन्न-

लोण चिर छुहिएण वि न भक्त्वया भक्तियणिज्जा वि ॥ ५६ ॥ अह पारदारएहिं पयपिय देव ! मालिओ एणो । दुक्करागी
 जेण चत्ता सा निसिय पत्ता ॥ ५७ ॥ पाणेण जपियं होउ ताव चोरोहिं दुक्कर विहिय । पइरिफो वि विमुक्का ससुवन्ना जेहिं सा
 तइया ॥ ५८ ॥ एव दुत्तो चोरोत्ति, निच्छिउ सो भएण मायगो । गिण्हविज्जण पुट्टो, कइमारामो विछुत्तो त्ति ॥ ५९ ॥ तेण
 पयपिय नाह ! पवरविज्जावलेण नियएण । कहिओ य वइयरो सेणियस्स एसो समगो यि ॥ ६० ॥ रत्ता वि ससिय देइ,
 कहवि जइ मज्झ नियविज्जाओ । सो पाणो तो मुच्चइ, इहरा से हरइ जीयति ॥ ६१ ॥ पडिवन्न पाणेण, विज्जादाणं पि अह
 महीनाहो । सीहासणे निसन्तो, विज्जाओ पडिउमाढत्तो ॥ ६२ ॥ पुणरुत्तप्पयत्तुक्कित्तिया वि, रन्नो न ठति जा विज्जा । सो ता
 तज्जइ रुट्टो, न रे ! तुम देसि सम्मति ॥ ६३ ॥ अमएण मणियमिह देव !, नत्थि एयस्स थेवमयि दोसो । ' विणयगहियाउ
 विज्जाउ, ठति फलदा य जायति ' ॥ ६४ ॥ यत उक्तम्—विज्जा वि होइ फलदा, गहिया पुरिसेण विणयमतेण । सुकुलपसूया
 कुलवालियव्व पवर पइ पत्ता ॥ ६५ ॥ तो पाणमिम सीहासणमि ठविज्जण सयअवि महीए । होऊण विणयसार, पढसु जहा
 ठति इण्हिपि ॥ ६६ ॥ तह चैव कय रन्ना सकताओ लहु च विज्जाओ । सफारिऊण मुक्को, पाणो अच्चतपणइउ ॥ ६७ ॥
 इय जई इहलोइय, तुच्छकज्ज विज्जा वि भावसारेण । पाविस्सइ हीणस्स वि, गुरुणो अच्चतविणएण ॥ ६८ ॥ ता कइ सम
 त्यमणवच्छियत्थवाणक्खमाए विज्जाए । जिणभणियाए दाईण, विणयविमुहो बुहो होज्जा ? ॥ ६९ ॥ अन्न च—पत्थरकया वि
 देवा, सन्निज्जपरा ह्वति विणयाओ । जइ ता का गण्णा अन्नवत्तुसिद्धोए धीराण ॥ ७० ॥ तम्हा कल्लणपरपराए सपाडणेणपडु-
 यमि । विणयमि निसेसपि डु, बुहेण न पमाइयव्वति ॥ ७१ ॥ इति विनये श्रेणिककथा ॥ २६६ ॥ एवमपि स्थिते यो दुदुंछि-
 गुंकें निहृदुवीत तदोपमभिविस्तुरह—

विज्जाए कामसंतिआए दगसुअरो सिरिं पत्तो । पहिओ सुंसं वयंतो, सुअनिण्हवणा इय अपत्त्या ॥ २६७ ॥

आरूपो - चरितः, एतदुक्तो - नित्यव्यक्तित्वात् चिरंती निरूपणं चिद्विद्युत्वात् अप्यप्य' -
 अद्वय । आत्मनामै स्विस्त् - साम्यविद्येय गभीर मदिना न्यम इत्ययमो । सो ष विज्यासमस्यको गप्यन्तुवपुरमद्वय योयस्य
 इतरम्यं अरीतो सिद्धो योगाल्पव्यपरिणाकोण । तयो वपकमे एवमप्य वरवीर्य देव सो विज्ञं मयिजो विम्य य से देव
 विज्य । तयो इवएवमर् गल्ल पंमवस्य होय म्यलो पूवावद्ययो । वस्य वाम्यदेव यय्य निमंतिजो पूरुज्ज वुरिणमो व ।
 मयं ! मिमेवं वस्य कञ्जुणा विज्य । रजा कुपं इजो दुम्भदि एव्य विज्या पाविण, जेज दुप्यं विरहिंसिगार म्यगाणे
 विदुः । देव मयिवं मयस विमपवनिरिवाविण्य मरुसिण्य विज्या सिण्य । तयो इत्यजं मंतरवप्यर कुविण्य विरिण्यवं एवमर्दे
 मूदीय पाठिवे । एवमर् एवेयुरो सो सिद्धिको परिम्यक्यो इतिजो य चयेन । एव वन्य वि मुण्यण्यस्य इएएस्व वि
 निरूपो न वरव्यो चि ॥ २१७ ॥ मिमिरेपमिदि नेदुप्ये, - सम्यक्यनयमुर्मोपयारिस्वाचयदि -

सपकमियद्वि विपय्यो, देव इरं योसिजो मयापामो । इत्यसि जो इरुचं, सुवं सोमे द्वियपप्ये ॥ २१८ ॥
 सम्यप्यवयवार्थं, इत्यद्वियार यरेणु वदुप्यसु । सुव्यण्यवेसिवादिअरि, ठरयारस्यरससोदोदि ॥ २१९ ॥
 सम्यणम्यि व एवे ययपं नरवधिरिययार्थं । दिव्याधि मायुमाणि व, मोरययुर्वां सदीनार् ॥ २२० ॥
 इत्यमप्युर्गं वार्थं, सम्मर् अस्त इतिपे विण्य । तस्य अगुज्योयइं नार्थं वरण व मयमर्ण ॥ २२१ ॥

मिमिदि विम्यण्यतोपवेगऽऽमावाडोरयेत्य वस्यअरि व एतु इवुः एव सर्गविजो मयर् मेयं च वामाएवम्यन्
 यवर्धीनं-सककमर् व जीवन् एकीवि ॥ २१८ ॥ म्यनइतुरिय सव्यरतरणुठि दुप्यलुपमर्कामार - " सम्मय " गाहा ।
 इत्यविवांदि - मदिगाव्य मदीयोपमएव इत्यमर्त्वं वकी । मयएवएवटगेपयारवयइदिविटपि न वरधिनेचं प्रतुएवकी
 पार्थ इत्यएवम् ॥ २१९ ॥ वरनेपवत्य एवएवमवयवदि - " सम्मर्धमि " गाव्य वय मोवयण्यधि वरवक एवम्यधि एव

स्तथाह—“कुसुमय” गाहा । ‘चरण च भनमहण’ति चारित्रि च सर्वस्वरूपमयोग्यस्थामाविभनमथन म्बिद्वल्वसम्पादकम् ॥
 तथाहीदमेव वर्णयते तिर्यन्त्रकथोद्धारै, दृढा सम्यक्त्वमर्गला । देवमानवनिर्वाणसुखद्वारैककुञ्चिका ॥

भवेद्वैमानिकावश्य, जन्तु सम्यक्त्ववासित । यदि नोद्वातसम्यक्त्वो, नद्यायुर्नोपि नो पुरा ॥ १ ॥ अन्तयुहत्तमपि य सप्तु
 पास्य जन्तु सम्यक्त्वर्त्नममल विजहीत सद्य । वम्भ्रम्यते भनपथे सुचिर न सोऽपि, तद्विभ्रतधिरतर किमुदीरयाम ॥ २ ॥
 तत्स्वरूप तु-देवे रागादिनिर्मुक्ते, गुरो सीलान्नशालिनि । अहिंशाहाले धर्मै, मात्स्य सम्यक्त्वगुच्यते ॥ ३ ॥ तद्विपक्षस्य तु
 मिथ्यात्वस्य स्वरूप यथा—देवो रागी यति सगी, धर्म प्राणिनिशुम्भन । मिथ्यादृष्टिरिति ज्ञेते, पीतमथयद्स्तधी ॥ १ ॥ न
 मिथ्यात्वसम. शत्रुनं मिथ्यात्वसम पिपम् । न मिथ्यात्वसमो रोगो, न मिथ्यात्वसमं तम ॥ २ ॥ द्विपद्विपतमोरोगेतुं चमेरुन
 दीयते । मिथ्यात्वेन दुरत्नेन, जन्तोर्जन्मनि जन्मनि ॥ ३ ॥ मिथ्यात्वेनाग्नीचिन्तानि तान्त तच्चातस्य जानतो नत्र जीया. । किं
 जाल्यन्था कुत्रचिद्वस्तुजाते, रम्यारम्यव्यक्तिसामान्येयु ॥ ४ ॥ विशेषतो देवादेवस्वरूप चैदम्—नो रागागारमगो न मन्ममदिरा
 न द्विपद्वेपदोपो, नो सम्मोहप्ररोहो न विकटकपटाटोपसम्पन्न यस्य । शान्त कान्तत्विलोकीरुलनरुशालिन् कोऽपि कोपादिगुरु-
 स्त्यक्त ससारप्राशो स भवति भन्निना देवता देवयोगत ॥ ५ ॥ शूद्राप्रगुणात्त्वानपि सत्र शूद्रारिणीनानपि, त्रस्यत्रात्रमशत्रुत्वानपि
 महानाद्यक्रियावानपि । रोहन्मोहनिवेदकाक्षयलव्यनापारवानप्यहो, देवस्येन्न तदा कथ नरपशु कश्चिद्देवता ॥ ६ ॥ तथा—या
 पशुगुणमवनाति, स्वपुत्र च वृषस्यति । शूद्रागैर्निज्जती जन्तूर, सा नन्यास्तु कानु गो. ॥ ७ ॥ पय प्रदानसामर्थ्याद्व्या चैन्म-
 हिपी न किम् । विशेषो दृश्यते नास्या, महिगीतो मनागपि ॥ ८ ॥ स्यात् तीर्थपिदेवाना, सर्वेयमपि गोर्थादि । हन्यते दुभ्रते
 विक्रीयते वा सा कथ तत ॥ ९ ॥ मुसलोदूखले चुल्ली देवली पिपलो जल । निन्वोऽर्क्यापि धे प्रोक्तो, देवात्ते कोऽत्र वर्जिता
 ॥ १० ॥ गुरु तदाभासयोस्तु स्वरूपम्—ज्ञानदर्शनचारित्रि-रूपरत्नायाञ्चिता समितीन् पञ्च त्रिधाणा, शुभ्रितितयशालिन ॥ ११ ॥
 मक्षत्रतमहाभार-धारणेकधुरन्धरा । परीपद्योपसर्गारिचमूजथमद्यभटा ॥ १२ ॥ निर्ममत्वा शरीरेऽपि, किमुताऽन्येषु मस्तुपु । धमा-

कर्मन् सुत्या परिष्कृतमिच्छा ॥ १३ ॥ मातङ्गमनपोर्ध्वप्रज्ञस्यको सुखदूत्सापोः । प्रहसन्निन्वयोर्ध्वसोऽभ्योदुस्तुष्टुवृषक
 ॥ १४ ॥ इत्यन्तरिक्षाद्युगामिष्येदारम्भमर्षिष्यः । मोक्षिष्वजन्ममसौ गुणः सुः इत्यस्मानम् ॥ १५ ॥ माध्विष्यत्सम्भारणा, नृणा
 नारपदन्तः । परस्यद्व्येपुष्कं प्रसन्नं प्रसन्नरैकः ॥ १६ ॥ परिमहाऽऽस्मराण व समुद्रा इत्यन्तः । सोऽसाऽस्मिन्ने मारणा,
 कोपन्तः इत्येवियः ॥ १७ ॥ इत्यस्मात्प्रपठेत् सः पचिष्यन्निना । वत्सो न्निष्कः पाप्म, पाचिष्यं गुणस्तु ते ॥ १८ ॥
 त्वा वि—विष्कस्वति परिमहेत गृहमप्यन्वैति केन्द्रस्तुष्टुमात्पणहृत्नख्येनेषु दृष्कन्तिस्मत् । विष्कस्य प्रमत्तऽपि देव
 नारण इत्याः पुस्तकद्वारेर्धिसोऽस्य विदुम्भिसं कथयति स्वीदे श्वेभं नरुत् ॥ १९ ॥ कर्मोपर्मसकलं केशु—अरिष्यात्सपुत्र्यो धर्म्मो,
 सन्वत्सवर्षिकमादिमत् । देवः शीघ्रगोच रक्षिक इर्नवा सपत् ॥ २० ॥ एतासाद्यैपरिष्केष मिष्कारमिहपसिधः । अपार्मो
 मोच्यते पूर्वद्व्येवित्तस्यैकभ्यः ॥ २१ ॥ एत न केव्यसि—एमी देवो दोषी देवो स्यात्सिमुर्भयि देवो मन्त्रे कर्मो मीसे कर्मो
 वीजद्विषाय कर्मो । एषा मणा क्वा सद्य वे गृह ते वि पुत्रा ए व क्नु न्दो ङोचो ङदुमर्हं कुन्तो ॥ २२ ॥ २७१ ॥

वरत्स्य गणपद्येपमेवसापकन्वोर्ध्वान्तरिक्षयोः सम्भारंरे कालेन पञ्चासत्स प्रपत्स्यसुचे, सोऽसापस्यै तु त्रिषयसपि
 प्यविस्य इत्यर—

सुपरिष्कृत्सम्भवो, नायेनालोपप्रस्तुत्सपयो । निरन्तरणातयो, इच्छियत्स्य वसास्य ॥ २०२ ॥

एव मूळसाणर पदरमि दुग्गजरागास्यैर्षि । वीपय्या पदसोहा, एव सम्भरं पमापदि ॥ २०३ ॥

सुपरिष्कृतं—सुधर्मिकं सम्पत्तं कस्य ए तथा ॥ सुपरिष्कृतं—सुपु परिष्कृतं रोनेकं सामन्तद्विष्येनेन सापिद
 को च्येने इति कथंते सिद्धयान् । निरन्त वि विरुषिपलोत्त । इतिश्वरमर्हं सोऽसापस्यै वसापयति । सुधर्मिकं न

सम्यक्त्वस्य प्रमादपरिहारे सत्येव स्थानान्यथेत्याह—“ जह मूल ” गाहा । यथा मूलतानके विशुद्धेऽपि पश्चात्प्रक्षिप्यमाणेदृष्टच्छा-
 यरागयुक्तवर्णकैर्वानिकैर् श्रीभक्ता पटशोभा भवत्येव मूले शुद्धमपि लब्ध सम्यक्त्वं प्रमादे कपायादिभि पश्चान्मलिनता यातीति ॥२७३॥

किञ्च सम्यक्त्वे प्रमादिनो गाढमग्नेश्वरपूर्वकारिता स्वल्पेन बहोर्होरितत्वात् । सम्यग्दृष्टेर्हि नियमनो वैमानिकायुष्कन्वधहेतुत्वमु-
 क्तमागमे, तच्च तत्र प्रमादिना हारितमेव भवति ॥ यत—

नरएसु सुरवरेसु य, जो वंधइ सागरोवमं इकं । पलिओवमाण वंधइ, कोडिसहस्साणि द्विवसेण ॥ २७४ ॥

मिथ्यादृष्टिर्नकेषु सम्यग्दृष्टिश्च सुरवरेषु देवलोकैस्त्वित्यर्थ । यो वध्नाति मध्यमदृष्ट्या सागरोपममेक, तस्य यदि कल्पनया
 वर्षशतरूपपुरुषायुष्कदिवसेर्भागो दीयते तदा दिवसेनाऽसौ पल्योपमाना कोटिसहस्रह्रस्त्राणि त्रीणी न्यूनानि माग लब्ध्वा निवध्नाति,
 किल सागरोपमे पल्योपमाना दश कोटीकोट्या भवन्ति, एककादग्रे पञ्चदशभि शून्यै । तासा पुरुषायुष्कदिवसैः पदत्रिंशत्सहस्रैर्भागे
 लब्ध द्वे पल्योपमकोटीना सहस्रे सप्त शतानि सप्तसप्तति । पल्योपमाना कोट्य सप्त सप्ततिलक्षा सप्तसप्तति सहस्राणि सप्त
 शतानि सप्तसप्तत्यधिकानि । छेदाशयोस्समशून्यपाते चतुर्भिरपवर्त्तं सप्त च तव भागाः पल्योपमस्य स्यु । अङ्कतोऽपि २७७७७७७-
 ७७७७७ ॥ २७४ ॥ सम्प्रत्यरूपतर शुभाशुभबन्धमधिकृत्याह—

पलिओवमसखिज्जं, भाग जो वंधई सुररणेसु । दिवसे दिवसे वंधइ, स वासकोडी असंखिज्जा ॥ २७५ ॥
 एस कम्पो नरएसुऽचि, बुहेण नाऊण नाम एसपि । धम्मम्मि कह पमाओ, निमेषमित्तं पि कायव्णो ॥ २७६ ॥

सुराणा गणा येषु ते तथा तेषु स्वर्गेस्त्वित्यर्थ । असख्येयवर्षकोट्यात्मकस्य पल्योपमसख्येयभागस्य पुरुषायुषेण षट्त्रिंशत्सह-

पञ्चेन्द्रियवधासक्ता, मासाऽशनकृतादरा । जायन्ते नरके जीवा, बह्वारम्भपरिमाहा ॥१॥ कुम्भीपाकेन पच्यन्ते, पिप्रवन्नप्रचेतना । तत्र युञ्जादिवच्वेतै, हन्यन्ते लगुडैर्दण्डैः ॥ २ ॥ वस्यन्त्रेषु पीडयन्ते निपीडयन्ते तिलेषुवत् । घ्राट्टभूमीषु भृञ्ज्यन्ते, निष्णाणाञ्चनका दिवत् ॥ ३ ॥ वारुवद्धारुणाकारै-रिच्छयन्ते च परश्रुधै । भियन्ते प्रासकुन्तागौरालेष्टकमृगादिवत् ॥ ४ ॥ तप्त त्रपु च पाप्यन्ते, आच्छेद्यन्ते शिलातले । आकीर्णकण्टकैस्तीक्ष्णरोप्यन्ते च शाल्मलीम् ॥ ५ ॥ काककङ्कशालागै-र्भक्ष्यन्तेऽत्यतनिर्दये । कार्यन्ते तरण रीणा, वैतरण्या सुराधमै ॥ ६ ॥ यस्य जीहाशत वस्त्रे, यो जीवेत्त्रवा शतम् । सोऽपि वक्तु शमो न स्यात्शर्मनरेऽपु यद् ॥ ७ ॥ इति ॥ २८० ॥ न चान्यत्रापि ससारसुखमस्तीति तिर्यग्मनुष्यदेवगतिषु तिर्यगतिमाश्रित्य तावदाह—

तिरिया कसंकुसारा-निवायवहबंधमारणमयाई । नऽपि इहयं पावैता, परस्य जइ नियमिया हुंता ॥ २८१ ॥

‘ जइ नियमिया हुत ’ त्ति-यदि प्राग्भवे धर्मकर्मप्रभृत्यधर्मकर्मनिर्गृह्यत्तरूपनियमवन्तोऽभविष्यत् ॥ अत्रायुक्तम्—इष्टमानबुला-वन्तो, मिथ्याभाषणतत्परा । मायावित्तो जना यान्ति, तैरिश्च जन्म निश्चितम् ॥ ८ ॥ यादृश नरके दुःख, तिर्यक्ष्वपि च तादृशम् । यतो वाहनदोहाद्या, व्यापदोऽत्र सुदुस्तरा ॥ ९ ॥ कुटुण्यानाधिता दीना, पारवश्ययुपगताः । वहन्ति पशवो भार, प्रष्टरुण्ठसम-र्षितम् ॥ १० ॥ केचिदोहनदोषेण, दाहदोषेण केचन । केचिदंशुशघतेन कशाघातेन केचन ॥ ११ ॥ केचिद्वा घनमन्त्रेण, निरोधेन च केचन । कर्णपुच्छच्छविच्छेद-नाशावेधादिभिस्तथा ॥१२॥ अपारदुःखसभार-मध्यमना दिवानिशम् । साक्षादेवैह हरयन्ते, तिर्यक्तो वञ्चिताः शुभै ॥ १३ ॥ इति ॥ २८१ ॥ मनुष्यगतिमाश्रित्याह—

आजीवंसंकिलेसो, सुखल तुच्छ उवहना बहुया । नीयजणासिष्टणा वि य, अण्डिद्वत्सो अ माणुस्से ॥ २८२ ॥

चारगनिरोहवहबंध-रोगधणहरणगरणवसणाई । मणसंतावो अजसो, विगोवणया य माणुस्से ॥ २८३ ॥

चित्तासतायेहि य, दारिदरूआहि दुणउत्ताहि । लवधूणऽवि माणुस्सं, मरंति केऽवि सुनिच्चिणा ॥ २८४ ॥

नानीर्न-शालाचार्य यत्नसंश्लेषादिप्रतिपाद्यम् । श्रीपद्मसिद्धार्थप्रियं वि श्राद्धश्लोकश्लोकं वेदि । ' विभोवजस्य व ' सि-
 विभोवज-शलाक्या विहगत्या । शरिद्रव्यवि वि-शरिद्रव्यस्या मन्ना पीय शरिद्रव्यस्येन पुना ऐगो मन्ना श्रमेन मयो वर
 वपुणे श्रुत ऐगस्तोच्छ्रयम् ॥ दुष्पुण्यवरी वि-दुष्पुण्यव्यक्ति श्राद्धदुष्कर्म्मबन्धिमिरिक्त्या, श्रमपुण्यम्-शामान्यसुखनारायण
 लुप्तश्रेयसिभिरिपया । अन्ते मानुषे कस्य बन्धिनो म-स्यैतुम् ॥ १४ ॥ ऐत्राश्रित्यस्तत्र श्रुतमाश्रितिसप्तिका । केचित्-
 शिखीवन्ति मासना मानवर्जिता ॥ १५ ॥ केचित्पितृपुत्रेन सुपु कष्टं एवं गता । अन्ते नारदिस्याजि-ऐगोरानियकृता
 ॥ १६ ॥ परकर्मज्ञा केचित्पयसिन्वत्सम्येवता । श्रुते कर्मस्यस्यौ मन्ना नन्ना अमाष्टका ॥ १७ ॥ अन्ते सम्पुत्रसम्पु-
 त्रस्यप्य एवमपि । श्रीकर्मव्यवहारेण कर्मण्य कर्मयोगिकम् ॥ १८ ॥ अन्तमन्वन्तसंपर्क-कर्मविरिद्यावन्ते । केचित्पापिवसवन्ति
 अन्तमन्वन्तस्योपमा ॥ १९ ॥ इति ॥ २०४ ॥ ऐगविसाधिसम्पु-

देवाग्नि देवसोप, दिव्याभारणाशुरिधिवसरीता । नं परिबरेति कृषो, तं इत्स दास्यं वेत्ति ॥ २०५ ॥
 नं पुरादिमासशिमो, चित्तिय परण य देवलोगाभो । अशुचिबे विय नं मवि इतर सवहकरं दिययं ॥ २०६ ॥
 ईसाविसापमरडोर-वायासोयेरि एतार्दरि । देवस्यि सुमसिम्पूया, तेसिं कृषो सुयं नाम ? ॥ २०७ ॥
 शयपुण्यम्-शक्यमतिर्वरदिकम् केचन सुग सुय बधि । वनासि न सुप्रकृष्टाति अन्वितिव सुवो मता ॥ २ ॥ चित्तु-
 क्तान्तरव ईत्यंस्तेर्भेदवृत्ते । विद्यपराकृत्यव्यस्यव्य वदन्ति यठ केचन ॥ २१ ॥ अन्तमोक्त्वापिवा इच्छो कुञ्जोऽपरे ।
 शक्यतेव शक्यते, ईपेसाव्यवसा एव ॥ २२ ॥ लभ्येपानुक्तासि-वाएवमरथरिजा । एवमन्ते य वाक्यन्ते, कोऽपि शक्यसिपुत्रे
 ॥ २३ ॥ अन्तमन्वन्तया केचि-अन्तमन्वन्तिसिदिप्या । सम्येऽन्तमन्वन्तयापु पुत्रपरसमपिपु ॥ २४ ॥ एतान्पुसि चित्तिनं य
 अन्तमन्वन्तमन्वोद-इत्यप्य । परकर्मो एव मित्कन्ते एतान्पुन्या सुया ॥ २५ ॥ अन्ते अन्तमन्वन्तिया, वृष्टो एवमन्वन्तिया । अन्ते
 यान्तीकु-एवमन्वन्तिया मन् ॥ २६ ॥ इति ॥ २०७ ॥

धम्मपि नाम नाऊण, कोस पुरिसा सहति पुरिसाण ? । सामित्ते साहीणे, को नाम करिज्ज दासत्तं ? ॥ २८८ ॥
 धम्मपि च भवे सति—'सहति' ति अनेकार्थत्वाद्वातूना प्रतीक्षन्ते पुरुषाणा भवक्षय कुन्ताम् । यदुत कुर्वन्तु तावदेते वय
 एवविधे च भवे सति—'सहति' ति अनेकार्थत्वाद्वातूना प्रतीक्षन्ते पुरुषाणा भवक्षय कुन्ताम् । यदुत कुर्वन्तु तावदेते वय
 पश्चात् करिष्याम । ज्ञाततत्त्वाना न विलम्बितु युक्तमित्यर्थ । तथाहि—स्वामित्वे स्वाधीने को नाम दासत्व कुर्यात् ? न कश्चित् ।
 दास्यतुल्य हि ससारित्त्व कर्मपरतन्व्यात् । प्रभुत्वसमा तु सुकृता सतन्त्रत्वान्, सा च हस्तगतैव सद्धर्माद्युष्ठाधिनामिति भाव ।
 अथवा धर्ममपि ज्ञात्वा किमिति पुरुषाणामाज्ञादानादिक क्षमन्ते धर्माद्युष्ठात् प्रभुत्वावाप्तेस्तत्रैव वर यत्नो विधेय ॥ तथा
 चोक्तम्—“समसख्याऽऽय सन्, पुरुषः पुरुषः किमन्यमभ्येति । पुण्यैरधिकतरश्चेन्नतु सोऽपि करोतु तान्येव” ॥ अत एवाह—

'सामित्ते' इत्यादि ॥ २८८ ॥ क पुन परप्रेष्यता न सहते ? य आसन्नसिद्धिपयो भवति । कथ ज्ञातव्यमित्याह—
 संसार चारणचारणं न्व आवीलि(पीडि)यरस वर्धेहि । उन्विगो जस्स मणो, सो क्रिर आसन्नसिद्धिपहो ॥ २८९ ॥
 आसन्नकालमवसिद्धियस्स जीवस्स लक्खणं इणमो । त्रिसयसुहेसु न रज्जइ, सवत्थामेसु उज्जमइ ॥ २९० ॥
 हुज्ज व न व(वि. नवि) देहवलं, धिइमइमत्तेण जइ न उज्जमसि । अच्चिहिसि चिरं कालं, वलं च कालं च सोअंतो ॥ २९१ ॥
 लद्धिच्छियं च वोहिं, अकस्सित्तोऽगागयं च पत्थितो । अन्न दाइं वोहिं, लब्भिसि कयरेण सुल्लेण ? ॥ २९२ ॥

वरण चारः स एव चारक ससारचारको भवप्रमणमित्यर्थ । तस्मिन्धारक इव वन्धनागार इव अपीडितस्य वद्धस्य बन्धे
 रज्ज्वादिलनितरन्त्र कर्ममयै । 'उन्विगो' इत्यादि व्यक्तम् ॥ २८९ ॥ 'आसन्न' गाहा ॥ आसन्ने काले अचिरेण भवा
 भविष्यन्ती सिद्धिर्यस्य स तथा तस्य 'सवत्थामेसुत्ति' सर्वस्थानेषु चैत्यवन्दनाद्युष्ठादिषु ॥ २९० ॥ ननु साम्प्रत विशिष्टसहन-
 नरहितै कथमुच्यन्ते इति यो मन्यते त प्रत्याह—'होज व' गाहा । 'वल च कालं च सोयतो' बल-शरीरम् काल-दुःष-
 मालक्षण शोचन् । न हि शोकेन किञ्चित् त्राण, दैन्यवृद्धिरेव केवलमिति ॥ २९१ ॥ यत्तु जन्मान्तरे पुनर्बोधिलभे सति शोभन-

समिईकसायगारव-ईदियमयवंभचैरयुत्तीसु । सञ्जायविणयतनसत्तिओ सुविहियाणं ॥ २९५ ॥
 विसोहितो । अब्वक्खित्ताउत्तो, इरियासमिओ मुणी होई ॥ २९६ ॥
 पयं पयं चक्खुणा अणवज्जमकारणे न भासइ य । विगहविसुत्तिपपरिवज्जिओ अ जह मासणासमिओ ॥ २९७ ॥
 कज्जे भासइ भास, अणवज्जमकारणे न भासइ य । विगहविसुत्तिपपरिवज्जिओ अ जह मासणासमिओ ॥ २९८ ॥
 भोयणदोसे य पंच सोहेइ । सो एसणाइसमिओ, आजीवी अनहा होइ ॥ २९९ ॥

बायालभेसणाओ, यतिभि कर्तव्येत्याह—‘समित्तय’-ईर्याथा, ‘कपाया’-क्रोधाद्या ‘गौरवाणि’-ऋष्यादीनि ‘इन्द्रियाणि’-
 किगोचरा यतना यतिभि कर्तव्येत्याह—‘समित्तय’-ईर्याथा, ‘कपाया’-क्रोधाद्या ‘गौरवाणि’-ऋष्यादीनि ‘इन्द्रियाणि’-
 स्पशंनादीनि ‘मद’-जात्यादयो ‘ब्रह्मचर्य्यगुप्तयो’-वसत्यायास्तासु विषये यतना सुविहिताना कर्तव्या । स्वाध्यायादीक्षाश्रित्यैषा
 कर्तव्या । स्वाध्यायो वा वाचनादिः, विनयोऽऽयुत्थानादि, तपोऽनशनादिशक्तिश्चित्तोत्साहस्ताभ्यस्तत् ॥२९५॥ समित्तिद्वारे पञ्चापीर्य्या-
 समित्यादि समिती क्रमेणाह—‘जुगे’ गाहा । ‘अब्वक्खित्ताउत्तो’ त्ति अब्व्याक्षिप्त शय्यादिषु रागद्वेषावगन्तव्यायुक्तो धर्मध्यानो-
 पयुक्त सन् ॥ “कज्जे” गाहा ॥ ‘विगहविसोत्तिय’ ‘परिवज्जिओ य’ त्ति-विकया-स्रोक्कयादिविश्रोतसिकादुष्टान्तर्जल्यरूपा ताभ्यां
 परिवर्जित्तव्व यतिर्भाषणासमितो भवति ॥ २९७ ॥ ‘वायाल’ गाहा । द्विचत्वारिंशत्तमेपणा. शोधयति-यज्जयति ण्ण्यते अन्विष्यते
 पिण्ढो यकाभिस्ता एपणा आधाकर्मादिदोषा. सर्वे सामान्यव्युत्पत्त्या गृह्यन्ते ॥ तदुक्तम्—सोलसउगमदोसा, सोलस उप्पायणाए
 दोसा य । दस एसणाए दोसा, वायालीस इय हवंति ॥ १ ॥ आहाकम्भुदेसिय, पूइयकम्भे य मीसजाए य । ठवणा पाहुडियाए,
 पाउयरकीयपामिच्चे ॥ २ ॥ परियाट्टिए अभिहडुभिन्नमालोहेइ य अच्चिठ्जे । अणिसट्टे अब्बोयरए, सोलस पिंडुगमे दोसा ॥३॥
 धाईइइनिमित्ते, आजीवणीमणे तिगिच्छा य । कोहे मणे माया, लोभे य हवति दस एए ॥ ४ ॥ पुब्बिण पच्छा सयव, धिज्जा
 मते य जुअज्जोने य । उप्पायणाए दोसा, सोलसमे मूलकम्भे य ॥ ५ ॥ सक्रियमक्खिण्णिसिद्धत्त-विहियसाहरियदायगुम्भीसे । अप-
 रिणयत्तिच्छड्डिय, एसणदोसा दस हनति ॥ ६ ॥ भोजनदोषाव्व पञ्च शोधयति ते चामी-सज्जोयणा पमाणे इंगाले धूमकारणे

केचि । कल्पयन् केचम्—कर्मिणोऽप्यसं संशोच्य मुञ्च्य नरपमानम् । मातुर्यरपोऽन्तं, मुञ्च्य इत्थं तु रोच्येव ॥ ७ ॥ कल्पयन् विना
 मुनागत्य रोच्यः ॥ इत्यजायि त्वस्मृति-वेद्यमेधेयवस्ये इतिपुत्र्य व संशयानुर । तत्र कल्पयन्विषयत्, कर्तुं पुत्र्य कल्पयन्विषय ॥ ८ ॥
 स सतुरेयव्याजं समित्त इत्युच्यते । कर्मिण-विद्योऽप्योऽप्येवेयविरुद्धमेधेयव्याजम् ॥ एतद्विषयिभ्ये मयति गुण्यत्कल्पयन्विषयि ॥ ९ ॥ ९ ॥

दुर्मि पश्य परिभिस्य, एतच्छिन्तं चो रयेषु निष्पन्नं वा । आपाययन्निस्तेषाणां सपिनो हृणो रोष ॥ २०९ ॥
 तथातपासपनसेकच्छुसिपालए य राजशिरी । छुपियेणए एतं, निसिरितो रोष तस्मिन्निप्रो ॥ १०० ॥

एतं चतुष्टय एतस्य प्रपन्नं च रजोदरुच्यन्ति च त्वपयति गृह्यति वा मयन्नयि स मयन्नमायाऽऽपानमिष्टेरणय सपिनो
 यति । मयन्नमयोऽप्यनेन प्राकृत्यन्तम् । मयन्नमोऽप्यनुच्ये दसस्वरूपं मयन्नमयप्रसङ्गात् ॥ २०९ ॥ 'कल्पय'-पुत्रियं 'प्रत्यस्य'-
 नृत् केचम्—येषाम् कर्मो—येषाम्, सिद्धान्तो मयिभ्यमस्तत्परं पालयिषि-पानीकपश्चरं सुमिनेभ्यो प्रोच्ये निम्बुजन्-
 परिष्कारश्च कश्चमिष परिष्कारनिम्बुजमिषो मयति ॥ ३ ॥ एवं मयिभ्योऽप्यनुच्य कल्पयन्तरे प्रसिद्धरागावासात्—

दोहो पापानो माया, सोमो दासो र्त्तं प चार्त्तं च । सोयो पच इधुंजा, एवमस्यसी इये सत्ये ॥ १०१ ॥
 दोहो कर्मो तारो, बदस्वरायकर्मो कश्चुसुबो च । पैरत्नमयुसुबो वायसमारो च सुवारो ॥ १ २ ॥
 निच्योरन किर्मंजन, निराधुगविषय बसनातो । इयवसो च बसुमं रंय पचविषयं कर्म ॥ १०३ ॥

यत्र कोऽप्यनुच्यन्तः कल्पयन् प्रसिद्ध एव । एतन्मयोऽपि परं मोऽप्यका कल्पयन्तःपरिष्कारणाय एव क्ले च सर्वे
 आपायकम् कर्मोऽप्यनुच्यन्तः एतन्मये पैरत्नमयनरिष्कारणः स्यात्तं एतन्मयोऽप्यनुच्य इति मयन्तः कोऽप्यनुच्यि
 कल्पयन्—कोहो" गण ॥ निच्योऽप्यनुच्यन्तः ॥ कोच—कर्म, कर्म—पदस्यन्तःप्राप्तः कश्चुसुबः । कश्चुसुबमयुःकर्मक-

३

कन्ते । एवाश्वि विष्णोश्चानि संघारे जीवं यथाश्रित ॥ १ ५ ॥ तदुच्यते—समाकर्त्तं यज्ञान् विमस्मन्किमादौ विमस्मन् विर
 त्नुर्वास्मन्सुहृदवागवप्रागामसृजिन् । प्रमात्युषं तैर विपयकन्तीषी विपयकम् इत्यत्र च तस्मै चतस्रसि मरुतो ह्येव इव
 ॥ १२ ॥ बुधधीम्विनपशुं पृथक् चामौषधम्विच्यस । मातस्य चोऽप्यश्वं, सुवर्षमपि पयिकवो ज्ञान् ॥ १३ ॥ 'सुवर्षुऽप्येव
 एतौ च स्वस्ते ए(ऽ)वर्षीयिका । नीचेऽपि मिश्रेषु देवषी वृषिमाजिका ॥ १४ ॥ कस्मान्—सर्वत्र मार्त्तं कुर्वीत वृक्षेषु च
 विधेष्ठा । येन वापाडिमुच्येत्' पूषन्प्राणविक्रम्यन् ॥ १५ ॥ मास्यद् वादुस्मिन्नेदो, क्वामिरिव पाज्मजि । मरुर्वाचव्यर्त्तं सुच्य,
 सप्त संश्रप येकस्य ॥ १६ ॥ चक्रवर्षी त्वत्सर्वो वैरिजस्यपि देवस्यु । मियादे चत्परो मान-च्येराकस्यदुमार्त्तम् ॥ १७ ॥
 चक्रवर्षी जन्म-वीथियो रजुशापये । समाश्रिते त्वत्समाज सिंहे च वरिवास्वति ॥ १८ ॥ एवं च मानवियर्त्तं परिचय्य शोचं,
 कत्वा च मार्त्तमिरेकजने गुणोष्म् । मानं निशम्य वदित्वर्मविशेषकृत्यं, सप्तक समाश्रित्य मार्त्तमेकव्याः ॥ १९ ॥

याथा इदंय सप्य-पादया ह्यरुत्तरदंयजया । सुप्यस्य असुमापो, वरनिवसेवाश्वारो च ॥ २०९ ॥
 एष णोस संश्रपरो, दृढायाश्च यदं इतिहा । वीर्यस्यपापनपि च, मरुदोरिस्यसु पि मरुति ॥ २०७ ॥ युगं

मास्यर्षीकस्य—मास्य-कुर्वी-मास्य-पृथक्-पृथक्-सर्व-सर्वो-कत्वा-सुत्राश्व-सुत्रा-य-विशेष-पाप-एव ॥ १६ ॥ एष-एव-
 संश्रपिकरो-गुण-पाज्मं मजि इतिहा-मजि इतिहा । अत्रापि मरुदवाक्यापमप्यपि मास्यस्यमजि चत्परोऽपि चत्पार
 देवयति ॥ १७ ॥ एतानि च मरुदोरिस्येषु वीर्यान् विद्वन्वयति । इत्यं च—

मुखाश्वारालपयचतुर्विधे चत्पटं चत्पटम्यचित्तुके । वीर्यस्यस्यमयपयधियद्वय-वह्वा म्यप्यस्योऽवन्वियिषमस्यम्यक्तो
 वत ॥ २ ॥ मास्यर्षीकः पुंसो यत्यपि न इदोति मिश्रिसपयकम् । सर्वं एवाविशम्यो मरुति तथा क्वामरोऽप्येव ॥ २१ ॥

कूटपाद्गुणयोगेन-च्छलाद्विधस्तघातान् । अर्थलोमाद्य राजानो, वञ्चयन्त्यखिलं जगत् ॥ २२ ॥ तिलकैर्द्रुया मन्त्रैः, क्षामताः-
 शनेन च । अन्त शून्या बहि सार, वञ्चयन्तो(न्ते)द्विजा जनम् ॥ २३ ॥ कृत्रा कृत्वुलामाना, सुक्रिया सातियोगत । वञ्चयन्ते
 जन मुग्ध, मायाभजो वणिगजना ॥ २४ ॥ जटामौण्ड्य-शिराभस्म-चरुकनाग्यादिधारणे । मुग्ध श्राद्ध गर्द्वयन्ते, पापण्डा हृदि
 नास्तिका ॥ २५ ॥ अरक्ताभिर्भावैव-शीलागतिविलोकने । कामिनो रञ्जयन्तीभि-वैश्याभिर्ज्ययते जगत् ॥ २६ ॥ तदेव सर्वलो-
 कोऽपि, परवञ्चकतापः । स्वस्य धर्मं सद्गतिं च, नाशयन्त स्ववञ्चका ॥ २७ ॥ आर्जव सरल पन्या, लोकोऽपि प्रीतिकारणम् ।
 कुटिलादुद्विजन्ते हि, जन्तव पन्नगादिव ॥ २८ ॥ अलिङ्गचित्तृत्ताना, भवत्रासदश्रामपि । अकृत्रिम मुञ्चितसुतं, स्वसवेद्य महा-
 त्मानम् ॥ २९ ॥ समप्रविद्यावैदुष्येऽधिगतासु कलासु च । धन्यानामुपजायते, चालक्रानामिवाजं वम् ॥ ३० ॥ अज्ञानामपि याला-
 नामार्जव प्रीतिहेतवे । किं पुन संशस्त्रार्थ-परिनिष्ठितचेतसाम् ॥ ३१ ॥ स्वाभाविकी हि ऋजुता, कृत्रिमा कुटिलात्मता । तत
 स्वाभाविक धर्मं, हित्वा क कृत्रिम श्रेयत् ॥ ३२ ॥ मनसि वचसि काये सर्वथैव प्रक्रारस्तदपि सरलवृत्तिर्जन्यते नन्यते च ।
 मनसि वचसि काये त्यक्तवात् पौनरुक्त्य, तदपि कुटिलवृत्तिर्जन्यते तज्ज्यते च ॥ ३३ ॥ इति निगदितमुग्र कर्मकोटिल्यभजा-
 मृजुपरिणतिभाजा चानवच चरित्रम् । तदुभयमपि बुद्ध्या सप्रशान्मुक्तिकामो, निरुपममृजुभाव सश्रेयदबुद्धबुद्धि ॥ ३४ ॥

लोभो अइसचयसीलया य किल्बिडत्तणं अडमगत्त । कपपन्नमपरिभोगो, नहुविनट्टे य आगरलं ॥ ३०८ ॥
 सुब्बा अइनहुधणलोभया य तन्भावभावणा य सया । वोलंति महाघोरे, जरमरणमहासमुद्धंभि ॥ ३०९ ॥ युग्मं

लोभपर्यायानाह—लोभ-अतिसचयशीलता, किल्बिडत्वमतिममत्वम्, कार्पण्यमपरिभोगो यद्वा कल्प्यमुपभोगार्हं यदत्र तस्य
 धृष्यातिरेकादपरिभोग । नष्टविनष्टे च क्वचिद्धस्तुनि मूर्च्छातिरेकादाकल्प्य मान्द्यम् ॥ ३०८ ॥ मूर्च्छा-अतिबहुधनलोभता तद्भाव-
 भावना लोभभावतया गाढ चित्तरञ्जना च सवा । अतिसचयशीलताप्रकाराणि लोभनामानि प्रागत् । एतानि च जरामरणमहासमुद्रे

धीने शोचयन्ति ॥ ३९ ॥ तथा चोक्तम्—सद्गुणाम्नामीममन्वि किञ्च इममन्वि शैश्वर्यं, गच्छते गच्छतं समुद्रसंस्तु कच्छे
 इति इति । चोक्तं इत्थं परि गच्छत्वाद्येऽनुभवान्तं सत्यन्ति प्रथमं कच्छन्ति चिपस्येऽमेमन्विच्छिवम् ॥ ३५ ॥ सर्वदिनाद्य
 नमिन्, सर्वकर्मैक्यव्यवहारस्य । ज्योत्सव इति वसन्तः, इत्यमरि दुःखव्यवहारेणाम् ॥ ३६ ॥ आरम्भे पूर्यन्ति, ज्योत्सवो यथा
 यथा । तथा तथा मन्विषं सुदुरेव किञ्चिदेति ॥ ३७ ॥ अत्रि मन्विषं पूर्यते यद्येति यस्मिन् यस्मिन् । न तु शैश्वर्यकर्मणेऽत्रि मन्वे
 ज्योत्सव इति ॥ ३८ ॥ ज्योत्सवस्यो परि तथा तपोनिरच्छिद्यम् । ज्योत्सवस्यो मनेच्छि, तपोनिरच्छिद्यम् ॥ ३९ ॥ यद्येति
 ज्योत्सवस्यै, मन्विष्यच्छिद्यम् । ज्योत्सवस्यै इत्यत्र प्रकृतेव महात्मनि ॥ ४० ॥ ज्योत्सवः प्रसूतोऽत्रि तस्य पर्यन्ति निश्चितम् ।
 सन्तोषाऽशुभपूर्वत्वं तस्य हीनं ज्ञेयं मतम् ॥ ४१ ॥ यथा तुल्यं चक्रवर्ती सुतुल्यं याज्यवसवः । तथा तुल्यतं सर्वेषां सन्तोषो
 प्रथमो गुणः ॥ ४२ ॥ सन्तोषस्युत्पत्तयः क्तेरसन्तुष्टस्य चक्रवर्तः । दुःखस्य सन्तोषो मन्वे प्रकृते सुतुष्ट प्रयोः ॥ ४३ ॥ त्वादीनं ए
 तद्व्युत्पत्तयः, सन्तोषस्युत्पत्तयः । निःशङ्कं प्रकृते, ज्योत्सवस्यैऽत्रि ॥ ४४ ॥ कर्षवोयथां चोक्तं, कर्षवोयथां सन्तोषो
 तद्व्युत्पत्तयः । यद्येति चक्रवर्ती सुतुल्यं याज्यवसवः । तथा तुल्यतं सर्वेषां सन्तोषो
 प्रथमो गुणः ॥ ४५ ॥ न तु तीक्ष्णं तयाऽस्मिन् कर्मनिर्मुक्तं इत्यत्र । इत्येतेऽत्रि तुल्यकृते तुल्युत्पत्तयः
 मन्वेऽत्रि चक्रवर्ती ज्योत्सव इति मन्वे यद्येति सन्तोषो यद्येति चक्रवर्ती चक्रवर्ती ॥ ४६ ॥ इति
 सन्तोषस्युत्पत्तयस्यै शैश्वर्यं यद्येति ॥ ४७ ॥

एतु महात्मना समामाह्वार्यवसन्तोषि ज्योत्सवस्यैऽत्रि निश्चोत्पत्तयस्यै—नज्योत्सवोऽनुभवत्वात्—

एतदु बो चक्रवर्ती (वेत्), तेन अप्या ज्योत्सवो नामो । तदुत्पत्तय मन्विष्यो, शैश्वर्यस्यै चक्रवर्ती ॥ ३९० ॥
 बो मादुरं तुल्यं, यथाऽत्राह्वार्यं चक्रवर्ती । तयो चिप तस्यैतो रोसहर्म्योऽनुभवत्पत्तयः ॥ ३९१ ॥

जो आगलेइ मत्तं, कयंतकालोमं वणगंड । सो तेणं चिय छुज्जइ, माणगंडेण इत्थुममा ॥ ३१२ ॥
 विसवच्छिमहागहण, जो पविसइ साणुवायफरिसत्तिसं । सो अचिरेण विणस्सइ, माया विसवच्छिगहणसमा ॥ ३१३ ॥
 घोरे भयागरे सागरम्मि तिमिसगरगाहपरम्मि । जो पविमइ सो पविसइ, लोपमहासागरे मीमे ॥ ३१४ ॥
 गुणदोसवहुत्तिसंसं, पयं पयं जाणिज्जण नीसेसं । दोसेसु जणो न विरज्जइ त्ति कम्मण अहिगारो ॥ ३१५ ॥

एतेषु-क्रोधादियु, इहलोके-मनुजाना स माननीयध्वकमर्थोदि परलोके-देवानामपि देवतमिन्द्रो भवेत् ॥ ३१० ॥ साम्प्रतं
 क्राधादीनामेवोपमानचतुष्टयेनाऽप्यहेतुता गाथाचतुष्टयेनाह—“जो” गाहा । योऽनात्मश कश्चिद्भ्रामुर मुजंग विषट्ठयति-हस्तादिना
 चालयति । तस्य तत एव भुजगादन्तो-विनाशः स्यात् । ‘रोससुयोगवमाणमिण’ त्ति रोपस्य भुजगेनोपगेया क्रोधसुदीर्यस्तथैव
 विनश्यतीत्यर्थः ॥ ३११ ॥ “जो आगलेइ गाहा ॥ ‘माण’त्ति-मानस्य गजेन्द्रोपमेया । मातमप्याकलयतेन प्रहृष्यत इति ॥ “विसवत्ति” गाहा ।
 ‘साणुवायफरिसविसति’ सह अनुवातेन वर्तते यत्तत्साणुवात तादृश स्पर्शविपं यत्र तत्तथा । स्पर्शगन्धाभ्या यन्मारयतीत्यर्थः ।
 ईदृशविपवल्लीसदृशीभायेति । “घोरे” गाहा-‘लोहमहासागरे मीमे’ त्ति-महामागरयो मीमो लोभस्तत्र प्रनियति ॥ ३१४ ॥
 उक्तं च—एव क्रोधो मानो, माया लोभश्च दुःखहेतुत्वात् । सत्त्वाना भयस्सार-दुर्गमार्गप्रणेतार ॥ ४९ ॥ एव क्रोवादिस्वरूप
 निश्चित्याप्यकार्येभ्यो न निवर्तन्ते प्राणित कर्मपरतन्त्रत्वादाह च—“गुण” गाहा । गुणा-ज्ञानादयो, दोषा-क्रोधादयस्तेषा बहु
 ययाकम मोक्षससारहेतुतया विशेषो यस्मिस्तद्गुणदोषबहुविशेष पद संभमपि भगवद्गममवचन ज्ञात्वाऽपि, दोषेषु न विरज्यति जनो
 यत्स कर्मणामधिकारपरयस्यम् ॥ ३१५ ॥ यथा—

जानामि क्षणभंगुर जगदिद, जानामि तुच्छं सुगम् । जानानीन्द्रियवर्गेभेनमस्थिल, स्वार्थेकनिष्ठ सत्ता ॥ ५० ॥ जानामि सु-

रिताविप(बभ)गुणितं विदुर्मितं साम्बराग । नो बन्धमि तथापि का पुनरुत्तरी मोक्षस्य हेतुर्मम ॥ ५१ ॥ न केचनं शोकात्करोतेऽपि
 कर्मकारणव्यक्तनो न विरक्त्ये क्वचिद्विषेपतश्चेन्न तत् रज्ज्वति ॥ ५२ ॥ अतुर्नरित्वांगमगुणमिति बाल्या द्युभेनासिद्धं, स्वस्मिन् एव
 विनश्रीतिं सततं योगेण बन्ध रति । बन्धसम्बन्धिबन्धिनोऽन्यमिति त्रेण्यङ्गसङ्ग्राहिक्ये शिरेषाव विमुच्यन्ते मन्वररयचेरेव बन्धो
 बन्ध ॥ ५३ ॥ तुल्योऽपि केचिद्विदुर्मयं क्व चाभासं क्वा—जाने परमपदे तोहत्र, तपो संबन्धो च गुणितकरो । किञ्चपि सन्नाभेभ्यो,
 मोक्षयो विवक्तवाचने यत्किञ्चो ॥ ५४ ॥ इत्यपि । अत्रो श्री क्वाभेभ्यः, यानो विवक्तवाचनो । माय मिच्छाई भासेइ अमेभ्यो एव्य-
 विवक्तव्यो ॥ ५५ ॥ इत्यपि च ॥ इत्यच्छादे ओषत्तरीक्युत्प्रेक्षयाव इतरवदिन्देक्याक्युत्प्रेक्षं गन्वाप्युत्प्रेक्ष—

बभ्रहासंकेती-द्विसप्तमं हस्तसिद्धुजमगर्ह्यं । ईदृष्यं दक्षदस्यं वरसु म कर्त्तुंति मजगारा ॥ ३११ ॥

अष्टदशमो-बन्धे प्रसाये सत्तये इतने कल्माण म कुर्मतीति सलक्षणा । कर्म्यस्यपुण्यमसेइ मोक्षिं किं पुण रायोः ॥
 द्युच्यन्— प्रकाशित्याऽपेपजिनासकलत्रं स्युलमाचन्वि प्रथ इत्यत्र । किञ्चिद्वचनकठक्योस्म्यासा सत्यो म कल्याणपि कर्त्तवन्ति
 ॥ ५६ ॥ केमी च 'सुीण्ण विद्वति कीदृति का स तथा तदुमाका केमीकिञ्चकम् । इत्यत्रेभुं मेत्रप्रविद्यारिसाऽकस्य हातोऽस्या
 एवम् । यमं च्चव्याक्येनो प्राक्कविस्मयोऽस्तान्क्यं चातुनासकथयवीगस्युररति । कर्त्तव्यं-कर्मोऽप्येकाक्यप्रयोग । परम्येवत्समं
 मतिवम् । इत्यपिच्यगा सार्थोऽन्वेक ॥ ३११ ॥ (१ बन्धरिसय ७ (न च) बल्लव्य २)

साहजं अप्यर्हं, तसतीरपछोचना दये कर्त्तुं । सुस्विमक्यो अष्टदशरितो य नतिव तुसाहूचं ॥ ३१७ ॥
 उन्नेपयो म भराबाभयो च अरर्धविषा य अरर्धं य । कश्चिद्वयप्रो अ अयेगसया च क्वो सुधिरिषाचं ? ॥ ३१८ ॥
 छोगे संवारे यथिं च कन्तुं च देवकस्तं च । काक्यक्यवयादे, य साहु चम्पमि इच्छति ॥ ३१९ ॥
 अपसंकोरिषिमाजो, यमोऽप्येभ्यो विपीसिषाजो च । परम्यर्धसन्नापि य इहचन्मानं क्वयो हृदि ? ॥ ३२० ॥

कुच्छा चिलीणमलसकडेसु उब्बेयओ अणिट्टेसु । चक्खुनियत्तणमसुभेसु नत्थि दब्बेसु दंताणं ॥ ३२१ ॥
 एयपि नाम नाऊण, मुञ्जियव्वंति वृण जीवस्स । फेडेऊण न तीरइ, अइवल्लिओ कम्मसंघाओ ॥ ३२२ ॥
 हे साधवो 'गमि'ति प्रत्यवधारयन्त्वात्मनि रुचिर्मा मे शीत मा मे तापो भूयादित्यात्मवह्मता । ता सुसाधूना नास्तीति
 सम्वन्धः । स्वशरीरप्रलोकना राह्याऽऽत्मतनुनिरीक्षण नास्त्यत एव तपस्परतिर्नास्ति । स्वतनुवपणशुक्लर्परो हि न तपसि रज्यते ।
 तथा सुस्थितोऽहमिति वर्ण-आत्मश्लाघा नास्ति । अतिप्रहर्षश्च-महत्स्यपि लाभादिके हर्षहेतौ नास्ति, एतानि सर्वाणि रतिविजृम्भि-
 तानि ॥ “ उब्बेयओ ” गाहा उद्देगको मनागधर्मधृतेश्चलनम् । ‘ अरणामओ ’ ति देश्यारणरणक । अरमन्तिका-धर्मध्याने अरममा
 णना । अरंतरसुखासिका । कलमलको-विषयलोल्यात्तदप्राप्तौ चित्तक्षोभ ॥ अत एव एनेकाप्रता च मनोव्यप्रता नास्ति सुसाधूनाम् ।
 सर्वाऽपि ईदृक्प्रकारा अरति कार्यकारणभूता नास्त्येयमित्यर्थं ॥ “ सोग ” गाहा । शोकः—स्वजनमरणादौ चित्तखेद । सन्ताप-
 स एवाधिकतरः । अधृति-क्वचित् क्षेत्रादौ तद्वियोगतात्पर्यम् । मन्यु-शोकातिरेकाच्छ्रोतसा निरोध । वैमनस्यम्-आत्मघातादिवि
 न्तनम् । कारुणितमीयदुदित । रुदितभावो महता शब्देनाक्रन्दनम् । एतानि शोकतत्कार्यरूपाणि साधु-भ्रं नेच्छन्ति तीर्थकरादय ॥
 “ भय ” गाहा । भय-नि-सत्त्वस्य चित्तवैकल्यम् । सक्षोभश्चोरोद्वेसास । विपादो-दैत्यम् । मार्गनिभेदः-सिंहादिदर्शानामार्गत्याग ।
 विभीषिका-पिशाचादिकृता । परमार्गदर्शानि भयादन्येण मार्गक्रयानि । एतानि भयतत्कार्यरूपाणि दृढ्यभ्रंणां कुतो भनति ॥
 “ कुच्छा ” गाहा । कुत्सा-निन्दा चिलीणमलसकटेपु अशुच्यादिप्रचुरेषु द्रव्येष्विति सर्तत्र सम्यध्यते । उद्देगकोऽनिष्टेषु मलक्लिन्न-
 स्वदेहवशादिषु चक्षुर्निर्वर्तनमशुभेषु क्लमिजलोल्यणश्च कलेवरादिषु नास्ति दन्ताना-वशीकृतेन्द्रियाणा साधूनाम् । कुत्सादीना जुगुप्सा-
 प्रभवत्वात्तेषा च तद्रहितत्वात् ॥ “ एयपि ” गाहा एतदनन्तरोक्तकषायनोफपयविग्रहोपदेशक वचो ज्ञात्वाऽपि ‘ मुञ्जियव्व ’ ति
 यन्मुञ्चते मूढैर्भूयते, तन्नून निश्चित जीवस्य स्फटयितु न तीर्यते न शक्यते यतोऽतीव बलिकः कर्मसघातः । स हि ज्ञाततत्त्वमपि
 सत्त्वं बलदाकार्यं प्रवर्त्तयतीति ॥ ३१७ त -२२ ॥ गत कषायद्वारमधुना गौरवद्वार व्याचिख्यासुस्तावद्गौरववतः स्वरूपमाह—

कथंचित्पुनस्तदीक्षणलोलतया न वीक्षेत, गन्धे रसे स्पशे च शुभेऽमूर्च्छितो गृह्य सन्नुगच्छेत् स्वानुष्ठानोद्यमं कुर्यात् उपलक्षणं
 वैतद् द्वेष्य । अशुभशब्दरूपादियु चाद्विष्ट उद्यच्छेदित्यपि द्रष्टव्यम् ॥ ३२८ ॥ अन्यथा

निहयाणि हयाणि य ईदिआणि घाएहडणं पयत्तेणं । अहियत्थे निहयाइं, हियकज्जे पूयणिज्जाइं ॥ ३२९ ॥

निहताश्च अनिहताश्च निहतानिहता । तत्र निहता विषयाऽभिलषे सत्यपीन्द्रियार्थाऽसम्प्राप्त्या जीवन्मृतमिवात्मान मन्यमाना ।
 अन्ये तु तत् सम्प्राप्त्या सुस्थितमन्या अनिहतास्तेषामुभयेषामपि सम्भोजन हे निहताऽनिहता जीवा । निजेन्द्रियाणि प्रयत्नेन-प्रकृ-
 श्रोत्साहेन घातयत, विषयाभिध्वग्लप्रवर्त्तमानाना प्रतिरोधाज्जीवन्मृतानि कुरुथ्य 'ण' मिति वाक्यालङ्कारे । यतोऽहितार्थे रागद्वेषोत्पा-
 दने निहतान्येव जीवन्मृतीकृतानि हितकार्ये, च भगवदागमश्रवण-जिनविन्वावलोकनादौ लुप्ताकारनिहृतशब्दस्यावर्त्तनादनिहतानि
 सोत्साह प्रवर्त्तमानानि तानि पूजनीयानि भवन्ति । तद्वता पूज्यत्वादिन्द्रियाण्यपि पूजनीयान्युच्यन्ते । अत्र श्रीसिद्धव्याख्यात्राऽन्ये
 चत्वारोऽर्था व्याख्यातास्ते च तत एव विशेषार्थिभिरयथार्था । तथा च निहतानिहतेन्द्रियार्थे सूक्तयः—

द्विसरजनीसारै सारितं पक्षगेह, समयफलकमेतन्मण्डित भूतधात्र्याम् । इह हि जयति कश्चिन्मोक्षमक्षेविधेयैरधिगतमपि चान्ये
 विच्छुतैर्होरयन्ति ॥ १ ॥ अनिर्जितेन्द्रियग्रामो, यतो दुःखे प्रगभ्यते । तस्माज्जयेदिन्द्रियाणि, सर्वदुःखप्रमुक्तये ॥ २ ॥ न चेन्द्रि-
 याणा विजयः, सर्वथेवाप्रवर्त्तनम् । रागद्वेषविमुक्त्या तु, प्रवृत्तिरपि तज्य ॥ ३ ॥ अशक्त्यो विषयोऽस्पृष्टमिन्द्रियः स्वसमीपग ।
 रागद्वेषौ पुनस्तत्र, मतिमान् परिवर्जयेत् ॥ ४ ॥ हताहतानीन्द्रियाणि, सदा सयमयोगिनाम् । अहतानि हितार्थेषु, हतान्यहितवस्तुषु
 ॥ ५ ॥ जितान्यङ्गाणि मोक्षाय, ससारायाऽजितानि तु । तदेतदन्तर ज्ञात्वा, यद्युक्त तत्समाचर ॥ ६ ॥ कोऽपि नास्तीह विषयो,
 मनोज्ञ इतरोऽपि वा । यदिन्द्रियैर्नाप्युक्तस्तत्कार्थ्यं किं न सिद्ध्यते ॥ ७ ॥ शुभा अत्यशुभायन्ते, शुभायन्तेऽशुभा अपि । विप-
 यास्तु रज्येत, विरज्येत क्व चैन्द्रिये ॥ ८ ॥ स एव रुच्यो द्वेष्यो वा, विषयो यदि हेतुत । शुभाशुभत्व भावाना, तत्र तत्त्वेन

बाहुनि ॥ ९ ॥ एवं विदुःख विदुषेः सुयाहुमल्लभाभौपादिः कल्पियुक्तिरिच्छेत् ॥ मूलेन्द्रियस्यैवमपि सुख उदीरि एतं देव तवे
 निरुत्तरात् ॥ १२९ ॥ तन्मिमिन्द्रियद्वारात्सुखं सपञ्चानमपि सुखम् ॥

अथ सुखरूपस्युक्त-वदकाभिस्सरिय अदुपयपमपौ । एवम् पिब संस्र मसुहारे बहु प संसार ॥ १३० ॥

'बालि'-शौक्यवदि इह'सुखदि, इमं -सुखीयसौन्दर्यम् बलं -सुखि, 'सुखं'मात्रमात्रिणाम्, ततोऽ'असुखरि 'असुखोऽ
 मीश्वरसुखसि रेखये -सुखम् असुखम् तस्येवमसौ मर्यादीर्मनो-बुद्धिका मानी एतान्येष बाल्यादिभ्यसुखानि 'बहु' ति बहुसो
 अन्वगुणानि बाह्यदि बहुदुःखमसु इतिवत्तत्तारिसंस्वीर्यस्यः । तदुक्तम्-अग्निमेतन्नेकपिपातुषमात्ममन्वस्यम् ॥ एषा को मय
 दुर्भीष जातु यादिसर् सुखी ॥ १ ॥ त्वमं जाविमाज्जोति दीवं जन्तेति कर्मसः । तयाऽऽस्यथदि की जाति को ब्रह्माऽऽसाय
 यात्तु ॥ २ ॥ अदुर्भीषानादि त्वेव प्काभीषीष्माक्षिता । न कतस्य कुसमणे मण्डुस्यमरेरि ॥ ३ ॥ किं कुमेन कुनीश्वर
 सुधीश्वर्यापि तेन निम् । ज्वं विद्व कुसमं निरप्यम विरकम् ॥ ४ ॥ सप्तसुखये देते, बलापवप्यर्मकम् । अणुवत्रायिम्य
 इत्स्य को इत्यत्र मर्ं बरेत् ॥ ५ ॥ सत्सुखात्स इत्वं तद्वर्षे व विचारम् । को वा सत्सुखी सन्नेऽपि कुर्त्तुममर्ं किम्
 ॥ ६ ॥ महाबलदेऽपि रोमांशरक्तः कित्ते धर्यात् । इत्यभिवे बडे पूर्वम्, तुल्ये वस्यम् ॥ ७ ॥ पश्यन्तोऽपि कटपि,
 सुखी कर्मस्यस्यरे । अपश्यन्तेऽपि इत्य देवं वस्यसो सुया ॥ ८ ॥ तदुदय उपिच्छन्त्ये, सत्सुखात्सुख कील्य । तस्यो
 उन्मीदि सत्सुखं स्वकीयदानि दासति ॥ ९ ॥ नीमसुखारोमसुखं तुला पश्यन्त्ये । इमं मयेव सुखमर्ं, सत्सुखात्सुखे जना
 ॥ १ ॥ सोमेकत्वं त्वेनिष्ठं सुखा नीउत्रिमत्वं ५ । को नाम सत्सुखासि तस्यैव नामान्येत् ॥ ११ ॥ येनेव तपसा सुखे-
 चारथा कर्मसंबन्धम् । तेनेव सत्सुखेन बद्धि कर्मसंबन्धम् ॥ १२ ॥ अन्वपश्यन्तोऽपि इमो मयति ताम्यथा । तस्य पाशुपतको
 न अस्मत्सुखारोत् ॥ १३ ॥ अणुवत्रायस्यस्यपि-मरे इत्ये महत्त्वपि । न अणुवत्रायस्यस्य मरुत्सुखस्य कर्मसम् ॥ १४ ॥ तुला

त्रिसुवनैश्वर्यं-सम्पद वञ्चयारिण । पुरमामघनादीनामैश्वर्यं कीदृशो मद ॥ १५ ॥ गुणोज्ज्वलादपि भ्रष्येहोपवन्तमपि श्रयेत् । कुशी-
लश्रीवैश्वर्यं, न मवाय विवेकिनाम् ॥ १६ ॥

जाईए उत्तमाए, कुले पहाणम्मि रूत्रमिस्सरिय । बलविज्जाय तवेण य, लाभमणं च जो खिसे ॥ ३३१ ॥
संसारमणवयग, नीयट्टाणाई पावमाणो य । भमइ अणंतं काल, तम्हा उ मए विवज्जिज्जा ॥ ३३२ ॥ युग्मं
सुदरुवि जई जयंतो, जाइमयाईसु मज्जई जो उ । सो मेअज्जरिसि जहा, हरिपसवलु वय परिहाई ॥ ३३३ ॥

‘जात्या’-उत्तमया हेतुभूतया ‘कुले प्रधाने’ सति ‘रूपमैश्वर्यमाश्रित्य बलेन सह विद्या बलविद्या तथा तपसा लाभमर्देन च
यो मन्दबुद्धि ‘खिसे’ति पर हीलयेत् स संसारमित्यादि व्यक्तम् । ‘अणवदगं’ ति अलब्धपारम् ॥ किंच-“सुदरुवि” गाथा ।
मेतार्यहृरिकेशनलौ हि जन्मान्तरविहितजातिमदोपाजितकर्मपरिणतिवशादन्यजत्वे जाताविति प्रागुक्तमेव ॥ ३३१-३३२-३३३ ॥

गत मदद्वारमधुना ब्रह्मचर्यगुमिद्वारसुरीकृत्याह—

इत्थिपसुसंकिल्हं, वसहिं इत्थीकहं च वज्जतो । इत्थिजणसनिस्सिज्जं, निरूवणं अंगुवंगणं ॥ ३३४ ॥
पुन्वरयाणुस्सरण, इत्थीजणविरहरूवविलवं च । अइवहुअं अडवहुसो, वित्रज्जयंतो अ आहारं ॥ ३३५ ॥
वज्जंतो अ विभूसं, जइज्ज (जुज्जइ) इह वंभवेरगुत्तीसु । साह तिगुत्तिगुत्तो, निहुओ दंतो पसंतो अ ॥ ३३६ ॥
त्रिभिर्विशेसक्रम् ।

अनेन गायत्रयेण—वसहिकह निस्सिज्जिदिय-कुण्ठितपुण्वकीलए पणीए । अइमायाहारविभूसणा य नववभगुत्तोओ ॥ इत्येता
नव ब्रह्मचर्यगुप्तय क्रमेणाभिहिता । ‘इत्थिपसुसंकिल्ह’ ति-अनेन स्त्रीपशुपण्डकविवर्जिता शय्येति सूचित स्त्रीपशुभिः सयिल्लष्टा-

तद्विष्णोः कथंति बर्षेण खेदेति तर्पणं सामयकम् । श्रौतकर्म कर्मो कर्मोऽप्यनियेद्येनेपथ्यद्विरुच्यन्तम् । शीतमासत्रिसप्तं तदुत्पान्यन
 गते तद्वर्षान्तत्वात्तदुत्पानेनोपेक्ष्यन्विकर्म । निरुत्पन्नमोषाद्वात्वं शब्दजपफलात्प्रतिगम् । पूरेणानुसृतं पूरत्वापत्नाकीद्विद्विष्वानम् । श्रीय
 नविद्यस्वविक्रमं च । दुःस्वप्नान्तरेतिशयीजनस्य निरादे पश्यते मोहलाहरी वृत्तिव्यतिथिर्नमि च । अतिवदुर्घं यात्राविरिष्टं अतिवदुर्घ
 प्रतीवधोरेष्टदण्डं मन्त्रकथनम् । अनेन प्रतीवधविसामान्यारस्ये हे पुत्रो पूरिषे । बर्षेण विमूढं-शरीरसंसारस्वाम् । इति तस्मि
 न्प्रवर्षेणुतिषु खेदे ॥ ३१६ ॥ निरुत्पन्नमनुप्राणमिति तत्त्वं नागद्वयमारो शीतं सद्य संवर्षाद्विषेन परितर्क्यतामाह—

धुग्धोऽस्नवणवृत्सो-दशवरे वर बर्षवरे इदृष्टे । साहय वधो रिष्टि न च र्षय रिष्टिप रिष्टि म ३१७ ॥
 पुत्रोऽस्नवणवृत्सो-दशवरे इदृष्टे । अस्मि तत्त्वस्वपयि च इष्टा वदो इति धरेरे ॥ ३१७ ॥ स्तुतं परमामो-
 विवमिति च विवस्य, पारिं वा दुःस्वपिच । मन्त्रं विच कट्टं विष्टि रिष्टि तामादरे ॥ १ ॥ एतयवपमिष्टिचं, कस्यस्य
 विवमिति । अवि वासयं वारि, र्षयवो विवस्य ॥ ५ ॥ गतं प्रवर्षेणुतिषात्, सामयत् त्वाप्ययानमाह—

सग्वाएन वसत्यं वानं वानं च सप्तवारस्यं । सग्वाए वृत्तो सये सये वारं वेर्यं ॥ ३१८ ॥
 वरइयह(वार्य)तिरिपसोर, नोवसरेवाभिया च विन्दी च । तन्नो सोगाभोमो, सग्वाचरिवसत वपातो ॥ ३१९ ॥
 नो निपयस्य वसत्यं वृत्तमो नच इरे सग्वायं । अमं वृत्तोसत्रं, नचि वं नये व्रादुए ॥ ३२० ॥

वसत्यं वानं धर्मवृत्तस्यहस्यं । इयं वर्येणस्यं वानवीस्यह—' वरा ' गद्य । अर्थमपस्तिर्कृतं सोकत्रयं मन्त्रं
 वर तिवाद्यं वारं इवोतिप्येवामिकमिद्व्यं द्विज प्रत्यका । वि वृत्त ' वाचो इवादि प्रत्यय इति तदुत्पुत्तेऽथो एतका
 नौर ताव्यादि चरुवतीति व्यकथनी ॥ ३१९ ॥ उपदि—धर्मवृत्तनिर्यान्मनुसुत्तमं कस्य कस्यत्वं अतं श्लोकस्यचविषेऽप्रमत्तविष्टं
 इत्यस्यसोऽनम् । वीपणु। प्रथमतः सामय्यकं कथयन्ती इत्यत्र सामय्यकं त्वाप्ययानमाहमे वरादुत्तमे विपुत्त ॥ १ ॥

ब्रह्मस्तस्य गुणान् कति श्रुतपथेः यस्यातिभक्तिर्दृश, त श्रुपथेऽहि य शृणोति रभसात् स्फीतस्फुटक्कण्टक । तस्मै नाम नमो नमोऽस्तु पठने कुण्ठोऽपि यस्तत्पर, पर्याप्त न किमस्य यस्तदुद्वित धत्ते विधत्ते तथा ॥ २ ॥ व्यतिरेकमाह—“ जो ” गाहा ॥ उक्त च—यो गुरु सदा तप सयमोद्युक्तोऽपि स्वाध्याय न करोति स त स्वकीयमलस सातलम्पट च शिष्यवर्गं साद्युपदे सय- मोद्यमस्थाने नैव स्थापयति । स्वाध्यायमन्तरेण ज्ञानाभावात्स्वयमप्रमादिनाऽपि कथ परपरित्राणं कर्तुं शक्यमिति भावः ॥ ३४० ॥

गत स्वाध्यायद्वारमधुना विनयद्वारसूरीकृत्याह—

विणओ सासणे मूलं, विणीओ सजओ भवे । विणयाओ विष्णुक्कस्स, कओ धम्मओ कओ तवो ? ॥ ३४१ ॥

विणओ आवहइ सिरिं, लहइ विणीओ जसं च किति च । न कयाइ दुब्बिणीओ, सक्कजसिद्धिं समाणेइ ॥ ३४२ ॥

उक्त च—प्राहुर्देहकमेव पावकमिव प्रायोऽविनीत जन, प्राप्नोत्येप कदाचनपि न खलु स्वैष्टार्थसिद्धिं क्वचित् । तस्मादीहितदान- कल्पवित्पिन्युल्लासिनि श्रेयसः, श्रीसम्बन्धविधानघाम्नि विनये यत्न विद्ब्याद्बुधः ॥ १ ॥ मूल धर्मदूमस्य शुपतिनरपति श्रीलता कन्दकल्पः, सौन्दर्याह्वानविद्यानिखिलगुणनिधिर्वश्यतायोगचूर्णं । सिद्धाशामन्त्रन्याधिगममणिमहारोहणाद्रि समस्तानर्थप्रत्यर्थि तन्त्र- त्रिजगति विनयः किं न किं साधु धत्ते ॥ २ ॥ गत विनयद्वारमधुना तपोद्वार तच्च कैश्चिद्दुःखरूपं प्रत्यपादि ततस्तन्निरासायाह—

जह जह खमइ सरीरं, धुवजोगा जह जहा न हायंति । कम्मकखओ अ विउलो, चिचित्तया इंदियदमो अ ॥ ३४३ ॥

“ जह जह ” गाहा । यथा यथा क्षमते शरीर ध्रुवयोगा नित्यव्यापार प्रत्युपेक्षणादयो यथा न हीयते—न सीदन्ति तथैव तप कार्यमिति वाक्यशेष । तदुक्तम्—‘ सो हु तवो कायब्बो ’ इत्यादि । एव चास्य कथ दुःखस्वरूपता शमसुखलक्षणा योगिना सुखात्मकस्यैव प्रसिद्धेः, क्षायोपशमिकत्वान्मनोवाधाविरहेण विधानाच्च । क्वचिदिपदेहपीडाभावेऽपि न्याधिचिकित्सादृष्टान्तेन च मन- प्रमोदेष्वेतुत्वात् ॥ एव तप कुर्वता कर्मक्षयश्च विपुलो भवति । विविक्तता देहात् पार्थक्यभावनया । इन्द्रियवमश्वाक्षाणा निग्रह इति

हीणस्तस्य सुद्धप्लवगस्त नाणाहियस्त ऋयव्य । जणचित्तगहगत्यं, ऋरिति त्रिगावसेसेऽपि ॥ ३४८ ॥
 दगपाणं पुष्पफल, अणेसणिज्जं गिहत्थक्किचाइं । अजया पडिसेंती, जइसेसिडिंजगा नवरं ॥ ३४९ ॥
 ओसन्नया अबोही, पवयणउब्भावणा य वोहिफलं । ओसन्नोऽपि रं पिहु-पयणउब्भावणापरमो ॥ ३५० ॥
 गुणहीणो गुणरयणायेरेसु जो कुणइ तुल्लमपाणं । सुतवस्सिणो अबीलइ, सम्मत्तं कोमलं(पेज्जं)तस्त ॥ ३५१ ॥

'सविगविहारिण' ति-सविन समोक्षाभिलाप त्रिहुं शील येषा सर्वादरेण कर्त्तव्य वैयावृत्त्यादिकमिति गम्यते ॥ ३४७ ॥
 "हीणस्तस्य" गाहा । हीनस्यापि चास्त्रिमाश्रित्य न्यूनस्यापि शुद्धप्ररूपकस्य यथावस्थितागार्यव्याख्यानत्परस्य ज्ञानाधिक्यस्य वैया-
 वृत्त्यादिकमुचित कर्त्तव्यम् ॥ अभ्युपयमाह—जनचित्तप्रश्लेषार्थं लोकरञ्जनामिति मा भूत्प्रवचनमालिन्यमेतेऽपि परस्पर मत्सरिण
 इति प्रवादाच्छ्वेन्ति लिङ्गावशेषेऽपि लिङ्गमावधारिणि पाश्र्चस्थादनुचितमिति ॥ ३४८ ॥ किम्भूतास्ति हि लिङ्गावशेषा भवन्तीत्याह—
 "दग" गाहा । दकस्य सचित्तोदकस्य एव ये यतिरेपिद्विहम्कान्तेन तत्रन्तो यतयस्तद्गुणरहितत्वात् ॥ ३४९ ॥ तादृशा च तेषा-
 दोपमाह—"ओसन्नया" गाहा । अवसन्नतया मन्दाचारान्तरितया अत्रोपि प्रेत्य जिनार्थस्य दुर्लभता तस्य स्यादन्वेषा च तदा-
 चाप्रशसानिन्दापरणाम् । कुत एतत्—यत प्रवचनोद्भावनेन बोधिरूपफल मुलभ स्यात्ततोऽप्यमत्र कुस्तिताचारतया प्रवचनलागव-
 मुत्पादयन् कथं न दुर्लभोधि स्यात् ॥ तत्किमत्र सर्वोऽपि दोषास्पद एव, नेगम्, यत -अवसन्नोऽपि यर गुणयान् य स्वाचार-
 निन्दागर्हापरायणो वादव्याक्यानमन्त्रादिलिन्धिमान् प्रयुप्रवचनोद्भावनात् प्रधानः प्रभाकरः स्यात् प्रत्यनीकोपशामकरूपीरल्लतासा-
 वत् ॥ ३५० ॥ एतद्व्यतिरेकमाह—"गुण" गाहा । 'सुतवस्सिणो य हीलइ' ति-यावपिन त्वन्ते लोकरत्तारण इत्यादिना
 लोकरमध्ये निन्दति सम्यस्त्यगपि तस्य नास्तीत्यर्थः ॥ ३५१ ॥ साधुभिर्योदशरयावसन्नर गृह्णन्त्य

च यद्विषेय तराह—

भोसमस्य गिरिस्त १, दिक्कपयनश्चिन्वयाकियापास्त । कीरा बं मयवचनं, दृढसम्पत्तस्तज्जत्वात् ॥ ३५२ ॥

पास्तपोस्यचक्रुतीलमीस्तंसावराजामास्यर्द्धं । नाक्षत्र वे सुविरिया, सधपयत्वेन स्वयंति ॥ ३५३ ॥

‘कवसामे’ति कव्यदुपारककव्यस्वयंसावेति मत्वम् । नं कव्यत्वं ति-बहुविक्रं वीर्य कश्चम्यमित्यर्थः ॥ कव्यत्वास्तु-
इत्यथोपक्रमस्यवास्तवितु कालेषु मत्वम् ॥ ३५२ ॥ तपोवाह-“ वासलो ” वाहा । पार्थे कान्यकीनां विद्वतीति पार्थेत्वा ।
पार्थे तपवर्द्धनं विदुः कस्मान्नसिन्वया नेव । ऐतेन कव्यको वा विद्वर्द्धं एव प्राप्तो ॥ १ ॥ भावस्वस्वमित्यवसीदिति स्म
स्वयंप्रकः सोऽवसक्तः । भावसायक्यं चर्द्धं न इते क्वचिद्विनिमदिचर्द्धं । गुस्वक्यत्वात् तदा भवित्येव एवो व बोसवो ॥२॥
‘कव्य’चि-क्याक्यरति-गोत्रो बरा स्वयंवे, संवा समीकं दु सो नि एतेव । गुस्वक्यत्वं कर्त्तव्यो कव्य कुर्वर्त्तं व स्वतोर्द्धं ॥३॥
इदिकं वीर्यमस्येति इतीका-कोक्यपूर्वं कव्यवर्द्धं विद्वंभवो सप्य को व । कव्यार्द्धुक्वकीचर्द्ध, एव कुर्वीकोपि भिद्वितु ॥४॥
नित्यमेव न वासाकित्वा परमार्थकोऽस्मभवत्त एव विद्वद्विष्णवत्(सी)कव्य परं निरूपवासुत्वं वावदोऽस्त्वामिद्वजवोपावा ॥ पर
गुप्तोपेयु संग्रहसंज्ञक-गुरितेव वावितेव, सुद्वस्वमेव वा नि संमिद्व । क्वचित्त्यो विव दोर्द्धं संसलो मस्य त्वात् ॥ ५ ॥
कव्यकव्यमयममित्येवक्य इति क्वत्कव्य-क्युत्कव्यार्थतो क्युत्प येन पत्रमेवालो । एवो इ क्वत्कव्यो इत्यम वीरोपि एगदु
॥६॥ क्युत्कव्यमुत्पात्तं, कव्येनकियमित्येव क्युत्कर्द्धं । पद्यवित्यस्ये विक्रित्यो व इत्येवो वाप्यर्द्धो ॥७॥ कव्येनकव्यमित्येव क्विपी सुदवा-
वोसवो दोर इतीको वीर्य संसवो । कव्येने विव एव क्वेनकियत्वं कियत्कव्ये ॥८॥ विसेक्यत्वं पार्थेत्वात्वं त्वकं मेवत्वं-पार्थत्वे
येवति । एवत्वं इत्यय सुविरिया कवीपकलेन कर्त्तव्यति ॥९॥ इत्यथीकस्यचयिदुक्त्विसमसक्यावाक्येऽय
त्वावक्येक्यावती एवोवित्यमावदवीक्य । क्वयेन क्ववति-सुपत्वं यावत्कव्यत्वं, कव्यत्वं को न दोर यावत्कव्यो । न न कावेर, एवत्वं,

काग च करेइ अप्पाण ॥ ११ ॥ आवइयकनियुक्तावत्तुम्—वायाइ नमोकारो, हत्थुस्सेहो य सीसनमण च । सपुच्छणऽच्छण थो भवदण वंदण वावि ॥ १२ ॥ इत पार्थस्थादिस्थानानि समतिशत्या गाथाभि —“ पासत्याई ठाणा, इवति एमाइया एण ॥ ३८२ ॥ इत्यन्ताभि प्राह ॥

वायालमेसणाओ. न रयखइ धाइसिज्जपिंडं च । आहारैइ अभिखवं, त्रिगईओ सन्निहिं खाई ॥ ३५४ ॥
 धूरप्पमाणभोजी, आहारैई अभिक्खमाहर । न य मडलीइ भुजइ, न य भिक्खवं हिंडई अलसो ॥ ३५५ ॥
 कीवो न कुणइ लोअं, लज्जई पढिमाई जल्लमणोइ । सोवाहणो अ हिंडइ, वंधइ रुडिपट्टयमरुज्जे ॥ ३५६ ॥
 गासं देसं च कुलं ममायए पीठफलगणहिमज्जो । घरसरणेसु पसज्जइ, विहरइ य सक्किचणो रिक्को ॥ ३५७ ॥
 नइदंतरेसरोमे, जमेइ उच्छोलधोअणो अजओ । वाहेइ य पलियंरु, अइरेगपमाणमत्तुरइ ॥ ३५८ ॥
 सोवइ य सन्वराइं, नीसट्टमचेयणो न वा झइ । न पमज्जंतो पविसइ, निसिहीयावस्सियं न करे ॥ ३५९ ॥
 पाय पहे न पमज्जइ, जुगमायाए न सोहए इरियं । पुढवीदगअगणिमारुअ-यणस्सइत्तसेसु निरविमखो ॥ ३६० ॥
 सन्व थोवं उवहिं न पेहए न य करेइ सज्जाय । सद्धरुओ शंझकरो, लहुओ गणभेयतत्तिल्लो ॥ ३६१ ॥

“ वायाल ” गाहा । द्विचत्वारिंशदोपान्तगतत्वेऽपि धात्रीपिण्डस्य पृथगुपादान यतेर्गृहस्थसन्धो महत्तेऽन्यथेति दर्शनार्थम् । शय्यापिण्ड —शय्यातरापिण्ड । आहारयत्यमीदृश, भिक्षा न शुद्धेत्, पाचयित्वा भोजनकरणात् । ‘सूर’ गाहा सूर्यप्रमाणभोजी याव-
 द्वाहित्यस्तावद्भोजनशील । एतदेव न्यनाक्ति—‘ आहारैइ ’ त्ति-अमीदृश निरन्तरमाहारयति । “ कीवो ” गाहा । ‘ क्कीओ ’-
 दीनसत्त्वो न लोच कारयत्यन्तर्भूतहेत्वर्थत्वात् किन्तु क्षीरेण वत्तंयति । प्रतिमया फायोत्सर्गेण लज्जते । जल्ल-शीरसलं करतोया-

विधिरपयन्वति । अतमप्येवमि धोपयन्वतो विरक्ते । एवम् वि-विष्व वासकवर्षित्वागारिके बोधवर्षि विद्या श्लेषे वाच न इदोति ।
 वाचर्षे - (अरले विन्व) इति सर्वपरेर्बोक्तीकम् ॥ ३२१ ॥ एवम् गात्र ममाप्य वि ममेतदिति मन्वते कीटपञ्चम
 वरिष्यो वि वाजुर्ष्येऽपि इत्थे वरुषेपन्ववस्थाः वरुषेऽनेसु वि गुरुसालेषु पूर्वोपगुणवर्षिकनेषु । रिक्ते, वि-रिक्ते
 वशिगुण्यन्व ॥ “ वरु गम्वा वनेर वि-धमसपववति । वरुष्योक्तेषु वि वरुष्योक्तेषु प्रमूलेषुकेन वाचने इत्यप्यवा-
 क्तिवाचने कस्य स वरुष्योक्तेषुका वादेर वि-वापेरेवाप्य वरुष्यु वज्रोऽप्येति । ‘ वरुष्यु वि-वास्तुजाति ॥ “ वरुष्यु
 गात्र । वीर्युं’ वि नि प्रधरा । वाप्य वि-वाप्ये व इदोति । व वमन्वो वि-अप्यम्बरे प्रमार्शकम् प्रविकृति वस
 त्वतो ॥ वाच गम्वा । पत्नी पथि रजोविन्वौ विजानीकृषिदीर्घकमे व प्रमार्शं वति ॥ वाच्य ” गात्र । वरिष्यप्यस्य तु
 निरिक्तपत्न्यु सर्वलोकाप्युपपि गुरुवर्षिकमात्रमपि व इत्येते । ननु यथा वरुष्यु वनेन वरुष्यवाप्युप्युमेव किं पुनश्च वरुष्य
 क्तेन ! इत्येते—वृत्र गुणकमिदं वाचनारिद्रमभिमितम् । वरुष्ये वि-पत्नी वृते वने वरुष्यव्यवहरस्यतीकम् ॥ वरुष्येऽपि-
 एतद्विष्णु । वरुष्युप्यन्वति । वरुष्येऽप्यन्वति वि-वन्वस्य विरुष्येऽने इत्येते वरुष्यान् वरुष्यव्यवहरस्य इत्येते ॥ ३२१ ॥

सिधार्थं वृत्र, इत्यर्थं वदेव वरिष्य । मित्य वरुष्ये, असर्गार्थं वरुष्य उतगएव ॥ ३२२ ॥
 वरुष्ये न वरुष्ये, वास्तुयेति च संवाये इत्यर्थं । मित्यवस्थावरायो न व वरुष्यमन्वप्यामीको ॥ ३२३ ॥
 वीर्यं च इववराप्य, वृत्रो वरिष्य वरुष्य रासक्ति । वरुष्ये विरुष्ये निद्रुसामी विगवसीसो ॥ ३२४ ॥
 विरुष्ये संदे वीर्ये, वेकिष्ठे इत्य वरुष्यं च । वरुष्यनिमित्तमीरी, वरुष्यनिमित्तो रम्य ॥ ३२५ ॥
 इत्येव विजा वरुष्यवराप्ये विवरायो वरुष्य । वरुष्येऽप्यं वृत्र इत्येव विविष्यवराप्ये वरुष्य ॥ ३२६ ॥
 वरुष्ये वरुष्ये, संदे विवराप्य वरुष्यो । वरुष्ये वरुष्ये वा वरुष्ये वा वरुष्ये ॥ ३२७ ॥

न करेइ पहे जयणं, तलियाणं तह करेइ परिभोगं । चरइ अणुवद्धवासे, सपक्खपरपक्खओमाणे ॥ ३६८ ॥
 संजोअइ अइवहुअ, इंगाल सधूमगं अणट्टाए । अंजइ रुववलट्ठा, न धरेइ अ पायपुंछणय ॥ ३६९ ॥

“ खित्ता ” गह । क्षेत्रातीतमातिक्रान्ताद्विगव्यूतमशनादि मुद्धस्ते । कालातीत ग्रहणकालात् पोरुसीत्रयातिवाहनेन । अविदत्त च
 स्वाभ्यादिभि ॥ “ ठवण ” गाहा । स्थापनाकुलानि न स्थापयति ॥ “ रीयइ ” गाहा । रीयते-गच्छति । ‘ द्ववदवाए ’ त्ति-सल्ल-
 रत्तरम् । ‘ गयणिए ’ त्ति-रत्नाधिकान्पयीयेण महत् ॥ “ विल्ल ” गाहा । विद्या-देव्यधिष्ठिता मन्त्रं देवाधिष्ठितयोगं विशिष्टौपध-
 समवाय भूतिकर्मरक्षाण्डक-पोट्टल्लिकादि ॥ “ कज्जेण ” गाहा । कार्येण विना-निष्प्रयोजनमवग्रह देवेन्द्रादीनामनुज्ञापयति । स्त्रीनिष्प-
 दासु तदुत्थानानन्तरमभिरमते ॥ “ उजारे ” गाहा । अनायुक्ताऽयतनया उच्चारिदिपरिष्ठापकम् । सस्तारकोपधीनासुपरि स्थित प्रति-
 क्रमण करोति सवास-प्रावरण सन् ॥ “ न करेइ ” गाहा । पथे यतना प्रासुकोदकान्वेषणरूपम् । ‘ तलियाण ’ ति शक्तोऽभ्युपा
 नहौ विना गन्तु तन्परिभोग करोति । ‘ सोवाहणो हिंइइ ’ त्ति यदुक्त तद्ग्राममध्ये इत्यपीनरुक्त्यम् । ‘ चरइ ’ ति अनुवद्ध-
 वर्षे वर्षाकाले स्वपक्षपरपक्षाऽपमाने साधुप्रचुरे भोतशाभ्याद्याकुले वा लाववहेतो क्षेत्रे विहरतीत्यर्थ ॥ “ सजोयइ ” गाहा । क्षीर-
 खण्ढादीना सयोजना करोति । अतिनहुक प्रामाणातिरिक्त मुद्धस्ते । सागार सधूमक रगेण द्वेषेण मुद्धस्ते । अनर्थाय-निष्प्रयोजन
 वेदनोपशमादिकारणानि विना ॥ ३६९ ॥

अट्टम छट्ट चउत्थं, सवच्छर चउमास पक्खेसु । न करेइ सायवहुलो, न य विहरइ मासकूप्येणं ॥ ३७० ॥

अट्टम-पट्ट-चतुर्यानि यथाक्रम सवत्सर-चतुर्मासपक्षेषु न करोति सातनहुल्लत्वात्तत्र च मासकल्पेन विहरति मासकल्पप्रायोग्ययो
 क्षेत्रकालयो सतोरपि । अत्र पाक्षिके चतुर्थस्यानास्थितत्वात्पाक्षिक चतुर्दश्यामेवावसीयते । यदि पुन पञ्चदश्या स्यात्तदा चतुर्दश्या-
 सुपवासस्योभयसमतत्वात्पञ्चदश्या च पाक्षिकत्वेन तस्य सदभावान्पाक्षिकमपि पट्टेन स्यात्तथा च ‘ अट्टमच्छट्टट्टमिति ’ पठ्येत ।

आमही वत निनीपति युक्ति, तत्र यत्र गतिरस्य निविष्टा । पशुपातरहितस्य तु युक्तियंत्र तत्र मतिरेति निवेशम् ॥
 इत्येव पूज्यकृतसप्ततियुक्तविन्दु, सर्वशंते न च कदाप्रहविप्रहाय । मुख्यस्तगस्तारयुक्तिसदुक्तिकामैः, सेव ध्रुव सविष्टुत्ति-
 मुंडुरुहनीया ॥ छ ॥ ३७० ॥

नीयं गिण्डइ पिंड, एगागी अचुष्टए गिहत्यकहो । पात्रसुआणि अहिज्जइ, अदिगारी लोपागहणम्मि ॥ ३७१ ॥
 परिभवइ उगकारी, सुद्ध मगं निगूहए यालो । विहरइ सायागुरुओ, संजमविगलेसु खित्तेसु ॥ ३७२ ॥
 उगाइ गाइ हसई, असबुडो सइ करेइ रुदणं । गिहिकज्जाचित्तगोडमिय, ओसन्ने देइ गिण्डइ या ॥ ३७३ ॥
 धम्मकशाओ अहिज्जइ, घरा वरं भमइ परिकहंतो अ । गणणाइ पमाणेण य, अडरित्तं उहइ उवगगणं ॥ ३७४ ॥

‘नीत’-अभ्याहत, नित्य वा प्रतिदिन नेत्र्येन कलितम् । गृहस्थानां सत्का कथा चर्य स गृहभ्यक्तम् । ‘पापश्रुतानि’-
 वात्स्यायनदीनि । ‘अदिगारो’ त्ति-अधिक आरो अरण-गमनं मनमा चर्य सोऽधिकारो लोकप्रक्षणे जननिचरुज्जने न पुन स्वा-
 उग्राने इति ॥ ३७१ ॥ “परि” ‘परिभवत्युप्रकारिण’-उत्तविष्टारिण ॥ “उगाइ” गाण ॥ उगायति-महता ध्वनिना गा-
 यति काकलीस्यरेण । ‘सइ करेइ कंडण’ ति-कन्दपादीपकैचोभि परनपि श्वासयतीत्ययं । अवसन्ने समान्देन पार्श्वथात्तो दसा-
 त्यत्रपानपात्रम्बादि गृह्णाति वा ॥ ३७२-३ ॥ “धम्मकथा” गाहा-धर्मकथा जीवित्रार्थमधीने, गणनया ‘त्रिगा धारसरुत्ताणि,
 येरा चोइसरुत्तिणो । अज्जाण पन्वीस तु, अओ वरुडमुयगहो ॥ १ ॥’ इत्यादिकथा प्रमाणेन ॥ कृपा आयपमाणा, ‘असूअइत्ता
 य आयया हत्या’ इत्यादिना अतिरिक्तमुत्सादगंत्तरम् ॥ ३७४ ॥

वारस वारस त्तिण्णि य, काइयउत्तारकालभूमीओ । अंतो वहिं च अदिवासि अणदियामे न पहिलेहे ॥ ३७५ ॥

गीष्पत्वं सधर्म्यं, आयरिम्यं सुभारुष्यं । एस्वो य मन्नादुच्छा, नै द्वियसि रोह गिष्पत् वा ॥ ३०५ ॥
 एस्वरिमोर्गं सुख्यं, सिञ्जासिपारणपङ्कणशाय । द्विन्विय एव्यसि मासार्त्तं, अरिणीयो गम्भियो हुरो ॥ ३०७ ॥
 एस्वत्सत्साम्यिकापत्तेरवाभासुसस गच्छस ॥ न ह्योह नेन पुच्छत्, सिद्धयो विमहुराशीरी ॥ ३०८ ॥
 परगमनसस्रिभारसुपुष्पत्वंगिद्विभिरिगवस्य । मायत्तु मेव शान्त्यु, अञ्जाव्यापण वेप ॥ ३०९ ॥

इत्सु त्वन्विकम्पुमका अतिक्रम्यत् । इत्सुकोवाटस्य । त्रिका क्वास्व न प्रसुपेस्व न न प्रयर्त्ततीस्वपि इत्सु ।
 तत्र वत्तरेण्यः स्रु परिम्यं स्रु अरिणाका एत्सुकरत्स न । एत्सुअद्रिप्योस्तिका संस्तरक सगीपे सारिप्योस्तु किमो वस्रि-
 इत्सुवर्त्तमानो । एवं वत्तरेभ्योऽपि वत् स्रु अरिणोवाटोयेभ्य इत्सु इत्सु एवं अत्सुमकोऽपि त्रिको पयोचितं प्राक्काया । कासो
 न इमान अक्त्वेव सार्त्ता त्वास्वमात्सुपुष्पत्वायैह्युज्यन्ति मासुअव्यमिति ॥ " गीष्पत्वं " गच्छा सुपुष्प चि-भाएवगारकाऽस
 रिपुवप्य पटियन्त्यं गुरै गच्छति । क्व वात्र-—अर सगर्त्तमि गीष्पत्, संद्रोर्त्तं सागाएत्स अक्षर्यं । त्रिदि वत्रो सुस्वम्भी नि
 कायमिणा विवत्सति ॥ १ ॥ एवं गच्छसगुरे धालन्वित्तिरे येद्विवा संव्य । त्रिदि वत्रो सुस्वम्भी निजास्वमिणा विवत्सति ॥२॥
 वत्स गच्छस चि-गच्छस्य त्वन्वित्त्वे स्मिपत्त क्वत्तान्त्वन्वित्त्विदुको मरति ॥ ३०५ ॥ " गुर " गच्छ । त्रिदि नै चि
 क्वाणः त्रिमिति न मास्ते तत्र मक्त्वेन वीरे इत्सुविपाठस्वम् । क्वाकंय त्वमिति गुरं परि(प्रवि)मास्ते वृत्तमिति दि वत्र
 वत्सम्भे । सुपुष्पत्वंत्वात् ऐतुगारेण विवेत्येवं क्वास्वमिणीक । अरिणीयोऽपि इत्सु इत्सु । एवो गम्भियो सुस्वम्भ । " गुर "
 गच्छ । गुरात्सुपुष्पत्वंनि अन्वयेवपाप्यसुपुष्पत्वं गच्छस्य क्वात् न करोति वारि कर्त्तव्यं वृत्तमिति एवो त्रिमोर्त्तं विपुष्प
 त्वात् । परगमन्य गच्छ पत्तगमन्यत्वंनि विनि क्वास्वमिणा क्वास्वम्य वत्सुत्वे न क्वात्तरेव एवं पटियन्त्यं क्वास्वमिणी क्वापुष्प
 स्रुत्तरेण्यत्सुपुष्पत्वंत्वात्सोवप्यो अण्येव वर्येण । सुपुष्पत्तुपुष्पत्तुगो, वादुशीपत्तुपुष्पत्तो मक्त् ॥ ३८० ॥

वत्थिव्व वायपुण्णो, परिभमई जिणमय अयाणंतो। थद्धो निव्विवाणो, नय पिच्छइ किंचि अप्पसमं ॥ ३८१ ॥
 सच्छद्दगमणउट्टाणसोअणो भुंजइ गिहीणं च। पासत्थाइट्टाणा, हवंति एमाइया एए ॥ ३८२ ॥
 स्वच्छन्दं गुवांझां विना गमनोत्थानस्वप्नानि यस्य स तथा। आत्मीयेन स्वदुद्धिकल्पितेन चरणेन आचारेण भ्रमति निरर्थक
 मटाट्टयते ॥ ३८० ॥ “ बत्थिव्व ” गाहा वस्तिट्ठंतिस्सद्धत्त वातपूर्णां गव्वींभमात्त्वात् ॥ ३८१ ॥ “ सच्छद्द ” गाहा-स्वच्छोदेके
 शुद्धापकाये मनो यस्य स स्वच्छद्दकमना ॥ ‘ नीयालोयमहूयावि, आणिया देवि विट्टुट्टम्भावा। अत्थ वहति-त्त-चिय जो (नो)
 तेसि पुव्वसुवल्लो ॥ १ ॥ ’ इति लक्षणानुस्वार। तत् उच्चै स्थानमापद शोचतीत्युत्स्थानशोचन’। यद्यह दीक्षितो नामविज्यं
 सप्रत्यपि वा गृहस्योऽभविष्य तदा बृहस्पदप्राप्त पञ्चप्रकारकासोपभोगो गान् भोगसभोगभाजन भयेमिति हि शोचति। यद्वा
 स्वच्छन्दकस्य मनस उत्थानेनोत्साहेन शौकन-विचरण यस्य स तथा स्वैरविहारीत्यर्थः। प्रागायावद्वाह्याने तु पौनरुक्त्य स्यात्।
 भुक्ते च गृहिणा गृह एवोपविश्येति गम्यते। पार्श्वीस्थादीना स्थानानि भवत्येवमादिकान्येतानि प्रमादस्थानाना सख्यातुमशक्यत्वान्
 ॥ ३८२ ॥ यथैव वर्तमानस्य पार्श्वस्थताद्यापत्तिस्तीर्दानो नास्ति कश्चित्सुसाधुश्रुतविहारिणामपि ग्लानाद्ययस्थायामनेपणीयादौ प्रवृ-
 त्तिदर्शनादिति कस्यचिद्विषयविभागमजानानस्य भ्रमो भवेदतस्तद्ध-यच्छेदार्थमाह—

जो हुज्ज उ असमत्थो, रोणेण व पिच्छिओ झ(उ)रियदेहो। सव्वमवि जहाभणिय, कयाइ न तरिज्ज काउं जे ॥ ३८३ ॥
 सोऽविय नियपरक्कम-ववसायधिइवलं अगृहंते। सुत्तूण कूडचरियं, जई जयंतो अवस्स जई ॥ ३८४ ॥ युग्गम्
 अलसो सन्नोऽवल्लित्तो, आलंबणत्तपरो अइपमाई। एवठिओऽवि मन्नई, अप्पाण सुट्ठिओमि (म्हि) त्ति ॥ ३८५ ॥
 जोऽवि य पाडेज्जणं, मायामोसेहिं खाई मुद्धजणं। तिग्गाममज्झवासी, सो सोअइ कवडखवगु व्व ॥ ३८६ ॥

‘ यो भवेत्त्वसमर्थः ’-प्रकृत्यैव मन्दसहनत्वात्। ‘ रोणेण वा प्रेरितो ’-यथोक्तक्रियाया बहिःक्षिप्त जरया वा जीर्णकाय

प तरेण क्वचिदुपपन्नम् । अत्र इति इमेऽप्यप्यपूरेण इति क्वचिन् ॥ १८१ ॥ “सो वि व” गच्छ । परममा-विद्योत्साहः ।
 क्वचिदप्यो-वाद्य वेद्य । वृत्ति-विक्रम् । वरुं अरिस्तामर्थम् । ताम्बुद्रागोपफन् युक्त्या मायावेष्टिं वनि कल्ले ततो
 आरं वकिं सापुरेव क्वचिद्वि क्वात्तत्राकल्लम् ॥ १८४ ॥ इत्यत्रिकस्यैरिं किमुंते क्वचिद्वि-“क्वचिन्” गाण ।
 क्वचिन् -वाच्योपराण । इत्य -उपवाण । क्वचिन्तो -उत्सेव मन्व किमेरीपरकफाम्भोपैरिक्वोकेपान् ॥ १८५ ॥
 योऽपि मास्य कोके गुक्वात्तमात्मनं क्वचिन्वति सोऽपि इत्येतिवो इत्यन्वत्ताहस्य वाऽप्यार्य इत्यन्वत्ताह-“पाठेऽन्वत्”मास्यवाडे
 इत्यन्वत्ताह । इत्यन्वत्ताहस्य वैद्य-

इत्येत्नीय चोरपरिचिन्तो चोरस्यो नम मास्यो इत्यन्वत्ताहस्यपरफ्यो वाचिद्व्य वनेव निम्वादिभो नचिभो । गको वात्मा-
 र्त्वं निच्यै । तस्य निच्य निचिभो यन्त्रिय व ठे तेव । इयं मुचिरेसं इयेमि तुम्भेरि सत्त्वस्वीभो व तेज सुदेयेव कोर्ब
 सुघामो । माद्यन प कोर्बानं सत्त्वान निरुं किमुचि प तुम्भानं इयेमि । पञ्चिजनं तेरि इत्यदि । इयो तेज परिच्यप्यारोभो ।
 तयो किन् इत्यन्वत्ताहस्य मयेरे ठिभो क्वचिन्वै । तेरि वि से इयो कोर्बानो । इय माद्यनस्यी मासाको मासाको मुंनइ ।
 माद्यनस्यी व । सो नि क्वचिन्वत्ताहस्य वि परकन्वैरिक्वचिद्व्यवचिचत्तयेव येव मुचिससरीपो इचिइ । तयो कोर्ब माद्यनस्यी एते
 चि निचिद्व्य पूरं वि मुचिन्वै व निचिन्वै । इत्येति प वीरुत्वा सत्त्वानं विचि निचिन्वत्ताहस्य । इत्येति से एत्स इत्येति नि ।
 सो वि वाग्नेरुत्त वत्त्वान्को वात्त्वान्को कोणतुम्भान्परं क्वचिइ । चोप्य प इयेर इत्येति । तेरि सति परं प मुचइ कोर्बान
 येद्येति । येवमयेव येव नचि वि सो इयो को तेन न मुचिन्वो मुचनिन्वो व । क्वच्य एतव इत्युत्तएव सत्त्वान्परं इत्येत्ताहस्य
 मुचैव्य एत्तमुदे क्वच्य पासिच्य । परिदुयेपो इयेर चोपो पाचिन्वो पाचिन्वत् । इत्येत्ताहस्य एत्त येसयेव से इरे । एत्तए सो
 वीको एतलो सगणं । यचिन्वै एत्तए । इत्येत्ताहस्य इय इयेर सत्त्वानं । एत सत्त्वानं मुचिन्वत्ताहस्यो नि न इयेर एत एत
 विन्वो इत्येत्ताहस्य । इत्येत्ताहस्यो सत्त्वो मुच्यो । इत्येत्ताहस्यान्वाचिन्वो परिच्यन्वत्ताहस्यो । इत्येत्ताहस्यान्वाचिन्वो व इत्येत्ताहस्ये इत्येत्ताहस्य

मोसे । सोत्तियपुत्तोत्ति उबूलियाणि से अच्छीणि । पच्छा भिक्खमेत्तपि अपावित्तो खिसिज्जयो य लोएण पच्छायावेण पलीविओ
 अप्पण सोएइ । एय विट्ठतं सोऊण कूड्ढचरिय मोत्तूण जहट्टियायेरेण आयरियव्वति ॥३८६॥ एव प्रकाराध्वानेकाकारा भवन्तीत्याह—
 एगागी पासथो, सच्छंदो ठाणत्तासी ओसन्नो । दुगमाईसंजोगा, जह वहुआ तह गुरु हुंति ॥ ३८७ ॥
 गच्छगओ अणुओगी, गुरुसेनी अनियओ गुणाउत्तो । संजोएण पयाण, सज्जमआराहगा भणिआ ॥ ३८८ ॥
 निम्ममा निरहंकारा, उवउत्ता नाणदसणवरित्ते । एगखि(क्खे)त्तेऽवि ठिया, खवंति पोरायणं कम्मं ॥ ३८९ ॥
 जियक्कोहमाणमाया, जियलोहपरीसहा य जे धीरा । बुइढावासेऽवि ठिया, खति चिरसंचियं कम्मं ॥ ३९० ॥
 पंचसमिया तिगुत्ता, उज्जुत्ता संजमे तने चरणे । वाससयं पि वसंता, सुणिणो आराहगा भणिया ॥ ३९१ ॥

' ठाणवासी ' ति-नित्यवासी । ' अवसन्न '—आवश्यकादिपु शिथिल । एतानि पञ्च पदानि । एषा च मध्यात् क्वचिदेकं द्वे
 त्रीणि चत्वारि सर्वाणि भवन्ति । अत एवाह—' दुगमाइ ' ति । एतेषा पदाना द्विकादय सयोगा यथा यथा बहुपदवन्तो भवन्ति
 तथा तथा गुरुकर्मप्राणिसत्कत्वेन गुरवो भवन्ति ॥ ३८७ ॥ एतेषा क्रमेणैव व्यतिरेकमाह—' अणुओगि ' ति-अनुरूपो ज्ञाना-
 दिभि सह योग -सम्बन्धोऽस्यास्तीत्यनुयोगी-पार्यस्थाद्विपरीत । ' अनिवासि ' ति-अनियतविहारवान् नत्वेकस्थानवासी । ' आउ-
 त्तो ' ति-गुणेज्जावश्यकादिष्वायुक्तोऽयमादी । एतेषामपि पदाना बहुबहुतरादिसयोगेन बहुबहुतरादिसयमायाधका साधवो भणित्तास्तीर्थ-
 कृद्भि ॥३८८॥ ननु यदि स्थानवासित्व दोषाय तर्हि कथमर्थसमुद्रादिभिस्तदनुष्ठित कथ चायथास्ते सजाता इति ? उच्यते-भगव-
 दाज्ञाकारित्वान् तथा चाह—' निम्ममा ' गाहा । " जिय " गाहा " पच " गाहा ॥ निम्ममत्वादिगुणयुक्ता एकक्षेत्रे पुत्रालम्ब-
 नेन जङ्गवल्परिक्षीणतादिना केनापि स्थिता सन्तः क्षपयन्ति पुराण बहुभवोपात्त कर्मेति । आद्यगथयेव गतार्थत्वादितरयोरभिधान
 किमर्थमिति चेत्, भगवदाज्ञाया विपत्ता कश्चिदपि नास्ति दोषान्धोऽपीत्यतिशयव्यापनार्थम् । तथा चोक्तम्—एगम्बेत्तविहारी, का-

आर्यस्यैव शशिः । तदपि तु विदुःशतस्य विदुःशतस्यैव जेव ॥ १ ॥ आर्यस्य समुद्रपुरे, शुभपुरी जेव निजग तेव ।
 शुभपुरस्य च सुमिलो सो ही गडु विजय बरिसे ॥ २ ॥ शुभपुरीपुरीयमिष्य अर्यस्यैव न इति सोसाओ । बाल्य व बरिः(द्वि)स्य
 सन्धि, इषिक्य त्वरं न सिद्धिका ॥ ३ ॥ ३९१ ॥ अमुमेव न्ययविसंघं कर्तव्यसंघ्यादारेव सिगामपत्रात्—
 कम्हा सव्याशुभा सम्बन्धिसो य वरयणे नलिब । आर्य एवं तुषिका साहासिलि इव वापियओ ॥ ३९२ ॥
 कम्पन्मि मस्यि माया न य इतरं आशुचिमिषिं वा । इरपागशमङ्कडितक, पम्पगपमसुगुरुं बाल्य ॥ ३९३ ॥
 नरि पम्पस्त मरुका, एकोडा रूपमा न इतरं वा । निष्कम्प्यो द्विर पम्प्यो, सरेवपुमासुरे सोप ॥ ३९४ ॥
 किल्लु दीपवगीष्ट, अम्पिसेर वरय जेव रायविष्ट । एवं तु पुरिसकस्यु, इम्प्रा पडम्पिर संघं ॥ ३९५ ॥

शम्भोपशकम्पनात् वि वेचिन्त्येव ल्पविद्विषेकस्यापि निवेधानस्य ० स्यान्निवेपस्य च विधानस्यपणे वक्तु इवं कस्यापि क्यार्यस्य
 सर्वकलुषा निवेधेो वा मणेत् । तदुक्तम्—अस्तेव द्वि वाडवला, ऐक्यम्पमबात् प्रवि । पम्पमस्यैव कर्ष स्यात्कर्म कर्षे तु वरियेत् ॥
 एवा—अस्यैवकपत्रास्य एवे इत्यपि शुभुरे । वर्येधेवेव त्रिं पति इत्यन्त एवा वरि ॥ अत्र त्रिं इत्यम्पम् । कर्षं -
 इत्यारिभ्यम् । एवमेव—कृष्णं तुक्तम्—आकम्पेत् । च इत्येव—अप्यप्यइत्येव क्यारिभ्यम् । स्यात्प्राप्यस्यस्यस्यस्यस्य
 कृष्णमे प्रकृष्टे एवा प्रकृष्टित्कर्ष ॥ ३९९ ॥ म्पु वरिभ्यसा मायाविस्य सन्धेो एवमावाहयन्ति तत् त्रिं कर्मन्त्येवमेव इत्ये-
 निष्कम्प— कर्मणि गच्छ । कर्मै सङ्कलपथावे गच्छि माय -मन्थेवकम्पकम्पारिरेवात् । न च कर्म -पारकम्पवप
 वेधकम्प । अमुचिमिषिं वा एवमेव परेणामाकर्मणाप कर्षिन्तं म्पक्षीति कर्षे । त्रिं वरि एवम्—अप्यप्यस्य प्रकृष्टम्
 वाक्यवनीम्प । अङ्कटिकं—निर्माथं एवमेवकम्पशुभं—मोक्षे इति प्रमुचं जानिषि ॥ ३९३ ॥ ४ वरि ॥ गच्छ । मरुका—इत्ये-

सनोपवेशादिवाहस्पृष्टादोपरूपा । 'उफोडाल च (वा) वद्यन्ना धकनतघारणेन परप्रितारणा । कपट-प्रागुरुक्तमेव । एतानि धर्मस्य माय-
नानीति शेष । कुत एतदित्याह—'निच्छम्भो' इत्यादि यत उक्त—'सुद्वस्त होइ चरण, मायासहिण उ चरणभेउ' इति ॥ ३९४ ॥
गतमानुषद्विक सप्रत्यायव्ययतुलना यान्यधिष्ठत्य फर्तव्या तान्याह—'मिन्नु' गाहा । भिद्युर्द्विविधो-गीतार्थध्वगीतार्थश्च अभि-
पेक उपाध्याय । गान्तिक-आचार्य । चेशश्यावतुफल्थविरादिपरिमह । 'एत तु पुरिसवत्तु' ति-एतदेव रूप पुरुषा एव ज्ञाना-
दिगुणवसनयोगाहस्तु पुरुषमस्तु आयव्ययतुलनाया गोचरो भवतीति गम्यते । 'द्व्याद्' ति-द्रव्यत्रैकालभावात्पतया च चतुर्भिर्भे
पुरुषवस्तुन शेषमन्यत्र तस्यागोचरो भवति ॥ अय भावार्थ—एतानि तुलयित्वा यद्दुष्टार्थं तद्विरेयमन्यथा स्वतिचार स्यात्
॥ ३९५ ॥ स चातिचारो ज्ञानदर्शनचारित्र्येणु स्यात्तत्र चारित्र्यस्य मोक्षं प्रत्यन्तरद्ग कारणत्वात्तरथातिगारस्यत्वात्तदाह—

चरणद्वारो दुर्विहो. मूलगुणे चैव उत्तरगुणे य । मूत्रगुणे छट्टाणा, पदमो पुण ननविहो तत्य ॥ ३९६ ॥
सेसुक्कोसो मज्झिम जहन्नओ वा भरे चउद्धा उ । उत्तरगुणेगविहो, डंमणनाणेसु अड्डुड्ड ॥ ३९७ ॥
ज जयह अगीयत्यो, ज च अगीयत्यनिसिओ जयइ । उट्टोड य गच्छ. अणंतंसांरिओ होइ ॥ ३९८ ॥
कह उ जयतो साह. वटादेई य जो उ गच्छे तु । संजमजुओ होउं. अणंतंसांरिओ होइ ? ॥ ३९९ ॥

चात्रिातिचारो द्विविधो मूलगुणविषय उत्तरगुणविषयश्च । तत्र मूलगुणेषु षट् स्थानानि पञ्च महाप्रतानि सत्रिमोजनविरिति
प्रतपष्टानि । तेष्वपि प्रथम प्राणातिपातगोचरो नवभेदो-शुच्यतेजोमायुनररतिद्वेन्द्रिय-त्रोन्द्रिय-अनुगिन्द्रिय-पञ्चेन्द्रियरक्षणविषय
त्वात् ॥ ३९६ ॥ "सेसुक्कोसो" गाहा । ज्ञेयो मृषामात्रादिषु पञ्चसु उक्तयो नान्यसो जपन्यन्चेति मित्रितो भवति । 'चा भये
चउद्धा' इति चतुर्धा या द्रव्यादिभेदाद् भवेत् । उत्तरगुणविषयोऽतिचारोऽनेनविधो भवति पिण्डविद्युद्युगारिगोचरत्वात्तेषा वाऽनेनल-

१ 'उहोउ' इति उक्तोना, यदि मणनेदेहि ततोऽहमिदं करोमित्यारिख्याया, इति विद्वत्सो ।

क्वापिदि । इतिस्वतन्त्रोपपत्त्यपराधविचारोपरयेन धयन्ति ॥ तत्र इत्येते निम्नलिखितवर्गीनि घाने आत्मविनयवर्गीनि ॥ ३९७ ॥
 सप्तमं विषयं वीर्यवर्गीयं चि बहुवर्तं तत्रालीख्यर्थव्यापाररूपव्यञ्जयिपरिच्छं दर्शयति—“ अत्रवर् १० गादा
 वगीत्यर्थो कठो तथै तथेऽनुष्ठम्बरी कर्म इत्येति । एता गीतार्थीनिष्ठो कठो दुस्त्येन युक्तिरेक्यो वरंयति च—याद्यदि
 तप्यत् । यद्युपगमनस्यपिमानंन मन्वाय् व्यप्ये ता तेन वेष्टिेन्यन्तकंठारिको मयति ॥ ३९८ ॥ अ(त)थाए ५०—“ अइ ४”
 तप्य । इने पुनर्कथनार्थरिपि तापुस्वकंठारिको मन्विड इति ॥ ३९९ ॥ अत्रोच्यम्—

इयं स्त्रियं कालं, माथे वुरिसयदितेवजाभो य । मयि आष्य धमीभो, उस्तस्यापपय्यं येप ॥ ४०० ॥
 नरिपय्य न य प्यत्, तपिवाचिषमीशिवं येत्र । इत्याइय प तथा दुर्गां वा वास्त न होरि ॥ ४०१ ॥
 अत्रिपसिप न पयत्, अदाये अवरय् अ जे नगिये । इत्यंवि च मयि आष्य गुयिकत्ववृपियस अ इयं ॥ ४०२ ॥
 माये इइगिसायं, न पि यत्त गारम्माइइयं य । सटुअसटुइरिसत्यं, कपुयस्युं प मयि माये ॥ ४०३ ॥
 परिसेवना यउता, आगइवनायदयइयंयु । नयि आना धमीभो, पयिचयं येव अ तस्य ॥ ४०४ ॥

धर्माचार्यो वि इत्यपीति न आस्यति इत्यगोषचारिके वापुष्ठानं न जायत्यतो मान्वाभाइरिपैते मयैतेन, तथा इयंकमपस्त
 वोऽन्मचतुस्यार इति इरणकार्यं ॥ ४ ॥ तत्र इत्यस्यवदामा—“ अइ” गादा । पयान्ति इत्यं य आनाति । इयमित्यार—
 अयिपयपिप मियंथं कैव तथा इत्यस्यइत्यं य । वोमंथं वा मायोयं कस्य व्यन्तरेक्यमयति तत्र आगलौडि ॥ ४ ॥ येक-
 कठगारे अइ— अइ” तदा । पयान्ति येत्र न आस्यति इयमित्यार—अप्यनि मनें अन्तरे च अन्तरे येत्रे अत्यन्ति
 इतिव्यक्तयेवम् । इत्यमदि च कैव आस्यति इयमित्यार—गुथिभे अइत्यं युक्तिरे येति ॥ ४ ॥ यापपुइपयारे आइ—“ अइ”
 गादा । अये विचार्ये इयं नीयेते, अयं—येनायक्यं नापि आस्यति । गादाइइइत्यं य । ‘गाथे’—यइति ययेइने अमदे य-

सामान्ये यदुचित तन्न जानाति । 'सदुति सहिष्णु-निष्ठुशरीरं पुरुष न जानाति ' असद् ' ति असहिष्णु-सुकुमारदेहं तु शब्दा-
 त्परिकर्मितमपरिकर्मित च, धस्तु-आचार्यारिकमवस्तु च सामान्यसाधु नापि जानाति ॥ ४०३ ॥ प्रतिसेनाद्वारमाह—“पडिमेयणा”
 गाहा । प्रतिसेवना-निषिद्धाचरणरूपा सा चतुर्द्धा-१आहुटि-२प्रमाद-३दर्प-४कल्पविषया । एषा च लक्षणं यथा—आजट्टिया उन्नेशा
 दृष्यो पुण होइ वगणाईओ । कदस्पाइ त्माओ, कपो पुण कारणे करणं ॥ १ ॥ एतामर्गीताया न जानाति । प्रायश्चित्त च
 आलोचनादि, एव शब्दात्तसेवकभावोपक्रमणं च यत्तत्र तन्न जानाति ॥ ४०४ ॥

जह नाम कोइ पुरिसो, नयणविहूणो अदेसकृमलो य । कंताराडविभीमे, मगगणदुस्स सत्यम्स ॥ ४०५ ॥
 इच्छइ य देसियत्तं, किं सो उ समत्य देसियत्तस्म । दुग्गाई अयाणंतो, नयणविहूणो कइ देसे ? ॥ ४०६ ॥ युग्मम्
 एवमगीयत्योऽविहु, जिणयणपईवचक्षुपरिधीगो । दब्बाई अयाणंतो, उस्सगगमाइयं चेव ॥ ४०७ ॥
 कइ सो जयउ अगीओ ? कइ वा कुगऊ अगियनिस्साए ? । कइ वा करे उ गच्छं ? माल्लुइडाउलं सो उ ॥ ४०८ ॥
 सुत्ते य इमं भणियं, अपच्छित्ते य देइ पच्छित्तं । पच्छित्ते अडमत्तं, आसायण तस्म मइई उ ॥ ४०९ ॥
 आसायण मिच्छत्तं, आसायणवज्जगा उ सम्मत्त । आसायणानिमित्तं, कुब्बड दीहं च संमारं ॥ ४१० ॥
 एए दोसा जम्हा, अगीयजयंतस्सजीयनिस्साए । चट्टाय गच्छस्म य, जो अ गण देयगीयस्स ॥ ४११ ॥

आगमं हि विना न किञ्चिद् शायने स्वतुद्धकल्पितस्य व्यभिचारितया मत्समोद्दृग्वादिनि क्षापनार्थं गतेन दृष्टान्तमाह—
 “जह” गाहा । “इच्छइ य” गाहा । ‘कतागच्चिमीमे’ ति-दुर्गाटवीमीयणे प्रदेशे मार्गान्परिभ्रष्टस्य सार्यस्य । इच्छति च
 देशकथं मार्गं दक्षित्व कर्तुमिति गम्यते । किं स तु समर्थो देशकत्वस्य मिथानेनेत्यर्थः । तथा दुर्गाधिजानन्नयननिर्गमिनः कथं देशये-

तद्वत्स्यैक एवास्तेष्वङ्गम् ॥ ४ १ ॥ एतन्निदिक्मर— एव गाह्य । एवमाधीशार्थोऽपि यथा यत्किपर्यय्यग रेञ्जेरिति स
 त्त्वाका भिरेरर्त्वा । अत्रिप्रपन्नयोः सुभुजानयवनीयमासाञ्चत्वात्सर्वीष प्राञ्जितं बहुल्यस्त्वयत्तयोपर्यय्यजेन इतिपौक्य जनेय्यत्वात्
 एवार्थेन प्रप्ययेस्वर्गाश्चार्थिभं कर्तुमुक्तमभजन्तिसत्त्वेन सार्गाऽप्रमिष्टत्वात् इत्येवमि ॥ ४ २ ॥ सर्व्वं च ईश्वर्य्य जर्गीयको इत्यस्य
 गत्वाका आभिययर्भेमाह— इव सो गाह्य । मूर्त्तस्य सर्व्वव्रामाभिः प्रविशत्वात्कामान्ययुद्धस्य प्रार्थयान्तेऽम्भरासांकारिभ एव
 ॥ ४ ८ ॥ “ सुते च ७ गम्ह । तथा च सुहृद्—अल्पच्छिन्ने च इच्छिन्ने, इच्छिद्य कम्भरासायाया त्रिच्छप मतास्त
 र विपश्च ॥ १ ॥ यथासाक्ष्यं स्वप्यत्तपि को रोष इत्याह—“ आशाक्य ” गम्ह । अशाक्यमिति त्रि—आशाक्योऽपि
 किद्यप्युपसप्तवन्मिमिदं कम्भरासाय हेतुयुक्तय इत्येति इति संसर्त च कम्भर्य्य निष्कं च ॥ ४ १-१ ॥ निगमपञ्चाह—“ फल्य
 मवति व्यङ्गीयत्वात् न च इत्येति तद्वत्कथं एव रोषत्वासात्तपोसनीक्यं गच्छन्त्यपे त्रिरेव इति ॥ ४ १ ॥ इत्या व्यक्तभावा
 इत्वं हेतुं कम्भमित्यदिशंतेत्याह ॥ कथयेस्मन्नेनाप्रतिव्यर्त्तमिदुशोस्वमनुना त्रिषिक्यमभिरुद्वार्य्य—

बापदुस्युमो कस्सी, विरतिवहायो ब्रजाभित्तन जं । कस्तराजपस्यार्थं, क्वाक्य वि को न यत्प्रे ॥ ४ १ २ ॥
 वैसिम्पदबलतोदिय, क्वाएवारे च ओ न यत्प्रे । अविदुबलस न इत्यद, गुणसेहो तपिया क्य ॥ ४ १ ३ ॥
 बण्यागमो चिसिस्त्य, खरि इये क्वादुक्तं तु त्वं । सुंदरुदीर इय, क्वायुपि च सुंदरं गोर्दे ॥ ४ १ ४ ॥ गुणम् ।
 अररिच्छिक्त्युपनिश्चस्त्य केतव्यविस्मयुपचारिस्त । सप्युखयेभजदि क्ये, अशाक्यते चतु पर्दे ॥ ४ १ ५ ॥
 बापदुस्ये—विच्छिन्नुत्तरोऽत्र एवाऽत्रक्याऽपि कल्पय्योऽन्तं ‘कपली’—विच्छिन्नयोनिश्चय्येरो विर्युत्तमय—गीच्छर्त्तमिका
 चित्त त्वात्कथ्येच्छिद्युक्तस्य ये अवति तत्र गुण्येत्किं कर्म इति संत्वात् । व्यङ्गयुत्तल्लोकेन बापपुपस्यकथयति क्वाया म

जानाति दैवसिकरात्रिकातिचाराणां शुद्धिं प्रायश्चित्तेन क्षालना व्रतातिचाराश्च मूलोत्तरगुणखण्डनालक्षणान् स्वरूपतोऽपि यो न जानाति तस्य ' अविमुद्धस्स ' इति अपिशब्दस्याग्नेऽभिसम्बन्धान् । शुद्धस्यापि स्वबुद्ध्या सम्यग्प्रवर्तमानस्यापि न वर्द्धते ' गुणश्रेणि ' -ज्ञानादिपद्धतिगुणबद्गुरुरयोगशैव तद्गृह्णित्वेदुत्वात्तदभावे तु तावत्येव यावती प्रागासीत्तावत्प्रमाणा तिष्ठति । क्लिष्टचित्तस्य पुनरेका किञ्चिच्चक्षस्य गुणश्रेणिरपयात्येवानन्तसारत्व च सपद्यत इति प्रागुक्तमेव ॥ ४१२ ॥ - १३ ॥ एतदेव स्पष्टयति - "अप्यागमो" गाहा । ' सुदबुद्धोए ' -स्वकल्पनया सुन्दरमेतदिति बह्वपि कृतं न सुन्दर भवति लौकिकमुनीनामिवाज्ञानोपहतत्वात् ॥ तथा चाह - " अपरिच्छिय " गाहा । ' अभिन्नमुत्तचारिस्स ' इति - अभिन्नमविद्युत्तार्थं यत्सूत्र विशिष्टव्याख्यानरहित सूत्रमात्रमित्यर्थस्तेन चरितु मनुष्ठानं कर्तुं शीलं यस्य स तथा तस्य । ' अत्रागतवे बहु पढई ' इति - अज्ञानतपसि पञ्चानिसेवनादिरूपे बहु पतति स्वल्पमेवागमानुसारि भवति विपथविभागज्ञानशून्यत्वात् तथाहि - सूत्रे स्पष्टोक्तोऽन्यर्थो व्याख्यानतो विशेषोऽवस्थाप्यते । उत्सर्गसूत्राणामपवादसूत्रैर्विरोधान् । यदि पुन सूत्रमात्रमेव कार्यकारि स्यात्तदानीमनुयोगोऽनर्थक स्यात्तथा चोक्तम् - ज जह सुत्ते भणिय, त तह जह विद्यालणा नन्थि । किं कालियाणुओगो, दिट्ठो दिट्ठिप्पहाणेहिं ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ ४१४ - १५ ॥ अत्रैव दृष्टान्तमाह -

जह दाहयम्मिऽवि पहे, तस्स विसेसे पहेस्सऽयाणंतो । पहिओ क्खिलिस्सइ चिय, तह लिंगायारसुअमित्तो ॥ ४१६ ॥
 कप्पाकप्पं एसण - मणेसण चरणकरणसेहविहिं । पायच्छित्तविहिंऽपि य, दब्बाइगुणेसु अ समग्ग ॥ ४१७ ॥
 पब्बावणाविहिंसुद्धावणं च अज्जाविहिं निरवसेसं । उत्सग्गववायविहिं, अयाणमाणो कंठं जयउ ? ॥ ४१८ ॥
 सीसायरियक्कमेण य, जणेण गहियाइं सिप्पसत्थाइ । नज्जंति बहुविहाइं, न चक्खुभिन्ताणुसरियाइं ॥ ४१९ ॥
 जह उज्जमिळं जाणइ, नाणी तव संजमे उवायविऊ । तह चक्खुमित्तदरिसणसामायारी न याणंति ॥ ४२० ॥

" जह ? " गाहा । ' तह लिंगायारसुयमेत्तो ' इति लिङ्ग-रजोहरणादिवेषः । आचार - स्वबुद्ध्या क्रिया । श्रुतमात्रं - विशिष्टार्थरहित

सुखमात्मम् । तद्यथा विद्याधरात्मन्तं सद्यः अन्तर्गतं स्वयं स तथा । तथा योग्यं पथिकं निष्कारयति तथा विद्याधरा सुखमात्मोऽपीत्यर्थः ॥
 एतेषु यत्कवचि— कथा " गद्या । कथाशिक्षामनानानः क्वचं कवचमिति सुखकथा । यत्र कवचा-
 कवचं—साधुत्वं बोध्याचोत्पत्तम् । यत्र कवचाकवचं—कर्मणो—साधककवचाविरुद्धनारिकाकवचोऽन्वयः । एवञ्च—विषयकथा—भाषी-
 कवचकथा । तदुक्त्याऽऽचार्यमिच्छाविरुद्धोक्त्या । 'चरणे'—साधुत्वाविरुद्धम् । विद्याविद्युत्साधनैश्च विद्या विद्यामिसुखस्थयिकवचिद्विरुद्ध-
 या सामान्यविरुद्धात्मनः । अथविद्युत्साधनैश्च विद्याविरुद्धा कदा वाद्य वाद्यकवचं इत्यादित्यमपि च । इत्येवञ्चसामान्यविरुद्धीयु-
 धामात्मन्—सुखमात्मं कथंन्यचोक्त्येव तदुक्त्या सुखमात्मन्—विद्यामन्त्रकवचम् । अथात्मन् च—अथारीपकवचकवचम् ।
 कवचमिति—स्वाधीपविरुद्धकवचम् निरुचयेत् । अथाधीपविरुद्धीयु इत्याप्येव कथंन्यमन्त्रकवचात् कथं कथकम् ॥ ४१७—
 १८ ॥ तस्माच्छान्ते महान् कवचो विद्येय । तस्मिन्ना च गुरोश्च व्यापकीया (न सुखकवचमिति मयात्मम्) ॥ यथा—“ सीस्य ”
 गद्या । अविदेकिया कोकेनापि द्विरुद्धवच्यैश्चकोकेन गृहीतानि द्विरुद्धवच्यमिति समकवचकवचो न तदुक्त्यामिति । तेषु विद्योपकवचमितिवा-
 यथा बोधम्—अदि क्वचिद्वि निर्दिशोपकवचमनुपस्थित्युक्त्या विद्यात्मम् । प्रकथितवच्यमात्मन्तं परन्व गुरुं मयूरस्य ॥ १ ॥ एते
 कोकेचरेः साधुविकोचिवेचनमुक्तं सुखमात्मन्तद्विरुद्धवचनमवधारणं क्वचिद्वि तस्मात् स्वित्तमेवम्—'कव' एवम् । यथा अथविद्याधरा-
 क्वचिविरुद्धीकवचनमुक्तं साधुमात्मन्तं सुखमात्मन्तं कथं न्यायि । न तथा अद्युक्तंनिरुद्धमाधरिद्युत्तान्द्वि कान्द्वि अद्युक्तंनिरुद्धमेव एत-
 दुक्त्याकोकेनकवचं विना सामान्यविरुद्धं तेषु ते तद्य । तस्मात्तुयेव सुखमात्मन्तद्विरुद्धवच्यमिति कथंन्य कथं ॥ १९-२ ॥ एवं
 सुखा शान्तेवचकवच्य कथंन्यतेन विरुद्धवच्यवच्यमिति क्वचमिच्छामन्तद्विरुद्धवच्येति । एतदुक्त्यात्मन्तद्विरुद्धवच्यम्—

सिध्यापि य साध्यापि य साधुतो विनय सुखम् बो ध् । तेषिं क्वच न सूच्य एव क्वचको बोधं भाषी ॥ ८२१ ॥
 तात्पर्यविरुद्धः सुखमहात्तुञ्जानस्यि सोऽर्थता । निरुद्धव गद्यानो (यथाधो) विद्विंति एवापरत्नस्यि ॥ ८२२ ॥

नाणाहिओ वरतरं, हीणोऽविहु पवयणं पभावतो । नय दुकरं करंती, सुदुवि अप्पागमो पुरिसो ॥ ४२३ ॥
 नाणाहियस्स नाणं, पुज्जइ नाणा पत्तए चरण । जस्स पुण दुण्ह इक्कं पि, नत्थि तस पुज्जए काइं ॥ ४२४ ॥
 नाणं चरिच्छीण, लिंगागहणं च दसणविहीणं । संजमहीणं च तवं, जो चरइ निरत्थयं तस्स ॥ ४२५ ॥

शिल्पानि च शास्त्राणि च जानन्नपि यो न व्यापारयति स तेपा फल द्रव्यलाभादिकं न भुङ्क्ते-नानुभवत्येव । इत्येवमयतमा-
 नोऽनुष्ठानशून्यो यतिर्ज्ञानी सन्नपि मोक्षलक्षण फल नाप्नोतीति ॥ कथं पुनर्ज्ञाने सति क्रियावैकल्यं स्यात्त आह—“ गारय ”
 गाहा ॥ ज्ञानिनोऽपि गौरवत्रयप्रतिबन्धात् सयमकरणोद्यमे सीदन्त गच्छान्निर्गत्य प्रमादरण्ये क्षिण्डन्ते ततः क्रियाविकला स्युरेव ॥
 प्रमाद एव विषयक्यायचौर-ध्यापदाकुलत्वाद्दरण्य प्रमादरण्यं तस्मिन् ॥ २१-२२ ॥ ननु यो विशिष्टज्ञानो मनास्त्रिकयाविकलो
 यश्चोच्छृष्टक्रियो मनाक्ज्ञानहीनो भवत्यनयो कतर श्रेयानित्याशङ्क्याह—“ नाणाहिओ ” गाहा । ‘ हीणो वि हु ’ ति चारित्रापे-
 क्षया ॥ अपि च “ नाणा ” गाहा अनेन व्यवहारतो ज्ञान चरणगहितं स्यान्न पुनश्चरण ज्ञानविकल हेत्वभावादतो ज्ञानहीने द्वय-
 मपि नास्तीति लक्ष्यति-परमार्थत पुनर्ज्ञानादीना परस्परपेक्षणामेव कार्यकारित्वमत एव वैकल्येऽकिञ्चित्करतामाह—“ तत्र-‘नाण-
 चरिच्छीण निरत्थय’ इत्येतद्व्यन्तनेन समर्थयति—

जहा खरो चंदणभारवाही, भारस्स भागी न हु चंदणस्स । एव खु नाणी चरणेण हीणो, नाणस्स भागी न हु सुगईए ॥ ४२६ ॥
 संपागइपडिसेवी, काएसु वएसु जो न उज्जमई । पवयणपाइणपरमो, सम्मत्तं कोमलं (पेलवं) तस्स ॥ ४२७ ॥
 चरणकरणपरिहीणो, जइत्ति तव चरइ सुदु अइशुरुअं । सो तिच्छं व फिणतो, कंसियनुदो सुणोयन्वो ॥ ४२८ ॥
 छज्जीवनिकायमहब्बयाण परिपालणाइ जइधम्मो । जइ पुण ताइं न रक्खइ, भणाहि को नाम सो धम्मो ? ॥ ४२९ ॥
 छज्जीवनिकायदया-विवज्जिओ नेव दिक्खिओ न गिही । जइधम्मोओ चुक्को, चुक्कइ गिहिदाणधम्मोओ ॥ ४३० ॥

बभूवुः किंमार्गं च (सर्वत्रविशुद्धमिस्त्वत्वं संभवमाह—“संपादा” गद्य—संप्रष्टं—सोऽसमाद्ये विष्णुस्तव प्रतिशेक्तिर्मु
 निष्प्रियार्थानिर्मुं श्रीकमस्य च तथा । अयेषु दृष्टीकान्तरिषु श्लेषविरिधादिषु, यो न स्वयच्छ्रुति । अत एव प्रथमन्यायतनपरमा
 ससम्भवात्प्रधानं सुस्वस्वत्वं तस्य पेश्यमस्यारुमिति वाच्योक्तस्य तदभाव इत्येति ॥ २७ ॥ अथ संवत्सरीय च तव मित्येत
 शिल्परवति—वरुण गाथा । अंसिचतुरो वि—सोऽस्यन किंमुक्ता अंसिच अत्यसंख्ययानो येशो मामेकस्यैकमिष ऋषिन् ॥
 यो अतोऽहं विद्वान् इत्या उभिव मित्वा शेषं पुद्गायि च अंसिचयोऽस्त्वान् मन्वस्यः तस्येन ऋगाएकम् ॥ २८ ॥ ववादि—
 इन्वीय गाथा । मन्वस्येषु रिकेषेणु पदवीयमिच्छयो रचित एव क्यएव तु पृषद् वरुणस्य प्राथम्यस्वापनार्थम् ॥ २९ ॥
 किप—इन्वीय” गाथा । दुष्य गिरिशन्मन्वायो वि पूरुत्वात्प रि श्लवं सुसायूनां कस्यो न पुनः पार्थस्यविसृक्तमिति ॥
 दुष्य वि—अस्त्विति ॥ ३ ॥ मनु यो क्वरुःकरीक्यो तस्य वायन् कर्त्तुं यमिष्यति संसृष्टयुजस्य दुर्धेया इति । कस्यो—
 त्क्येवेवपुश्चिन्तयिष्येति—इत्यत्र पुनस्तेष्वेव तन्निष्ठेरेभ्यस्त्वित्येरेभ्युपगतत्वात्पञ्च पाठ—

सुवामोने, अह इदं मययो नरास्तस्य पिपूष । आजादये पापु, वार्षस्यदम्पारण च ॥ ४३१ ॥
 त्व एवावमदम्प—सुमनिषिषीर मिषिद्वज बर्हि । एगयि विराडो, अयवल्को इष्य योरि ॥ ४३२ ॥
 वो इवशोही प कृष्ठा, इवावराहायुस्रिस्रियमविष । पुनति योऽविपदिभो, यव्य म्नासरायदुग्ममि ॥ ४३३ ॥
 अयाय्येर्ण चरे अयवये नाव्यस्रचचरिषे । व्यवा तस्य परेष्टं, ननुइया नलिव वीयेषु ॥ ४३४ ॥
 एवापरित्तन अस्तंइयाव किगास्तेषविचार्थे । ननुवस्तंयवपशो, कातो न्येय सुदुष्टपरं ॥ ४३५ ॥

सौधेगान्—समस्यापिचएव स्वस्वार्थं च वि—सोऽहोऽहं चक्यप्यस्य च ॥ पाठान्विक्रमम्—“तव” गाथा ।
 तथा अत्रयमदम्पवर्गनिर्मुचो। इत्यस्मादन्तेषु सर्वथा एवचतुजान्कारेण किमुचयोर्विबस्यत्या पृथिव्या यतिरेकमपि अर्थं त्वं वा

विराधयन् किं ?, अमर्त्यानां—शनादीना ' राजा '—प्रभुस्तस्य सम्यन्धिनीं हन्ति, बोधिं बुध्यतेऽनयेति बोधि', कारणे कार्योपचारा-
 वाक्षा तां तद्द्वारेण प्रेत्य जिनप्रणीतधर्मप्रतिरूपा वा बोधिं खण्डयतीति ॥ ३१-३२ ॥ " तो ह्य " गाहा । ' कयावराहणुसरिस'
 ति-क्रियाविशेषण विहितातिचारगुण यथा भवत्येव भ्रमति । इदमिति ज्ञानिना प्रत्यक्षममितमनन्त पुनरपि ब्रतलाभात्प्रागिव ।
 ' भवोदहि ' ति लुप्तसम्पन्त पदं तस्मिन् भवोदधौ जरामरणाभ्या दुर्गे पतितः सन्नित्यर्थं ॥ ३३ ॥ अन्यच्चासाविहलोकैऽपि
 स्वपरयोरपकारीत्याह—“ जइया ” गाहा—यदाऽनेनापुण्यवता त्यक्तमात्मीयं ज्ञानदर्शनचारित्रं तदा तस्य परेष्वनुकम्पा नास्ति जीवेषु ।
 तथा चोक्तम्—परलोकविरुद्धानि, कुर्वाण दूरतस्त्यजेत् । आत्मान योऽतिसधत्ते, सोऽन्यस्मै स्यात्कथ हित ॥ १ ॥ एतदेव विशेषे
 णाह—“ छक्काय ” गाहा ' लिंगावसेसमित्ताण ' ति—भक्ति सर्वसयमत्त्वेनोद्धरितरजोहरणमात्राणाम् । ' बहुअस्सजमपवहो ' ति बहुर
 सयमप्रवहस्तत्कार्यत्वात्पापोधो भवति । स च तिलादिधार इव क्षारः । यथाहि—काश्चित्धारो वस्त्रादिक दग्ध्वा मलिन करोति, तथा
 पापौधोऽपि त जीवमिति ॥ ३५ ॥ कथ भगवच्छिद्ध्योगोऽपि पापसम्बन्ध इति यश्चिन्तयेत् व्युत्पादयितुमाह—

किं लिंगमिड्ढरीधारणेग कज्जम्मि अट्टपि ठाणे । राया न होइ सयमेव, धारं चामराडोवे ॥ ४३६ ॥
 जो सुतत्थविणिच्छिय-कयागमो मूलउत्तरगुणोहं । उव्वहइ सयाऽखलिओ, सो लिक्खइ साहुलिकखम्मि ॥ ४३७ ॥
 बहुदोससंक्लिड्ढो, नवरं महेइ चचलसहावो । सुट्ठु वि वायापितो, काय न करेइ किंचि गुणं ॥ ४३८ ॥
 केसिंचि वरं मरणं, जीवियमन्नेसिसुभयमन्नेसिं । दद्दुदुरदेविच्छाप, अहियं केसिंचि उभयंपि ॥ ४३९ ॥
 केसिंचि य परलोगो, अन्नेसिं इत्य होइ इहलोगो । कस्सवि दुण्णिवि लोगा, दोऽवि हया कस्सई लोगा ॥ ४४० ॥

किं वेषफटाटोपविधानेन कार्ये सयमरूपे स्थाने सति साधौ । अत्र दृष्टान्तः—' राया न होइ ' ति यथा पृथ्वीरक्षा
 विलक्षणस्य राज्यकार्यस्याभावे चामरछत्राद्याटोपमात्रेण राजा न भवत्येवं लिङ्गमात्रेण साधुर्न भवति । किं तर्हि ? सपूर्णानुष्ठानेन

॥ ११ ॥ कर्मेश्वर—“ हो सुतन्व गाथा । कः क्वचिद्व्यस्यसीचिविद्ययेन जुगसात्प्रभेन कृतो विद्विधा सामर्थ्यैर्प्राप्तमप्यगमो ममा-
 वापत्त वेनासौ सुखमिनिधायकप्रदाम्ना । सो विमदार सि स सायुजेक्ये विमदसि तस्य सायुगाक्यवर्वा रेण्य सिये नाल्ब
 सेतवक ॥ ३७ ॥ काव पवार—“ यु ” गाथा । सुमितेयामप्रधानकोषामिमिये। संभिक्षा प्रपायिका केवकमलमानं मस्त्रिययसि
 ककमन्वययो निरयातौ चद्रुस्यधिक । सुयसि -गाढमपि म्वायामन्व मेकापूर्वकमिम्बकयय कर्षं न करोति कश्चिदुत्तवं कर्म
 सचरिद्विमिति ॥ १८ ॥ स तर्हि कर्मययुज्यं कर्तुमशक्तुस्त् विस्वतं विद्वन्ति । मरएमपि गुत्काला मेरुं यव कश्च—“ केचि
 वि” गाथा । सायुदेनिष्कम्प सि सायुदेन्य रेस्येपन्व बनेय संविवाक्यं सृषितव ॥ ३९ ॥ एतयेकस्य मङ्गकस्तरेष्वार—
 केचि वि ” त्वह-केचिद्विद्वं यतकेसे विव इति कल्पते । कर्मेषमात्र वागसि सायुदेन्य-वर्तमानो मयो मभवति विव । क
 त्वयि कोकौ शितौ कस्यसि ह्यपि शितौ कोकनारितवत्त्वं । कर्मसेकुपुपयत्न इत्यत्र सुदुरेवाक्ययमप्रमत्प्यन्ते ॥ ४४ ॥ त्रिप
 दिसतेरुर्षे-लकाकाचउलकयाम् । मारुं केवमाद्वयसिम्बन् मगयो कनस्यो मारु ॥ १ ॥ प्रमाः-कुम्बकुडलकस्य कस्यकोकल-
 संपत्क । एव यक प्रविज्जेरुं साम्नामपिउमिक्त ॥ २ ॥ काव व-मत्माः सरोमिउममिदि सुरसिदि नन्मिनीवयैः । प्रमिन्का
 यदसंभारैः, पद्यानि प्रमोलेकैः ॥ ३ ॥ म्नासि प्रकं कोके, पुरं यवगृह्यमिक्मन् । प्राकारयिदययुर्येन म्वापतेन विरुपयितवन्
 ॥ ४ ॥ कायो यव इरकन्ते मन्गीतरस्यौषिक । एवगोस्वीकपूय्य मीवायमोचमस्वका ॥ ५ ॥ यस्मिन्मद्येयोके कस्यो मार
 म्वासि यव सारिपु । विरयसि यवयति यकम्वमिद्वय वारिपु ॥ ६ ॥ एवुहसौषिकिकरोपीजिर्दिनीव-यासेमककनपन्नमर्षं व
 र्णय । वमारक ककमन्व ककृदिवार्य एवमिक्ककअरीसिर् वीदिकका ॥ ७ ॥ एवमिसचमत्तङ्ग-कुम्बकुडलकनरगाय । यत्राम्,
 र्मुपयिगीमाम् भेत्तिने विक्का सवम् ॥ ८ ॥ मीमदीरमिनेज्जल, तामिकः विद्विगवमिना । क प्रकमगिन्मप्यत्राएवुमाणे
 म्नीविक ॥ ९ ॥ एवम्युदुसिने इति, वासिनेमपि ककयत्न । म्निनेकवृत्तिक्काविमोऽन्वमोऽपि क्क ॥ १ ॥ ययुव क्तव
 क्कमिनीमिरेक, कर्तयणीव क्कमिनेकवटी । म्मसिर्पुवीदयएवुयय क्कटीरपीव क्कमिदि-कोलकटी ॥ ११ ॥ कन्ने सुकनये वप्यन्त

वणपुटते भग्नकोटीं धराटीं, रुक्ष भैक्ष कपाले स्फुटिततमयो कण्ठपीठे कुठारम् । प्राप्ता प्रस्तावघाटी पटुपटहरघास्तूर्णमाकर्ण-
 यन्तः, स्वीचक्रुर्व्याजवेपानिति यदरिगणस्त्राणमत्राणका स्त्राह् ॥१२॥ तस्यादिमा सुनन्दाऽऽसीत् सोन्दर्यैकनिकेननम् । श्रेष्ठश्रेष्ठियुता
 भेयः-श्रीनीन्द्रीरधीनिधिः ॥ १३ ॥ अद्वितीया द्वितीयाऽपि, द्वितीया चेह्णेत्यभूत् । जज्ञेऽभयकुमाराल्य, सुनन्दाया सुत कृती
 ॥ १४ ॥ सामभेदादिनीतिज्ञ-श्चतुर्धा बुद्धियन्धुरः । लोके ज्येष्ठो लघिष्ठोऽपि, दाक्षिण्यादियुगैर्निजै ॥ १५ ॥ राकाशशाङ्कयुतिका-
 न्तकान्त्या, यदीयकीर्त्या परितः स्फुरन्त्या । कर्पूरपूरभरणाभिरामा, रामा इवामूः ककुभो वभूवु ॥ १६ ॥ धर्म्ये कर्मणि कर्मठा
 व्यसनिनी प्रोढोपकारकमे, कुण्ठा दुर्जनचेष्टितव्यतिकरे खिन्ना परव्यसने । सौस्तुक्या गुणसम्पदे कृतधियामावर्जने स्वैरिणी, यस्ये
 दृश्यपि शेषुपी सुमनसा श्लाघा समासादयत् ॥ १७ ॥ स विज्ञाय गुणान् राज्ञाऽकारि सर्वाधिकारिक । तद्राज्य पालयामास,
 श्राद्धसद्धर्ममर्मावित् ॥ १८ ॥ अन्यदा केवलालोक-लोकालोकविलोकक । तत्रायतो महावीर, सुरासुरनमररुत ॥ १९ ॥ तस्यागम-
 नमाकर्ण्य, श्रीश्रेणिकनरेश्वर । पादारविन्दवन्दारुर्देवैवान्तिक ययौ ॥२०॥ केचिद्भक्त्यानुदुत्यान्त्ये, केचनाश्वर्यचर्याया । द्रण्डु सर्वज्ञमा-
 जगुर्बह्वोऽन्येऽपि भूजुज ॥ २१ ॥ यथास्थान निविष्टेषु, तेष्वशेषेषु ससदि । स्वामिना देशनारेभे, गिरा गम्भीरधीरया ॥२२॥
 वक्रपाणिरमर्त्येषु, चक्री नृपु यथोत्तमः । स्थान्युगेषु मृगारातिर्भेषु नृभवस्तथा ॥ २३ ॥ दुष्प्राप प्राप्य त धर्मं, ये प्रमाद्यन्ति
 दुर्धिय । सन्मोदका म्रियन्ते ते, बुभुक्षाक्षामकुक्षय ॥ २४ ॥ मत्स्यण्डीक्षुरसाह्दधो, श्रक्षण गृह्यते यथा । मनुष्यजन्मन सार,
 तथा धर्माऽपि गृह्यताम् ॥ २५ ॥ असारं राज्यवाज्यादि, प्राज्यमप्यन्यदत्र हि । सत्वरं सत्वं, तत्स्वरध्व हित्ताप्तये ॥ २६ ॥
 तथाहि—लसलीलावतीलोल-लोचनाञ्चलयञ्चलम् । जनाना जीवित विथकार्याणामादिकारणम् ॥ २७ ॥ मान्यनमत्तङ्गजोत्ताल-कर्ण-
 तालचलाचलम् । यौवन वनितालोक-लोचनानन्दनन्दनम् ॥ २८ ॥ पटिय पवनापात-पल्लवप्रान्तवेपिनी । राज्यलक्ष्मीरपि क्षोणी-
 तलैकच्छत्र-मानसा ॥ २९ ॥ सावेगतङ्गदुःसङ्ग-भङ्गभङ्गीव भङ्गुरा । अमीप्सितपदप्राप्ति, परोपकरणक्षमा ॥ ३० ॥ समीरलहरी

कोट-पवाकनमकचिन्की । समप्रयोगसामयी लवीमारीकचररम् ॥ ११ ॥ इतिहाः सुतुविपसाण्डं विमाविच्यविभिर्कनी ।
 प्रत्येक कोट सार्धोऽपि षोडशहस्तसमापुष्क ॥ १२ ॥ अष्टोरेऽस्त्वमेठस्मिन् संघारे घनेना सप्यम् । पुषं घटनर्ममेव कर्तुं
 वस्यार्थियुक्तमे ॥ १३ ॥ तुनीनां कालकानां च स यमोऽसिपये विद्या । यमार्थिरेषा वा यविकर्म काण्डका ॥ १४ ॥ एतस्य
 कुण्ठारिष्टं, नादर्यम् प्रकीर्तित । कालविस्तरेऽपि द्विविधोऽपि प्रकीर्तित ॥ १५ ॥ ऐशानात्मोऽप्युत्तममिस्मभरोऽप्यु । नृप-
 धन्विच्छते तथा निरसादाऽपिदम्यमोः ॥ १६ ॥ स प्रीतिपुष्ककमस्तस्य यस्तस्य त्रिपुक्तयमोः । गोधीर्दकपनेनही कान्तिमेव
 एव पण ॥ १७ ॥ मेविमे क्यकमास तत्रैत्र निम्नस्विका । रथिभ्यसेऽप्यापये पापोऽप्यौ स्वामिपारयोः ॥ १८ ॥ त्वोऽप्यौ
 सिधुत्पसासु टेपदविकमानस्तः । पाप करोति कीदमममुष्टं फलमवता ॥ १९ ॥ क एतु घमिभानां नो बन्धो विधममुद्रयाम् ।
 वमचोपसम्भं मूर्ध्ने, पुनेन परिपिबति ॥ २० ॥ तत्कबलनिलेवास्तु मन्विता यममर्मय । परिमूर्तं गुरुं दृष्ट्वा पस्विद्यति
 निरपुष्क ॥ २१ ॥ तस्मात्कालकोटन त्वाद्येव ज्योत्स्नम् । यद्वा तुर्धमिपानी कैवात् त्रिकोऽपिदिक्कमिभ्ये ॥ २२ ॥ कस्तंजिपौ
 विनेत्रालं यार्थिरेऽपुष्कका । निरुन्धि सूरं कर्णे पूषो तुरिवानि च ॥ २३ ॥ तस्मात्सत्पार्यं स्वापारु यमनिपयंष्टु पयद्यै ।
 कर्षामि कर्षं येन तुष्णीपनिष्पद्यतिक ॥ २४ ॥ श्रीमार्थोऽत्रिकेमेव मत्वायेऽत्र दुर्तं इत्यम् । वप्युष्वा कुट्टिका तेन विरसेत्यु
 रिर्षं तथा ॥ २५ ॥ हुते एका पुका प्रोक्तं, जीव त्वं कालीपठे ! । विपय वीच केतुज, तेन वाप्युतेऽप्ये ॥ २६ ॥ यम-
 खौमरिःकोऽप्यौपीत् कले तथा ख्योऽप्यत् । मा वीच मा विरसेति इधी निपुष्का गिण ॥ २७ ॥ विप्रैकपयविनेय हुते क्यु-
 त्तिभ्य क्यम् । विरसेत्युपिचमार्थीत् तेनेत्यनननुम्य ॥ २८ ॥ विरसेव त्वयं एका संक्रिता स्वपणवया । स्वान्युत्तिवतेव
 सार्थेयं मुद्रिय कुट्टिगम् ॥ २९ ॥ क्वालेऽत्र स क्यपथ, तस्य यथं च निरयो । कालुष्कपिडास्तेऽपि तुष्टकन्ना पणवक ॥ ३० ॥
 येन दृढकिवतोऽत्र इष्टमालोऽप्यमस्तम् । तेथं स कौतुवं कर्तुं दुर्गमं नमोऽप्यत् ॥ ३१ ॥ त्रिकोऽपिदिक् विरसेव-
 एवपयैः कालपम् । येकमार्थेऽप्यं यावस्योऽप्यु कोऽपि वि मनेत् ॥ ३२ ॥ श्रीमेनिपकत्ववं वृषं एतन्मं कस्तंजिपम् । त्वामिन् ।

कुष्ठो स सदूप, सुरो भूत्वाऽभजन्नम ॥५३॥ श्रुत्वा तद्विस्मयसेर-सुखाम्भोजो जगत्प्रमुम् । पप्रच्छ पार्थिव स्वामिन् !, क स
 कृष्टीति कथ्यताम् ॥ ५४ ॥ ततोऽजलिप जगन्मौलिमाणिक्यमुकुटश्रिया । जिनेन्द्रेण यथा राजन् !, कुष्ठी नैप सुरो ह्यसौ ॥५५॥
 मस्तकन्यस्तद्विस्तारज्ज-शुभेनाऽग्नाणि भूभुजा । कोऽयं पूर्वमभूद्देव ! केन देवत्वमप्यगात् ॥ ५६ ॥ प्राप्तं केन निमित्तेन, त्वत्पाद-
 पुरतः स्थित । सुष्ठु निष्ठुरकुष्ठ सशक्रे च रसिकाभ्रम ॥ ५७ ॥ कथ वाचमुवाचैवं, त्रियस्वेत्यावसूनुताम् । इत्याद्यावेयता सद्यो,
 देवदेव ! प्रसीद मे ॥ ५८ ॥ त्रिलोकीतिलकेनोक्त, श्रूयता श्रेणिक ! त्वया । सर्वमेतत्तत्त्वाध्वर्थ्यर्थाया एककारणम् ॥ ५९ ॥ प्रधान-
 नगरग्राम-गोकुलादिसमाकुल । वत्सजनपद ख्यत, समस्ति श्रीनिकेननम् ॥ ६० ॥ पुण्या पुण्यजनाकीर्णा, धनाऽधीश्वरपूरिव ।
 कोशाम्बी तत्र नगरी, गरीय सम्पदास्पदम् ॥ ६१ ॥ माणिक्यकिंकिणीक्वाणैः, सुरमन्दिरकेतव । श्वतमान यशो यस्या, गायन्तीव
 यशस्विनाम् ॥ ६२ ॥ वल्लभिशिवो यस्या, कुशाश्च द्विजवेश्मसु । दृश्यन्ते सर्वत शश्वद्विप्रवालकरोचिता ॥ ६३ ॥ उत्तरासङ्गसु-
 भगा, सदा पुण्यजनोचिताः श्रावका यत्र वैश्याश्च, यथा यक्षेश्वरस्त्रिय ॥ ६४ ॥ नमत्सामन्ते सघात-मौलिमालार्चितक्रम । शता
 नीको नृपस्तत्र, विद्यतेऽवधवर्जित ॥ ६५ ॥ रिष्टेपूकृष्ट^३जन्मून्यरुणमणिगणे(णे) दाडिमीवीजपुञ्जान्, मुक्ता^३स्वच्छोदविन्दून् मर-
 कतकणिकासकरे मुद्गगुणान् । बुध्वा बुध्वा विमुग्धाश्चटकशुकपिपीकाका^४कीशादयस्ते, खिद्यन्ते स्वादयन्तो यदविनयकृता शून्यसो-
 धाङ्गणेषु ॥ ६६ ॥ तस्यामस्ति महापुर्यां, द्विजः सेडुवकाह्वय^५ । गायत्रीमात्रकेऽप्यह्वा, साक्षादुक्षा न शृङ्खवान् ॥ ६७ ॥ अपि
 स्वभावससिद्धा, जन्मतोऽपि द्विजन्मनाम् । पौराणा पुरत कर्तुं, वेत्ति न प्रार्थनामपि ॥ ६८ ॥ पाशुपाल्य कृपि. सेवा, वाणिज्यं
 प्रेष्यरूपता । यद्यथ्यस्ति द्विजोऽप्येतत्, तथापि न विवेद सः ॥ ६९ ॥ एव स वर्त्तते नित्य, भार्योपार्जितभोजन । आपन्नसत्व
 याऽसत्त्व., सोऽन्यदा भणितस्तथा ॥ ७० ॥ मूर्खेशेखर ! कार्यं मे, स्यादौपधृतादिना । निश्चितो वर्त्तसे तत्कि, कुरु कामशुपर्ज-
 नाम् ॥ ७१ ॥ शरीरकारणे किं मे, कुरुता बुद्धिवैभवम् । चिरायोपर्जनाकार्ये, कार्यतां मनउद्यमम् ॥ ७२ ॥ सोऽथ सञ्जाञ्जलि

वात्, प्रकरार्थमिति । तर्था । स्वासात्प्रसादा इन्द्रिर्बोवायो न चिद्विधा ॥ ७३ ॥ पुनं विमरिद्वेएनी रामाद्य साऽऽर्षीरिणम् ।
 लीस्यन्नीद्रीस्यत्, इव सेवां मुक्तिदुपाम् ॥ ७४ ॥ कथा—“ मुरन्तुपुत्रं वृषिदो विभवन्ति पुराणस्यसु । इत्यथ इतिविषयः यद्य
 व्यनक्ति छेदितुम् ॥ ७५ ॥ तथा तर्थास्यस्य मूर्धपर्येण वृषिणीमुखाः । तेभ्यो न एतानीक, शीकस्य मृगुकारिणम् ॥ ७६ ॥
 छेपव्यपुसिस्वप्रस्य मूर्धोऽवोऽस्तुप्रस्य । पुनस्ये सेवय पित्रः । प्ररपप्रमि चरिण्यसि ॥ ७७ ॥ सेलेभ्य इत्यास्त्योऽस्मि, पगाप
 रेव रेव ! ते । अर्थवित्ते त्रियेरेव, कृत्तित्विति मर्दुनी ॥ ७८ ॥ अणपयथास्योएतं रेव ! तं रेवतामिष । भोक्तसिच इपि
 क्तमयेव इत्री तर्था शैव ते ॥ ७९ ॥ अस्वार्थं विभोवपाव सिमला भूतितिरपयात् । चरि मृत्तुपुक्तं तत्त्वमित्युक्तोऽसौ
 गतो पुरात् ॥ ८० ॥ प्रकृतीमत्यकपरो । मर्तुर्मिच गुडवान् । कसूदि पाणपपाचरि मापि चरिंरं दिवन् ॥ ८१ ॥ चतुर
 कित्तवत्यास एव ताचरिचिभोऽस्ती । अस्वकारं मरिच्यन्ति इं तदप्येऽप्यक विधा ॥ ८२ ॥ कथा—अर्षीमानः पुरुषस्यपाल्य
 मुरपयन्तः । दूरीपार्थिवियान्तं गुणवासव वेगपयाम् ॥ ८३ ॥ तयोऽस्य च रामेन किं द्विजान्तं ताप्यत्य । अर्षनीयं तोकात्र
 चोऽत्रवसायकम् ॥ ८४ ॥ मार्तुदीस्यन्तो भूशुन् तथा माधमभोजनम् । शीशये रमिन्नाथं च मौनोभिरुच्य तमम् ॥ ८५ ॥
 कस्यास्यिक्य किं न अथं परिरुक्ति । एतं च परिक्रं चरुशब्दो (शब्दो) अस्वरुपंयु ता ॥ ८६ ॥ किं न पुनं त्वया—
 कथेऽस्वस्यपुलापुष्करनिकुशुन् शिवकमल । अणपडैस्वमापाव चेरमिण्यस्तककथा ॥ ८७ ॥ कथादेवमाशुव न चरुशुप
 र्तिम् । कथेत्तं मर्षकमास प्रकरोमीमृषोऽपि क्व ॥ ८८ ॥ कथा प्रकृति कसर्षं पुनं शीशु भूशुम् । कित्तवामागुल्येऽदि,
 मूर्धो चार्थविक्र ॥ ८९ ॥ मद्रपगावगेवाव मत्तं पुस्ये क्व । कथोऽसौ कस्यत्येत्तं पूयथावा कस्यता ॥ ९० ॥ कथा—
 कथा कस्यतामादेव, कस्यतापोपसर्षकम् । शिलापरिक्रमसिमावा मेव मदीमुमात् ॥ ९१ ॥ ये एरिच पदुल्लभ-द्वित्रिज्जवन्तं
 तम् । क्वच तर्पय्य ते कोऽपि, कस्य दिशयदेवता ॥ ९२ ॥ पाटवित्ते इत्ये एति कस्यरावन् केन्विति । स्वरसापरि पाकि-
 मूर्धोऽपिचकमात् ॥ ९३ ॥ एवं चिचित्तव सोऽस्यान्ते इति चिचित्तव सोऽस्यान्ते इति चिचित्तव सोऽस्यान्ते इति चिचित्तव सोऽस्यान्ते ॥ ९४ ॥

ततः स तादृशालाभा-वभूत्समधिकर्द्धिकः । पुत्रपौत्रादिभिः प्रापत्, परा वृद्धिमयाचिरात् ॥ ९५ ॥ एव च दक्षिणालोभाद्दुःखानस्य
 गृहे गृहे । अजीर्णाद्धमतस्तस्य, त्वद्योपोऽभूद्भयानक ॥ ९६ ॥ शीर्णप्राणो द्रणाव्रात, प्रत्नवत्पूयगन्धतः । मक्षिकानोपेत कष्टामव-
 स्थामास्थितस्तत् ॥ ९७ ॥ तथापि पूर्ववद्वाज्ञो, बुभुले प्रासने स्थित । कुट्टी वर्तेऽहमित्येव, न शशङ्के मनागपि ॥ ९८ ॥ “कुट्टिन-
 कुलदायाश्च, स्पष्ट निष्ठाङ्कितैः । वर्ज्यमानौ जनैर्यो हि, नि गृकाबुपसर्पत ॥ १९ ॥” अदतो दक्षिणालोभात्, पञ्चकेव्यपि चे-
 रमसु । व्याधिवृद्धिमधात्तस्य, साँद्वं जनजुगुप्सया ॥ १०० ॥ विप वैधानरो व्याधिरुज्ज्वलन स्वैरचारिता । अप्रतिक्रियमाणानि, मार-
 यन्ति न सशय ॥ १ ॥ विहाप्त मन्त्रिभिर्देव । त्वदप्रासनभोजनम् । न युक्तमस्य विप्रस्य, मचरिण्युरिय रुजा ॥ २ ॥ एकत्र
 भोजनात्पशदिकशय्यासनस्थिते । सक्रान्तिर्जायते व्याधेरिति शब्धे यदुच्यते ॥ ३ ॥ ततो रात्रकूले राजन्नागन्ठेप वार्यताम् ।
 सन्ति सन्त सुतास्तस्य, भोज्यन्ता नीरुजोऽत्र ते ॥ ४ ॥ ओमित्युक्ते नरेन्द्रेण, मन्त्रिणा स निवारित । इत्यभाणि च भोक्तव्य-
 मित पुनर्वृषान्तिके ॥ ५ ॥ ततश्च मुञ्चते तद्वद्विद्युतास्तत्र तत्सुता । स तस्यो दुस्थितावस्थः, स्वगृहे दुर्मता मनाक् ॥ ६ ॥
 व्याधिव्याप्तौ क्रमेणास्य, कुट्टम्यक्षेमकाम्यया । कुटीर कारित किचित्कवचिद्गोहाद्वह्निः सुते ॥ ७ ॥ तत्र दुर्गन्धसम्पद्ध-मश्रिका-
 मात्रसैव्यकम् । जुगुप्सा वीप्सया कुर्वन्त न कोऽप्युपसर्पति ॥ ८ ॥ कुद्दुमागुरुकूपूर-कन्तूरीस्तत्र क्रात्रिता । नान्तिकाऽव्यनि यान्यस्तं,
 वीक्षन्तेऽपि वधूटिका ॥ ९ ॥ तद्वचो नानुतिप्रनि, निप्रोवन्ति गुह्युंहु । काशमान हमन्नुचै-यैर्विनोन्मादुर्द्वरा ॥ १० ॥
 खिद्यमानमना मानी, निष्फल स ज्वलन् कुधा । नन्मास्य एतद्गृष्टो, निध्रिष्टोऽस्ति कुटीरके ॥ ११ ॥ पिपासाऽनाशितस्वान्तः,
 क्षामकुम्भितुमुक्षया । सुहुः श्रपाकवन्मार्गान्नाप्यन्त्यम्भो न भोजनम् ॥ १२ ॥ यद्दुक्ता चेटिका किंचित्कदाचन ददाति चेत् । पिधाय
 वाससा नाश, तथाप्यभ्येति तीत्रवाक् ॥ १३ ॥ इत्यावायया दग्ध, रिनद्योऽपि प्रागभूद्विपन् । कोयभिमामनशोऽर्त्ति-दु स्थित
 सन्नचिन्तयत् ॥ १४ ॥ अहो एतानतीमेता, प्रतिष्ठा प्रापित मया । कुट्टस्य मा पुनर्द्वेषि, धिग्भिगस्य कृतानताम् ॥ १५ ॥ “आपीय
 प्रणयात्पयासि पयसा पत्युर्निपत्योदरे, पाथोऽः परितान्तरिश्वापुरहर प्रापु परासुजतिम् । तस्यैतोपरि चिस्तरालविलमन्त्रिणालधियुगुतो,

गार्भमुत्सृजितसत्त्वप्रतिश्रवा विधिविष्णुप्रान्धप्रतिमान् ॥ १५ ॥ पुत्र एव पुत्रादिनिी कस्मिन्मन्त्रे दाक सस्युपना । इतश्चि-
 श्चान्पुत्राय पाठश्चाह्म वं गृह्णात् ॥ १ ॥ तथा-“ वास्तव पराशुन्मिस्त्रिवार वं येव इत्युक्त्वापरं । कुमुपुत्रं अल्पहोमनि
 कारं येन अहर्षात् ॥ १८ ॥ कस्मिन्नेदृषि सपुत्रा मन्त्रे प्राणिना मासेष परमार्थेन शेरिवा ॥ १९ ॥
 तत्रार्थमावाक्यान्तेषान् पञ्चमन्त्रेषुस्त्रोः । कस्त्रो मन्त्रेण वय पाठयामि इत्युक्तम् ॥ १२ ॥ अथ वजाग्निमिर्बन्धो विष-
 न्नेदृषि इषेयि विम् । अतिदिर्घमात्रमिम्भन्वयपि बाह्यो ॥ २१ ॥ त्रिन्विंशत्तमेप्य चित्तेन तेन ते वक्रचिन्ता । इत्यष्टम्युष्य
 एव कृता । मिर्बिन्दो उन्विद्यन्वसम् ॥ २२ ॥ एतः कृत्वा कुम्भानं योग्यमिच्छन्त्यस्तु स्वर्णिना । हीर्षं कृत्वा चनेरते प्रजेद्वि
 नामप्रतिश्रव ॥ २३ ॥ ताव पाशविष्णोऽभित्तमेव प्रशान्ति । कस्यान्तरेदृषि गोऽपैति तद्विरष्वाः किमुच्यन्वात् ॥ २४ ॥ स
 म्प्रधम्नात् इके पुत्रा । इमोऽन्व क्मुमुयुग्मिः । माग्निशिवा पादुरेक त्वयन्मुन्दो विदेपिभिः ॥ २५ ॥ कस्माद्दष्टं वहीच्येऽं ह्य
 चर्षं हर्षेनम् । मानपन्व इदीदेऽस्मिन् इत्कस्मादिशिरसा ॥ २६ ॥ पुत्र्याग्नि दाशकित्वाह्म मान्नीसु संरह्णीष्टवम् । चर्म
 संरह्णीष्टवम् इवे चर्षमन्वत्क ॥ २७ ॥ तेऽल्पव्याज्यमृत्तैर्दुःपलाशवन्दीरेके । कस्ये तादृशं दाशकित्वाह्म मान्नीसु संरह्णीष्टवम् ॥ २८ ॥
 चर्षं चर्षं मिर्षं स त्वत्पीरश्मन्तारम् । संशान्त त्वकम्भान्नेरौ कस्यैव चर्षिष्वा ॥ २९ ॥ ताम्बरकचिरेकेन सुसु इक्षुी
 लीऽम्भम् । एत एतदी पुत्रेक स वं मोम्भ्यर्मामयिषत् ॥ ३१ ॥ तेऽल्पव्याज्यचर्षिर्भेदिने विशिष्टे पक्षे । पामि साधवत्वा
 ह्म सुवर्षिर्षं चर्षिम्भ ॥ ३१ ॥ इवि प्रमाह प्रोच्य हिवा स निपाश्वरुणम् । इक्षिनी सुसुस्यणात् तेऽल्पमृत्तुत्प्रम
 ह्म ॥ ३२ ॥ सत्यं मन्त्रवर्षं पथे । कुम्भेर्षीदुजोऽभात् । निर्देशम्यर्षीमेऽं अन्वर्षमिभ च्चकम्भिकम्भ ॥ ३३ ॥ शाकाशका सुष
 ष्णीयाः दृष्टव्य एवामर्षिकम् । वलं चर्षक्यान्ते, सपिक्तादाकित्कानिका ॥ ३४ ॥ सदा ह्युत्सृज्यते-विष्णुगामपिक्ता ।
 अणसत्सृष्टवाम-‘‘नेमाराश्वत्थवाम्पुत्रि(पुत्रिः) ॥ ३५ ॥ कस्यार्थेऽपकम् ए विधिना पशुधोमय । सत्यमपयहस्यत ५ मूर्ध्नि

अंनसुनेरिव ॥ ३६ ॥ युग्मम् । तपनातपसपातात्, सुद्रसत्वगयाद्वपि । उल्लो कृष्णागतीयाधुस्मोऽन्वेत् प्रचक्रमे ॥ ३७ ॥ अम्मोर्धे
 भ्रान्त्यता तेन, गिरीणा गहरोदरे । क्वचिदालोक्यां चक्रे, तज्जीवितमिवात्मन ॥ ३८ ॥ कल्लिद्रमशमीघात्री, पियुगन्याऽभययाद्विमि ।
 सर्वत. सपरिधिष्ठे, हृदे तुच्छजलास्पदे ॥ ३९ ॥ तीरवृक्षावले पने, फले पुण्यैश्च सन्ततम् । पतद्भि कल्कमन्नात्, तत्र प्रोमो
 ब्मणा जलम् ॥ १४० ॥ तद्दृष्ट्वा हृदय तस्य, समुच्छ्रास तत्क्षणम् । इन्द्रियाणि च जातानि, म्भार्यप्रहपद्रन्यलम् ॥ ४१ ॥
 तेन विश्रम्य विश्रम्य, कल्काकारं जल तत । प्रारंभे पातुमस्यत्, पिपासाविगमार्थिना ॥ ४२ ॥ यथा यथोपधम्यायकल्प तत्स
 पयोऽपिवत् । तथा तथाऽस्य सजज्ञे, विरेक कृमिजालवान् ॥ ४३ ॥ पश्य हृतीततीघात्रो, फलेऽस्य प्ररूपयन् । मेवते स्म घन
 च्छाया, सदा तेषां महीरुक्षम् ॥ ४४ ॥ एव कतिपयैरेव, वासरैस्तच्छरीरकम् । चक्रे रसायनेनेव, नीरुस्तेनामुनाऽधिकम् ॥ ४५ ॥
 या न चिन्तयितु शक्या, न कर्तुं नापि भाषितुम् । साऽलस्या भयत्येव, विभावभिमुगे सति ॥ ४६ ॥ अबुद्धे त्रिषी पुम्ना,
 विपमय्युत्थायते । विपरीते पुनस्तस्मिन्वयसुतं विपायते ॥ ४७ ॥ विभि पितेव सर्वत्र, कदाचित् परिखाति । कदाचिद्वीडयत्येव,
 दयाद इव दुर्दम ॥ ४८ ॥ न यत् पुरुषकारेण, साध्य धीमत्परा न च । तदेक भ्रमेनेव, उल्लिभ्यो वल्यत्तरम् ॥ ४९ ॥ पर्गो-
 पतापिना सौल्य, दौरुष्य परहितेषिणम् । यदा जाते सोऽशमन्यागोऽप्य महान्तिरे ॥ १५० ॥ अथ तेन रवेत्तर, वीक्ष्य
 सौन्दर्यसम्पदम् । चिन्तित दर्शयन्नेता, स्वलोकाय यपुषियम् ॥ ५१ ॥ किं तथा सास्याऽप्य, जातया सम्पत्त नृणाम् । या न
 पश्यन्ति लोका स्ते, प्रमादोऽकुल्ललोचना ॥ ५२ ॥ पुगाः सद् क्लेश, भस्ते यादशी रक्षात् । परगामि तादृशो तेषां, तां च
 तातैकविधियाम् ॥ ५३ ॥ खय सपाशित सगो, शिवां त्रेषाम् य फलम् । सचतुर्थां तिरिभेत, जन्म तस्य प्रशस्ते ॥ ५४ ॥
 इत्यल्लोच्य दुराचार, स स्वपतनमीश्विवात् । क्वचिल्लत्यभिधातः, पश्यते सदातलिभिः ॥ ५५ ॥ येन भद्र ! तयापात्त, तन्नुद्रे
 सुष्ठु निन्दुरम् । स पाद् सुप्रसन्ना मा, देवतैर्यत्र त्रधत् ॥ ५६ ॥ तैरुप ता ह्री विप ! परगवा चरर देता । स्तुमानो
 जनैरेव, स विदेश स्वमन्दिरम् ॥ ५७ ॥ इत्या तात् कुशिन पुत्रात्, सतुद्रम्यागयेत्त । सही मद्रशशाग, भयद्रभिर्भुज्यतां

अपराऽऽह त्वरस्व त्वं, यास्याव सममेव वा । पत्याहमनुजज्ञे तत्, पृच्छ त्वमपि वल्लभम् ॥ ८१ ॥ पानीयहारिकाशब्दानित्या-
 दीन् ददुरं स तान् । आकर्णयस्तदा दृष्यौ, पूर्वकृतमिदं क्वचित् ॥ ८२ ॥ स्यापुन क्वेति तात्पर्यादीहापोहं प्रकुर्वत । सद्भि
 त्वात्तस्य सजज्ञे, जाणिस्मरणमुज्वलम् ॥ ८३ ॥ मा धृत्वा स पुरद्वारि, द्वारपाल यमर्हितुम् । आसीद्गत स एष स्यादागतो भग
 वान्बहि ॥ ८४ ॥ तदा न वन्दितो येन, मया पापीयसा प्रभु । तेन ददुरता सेय, फलं तस्यानुभूयते ॥ ८५ ॥ तत्साम्प्रतमपि
 स्वस्य, पूर्यामि मनोरथान् । पर कोऽवसर स्थान्मे, क्व कदा वेति वेदक ॥ ८६ ॥ सार्द्धं श्रद्धावताऽनेन, जनेन प्रणिनमुना ।
 भदन्त वन्दितु यामि, स्वीकरोम्यद्भुत फलम् ॥ ८७ ॥ उत्थुत्योत्थुत्य मत्पाभवं, यावदायातुमुच्यत । तावत्त्वतुरुरोगासौ, खुरेणा-
 क्रम्य चूर्णितः ॥ ८८ ॥ प्रधानप्रणिधानस्यानुभावेन मृतस्तत । ददुरैराङ्केषु देवेषु, प्रादुरासीन्महासुर ॥ ८९ ॥ जीवाना भावस-
 शुद्धिविश्लेषा साध्यसाधनी । अन्यथालिङ्गयते कान्ता, दुहिता पुनरन्यथा ॥ ९० ॥ क्रियाशून्यो हि यो भावो, भावशून्या च या
 क्रिया । अनयोरन्तर ज्ञेय, भानुखद्योतयोरिव ॥ ९१ ॥ तदस्य भावसशुद्धे-र्यच्छुद्धे शुभाध्वनि । अभूद्भवतोत्पत्तिस्तद्भाव पुण्य-
 कारणम् ॥ ९२ ॥ श्रीवीरस्यैप पृथ्वीश, श्रेणिक श्रावकाऽप्रगी । मयाऽपि तीर्थं कृद्भक्ते, शक्यश्चालयितु न हि ॥ ९३ ॥ श्रेणिक !
 त्व सुधर्माया, सभायामित्यशस्यथा । अप्रत स्वर्गिवगस्य, समप्रस्य विडोजसा ॥ ९४ ॥ एतद्दश्रद्भयानोऽसौ, त्वत्परीक्षार्थमागतम् ।
 अमर कुष्ठिरूपेण, त्वदृष्टेर्मोहमादधी ॥ ९५ ॥ गोशीर्षचन्दनेनाहो, सिञ्चति स्म मदादरात् । त्वया तु रसिरासेक, करोतीति
 निरैक्ष्यत ॥ ९६ ॥ यत्पुन प्रोक्त्यानेप, भ्रियस्वेति मया क्षुते । तदभक्त्या न भक्त्यैव, सत्प्रयोजनमत्रवीत् ॥ ९७ ॥ व्याख्याकु-
 दादिखेदेन, किमर्थं स्वीयते भवे । मोक्षमेकान्तसौख्यं त्व, मृत्वा याहीति सोऽवदत् ॥ ९८ ॥ प्राज्यराज्याञ्जित सौख्य, जीवतो
 जगतीश ! ते । मृत्यो तु दुर्गतिस्तेन, त्वा जीवेति गिराऽगृणात् ॥ ९९ ॥ त्वत्सुनोर्जीवित पुण्य, मृतस्य सुरसम्पद । यहच्छा
 तेन तेनोक्ता, जीव वा त्व भ्रियस्व वा ॥ २०० ॥ कालसौकरिक प्राणान्, पापमापद्यतेतराम् । मृतस्तु दुर्गतौ गन्ता, निपिद्धस्त-
 द्भयदपि ॥ १ ॥ अथाकर्णार्थोऽत्मन पात, दुर्गतौ श्रेणिक क्षणात् । काम श्याममुखच्छायस्तीर्थनाथ व्यजिह्वपत् ॥ २ ॥ युष्माह-

शेषगीर्धे, दुर्गेशुषिर्धेयु । माकिनी मागबोच्य इत्वं मे दुर्गाती गति ॥ ३ ॥ इत्यम्यपिप्रभृतेरत्वं स्वामी सेरध्वरुवरम् ।
 एवं शिखेऽपि मे दीप्तवं सा त्वामिच्छव वाचका ॥ ४ ॥ त्रि मयापि विद्वस्योऽम्-त्वर्यज्ज्वालां म्मागभिर । जवरा योग्यता
 मरुति लक्ष्मणास्य मे प्रयो ! ॥ ५ ॥ ऐवोमिस्वणवर्षिका त्वमेव गुणु त्रिपुणु । सत्यमार् प्रघातं मे मत्सैवमपि वामि तम्
 ॥ ६ ॥ मेढे एवं मयी तत्र, इत्यु मे मयविरच्यत । देव च इरापसामर्धमिति इद्योष्ये इषम् ॥ ७ ॥ इत्यजहार त्रिगो भूष !
 वराभुक्तेके सत्वात् । प्रगोष देव तेऽत्रार्थं गतिवत्र मयिचरि ॥ ८ ॥ इत्यमप्यत्र यद्य इद-मभुर्देवं वदेव तम् । वरदेयु त्व
 पायोऽर्थ, च त्वत्प इर्पुमस्या ॥ ९ ॥ अहमा मनुजुर्नार्त्तमा इर्पुं केनापि एव्येते । वरस्यं मयिच्योऽसि म्माश्रिषीयता मृच्यम्
 ॥ १० ॥ किंवा—यसिच्यत्वां सुविधि-त्वर्यरुहो मयिच्यति । त्वयायोऽर्धमहापद्यो माऽभूति भूष ! तद्व्यज ॥ ११ ॥ इत्य
 तस्मात्तेत्तद्वैपुत्रोपगतपटुका । प्रयाव व्याडकि दुर्गी-नाथो म्मायवोचत ॥ १२ ॥ त्रि नाम चित्ते गामि-भ्युपवाः योऽपि
 नेदद्य । न वामि वादलोपस्यि गारुधयत्तरोस्समु ॥ १३ ॥ त्वामिना जगताऽर्ध-मयविपुस्यं प्रुगम् । तत्र मोगम्यपीरत्य
 पीगोत्तपिरेवै ॥ १४ ॥ प्रीत्य म्माणवपिच्यः इयिद्य म्माग्वी वरि । मित्रां योषीचर ! मेरे गारुधयत्र शर्यके ॥ १५ ॥
 म्माग्वीचरिचं इत्वं त्ववदेऽपि वा विमम् । इशानी दुर्गकिन्नायेत्तव योऽद्येऽलि इत्यस्या ॥ १६ ॥ चर्षकाल्यक्याऽद्ये त्वत्प
 साध्वमिर् इजान् । गणसे च म्माग्वीचर, यीमर्षि च विम्यच्य ॥ १७ ॥ मित्रेऽपिचिचं वरवा निपुण त्वपुर् प्रणि । त्रिनैरा-
 च्यसने त्वच योऽयन्वित्तिरपि ॥ १८ ॥ प्रत्वाये लोऽत्र सन्वस्यं इण्डाट्ट परोमिपुण । म्माग्वीचर्योऽमीनो इषिचोऽयम् इष्यच्य
 ॥ १९ ॥ प्रीतिवचिचं छापु-मूर्धचं चरि(र)रुहीतरे । आराध मत्स्यनैश्विष्ट, म्मीचरुएण्योक्तिच्य ॥ २० ॥ वीर्येकचित्त्यच्यमाय हा
 ए चिचर्मगौषच्य । चकिन्नेमृजवत्सोऽपि चयेऽथो मत्स्यककक ॥ २१ ॥ प्रवानी च्यकिनी इत्या परीचर्ये दुर्गभूषम् । एव्यपि
 केनिच्यतव धर्मीये सपुयगामात् ॥ २२ ॥ त्वयात्स्यमात्पुच्यवरी च्चिमेवचय केचिच्यम् । तं वि ऐममुकिन्नेकप्रकिच्यते मत्स्य-
 च्यक्यवत् ॥ २३ ॥ सुप च यज्जान्यं च योऽपे योगमर्देता । वयत्रे वरविरेकज सायो । इपि त्वमेव तम् ॥ २४ ॥ ऐमेम्

शासने स्पष्ट-स्फटिकोपलनिर्मले । पापमेतत्प्रकुर्वाण, कलङ्कस्तवकायसे ॥ २५ ॥ साक्षेपमाचक्षे स, त्व किमेव प्रजल्पसि । यत्र
 स्युस्तादृशा श्लाघा, किमन्यत्तत्र जायते ॥ २६ ॥ और्षिणको नास्ति मे कल्पः, किं व्रत त विना च मे । धर्मोपकरणे चिन्ता,
 त्व कदाचन किं व्यथा ? ॥ २७ ॥ मात्सर्यैरैतस्तत् कल्प, क्रेण्यामि व्रतवृद्धये । नृपोऽजल्पदयुक्तोऽस्मि, मिथ्यादुष्कृतमस्तु मे ॥ २८ ॥
 रत्नकम्लमादत्स्व, प्रसीद त्यज दुष्क्रियाम् । बोधयित्वेति त भूय, पार्थिव प्रस्थित पुरः ॥ २९ ॥ प्रेक्षामास ततोऽप्येव, कञ्ज-
 लाञ्छितलोचनाम् । गर्भिणीमार्थिका याच-माना हृष्टे वराटकान् ॥ २३० ॥ तत्रापि प्राणिनामेव, दुष्कर्मन्वमचिन्तयत् । जैनेन्द्रशासने
 शङ्का, न त्वल्पामप्यकरुण्यत् ॥ ३१ ॥ तामप्यत्रीवदत्तद्वत्, पार्थिवः साप्यदोऽवदत् । राजन् ! जातमिदं तावत्, किमतिक्रान्तचि-
 न्तया ॥ ३२ ॥ सम्प्रत प्रसवासत्तिस्तद्दृष्टाद्यै प्रयोजनम् । न चान्यास्ति गतिस्तेन, याचे हृष्टे वराटकान् ॥ ३३ ॥ मा भूच्छासनमा-
 लिन्यमित्येकान्तगृहे क्वचित् । एनामानाययामास, मम (माभार) भोभो इतोऽवदत् ॥ ३४ ॥ यद्वै नैव सम्यक्त्वात्, कथंचिदचलत्ततः ।
 प्रत्यक्षीभूय भूमिभृद्देवेनेदमभाष्यत ॥ ३५ ॥ भो भो भ्रेणिक ! यादृशस्तमृशुभापगीक्षित । तादृश एव जैनेन्द्रशासने त्व सुनिश्चल
 ॥ ३६ ॥ त्रिदशो ददुर्दुरादोऽह, त्वत्परीक्षार्थमागमम् । मयैवाकारि सर्व्वेय, कुश्रिसाध्यादिविक्रिया ॥ ३७ ॥ मनागपि न तु क्षोभ,
 समजायत जातु ते । न किं वश्रमणेर्भेदे, भिगन्ते लोहशुचय ॥ ३८ ॥ तद्दृष्ट्वाण विभो ! हार, गोलकद्वितय तथा । क्रोडार्थ-
 मिति गीर्वाणस्तस्यै तत्सर्व्वमार्पिपत् ॥ ३९ ॥ तार हार तथा छिन्न, योऽमुं सन्धास्यते पुमान् । न जीवित्यत्यसावेन, सुक्त्वा
 सोऽन्तर्वधे सुर ॥ ४० ॥ श्रेणिकश्चेह्णणादेव्यास्त तार हारमार्पयत् । गोलकद्वितय तनु, सुनन्दायाः प्रदत्तवान् ॥ ४१ ॥ तेनान-
 न्दमविन्दाना, सुनन्दा प्रकटेर्षया । भित्तावारफोटयामास, तो गोलो स्फुटितो स्फुटम् ॥ ४२ ॥ तस्मादकस्मादेकस्माद्विस्मयेकनिकेत
 नम् । देवदृष्यद्वय सद्य, प्रादुरासीद्विकस्वरम् ॥ ४३ ॥ द्विधाभूताद्वितीयस्मात्पुष्पदन्तद्वयद्युति । कुण्डलद्वितय दिव्य-रत्नरस्य प्रक
 द्यभूत् ॥ ४४ ॥ चेह्णणा च सुनन्दा च, देव्यौ द्वे अपि तत्क्षणात् । हर्षोत्कर्षेण रत्नानि, तान्यङ्गेष्वप्यनलयाताम् ॥ ४५ ॥ नृपेणापि
 ' गृह गत्वा, जल्पिता कपिला स्वयम् । देहि भिक्षा तपस्विभ्यो, याचसे यहदामि तत् ॥ ४६ ॥ साऽवादीद्यदि मा देव ! सर्वांमपि

रिरण्यपीम् । इतेषि च तथावेत्त । हरित्यसि चरणत ॥ ४७ ॥ भूषणं वा रिसुभज कल्पये कल्पयेऽपि च ॥ इदं तथापि
 नञ्दर्शै, लक्षणा तु जीवितम् ॥ ४ ॥ अष्टश्रीहरिकेशेऽवर्षं प्रोच मूमिपुत्रा पुरम् । इत्यं त्वत्राऽन येन त्वाभरिते इवोमि
 मो ॥ ४९ ॥ सोऽयोऽस्तु विद्यान्वं यद्वोरा कृपण भुक्तं । जन सा तात्रात्सत्तं यदुत्तरात्कल्पसि ॥ १५ ॥ प्रसुप्तं प्रप्यि
 संछात प्रविष्टि प्राक्कोऽन्यथ । विममत्रिबदेऽप्यसि कुलन्त्यास्वभामि ताम् ॥ ५१ ॥ श्मिन्त्र बह्वुलोचन तदत्रा इषिरीश्वे ।
 त्वा शान्कमसम्पत्तप्रीत्ये सन्ध्यापि ॥ ५२ ॥ अमश्रीहरिके रक्ता सोऽप्यने च विष्टिरे । दिग्मायेऽम्पत्येने वास्वामि
 रज्ज्वरिति ॥ ५३ ॥ नृपा प्रप्तो वृतीवर्षदि बन्धव्य ब्रह्मभयोः । घोष्य पाण्डि त्वाभिन् । मयसो निरसमानके ॥ ५४ ॥
 शुभीम्भ माह मिश्रैःस्सुम्पकमद्दिपान् पठा । तापवस्तत्र इत्वाऽमी अञ्जनमि मिश्रिक्रमम् ॥ ५५ ॥ जाले जमेय यत्पय
 मत्स्यो मिश्रवर्तिति । अक्षौघ्रिक्रमभूत् तर्पिणी नितापठ ॥ ५६ ॥ यत्र यत्र ह्यानुत्पन्नीरिण्यन्वं चितिचला । प्रस्यं तेन
 कर्त्तुं निर्मितं प्रचितं विद्याम् ॥ ५७ ॥ कव्यमाहात्म्यदृग्गोषा यदुत्पत्तम् इतीरे । तादस्य प्याहस इष्टे सादरै रीरे भोत्
 ॥ ५८ ॥ इ इ ह्योऽस्मि इ मात रिक्ते पिक्तेऽपुना । इत्यन्धैःरतत्तान्यं कल्पयमास मानसम् ॥ ५९ ॥ न ह्यन्धत्वं न
 मृदुरे नापुञ्जन्तव नान्धता । मय्यु पीकालपीठामु मुक्तं तस्यसि सर्वथा ॥ ६० ॥ पीकालेशुपुत्रादि ह्यपुमिचितिके यथापु ।
 बाक्ते तस्य सोऽञ्जना सम्यया मन्विद्यायाम् ॥ ६१ ॥ मन्विद्यमित्यत्रोक्ते विनायनपथ स्थितम् । पश्यमानमिदिकस्वात्मन्यवयोको
 विदेष मा ॥ ६२ ॥ तत्त्वतमाष्टंमस्कन्तमित्येसमयोक्तम् । बाक्तापुत्रादी लमित्रस्यमस्य सुप्तसोऽस्मिन् ॥ ६३ ॥ विपार
 कर्ममार्गीय ब्रह्मवर्षदुल्बट । बाक्क कृपययस तस्य जसुरावो वथा ॥ ६४ ॥ तल्लया मित्र । सर्षिकये चितं तत्कर्म इत्यम्
 यम् । एतत्तपि च कल्पति मूमिपुत्रि वल्ले ॥ ६५ ॥ अम्याम्प्रीत्र तादस्य कर्मयोऽनुमासकाम् । इदं त्वमिष्टिप्रपर्तानां देव
 उर्यमयोऽनुच ॥ ६६ ॥ इत्येतव समेत्तलो मुक्तः सत्परं पुरम् । वीर्यकण्ठकृष्णवर्षं तपयमान नं यथापु ॥ ६७ ॥
 विदिकमाध्यात्म्ये, सर्वज्ञोऽत्मनोऽपि । इत्यन्धैःरतत्तान्यं इत्येव कन्दिता इतिप्रकर्षो वथा

यथा । सुलसेन विधीयन्ते, सुखी स स्यात्तथा तथा ॥ ६९ ॥ अश्रयणं चारिण किंचिद्वोचदिति चारमज्ञम् । किं त्वयैतावतीं तेषां,
 सत्सुरवात्सुत । वञ्चित ॥ २७० ॥ ता इष्ट्या तादृशी चेष्टा, वाचोयुक्ति च पैठुकीम् । सुलसश्चिन्तयामास, विरमया रीनमानस
 ॥ ७१ ॥ अहो पापस्य साहाय्यमीन्द्रा कटु दृश्यते । जन्मन्यत्रैव नो जाने, किं परत्र भविष्यति ॥ ७२ ॥ विपाठ पापक्षयं,
 साक्षात्तुभवन्नपि । न तात कुन्तेऽपि धिग्यर्मस्य कयामपि ॥ ७३ ॥ अह तु वर्त्तन्मिष्यामि, वार्त्तामपि न पाप्मन । साक्षात्त्रि
 रीह्यमाणेऽन्नो क्षपापात करोति क ॥ ७४ ॥ धर्मध्यानपरार्थीने, सुलसे द्रुःकृतालसे । क्रन्दमाने जने क्रूरकर्मात्मने स दुर्मना ॥ ७५ ॥
 उदपाद्यप्रतिष्ठाने, वञ्चकण्टकसदृष्टे । सप्तम्यामवनो दुःस-प्रकर्षकनिकेतने ॥ ७६ ॥ सुलसश्चान्यदाऽभाणि, भवजनेर्जीवि कार्थिमि ।
 पितु पदं क्रमायात, त्वयाऽधिष्ठीयतामिति ॥ ७७ ॥ मासगृष्टा पृथा पृष्टा, सर्वात्र वस्तुदिदं द्रुवे । नाहमेतत्करिष्यामि, पातकं
 प्राणिघातकम् ॥ ७८ ॥ चकार तातस्तत्राम-सद्वर्माव्यनिरन्धल । धर्मार्थमर्थयो पश्यन्नहं तु न करोम्यद् ॥ ७९ ॥ चतुष्पान्तो
 भवन्तोऽपि, पश्यन्त पुरत पथि । अन्यरूपं गृहद्रुप, किं पतन्ति कदाचन ॥ २८० ॥ हिंसया जायते दुःख, यथाऽऽत्मनि तथा
 परे । यथावद्वृज्यते स्वात्मन्यन्यत्रापि तथा न किम् ॥ ८१ ॥ कालशोकरिके साक्षादीश्राचके सुमूर्पति । विपाकः पापना मास, सुग-
 मुगथा मुथा तत ॥ ८२ ॥ जीवितार्थं जनो देते, कृत्स्नामपि वसुन्धरम् । तन्गृहामूल्यमल्पैर्धै, मा हताह्नजीवितम् ॥ ८३ ॥
 घत्ता तपस्या बहुभिर्भिमस्या, व्याख्यातु शालं स्वरक्षस्यपात्रम् । न धर्मरक्षा यदि जीरक्षा, तदा ममत्त तद्विहाप्रदातम् ॥ ८४ ॥
 रुक्षैरक्षरैस्तिरस्कृति कृते स्वस्याधिकृतपत्ने, यद्धत्ते जितकुन्तमद्गविशिगक्षेपं शरीरव्यथा । मृत्योर्नाम त एव निर्भरमत्र मत्स्य
 तथा प्राणिनामन्येषामपि ही कथ रतिरत प्राणप्रहाणेन व ॥ ८५ ॥ प्राज्यस्वाराज्यसज्जाप्रसप्तमुभगताजीवितारोग्यरूप, प्रीतिप्रस्ता-
 वयन्तीप्रतिहृतकुलाति प्रस्तुतप्राभवश्री । सेय सोपानपद्मिकः प्रगुणगुणतति सिद्धिमौघाप्ररोहे, रोहन्ति पुण्यभाना गन्तमि विजयते
 जीवरक्षा सुलक्ष्या ॥ ८६ ॥ तैरुक्त भावि यत्पापं, प्राणिव्यापातनोद्भवम् । तत्ते वय गृहीष्याम, सर्वेऽत्यल्पतमल्पकम् ॥ ८७ ॥
 किंचिक ण्य इन्तव्यो, भोस्त्वया सैरिभ स्वयम् । भेत्स्यामो वयनेनान्यांस्तत्किञ्चय पापकम् ॥ ८८ ॥ ज्ञातित्रिति प्रजल्पसु, प्रति

पोषयिष्य भिषा । इत्येतेषां द्विपञ्चमे सुखेतेन सुमुदिन ॥ ८९ ॥ पीयथा मण्डस्तुत्येकैः समस्त्यांस्तुत्याप सः । पृथीप्यं बाल्यक
 र्त्तिस्यस्यतो मम रेणाम् ॥ ९१ ॥ एते मण्डः सर्वेऽपि, सुस्मिन्नाः सन्ना मणि । तस्मिन्नेषुयोषन्ते मन्तीषं मिं न गृह्यते
 ॥ ९१ ॥ वेऽप्येवन् इत्येते एवमु, किमन्वेत्यन्वयेयत् । सोऽप्यपिबन्नेवैव स्वस्वपीयोऽपि कलत्रम् ॥ ९२ ॥ अत्रालयेकलापानेऽ-
 प्यं वपि न कलत्रम् । अत्रालये वपुलां तां वृषं मारुतेनेलाम् ॥ ९३ ॥ का इतिस्तत्र कलत्रं स प्वाजोति तल्लक्षम् । न
 कन्वेन विरे मुच, इत्युपपन्न वान्ते ॥ ९४ ॥ किंवा मत्ता हासा प्रज्ज बाल्यमा वा मणाल्पि । वेपपीत्युलोऽपि सुखस्तिक
 नेवेरव्यस्त्रिकैः ॥ ९५ ॥ अत्रालये संसारे को न केन न कस्य न । संकथो बन्तुला बन्तोः केवं स्वपरकल्पमा ॥ ९६ ॥
 तल्लया इत्यमरमपि तप्यिन्नाप्यर्त्तयि । किनर्त्तयिन्नेरे ना हात्तल्यं क्व पीयत्वा ॥ ९७ ॥ मिमांषि र्त्तयिन्नेऽपि वं वीर्यते
 वया । तदुचं प्रत्यपपन्, मिं न वनेन किल्ले ॥ ९८ ॥ इत्येतेषु सुखः स्वमपिप्रयाजककल्पमगामकमिन्नेरसौहास्य । अर्त्त
 इत्यपिप्रत्युत्तरमिमुदिनिर्त्तयिन्नेरे विनर्त्तयिन्नेऽपि ॥ ९९ ॥

धारया केसिपि परो जेनो इत्यपि भाष्येणुत्तरे प्रथमममं वापयेव्यत्ताह—

एवमीकचयपिरथो, वावकिन्नेसेहिं सुदृढ सुस्परि । ननु वस्त एवो जोयो, एवज्जसेको वरो सोगो ॥ ४४१ ॥
 मारयनिस्त्वमर्त्तं, ईरियमार्त्तं त्रीपिष सेपं । वपुवायस्मिन्नेऽपि वेपे, पितुन्नामापस्त इर मारत्तं ॥ ४४२ ॥
 तपनिपममुद्रियात्तं, वद्वाल त्रीपिर्त्तयि वरयपि । धीरेऽप्येवति गुणा, मयाऽपि दुण सुममं वेति ॥ ४४३ ॥
 अहिरे वरण वरिष व धीरिरे वल्लमप्यर्त्तयि । तमसमि वरति मया, वेरं वरति पीयत्वा ॥ ४४४ ॥
 अहि इत्येति न मारत्तं, नच वसीटे इत्येति मणसाऽपि । ये सुविद्यमुत्तयत्ता, सोपरिप्रमुभ्रे वया सुखतो ॥ ४४५ ॥
 वरतीपच्येपु विज्यस्तुपुमर्त्तयिन्नेऽपि — वस्त्रमिन्नेऽपि विद्यिपिप्रवर्त्तयिन्नेऽपि तस्मिन्ने जेपे—

१

भवत्यज्ञानमहाकष्टानुष्ठानादिहलोकसुखाभावात् किं तु व्यवहारेण स्फुटं स एक परलोको भवति अज्ञानकष्टोपाज्जिततुच्छपरलोकसु-
 खोपस्थानात् । बालतपस्विनो हि रागेष्टेपाद्युपहृतचित्तवृत्तय पद्भ्राग्नितापनघटसहस्रधाराधारणभिक्षाक्षालनादिपटकायोपमैर् कृत्वा मृत्वा
 चाज्ञानमहाकष्टोपाज्जितपापानुबन्धितुच्छपुण्या, परलोके ससारिकसुखोपभोगागिनो व्यन्तरादित्वेनोत्पद्यन्ते, ततस्तेषा कोणिकजीव-
 सेनकसंज्ञतापसादीनामिव परो लोको भवति, नेह लोकः केवलकष्टानुभावात् । न च जैनसाधवोऽपि तथा तेषा वीतरागत्वेनात्रापि
 सुखित्वात् तृतीयभङ्गके प्रवेशात् । यदुक्तम्—‘ देवलोसमणो उपरियाओ महेसिणमिति ’ तत्रास्ति राजराजस्येत्यादि ॥ अत पर
 ‘ केसिं चि वर मरण’मिति प्रथमगयोक्तं भङ्गचतुष्टयमुदाहरिष्यति ‘ न तु अत्रेसिं एत्थ होइ इहलोगो ’ इत्यादि भङ्गत्रय द्वयोरपि
 गाययो शब्दवृत्त्यैव भेदो न तात्पर्येणेत्यर्थज्ञापनार्थम् ॥ ४४१ ॥ “ नरय ” गाहा । ‘ नरकनिरुद्धमतीना ’—परलोकेऽवश्यं नरकगा-
 मिना श्रेणिकदण्डिकादीना जीवित श्रेयो वर्तते मुहूर्त्तसुखावाप्ते परलोके नरकदुःखानुभवस्यावश्यभावित्र्वादित्येतावता ‘ जीवियमन्नेसिं ’ति
 भङ्ग उदाहृत । अथ ‘ केसिं चि वर मरण ’मित्युदाह्रियते—वह्मपायेऽपि—रोगघषपायाक्रान्तेऽपि देहे विशुद्धयत प्रशस्तध्यानात्त्रिमली-
 भवतो यावदद्यापि वेदनासहिष्णुतया नात्तंध्यान गच्छति तावद्दर श्रेयोमरण सुगतिगमनात्सुकोशलसाध्यादेरिव ॥ ४२ ॥ तृतीयभङ्गक
 योजयति—“ तव ” गाहा । कल्याण पथ्य हित जैनसाधूनामिव ॥ ४३ ॥ चतुर्थभङ्गयोजनामाह—“ अहिय ” गाहा—तमसिं नर
 करूपे वैरहेतुत्वाद्द्वै-पापमित्यर्थ । कालशौकरिकाद्यो हि जीवन्तो यावतो जीवान् ज्जन्ति तावद्दिभः साद्धे वैरहेतु पापं वर्द्धयन्ति
 ॥ ४४ ॥ अत एव विवेकिनः पाप प्राणप्रहणेऽपि नाचरन्तीत्याह—“ अवि ” गाहा अपि—सम्भावनाया सभाव्यत एवायमर्थो—यथा स्वस्ये-
 च्छन्ति मरण न पुन परस्य पीडा मनसाऽपि कुर्वन्ति । ‘ सुविदितसुगतपथा ’—विज्ञातमोक्षमार्गो । सुलसाख्यानक दूर्दूराद्धेवा
 स्यानके कथितमेव ॥ ४५ ॥ तदिदं विवेकविजृम्भितमुक्तमविवेकविजृम्भितमाह—

मूलग कुंदंढगा दामगाणि उच्छृलघंदिआओ य । पिंडेइ अपरितंतो, चउपया नत्थि य पसुऽवि ॥ ४४६ ॥

वा कल्पसार्दंग-स्वभावे स्वयम्भवागुरुभुवो । वस्सञ्चार द्विस्तिस्सार्ह, व षिय मूढो ब्रह्मि करेई ॥ ४४७ ॥
 अरिर्गता पार्गयो अरियं व षिय व भिय ई द्विदि । वास्ति द्वारोपि प षिपूज अयं वसा हत्ये ॥ ४४८ ॥
 ज्जपर्सं पुन वं विवि वेम परिएव इविनिस्साण । वेवाक्कदि भुति पट्ट, विभग पुज मयुनविष्साण ? ॥ ४४९ ॥
 परम्वठदिरीरघो, विष्णुमो परककुमारवो । सवो रिभोषएसा, एराल्पगारावो वावो ॥ ४५० ॥
 एपुअवम्ये वाई, वणीसिष्साणसयसास्सार्ह । ववारेण वराई, रिभोषएसेम ख्वाई ॥ ४५१ ? ॥
 सुरस्सपम्ये विधू वं पवो म्सावकडीडि । पायुसवोमस्स पट्ट, वं ज्ञान रिभोषएसेम ॥ ४५२ ॥
 ज्जप्पुन वं सुसुवट्ट, विपयपयुएसुसययविभुमयं । अपरियं इवम्वे, मरिएसु वचं न दायम्वं ॥ ४५३ ॥
 रिपयपपवो करिगो, इस्स न एीए ववमो एरु वयवो । अरियं सुमापरंतो इस्स म विपयवमो एीए ? ॥ ४५४ ॥

मोक्षस - अवयवन्वयेक्य ल्लोका । उपपन्नात्मकधीमि प्रवीडानि । कुप्परा पट्टम्भमिअडपि । एसा कुप्परामात्रामारेडपि
 नोअम्मदीमि वट्टुअरवमि मूर्जो वीमक्कलपरिअण्ट इवि रहन्त ॥ ४५ ॥ एहांस्तिकमार—“ वट्ट ” गाहा-उवा वडयाअण्ण
 अपुएसुअण्णदि विण्हकवीदि वेगा । अट्टपपयवोपुणेअसेएयमि वीकवामीदि इअअण्णात् । एस्य संकमाल्पार्थाव त्तिक्कयायुएकरव्जमी
 वने न त्सेव संसम् मूढो न अयेसुएअएज्जमीक्क एव वरुवर्मात् । अमम्यं—उवा कुप्पम्विकवस्य तपुएअट्टयायेत्वं एकेअ
 एव । एसा संक्कएडिअल्लोक्कअएणेविति ॥ ४७० ॥ एवं वरिं अमामीअणुअ वीवकएा विमिदि म वारकवीस्साए—“ अरिर्गता ”
 गसा । वरिं कि कुनेनीस्साए— कवस्स ” गहा । ऐवम्वं प्रमय-एअा इल्लमं ॥ विगोपेरसे वि सुअअमअण्णयमि सुन्पाएव
 वीस्स—“ इट्ट ” गहा । वट्टुअट्टयमपि अरिअठं प्रवाज्जवोवरिवरिठि वट्टाएक्कीविति । विपयवो वि अट्टपविमज्जिक्क ॥
 येएवमो-ऐवएवी वार्यं जलं स एवा सन्कपुरमाळीएा प्राअम्मवे परिअववेअयपविक्कलपयमिआ एक्क संवाट परिअववअणु

तद्वाहनहस्तीत्यनेन सूचितम् । तच्च 'थेवेण वि सप्पुरिसा' इत्यत्र कथितमेव । तथा "स्यगुज्जलाइ" गाथा ॥ किंच "सुरन्द" गाथा । एतत्कथानकमपि किं 'परजणनहुजाणावणाहिं धम्मो मणण हुतो' ॥ 'अस्सुट्टिओ' ति-इत्यत्र यथायोग भणितमेव ॥ तदिदमवेत्य यद्विधेय तदेवाह—“लद्धूण” गाथा । आत्महित-सयमानुष्ठानादि । अहितेषु-प्रमादकृपायादिषु ॥ तथाकुर्वन्निह्लोक एव यादृग्भवति तदाह—“हिय” गाथा । गणयो-गणनीयः । सर्वकार्येषु सर्वस्य प्रष्टव्यः । 'विष्पभूओ' ति-धिगत प्रत्ययो यस्मात्स विप्रत्ययोऽविधसनीय इत्यर्थः ॥ ४८ त. ५४ ॥ ननु यो योग्य कोऽपि स एव गुरु स्याद्द तु नायोग्य इति यो मन्येत त प्रत्याह—

जो नियमसीलतवसंजमेहिं जुत्तो करेड अप्पहिंयं । सो देयं व पुज्जो, सीसे मिद्वत्थओ व जणे ॥ ४५५ ॥

सब्बो गुणेहिं गणो, गुणाहिअस्स जह लोगवीरस्स । सभंतमउडविडवो महस्सनयणो सययमेइ ॥ ४५६ ॥

चोरिक्कंचणाक्कडपरदारदारुणमइस्स । तस्स चिय तं अहिंयं, पुणोऽपि नेरं जणो वहइ ॥ ५५७ ॥

जइ ता तणकंचणलुट्टुरयणसरिसोवमो जणो जाओ । तइया नणु बुच्चिओ, अहिलासो दव्वहरणम्मि ॥ ४५८ ॥

आजीवगगणनेया, रज्जसिंरिं पयहिऊण य जमाली । हियमप्पणो करितो, नय वयणिज्जे इह पडतो ॥ ४५९ ॥

अयमर्थः—यः कश्चिद्व्यात्महितं करोति स देवतामिव पूज्यो भवति शीर्षं कृतव्यं सिद्धार्थं क इव-सर्पपवदुष्णत इति शेषः । अयमभिप्रायः—न हि गुरुपदोचितानां काचित्प्रानिरस्ति, किं तर्हि ? गुणाः पूज्यत्वहेतवस्ते च सर्वस्य स्वप्रयत्नमाभ्यास्ततः सर्वेषु तेष्वान्येषु विधेयः । यदुक्तम्—न साधूनां क्षेत्रं न च भवति नैसर्गिकमिदं, गुणान् यो यो धत्ते स स भवति साधुर्मजत तान् । तथा—गुणेषु यत्समाध्येषु, यत्ने चात्मनि सन्ति । अन्योऽपि गुणिना धुर्यं, इति जीवन् संहेत क ॥ एतदेव भावयति—“सर्वो” गाथा । सभ्रान्तसुकुट्टवित्प-भक्त्यातिशयाकुलकिरीटशास्त्र निगीर्याध्यवसानाद्विटपशब्देन किरीटस्य शिगराण्युच्यन्ते ॥ 'एति'-वन्दनार्थेति शेषः ॥ ४५६ ॥ गुणहीनस्य तु व्यतिरेकमाह—“चोरिक्क” गाथा । 'चोरिक्क'-चोर्यम् । 'वद्धना'-

क्रिया विप्रकृतम् । इत्यासक्तवत्तम् । अस्तं - भासतं साठवत् । परकण- परकणम् । एतेषु विपपमूलेषु शक्य-
 पपभृष्टा मरिचैश्च सा तथा दत्त । तस्मै उपदिशति पञ्च वाप्यम् । पुनरपि धेरे -ओषाच्यवसाये कस्योपरि बन्तो वदति
 पशुवत् न टक्योऽप्रयित्कचकोऽप्यत् । तस्यं दत्त वपनस्य गणवतोपरि ह्येव इति । गुणस्थानां पुनरस्मी योगे इरेत्या-
 रिता एव ॥ ५७ ॥ तथा वाप्येनाम्पपमनेषामुप्यव्यय एतेकवत् - वाप्यम् । वाप्य - वा । एता वरि कनकण-
 काहन-ओसुपलेषु साटकोपसो निष्कौत्तव्य एवकवरो बन्तो वादत्तव्य न तु निवृत्तं व्युत्क्रियोऽमित्यन्तो इत्यत्रये इत्याम्
 वात् । वरिससैव सन्त्योर्गो वरिक्तव्यम् ॥५८॥ ये पुक्त सन्त्योर्गो स्वाद्यन्ति तेषं मावासाप्यवदुवा सन्त्यवत् इत्यत्र - "आदीप"
 गवा-व्यदीपन्ति इत्यस्मिन्नेव ओषमित्तेषादीपन-नियुक्तासेयं गवास्य नेजा-नाक्यो-गुवदित्यर्थः । एतन्मन्त्रे प्रथम -परिपुत्र
 च इत्यात्मनाम्नां च पूर्विका वामान्तिनाम्नास्य परिपुत्रव्याप्यपरपुत्रान्तो वियं कज्जमाये एते इति म्गावदुपमित्यन्तोऽप्यान-
 म्परिपुत्रव्य कवनीये निष्कयोऽ प्तमिदि निष्कये इत्येते मापकित्यत् ॥ ५९ ॥ वाव वामान्तिम्योऽप्युच्यते -

इतिपुत्रव्यमाने वामान्तिनामा वनू एवक्य । गोपीरुतिनेत्रामव-सरोरप्य एवपुत्रक ॥ १ ॥ पिचरुत्तमाभिवाच-कम्
 इत्या सोऽम्मान्तोऽवक्य । वामिपमादौवनपमपमप्योऽप्यविक्रियो ॥ २ ॥ तपन्तिनेकित्यन्तं मिरवपिक्रम्यापिपुत्रासिपुत्रा ।
 बोपीरेषुद्विजा सुसंख्य एव अर्थोऽप्यत् ॥ ३ ॥ देवपिपुत्रुदासष्टस्य दत्त साके ववादिपुत्रमे । काको मिक्रमकामासिपुत्र
 केके निचवन्ति ॥ ४ ॥ पुत्रगतप्यमार्ते, कप्यि देवपिपुत्रा वीर । निरुत्त माव्यपुत्र-म्यपुत्रमे सयागप्यत् ॥५॥ इत्यत्र
 इत्यस्मिन्, त्रिपुत्रवदित्येते समवसस्ये । निस्वाम संसरे वमी-रेक्यासाप्यावापुम् ॥ ६ ॥ इतिपुत्रकथमात्रमात्रिपुत्रव्यवगास
 तस्ये । इत्या प्तमिपुत्रावपुत्रासिपुत्रेऽप्युच्यते ॥ ७ ॥ इत्यत्रक्ये वीया वैमिपुत्रव्यारिमिपुत्रा वरिः । सुक्यते च क्वा के,
 १ इत्यत्र पूर्वकवत्त. २. G. गुण वरुत्तं वरिपुत्रक्य ३.

सम्यक्समयमतप'प्रमुलै ॥ ८ ॥ सविलश्यन्त सर्वासु, यान्ति तु खार्दिता यथा गतिषु । अरुहृदघटीयन्त्रन्यायेन पुन पुनस्तत्र
 ॥ ९ ॥ सक्लेशलाघाल्लघयन्ति ससारसागर च यथा । अवितथमकथि तथा तत्, सर्वं तीर्थाधिनायेन ॥ १० ॥ अत्रान्तरे
 भवोत्रस्तचेता जमालि स्वामिन प्रणम्य 'न्यजिज्ञपत्-यथा भगवन् । पितृभ्यामनुज्ञातो शुष्मदन्तिके ग्रहीतुमिच्छामि प्रब्रज्याम् ।
 भगवता तु मा प्रतिबन्धं विधत्स्वेत्युक्तः प्रणत्य स्वग्रहानगादृष्टुञ्च व्रतार्थे मातापितरौ । कथं कथमपि ताभ्यामनुज्ञात' पुरुषसहस्र-
 बाह्या शिविकामारुह्य महाविभूत्या भगवन्तमुपतस्थे । भगवताऽपि पञ्चशतयज्ञपुत्रपरिवारोपेत प्रव्रजयाञ्चक्रे । तत्पत्नी च सुदर्शना-
 स्त्रीसहस्रपरिवारा प्रजाजिता । द्वयोरपि सामायाकालेऋदशशङ्कर्यन्ता श्रुतसम्पत्सम्पदे, कालेन गीतार्थताया जाताया जमालिजिताचा-
 र्यपदप्रतिष्ठोऽनुष्ठाननिष्ठाप्रष्ट पञ्चभिरनगरशते परिदृतो ग्रामनगरादिषु विहरन् कदापि श्रावस्त्या नगर्यां तिण्डुकोद्याने कोष्ठकचैत्ये-
 ऽवग्रहमनुज्ञाप्य स्थितवान् । तत्र चान्त्रान्ताद्याहाराभ्यवहारोत्पन्नदाहज्वर सस्तारकाऽऽस्तरणाय साधूनादिभक्त, तैश्चच्छाम इति भणित्वा
 सस्तरीतुमारब्धम् । स च गाढतरवेवनया दोदूयमानतनु पुनरवादीत् । यथा भो श्रमणा' । सस्तीर्णं नवेति । तेऽत्रोचन्-सस्ती-
 र्णम् । ततोऽसौ समेत्य यावद्दीक्षाचक्रे तावत्सस्तीर्यमाणसस्तारक विलोक्य सकृत्पुपविष्ट सकोपमवदत्-किं भो साधवो ! भव-
 द्भिरर्द्धसस्तीर्णोऽपि सरतारक. सस्तीर्णं इति भणित । तैरवादि- 'कज्जमाणे कडे', 'चलमाणे चलिए', 'उदीरिजमाणे उदी-
 रिए', 'निज्जिज्जमाणे निज्जिने' इत्यादिभगवद्वचनप्रामाण्यात्, ततोऽसौ कियतीमपि वेला सस्तारके स्थित्वा तत्क्षणोपजातमित्या-
 त्वकर्मोदयादुदितदुर्विकल्प शरीरात्मनि च सक्रान्ते दाहज्वरे साधूनाहूयात्रवीत्-भो साधव । श्रुयता तात्पर्यं पर्यालोचितमस्माभि ।
 यदेतद्वर्त्ता- 'कज्जमाणे कडे' इत्याद्युच्यते न तत्सुपर्यालोचितवचनम् । सस्तीर्यमाणसस्तीर्णयोर्भिन्नकालत्वस्येदानीमेव दर्शनात् क्रिया
 कालनिष्ठाकालयोरस्यन्त भेदात्ततो भगवद्वचसि स्वलितमेतदिति प्रतिजानीमहे । एवमुक्त्वाश्च ते साधव' केचिदेवमेतदिति प्रतिपेदिरे ।
 अपरे त्ववगतभगवद्वचनयथावस्थितार्था एवमभिदधुर्थथा-जमालिसूरे ! नैतद्युक्तमुक्त त्वया यतो न भगवान् कदाचिदसत्य जरूप-
 त्यविकलकैवल्यलोकत्वेन वीतरागोद्वेपत्वेन च वितथकथने कारणभावात् ॥ यागाद्वा द्वेषाद्वा, मोहाद्वा वाक्यमुच्यते ह्यनुत्तम् । यस्य तु

श्रेयोपलब्धस्य चकारार्थं किं त्वत् ॥ ११ ॥ तथा—आत्मसो वासपत्तमामिदोपपन्नं विद्युः । क्षीणयोयोऽदृष्टं वातं न शृणोति
 लक्षंमयात् ॥ १२ ॥ तथा त्विच्छमेवात्— किञ्चमात्रं इवमिति उक्तमेवामोच्छ्वासाविराजस्यत्वात् । न च मगावहृत्पत्नं—“ पुराणं
 मामसो बर्षं, साद्रो वेदमिदं किञ्चिदयम् । आद्यस्त्रिंशद्वामि जलसिद्धि, न इत्यन्वामि युक्तिरिति ॥ १३ ॥ ” इत्यपिष्टुलम् । अतस्त्वुप
 र्णपचयानिष्टुलम् । अतश्च अस्ति अतस्त्वया अविद्येतेनं न विद्यते । वातं तु अज्ञानं मूढा वापमिद्व्यो विभेदिति
 किम् ॥ १४ ॥ इत्यनुष्ठम्भकवचनं स्यात् । अतः— संक्षीप्यमात्रसंक्षीप्योर्मिदमत्राद्यवचनस्ये 'त्पदि त्वपि वाक्यमस्ति' किञ्च
 अस्तिद्विवाक्ययोः इतिपिष्टुवादानुक्रमेण संक्षीप्यसामनेऽपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 किञ्चमात्रपदव्यतिथिवाक्यस्यैऽपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 व्यप्यमानास्यार्थं यावदापि न विद्यमानाऽमुष्णा इत्यपि इत्वं विद्यमाना पटो ह्यपरिसेव । अन्वया बटोऽपि त्वप्यने नित्यता पद
 इति व्यपदेशकत्वानुपपन्नं प्रकृतस्य नित्यतायाऽप्यपत्तात् । ननु अत्रेव—इ-अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 स्वपत्तनी तनुवास्तव तत्रैव का किञ्चोपरविर्भवेत् । नित्यम्—एकत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 नित्यताया परिपूर्णस्यैवात्तु वासपत्तनुस्यैवपत्तत्वात् । अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 बोधमित्यत्र षट् वाच्यम् । तथा विद्येवात्तनुस्यैवपत्तत्वात् । एवं वाच्यं वाच्यमित्येव तद्विद्येवपत्तिं प्राप्नोत्येव संस्कारेऽपि
 एते । अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं गतोऽप्यनुत्त, न वेत्या चेवाद्य इत्यप्यार्थं विद्युत्त्वं नोमाहरीत्वाग्निमोवादिभिः ।
 एतच्च सुसंज्ञं अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं एतेकगता बोधार्थीरव्यवच्छेदस्यैवपत्तौ वाच्यमनुत्तव्यं शक्यं ॥ सा च इत्येवैव इत्वं
 न त्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं वाच्यमित्येवपत्तौ इत्यप्येवपत्तौ इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 कवी च । अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि
 विद्युत्त्वं गृहीत्वात्तनुस्यैवपत्तत्वात् । अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि अत्रिष्टुसंक्षीप्यमिदं इत्यपि

ज्ञार एकस्तथा क्षिप्तो यथा तत्सचाटिकेन्दुदेशे लग्नस्तथा च भणित भो श्रमणोपामक महाबुभान । किं मदीया सघटी लया युग्या ।
 तेनोक्त-किमित्यर्थे । अलीकमभिधघासि । नहि वृणमान दग्धसुच्यते त्वन्मते । सघटी च त्वदीयेदानीं द्वाप्तमानैव वर्तते इत्याशुस्त्या
 सा प्रतिबुद्धाऽवदन्-यथा भव्य कृत भावक । इच्छाम्यनुशास्तिमिति दत्तमित्याहुः कृता च गता जमालिपार्थम् । स्वामिप्राय च त-
 युक्तिवत् बहुश उक्तवती । तथापि न तत्सतिपत्रवानसौ । तत सा परिशेषसात्त्व म्यामिसकाशमेव प्राप्ता । मोऽत्येकानी तस्मा-
 द्बुद्धरूपणादनालोचिताप्रतिक्रान्तोऽर्द्धमासिफसलेखनया काल कृत्या लान्तककल्पे त्रयोदशमागरोपमस्थितिक हित्विचिह्नो रेव समु-
 त्पन्न । तत्तुच्युतत्त्वत्वारिपञ्च तिर्यग्मनुज्येदेवमग्रहणानि ससारमनुपयेय्य महापिदेहे मेत्स्वतीति ॥ भगिनीतनय पति मुलाया-
 स्वकरसमर्पितसयमाधिराज्यमवगणयति चेज्जिन जमालिप्रकारमेव जीयमाश्रित्याह—
 इन्दियरुसायगारम-मर्षहिं सययं किलिद्वयगिणामो । कम्मणमहाजालं, अणुमयं चंई जीवो ॥ ४६० ॥
 परपरिचायत्रिसाला, अणेगकंदप्यनिसयमोमोहि । संसारत्वा जीवा, अण्डविणोअ क्लेप ॥ ४६१ ॥
 आरंभपायनिरया, लोडअरिसिणो तथा कुलिगी अ । दूहओ तुसा नार. जीवंति दम्भित्तियनोए ॥ ४६२ ॥
 सव्वो न हिंसियव्वो, जह महिपालो तथा उदयपालो । नय अमयदानउटणा, जणोउमाणेण होयचं ॥ ४६३ ॥
 पाविज्जइ इह वसणं, जणेण तं उगलओ असत्तुत्ति । न य कोइ सोणिय मल्लि, कूंड वग्नेण वंघाणं ॥ ४६४ ॥
 वच्चइ खणेण जीवो, पित्तानिल्लप्राउसिभग्गोभेहिं । उज्जमह मा विसोअह, तरतमनोगो उमो दुल्लहो ॥ ४६५ ॥
 पंचिंदियचणं माणुसचणं आरिण जणे सुहुलं । माहुममागम गुणया, सद्धहणाजोग पच्चज्जा ॥ ४६६ ॥
 आउ संविहलंतो, सिहिलतो वंघणाइं सव्वाइं । देहड्डिअं गुयंतो, धाएइ कट्टणं उंहुं जीवो ॥ ४६७ ॥
 एकंइपि नत्थि जं सुदट्ठ सुचरियं जह इमं वलं मच्च । को नाम ददुहारी, मरणंते मंदपुणम्म ॥ ४६८ ॥ युग्गम् ॥

कार्यो न पुनः क्रोध क्वापि कर्तव्यस्तस्य परलोकापकारित्वादायुपश्चानित्यत्वेन परलोकस्याभ्यर्णवर्त्तित्वात् ॥ ६४ ॥ एतदेवाह—
 “ वञ्चइ ” गाहा । व्रजति क्षणेन परलोकमिति गम्यते पित्तानिलादिक्षोभैस्तथाविधैः सर्वदा पार्श्ववर्त्तिभि स्वपुत्र रणसिंहराज शि-
 ब्याश्च प्रत्याह—उवाचछत मा विपीदत सदनुष्ठाने मा शिथिलीभवत । यतस्तरतमयोगः सातिशयो धर्मकारणसम्यद्धोऽय वक्ष्यमाणो
 दुर्लभस्ततस्तत्प्राप्तौ न युक्तः प्रमाद कर्तुम् ॥ तथाहि—“ भो भव्या काकतालप्रपतनतुलया रत्नदृष्टान्ततो वा, मानुष्यक्षेत्रजातिप्र-
 श्रुति कथमपि प्रापि दुःश्रापमेतत् । धर्म कर्मप्रमाथी श्रुतचतुर्युरुचैप लेभे भवद्भिस्तत्कि नाद्यापि सद्यस्त्यजय कुगतिदं
 निर्विवाद प्रमादम् ॥ १ ॥ ६५ ॥ तथा चाह—“ पचिदियत्तण ” गाहा । पञ्चेन्द्रियत्वादीन्येतानि सर्वाण्ययुत्तरोत्तरक्रमेण दुर्लभानि
 प्राप्योद्यम कर्तुं युक्तो, न प्रमाद । एवमप्युपदिष्टे य साम्प्रतेश्लित्वाद्दुर्बुद्धिर्धर्मं न कुर्यात् स पञ्चाद् बहु शोचतीत्याह—“ आउ ”
 ‘ आयु ’-जीवित ‘ सवेष्टयन् ’-सन्निहितोक्रमकारणैर्लघूकुर्वन् करुण ध्यायति जीवो यथा हा किं मया मन्दभागेन लब्धेऽपि सर्व-
 क्षासाने क्षिप्रमेव मोक्षप्रापिणि विपयलवलम्पटतया निरन्तरमहादुःखाधारससारकारणमीदृशमनुष्ठितमिति सुचरितावप्रम्भाभावात् ॥
 एतदेवाह—“ एकपि ” गाहा । एकमपि-द्रव्यभावस्तवयोरन्यतरत् । ‘ दृढफारो ’ त्ति-द्रुढिमा अवष्टम्भ क्व मरणान्ते मन्दपुण्यस्य
 जीवस्य विषयासक्त्या पञ्चेन्द्रियत्वसद्धर्मसामभौहाराणात्तुक्तम्—लोहाय नाव जलधौ भिनत्ति, सूत्राय वैह्वर्यमणिं दृणाति । सञ्च
 न्दं लोषति भस्मनेऽसौ, यो मानुषत्व नयतीन्द्रियैर् ॥ ६८ ॥ न केवल पित्तादिभिरुपक्रमकारणैरायुश्च्यवते, किं तर्हि ? एवमपीत्याह—
 सुलविसअहिविद्वई-पाणीसत्यगिसंभमेहिं च । देहंतरसंक्रमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेण ॥ ४६९ ॥
 कत्तो चिंता सुचरिय-तवस्स गुणसुद्धियस्स साहुस्स ? । सोगइगमपडिहत्थो, जो अञ्जइ नियमभरियभरो ॥ ४७० ॥
 साहति अ फुहविअदं, मासाहससउणसरिसया जीवा । न य कम्मभारगरुहत्तणेण तं आयरंयि तथा ॥ ४७१ ॥
 वग्घमुहम्मि अहिगओ, मंसं दंतंतराउ कइदेइ । मा साहसं ति जंपेइ, करेइ नय तं जहामणियं ॥ ४७२ ॥

तद्विदमवेत्य यद्विधेय तदाह—“कह कह” गाहा । यः कथ कथ करोमि इत्यादिक हृदयेन सार्द्धं सप्रसार पर्यालोचनं प्रतिदिनं करोति सोऽतिशयेन करोत्यात्मसहिताम् ॥ किमित्येतावानावर उपदिश्यत इत्युच्यते । अनादरेण सबनुष्ठानाराधनाऽयोगात्तया चाह—
 “सिद्धिलो” गाहा । शिथिल सयम सदा प्रमत्तत्वभावस्य कीदृशो भवेदिति सम्बन्धः, स च शिथिल, कथ स्यादित्याह—
 अनादरकृतोऽयत्नानुष्ठित यत्नेनापि परमयादनुष्ठीयमाने न किंचित्स्यादित्याह—अवशशकृतः । अवशो-गुर्वायापत्तता तद्वशेन तद्-
 द्वारेण नात्मश्रद्धया कृत । कृतापकृतश्च क्वचित्सपूर्णााराधनाश्च क्वचिदिति । एतदेवाह—“चंदोव्व” गाहा । तथोद्गृहवि-
 गृहनिरङ्गनश्च नैवेरिस्त लभेत् । तत्रोद्गत प्रावत्येन नष्ट गृहस्थावस्थाभावि गृह यस्य स तथा । प्रत्रज्यावस्थायामपि विशिष्टवस-
 त्यभावाद्दिगृहः निरङ्गनश्च-योपिदभावात्त कर्मधारय । ततोऽयमर्थ—क्लिष्टाध्यवसायेन विषयान् वाञ्छन्त्यस्यसौ कर्मैव चिनोति न
 पुनरभिलषित प्राप्नोति गृहगृह्णिणीप्रभृतीना तत्साधनानामभावादिति ॥ ४७६ ॥ अन्यच्चासाविहैव यदनुभवति तदाह—

भोओन्विग्ग निलुक्को, पागहपच्छन्नदोससयकारी । अपच्चयं जणंतो, जणस्स धी जीवियं जियइ ॥ ४७८ ॥
 न तहिं दिवसा पक्खा, मासा वरिसा वि संगणिज्जति । जे मूलउत्तरगुणा, अक्खल्लिया ते गणिज्जति ॥ ४७९ ॥
 जो न वि दिणे दिणे संकलेइ-केअज्ज अज्जिया मि गुणा ? अगुणेसु अ नहु खलिओ, ऋह सो उ करिज्ज अप्पहिअं ? ॥ ४८० ॥
 इय गणियं इय तुलिअं इय बहुआदरिसिय नियमियं च । जइ तद्वि न पडिबुज्जइ, किं कीरइ ? वृण भवियव्वं ॥ ४८१ ॥
 किमगंतु पुणो जेण, संजमसेदी सिद्धिलीकया होई । सो तं चिअ पडिबज्जइ, दुक्खं पच्छा उ उज्जमई ॥ ४८२ ॥
 जइ सव्वं उवलद्धं, जइ अप्पा भाविओ उवसमेणं । काय वायं च मण, उप्पहेणं जइ न देई ॥ ४८३ ॥
 हत्थे पाए निखिवे, कायं चालिज्ज तं पि कज्जेण । कुम्मो व्व सए अंगे, अंगोवंगाई गोविज्जा ॥ ४८४ ॥
 मीतो मा कोऽपि किंचिद्गणिष्यतीति ज्ञासाहुद्धिग्नः क्वचिदपि घृतेरभावात् । ‘निलुक्क’-सघुपरुपादिभयो नात्मान गोपयन् ।

क्व पत्रस्य इर्मधारः । शिखीक्षितमिति-विच्छाद्यर्थात्प्रत्ययभेदेन जीवति ॥ क्व साविभारसाय रोषस्तस्मादिति एव निरुचिषा
 रेव मार्ये । क्तु चिन्तयेत् इपीकमे एषेष्टमिच्छिमिच्छिमिच्छि चिं मिच्छिच्छरतवा सं मय्यार-“ न तद्वि ” गारा ।
 संगमिञ्च वि-साम्प्रदायक्याक्ये गतावन्ति विवसायीनि मे प्रतिनो जातस्येति तस्मात्प्रभूयेत्पुञ्जात्सक्यवां क्यर्क्यं चक्यम् । सा
 च गत्यमायप्रयत्नो यवति । क्व जाद-“ जो वचि गद्या । अगुमेवि च वि अगुमेव मिच्छ्यात्वादिभिनं च स्यच्छिञ्चो
 मोक्षमासाञ्ज्यवित इति । अस्मिच्छमिच्छि मे क्तुवाचो माक्यः पठनीयः पठनीयः आम्प्या गवासायम् । तरेवभाषित आरम्भानेककारेपूक-
 रेष्टेयु सप्तपुञ्जगोचरेयु एतेष्वपि केचन प्रतिपद्यन्ते प्रतिपद्यन्ते च आपरे द्विचिच्छक्यगीति इक्ष्म्यार-“ इव ” गारा । इतुरागेन
 मय्यारेण गच्छिते वरिसंस्वाव सकस्तस्युद्यममिच्छो इत्यारिणा सप्तपुञ्जगमिति चिच्छेप्यं सौत्र गम्यन्ते इति तुच्छियमाञ्ज्यवितमय
 चिच्छुगुमाञ्ज्यवितमय । इति शुरुच इच्छियार्थमादागिरिच्छुञ्ज्यादिना । नियमितं च निबन्धितं जात्यक्यवितरेच्छाञ्च-“ममिरीक-
 साञ्ज्योरेत्यपि पत्यक्यभवेन वाचक्येस्यप्यजो इत्यारिण्य इतिरेक्य मियं इच्छिमिति क्यम् । इति स्यातीत्युच्छयरेव
 क्यक्या च प्रतिपुञ्ज्ये तुल्यमधिक छद्विमे तत्परिच्छिमिच्छे क्य चि चिच्छयाम्यक्यमपिच्छं ! नून निश्चितं सचितक्यमनस्य
 वाचं क्यत्सामारे शिरिति गम्यन्ते ॥ ८१ ॥ क्यरेव चिच्छयाम्यक्यम्यार-“ चिमांशु ”-येन संवमभेतिः सिद्धिशीला मयति स
 चिमिति पुनरागत्य सन्कासुद्यममार्गे गत्य च यति क्यच्छे-स येषु शिचिस्कमेव मति-सामहयेन मोक्षपुञ्ज्यात्सक्यति चक
 यमिच्छे चरेति । क्वा पय्यरिच्छेयोपक्युप्यं चरेति । क्वा इत्येक्यजानतपचितो यन्त्राज्ञोपायुप्य पुनरागेषुण तुल्यसुप-
 प्यवेक्येयोऽर्थक्यर्था । क्यक्यवत्तव्यागप्यक्यार्थे । क्यक्य संक्षिप्यु इत्ये विच्छेदिय च मिति । “ अचि नम चक्यदी क्यक्य
 मयं चि चक्यस्युम् । न च क्येचक्यिच्छे इति चोस्यार्थे चक्य ॥ १ ॥ ” इति च क्यक्यसुच्छं क्य क्यक्य-“ चरे
 इत्यक्यसुच्छक्यक्यमप्युप्य पुन्यम् । यत्क्य क्यमिति चक्यक्यक्यक्यक्यक्य ॥ १ ॥ ” इति क्यो मूल्येण प्रमाते गच्छमीक ।
 चियं च इत्यक्यसुञ्ज्यात्क्यक्यं इत्या तुच्छं चरे क्यक्यक्यक्यक्य चि चिमिति प्रानुञ्जो प्यक्यक्यक्यक्य क्यचि क्यक्यक्यं इत्येक्यं

भाति तवा तत एव बोद्धव्यम् ॥ ८२ ॥ गणिततुलितानुपदेशो न दुर्बलते तस्य शिक्षामाह—“ जट्ट ” गाथा यदि तु सांभुपदे शजातमुपलब्ध हृदयेनाधारितम् । उपलब्धेऽपि यगामोपशमेन रागादिजयेन भाजित । अयमर्थ—स ण्योपदेशोपलब्धो भण्यते यत्र रागाद्विजयो भवति । यदुक्तम्—तन्मानमेयं न भवति गरिभन्वृद्धिरे निभाति रागगणः । तममः कुनोऽस्ति शक्तिर्दिनकरक्ति-
 रणाप्रत स्यातुम् ॥ १ ॥ इति तत्र हे विवेकिन ! तत्र तत्र मनश्चोत्पद्येन यथा न दृश्यं तथा यत्तमिति शेषः । यथोत्पद्य-
 प्रवृत्ता योगा न भवन्ति तथा वर्चितव्यमित्यर्थं ॥ तत्र तावत्कायमधिकृत्याह—“ ह्ये ” गाथा । हस्तौ पादौ प्रयोजनेऽपि नासं-
 दृतावप्रतिलेख्याऽप्रमाण्यं च क्षिपेत् एव कायमपि । ‘ कुम्भो न्व ’ इत्यादिना सयुतत्वमेवाह—उक्तं च शय्यमभयपूज्ये—“ कुम्भो
 न्व अलीनपलीनगतो परफगिला तव सजमसि ” ॥ ४८४ ॥ धाचमद्रीकृत्याह—

विकहं विणोयभासं, अतरभासं अवरकभासं च । ज जस्त अण्डिमपुञ्जिओ य भासं न भामिजा ॥ ४८५ ॥
 अणवद्वियं मणो जस्त, शायइ वड्डुयाइं अट्टपट्टाइ । तं चित्तिअं च न ऊहः संचिणइ अ पावरुम्माइं ॥ ४८६ ॥
 जह जह सञ्चुवळ्ळं, जह जह सुचिरं तवोवणे नुन्डं । तह तह कम्मभरपुरु, संजमनिन्वाहिरो जाओ ॥ ४८७ ॥
 विज्जणो जह जह ओसहाइं पिज्जेइ वायहरणाइं । तह तह से अहियरं, वाण्णाऊरिअ पुंइं ॥ ४८८ ॥
 दट्टजउमकज्जकरं, भिन्नं संख न होठ पुणकरणं । लोहं च तंत्रविद्धं, न एह परिरुम्मणं किञ्चि ॥ ४८९ ॥
 को दाही उवएसं, चरणाळसयाण दृव्विअहुहाणं । इंदस्स देवळोगो, न फहिज्जइ जाणमाणस्स ॥ ४९० ॥

विकथा-राजादिसत्ता । विनोयभाषा कालनयनमात्रफला । अन्तरभाषा-सुवर्चिजंतयत । अवात्म्यभाषा-उकारमकारादि । या च
 यस्य कस्याप्यनिष्ठा गर्मसंपर्शिनी ता संगं न भायेतेति सन्धन्य । अपृष्टञ्च वाचालतया न भायेतेति ॥ मनोऽधिकृत्याह—“ अणव-
 द्विय ” गाथा ‘ अट्टपट्टाइ ’ ति-पापसम्पन्नान्यहृदितदंश्रयोजनानि ॥ पुनरपि गुरुकर्माणा विपरीतचारिता दर्शयति—“ जट्ट जट्ट ”

गच्छ । ज्योषने साधुसच्ये गच्छन्नाशेन संकमानिस्पर्शितो रि-वागमोऽप्युद्यानसदिर्भूतो गानरं त्वं ह्यक्षिरसात्कष्यप्यप्यत्रिगणक-
 स्वकिमिदं गच्छे । अय्युपसया मात्मीये कर्मवादाएवमि सिद्धोऽपरोपगतमि पापफलव्यनेकेषा पापी च प्राणी रोमिदं विप्रेभे
 पश्यन्तु गच्छन्तं पूर्ये इति ॥ किमिति-विद्युत्पश्यन्तौपेरेति तेषां च भेदेऽपि गुण्ये वाक्य इत्यत्र उद्यानानाम्-“ इत्युक्तम् ॥
 गच्छ । क्वा एवनेन चतुष्टय च इदं यदसि मन्वस्य स्यात् पुनः सज्जोक्तं च सज्जते । तामसिद्धं च कोहं तस्यपक्षमां प्राज्जोदि
 कच्छन्त्यानि कोहलीति प्रसिद्धाये च विदितेपि गुरुकर्मा विधिकिस्तुं च कच्छत इति ॥ यमैषाम्-“ को कृषी ” गच्छ । जयं
 सपत्न्यः-कवा वैचलेऽप्युक्तम् कान्त्यस्येकस्यस्ये वैचलेऽप्ये न कच्छते, इवने रि केपचतुष्टयस्येवा स्यात् । कवा सेऽपि किञ्च क्य-
 मेव कानीम इत्युपरिल्लुप्युपरसस्येव न पुनश्चे विधिक्यमनसि प्रकम्भेद्विगिरावस्यस्यस्येभ्यामांमृष्टेरेकैकैकैरिति ॥ ४९ ॥

रो येव विष्णवेरिति आश्रयाश्रयविष्णुस्येति । जोगमि क्वा मन्त्रिया उल्लभ्यत सुसत्करो वाऽरि ॥ ४९१ ॥
 मापकस्युत्साविरावा च इत्यत्र च विनरवा । मापकस्यर म्भो, इमिच इत्यप्युत्तुवो ॥ ४९२ ॥
 यो पुप मिपको विम सरीरुद्राक्यविस्वद्विष्णो । वस नदि चोरिसायो, न सुमार्गं नेप परसोमो ॥ ४९३ ॥
 ईश्वर्यमजसोवानं ईमसास्यमिम सुसत्कक । जो इारिच विष्णवं तज्जोऽपि तपसंबयो अद्विजो ॥ ४९४ ॥
 निष्पीए दुष्पिपसे रणा शोकेसाभो कसाभो । वायेद्रनं पीमं स विचं क्वास्यकगस ॥ ४९५ ॥
 केदिति सत्तं क्वायें क्वाकम्भेति क्वापस्यं च । पुप मप च केर्दं क्वाये सुद्वेदि सुतत्वा ॥ ४९६ ॥
 गवा विवारापंदो, मिष्पीच पम्पकिरिचो क्वासो । क्वापं कम्पयूमि, क्वासकम्भो च क्वारि ॥ ४९७ ॥
 अस्सेयवर्दि कुम्भं, स्युर्मं क्वायं च वेत्तारिएरि । साद्वि कम्पपीमं क्वायं मीच च क्वाक्यदि ॥ ४९८ ॥

जे ते सव्वं लहिंउं, पळ्ळा खुंटंति दुब्बलधिईया । तवसंजमपरितता, इह ते ओहरिअसीलभरा ॥ ४९९ ॥
 आणं सव्वजिणाणं, भंजइ दुविहं पइं अइफतो । आणं च अइयांतो, भमइ जरामरणदुग्गम्मि ॥ ५०० ॥

ननु वृतीयः सविनपाक्षिकमार्गोऽव्यस्ति स कथं नोक्तः ? सत्यमपिशब्दसूचितोऽसावनयोरैवान्तर्गतो दृष्टव्यः । सन्मार्गापिबृहद्गत्वेन तन्मध्यपातित्वाविरोधादिति । एतावेव मार्गौ भावार्चनद्रव्यानर्चनशब्दाभिधेयाधित्याह—“भावशृणु” गाहा । भावार्चनसुप्रविहारतादि सम्पत्कारित्रापायनम् । द्रव्यानर्चन तु-जिनपूजारूपसम्पत्द्रव्यस्तवापायनम् । अनयोः प्रथममेव प्रधानं तदशक्तावितरदपि विधेयं तस्यापि पुण्यानुबन्धिपुण्यहेतुतया पारस्पर्येण भावार्चनहेतुत्वादिति ॥ यथैव तद्वि प्रस्तुते किं स्थितमित्याह—“जो पुण” गाहा । एव मन्यते ह्यथैव अनन्तरोपवर्णितौ मार्गौ सर्वज्ञाभिमतौ । अयं तुन्मार्गं एवोभयलिङ्गशून्यत्वाद्दत्त एव यः पुनरिति तद्द्रव्यतिरेकितयो-पात्तः । निरर्चनो-भावार्चनरहित । तल्लिच्छशब्दो दृश्यस्तत्परतावाचकः । वोधिलाभ-प्रेत्यजिनधर्मप्राप्ति । सुगति-मोक्षावाप्ति । पर-लोक-सुखेवत्वाववाप्ति ॥ द्रव्यानर्चनभावार्चनयोः किमभ्यधिकतरमित्यन्योन्यते—“कचण” गाहा । रत्नगयंचैत्यभवनद्रव्यानर्चनकर्त्तरपि सकाशात्तत् सयमभावार्चनकर्तुं पाक्षिक्य ततस्तौव यत्नः कार्यः ॥ यस्तु पार्थश्यादियत्नं करोति तस्यापायान् दर्शयितुं दृष्टान्तास्तावदाह—“निब्बीण” गाहा । “केहि वि” गाहा । कदाचिद्बुद्धिहेतुं निर्वाजे सति राज्ञा देशान्तरादन्यस्मादानीयं नीजमिह स्वदेशे कर्मफलोक्तस्य एतत् निष्पन्नस्यास्य समभागो देय इति ॥ तत्र केचित्सर्वं भक्षितम् । अन्यैर्द्धं प्रतिष्णर्मर्द्धं भक्षितम् । अपरैः सर्वं प्रकीर्णं-निष्पत्तिं नीतम् । केचित्सर्वं व्युत्सोद्गतं निष्पन्नं सत् क्षेत्र एव कुट्टयन्ति, राजश्रीरिक्तया गृहे नयनाय, अत एव सत्रला राजदण्डाद्भीताः । तेन दाताश्च वधादीन् प्राप्नुवन्ति ॥ ९५-९६ ॥ दाष्टीन्तिकमाह—“राया” गाहा । “अस्सजग्गहिं” गाहा । ‘चत्तारि’ सि-चत्वारोऽस्यतदेशधिरत्तसुसद्युपार्थस्था । तेषां जीनवरराजेन धर्मवीजं केवलालोकद्वोपादानीयं गोपाध्यान्यावासये सम-र्पितमिति । तन्नासयतेधिरतिधर्मरूपं बीजं सधं स्यादित, तद्धिरहितत्वात्तेषामर्द्धं च देशविरतोः स्यादितगर्द्धंशैव तेषु परंशान्त् । साधुभिः

पुस्तकसमीचीन दुष्ट-दुष्टीने कीर्ति व निष्पत्ति समकथाप्रयोग ॥ पापंभोलाहिं किं ह्यं धीरस्य वा व इत्यार अये ॥ गदा ये ते सर्वे-
 विरिक्तं सर्वदीर्घं सज्ज्याऽपि क्षेत्रे-क्षीरे दुर्युक्तं-दग्धरुक्मिन् यथापणादिभ्योरुर्ध्व इव । क्व एव दुर्दकपुमिडागणः संपश्यते ।
 वरिष्ठतया-वचना । क्वच्युतसीत्समाप्त पापंभो मुण्यन्मयापत्तं पापंभ्याएते भवन्ति ॥ मंत्रतं पार्थविसुपुत्रान्तं वार्ष्णेयिणुमा-
 न्मन्य पाप । विविच पथं मुण्यन्मन्य-मुण्यन्मन्यकथम् ॥ ५ ॥ एष वरिं मन्मर्त्यामसतथा व सान्नेति मने पारिणिं वप
 किं विरक्तंरुक्मिन्-

न्य न वारिनि वारंभे दुर्युक्तस्यै सततवचुर्न व । दुर्यु तो निपूवी गुणारणं पतरागं ॥ ५०१ ॥
 वरिष्ठेभ्योऽप्यग सुसादुदुपारयो वरापारो । पुस्तारयो वरतं, न सादुपेसेन गुणयगो ॥ ५०२ ॥
 सन्वति माभिरुर्न, मिरं सानु जस्य सुभिया परिच । सो सत्यधिराराई दुर्य मेसं च सुजं च ॥ ५०३ ॥
 नो जरुष्यं न दुष्टं विच्छदिरिही तभो दु ह्यो अयो ! । वरुयं च पिच्छते, वरस्य संके तयेयागो ॥ ५०४ ॥
 आयाए विष वरुं, वरुंभे चाल हि न सन्वति । आर्णं च अर्धतो, इत्सायसा इन्द्र सेतं ॥ ५०५ ॥
 संसारो च अर्धतो, वदुपरिचसु किमाशीरिस । ईषाम्बपयुंगो पागारो यद्विभो जेव ॥ ५०६ ॥
 व इदेमि पि यथिवा ठ येव न्तिरेर दुभो पाथे । एषस्वसुमार्गं, पापांनिपरोऽर्धगो च ॥ ५०७ ॥
 कोऽस्मिन्नो सस्यो, वसिर्धं सहसान्पातरु द्विपि । नर दिक्सिमोऽपि चकिरे, वास्य तो हिच रिगत्याए । ॥ ५०८ ॥
 एषपचदुष्यपाई, उंवेर नो तथं चय अर्थ । सो अभावी मूढो माकडु(छरो)डो सुवेपथो ॥ ५०९ ॥
 सुपुं सस्यवचन, नाउर्न नो न रोपं वगयत्को । नय धारे सचकं, वानं च वरेर अण्णले ॥ ५१० ॥

यदि न शक्नोषि धारयितु मूल्युणमर सोत्तरगुणं तदा तिलो (जन्मविहारदीक्षा) भूमिमुक्त्वा सुश्रावकत्वमेव वरतर-प्रधानतर
कृतुं युक्तम् । भूमयश्च जन्मापेक्षया ज्ञेया न दीक्षापेक्षया ॥ अमुमेवायं समर्थयन्नाह—“ अरहत ” गाहा । अहंत्वैत्याना सुसा-
धूना च यथौचित्येन पूजारत दृढो निष्प्रकम्पश्चाचारोऽणुव्रतादिपालनात्मको यस्य स दृढाचारः । सुश्रावको वरतरं प्रधानतरो न
पुनः साधुवेयेण च्युतधर्मं शासनलाघवकारित्वात् । तथा “ सञ्चति ” गाहा । ‘सञ्चे’ति उपलक्षणत्वात्—‘ सञ्च सावज्ज जोग
पञ्चत्सामि जावजीवाए तिविह तिविहेण ’ मित्येव भणित्वा यस्य विरति सर्विका-सर्वविरतिर्नास्ति स सर्वविरतिवादी व्रतग्रहण
काले भ्रश्यति देशविरतेः सर्वविरतेश्च प्रतिज्ञाताकरणात् ॥ न केवलमयमुभयभ्रष्ट एव भवति किन्तु मिथ्यादृष्टिश्च भवतीत्याह—
“ जो जह ” गाहा । यो यथावाद ययोक्तमागमे तथा न करोति तत कोऽन्यो मिथ्यादृष्टि, स एव मिथ्यादृष्टिरित्यर्थः ॥ किञ्च—
“ आणाए क्षिय ” गाहा । आज्ञाया-भगवदादेशेनैव वर्त्तमानस्य चारित्र व्यवतिष्ठते ‘ तन्मरो ’ इत्यादि स्पष्टम् ॥ अभ्युच्चयमाह—
“ ससारो ” गाहा । पञ्चमहाव्रतमित्युन्नत प्राकार इव प्राकारो जीवनगररक्षाक्षमो गुणकलाप इति गम्यते । ‘ भिह्णो ’ त्ति
विल्लो येनापुण्यवतेति ॥ अधुना महासाहसिकत्व तस्य दर्शयन्नाह—“ न करेमि ” गाहा प्रत्यक्षो मृयावादी साक्षादलीकवावदूक
पश्यतोहर इवात्यन्तमचिकित्स्य इति । तस्य च मायानिकृत्योरान्तरवाद्यशाल्ययो प्रसगः प्राप्तिः सपद्यते ॥ तथा चास्तौ प्राकृतलो-
कादपि पापीयानित्याह—“ लोमे वि ” गाहा । सशूको मनागपि पापमीरु सोऽपि विमृश्यकारित्वादलीक सहसा किञ्चिन्न भाषते ।
‘ अह विक्खिओवी ’त्यादिना ततो व्यतिरेकमाह—‘ किं चेति ’ चकार पादपूरणे ॥ यस्तु महाव्रताणुव्रतानि पालयितुमशक्तस्तपसा
तु निकाचितान्यपीति तपो हि दुरतिक्रममिति च श्रुत्वा तपस्येवोद्यम करोति त प्रत्याह—“ महव्वय ” गाहा । ‘ नावावोदो ’ त्ति
नौघोद्रो मन्तव्यः । यो हि जलधौ नाव भित्त्वा मूर्खतया लोहकीलकान् गृह्णाति तत्समदृशोऽय दृष्टव्यः । संयमनौमद्देन गृहीततपो
य कीलकस्यापि भवजलधौ निमज्जनात् व्यर्थं तद्ग्रहण तस्मात् द्वयोरपि यत्नो विधेय ॥ साम्रत पार्श्वस्थायाकीर्णलोकै माध्यस्थमाल-
म्वनीय न मौर्यं कार्यमन्यथा प्रस्तुतार्थक्षति स्यादित्याह—“ सुबहु ” गाहा । ‘ काग च करेइ ’ ति तद्घोपोद्घोपमौख्ये क्रिय-

मासे मन्तुव हेवात्सर्तुर्विदोः संयुज्यन्ततो गुणरत्नरत्नसम्पाद्य इष्टान्प्रयत्नमापोष्य क्षोत्रमाद्ये षष्ठं पयं निर्गुणवद्य प्रकराय लयवत्स्यः
 निन्द्य हृषी ॥ ५१ ॥ सर्वं मुक्तिवस्तुस्यैको दुस्किनेन नृ बद्धियेय हस्तस्यत्रा प्राद—

- परिषिचिदिळन मिळन, ज्य निपद्यपतो न तीराए बोहुं । कसपिअप्रयेण, न वेत्तमिणिय सारातो ॥ ५११ ॥
 निन्द्यस्वपसस वारजस्युसुपार माणर्दसणधोऽवि । सरारस्व व वरये इरमिज पयणा ठ सेसार्ण ॥ ५१२ ॥
 सुखद्वर्द्ध सुप्रणो सुज्य सुसातणोऽवि सुकडकिमो । भोससवरापकरवो, सुज्यद र्मविल्यापसरव्य ॥ ५१३ ॥
 संदिग्धयस्सिस्सपण सवल्लभयेपं सुवासभो यधिये । भोससवरापकरवाऽति वेण इम्म रितोऽंति ॥ ५१४ ॥
 सुखं सुसाहुवर्म, ध्ये न्निश व नियममायसं । सुवरासिपाम पुरभो होए य सच्योपरापणीघो ॥ ५१५ ॥
 कैर नय ईवात्थ विद्विक्कयं इन्द्र वारये नेप । मक्खु न पि दिक्ख, देर सुसाहुव बोधेउ ॥ ५१६ ॥
 ओसवो अवह्ठ, वरयणां व इन्द्र रिक्कतो । ठ सुद्ध दुर्गाए मधियपरं पुड्ढर सुपे व ॥ ५१७ ॥
 वर स्सणहुसपाम, बीवाल मिद्धिवर सिरे वो व । एव आयरिबोऽविदु, रसुनें कसनतो य ॥ ५१८ ॥
 धास्वमोयपरिक्कणा ठ सणुवयो र्धिक्कयो । बीभो साम्पाम्यो, क्कणो संदिग्धयस्सव्वी ॥ ५१९ ॥
 वेसा निक्कदिद्वो, पिदिदिग्गिग्गकिम्भयत्तिनेदि । ज्य विज्जि प सुगसपण, संसारया वरा विज्जि ॥ ५२० ॥

वस्मान्नो निर्गुणस्य सिद्धिं वारकतो बन्निष्पन्नोस्त्वपानोऽनुत्तेन गच्छत एवमुदरं धूपपात्राद्येत्त्वत्पिच्छका एव वेद्यत् इति प्राग्
 सुखं चो विदुमि सुखमाप्तं वारकाणां वि ॥ ५१ ॥ एतेष्वेवपि मम वारिषमनेन विवक्षितं तथापि प्राप्तस्यै मत्, तत्रैव
 नैकस्वेव हेतुर्न तथा च किङ्करणाः वक्ष्येतेति चारकपद्ये वारकवत्त्वेऽप्यभ्यागत् एव प्राग्— निन्द्य वद्य । निन्द्यवद-

स्यान्तस्तत्त्वरूपणाभिप्रायस्येद् दर्शनं, यदुत चरणस्योपघाते सति ज्ञानदर्शनवधोऽपि जायत एव, तयोस्तत्साधकत्वेनैव पारमार्थिक स्वरूपवस्थिते, तदभावे त्वकिञ्चित्करतयाऽत्रस्तुत्वप्राप्तेः । व्यवहारस्य तु बहिस्तत्त्वनिरूपकाभिप्रायस्य पुनश्चरणे हते भजना-विकल्पना ज्ञानदर्शनयो, कार्याभावेनैकान्ततः कारणाभावासिद्धे निर्धूमस्यापि बन्धेर्दर्शनादिति ॥ तद्वियता ग्रन्थेन यदुक्त द्वावेव मार्गौ जिनवरैरुक्ताविति तद् व्यवस्थापितमधुना तत्रापिशब्दसूचितसविग्नपाक्षिकेन सह तयोरेव स्वकार्यकारित्वमाह—“सुब्बइ” गाहा । ‘सविग्नपक्वरुइ’ त्ति सविग्न-मोक्षाभिलाषिण सुसाधवस्तपक्षे तदनुष्ठाने रुचिरभिलापोऽस्येति सविग्नपक्षरुचि । सिद्धिप्रतिबद्ध-विशुद्धबुद्धिबन्धु. सदापि य सुमना सविग्नपाक्षिकोऽसौ तत्त्वाऽन्यत्र प्रवृत्तोऽपि ॥ ते तर्हि सविग्नपक्षरुचय कथं लक्ष्यन्त इत्याह—“सविग्न” गाहा । यदनया गाथया प्रतिज्ञात तदेव सविग्नपाक्षिकलक्षणमाह—“सुब्बइ” गाहा । “वदइ” गाहा । शुद्ध सुसाधुधर्मं कथयति, न पुन स्वमन्दाचारपोषत्वेनाशुद्धम् । तथा कथनस्य दुरन्तत्वेन ज्ञानत्वात्तथाहि—

“नो सत्यं न विसं न साय(इ)णिवसो नो पेय-भूयगहो, दुक्कालो न दुग्गल्ल न जल्लणो जालाकरालोचित् ।

सिद्धतो जिण्णदेसिओ कुमइणा लोएण भिच्छगहा, सपाडिज्ज अणत्थसत्थमिह ज देसिज्जमाणोऽन्नहा ॥ १ ॥”

‘सव्वोमरायणिओ’ त्ति-सर्वविमरान्तिक अद्यदिनदीक्षितेऽरूपोऽप्यात्मानं न्यूनं मन्यते इत्यर्थं, कृतिकर्मबन्दनकविश्रामणादिक सुसाधूना स्वयं करोति, न पुनस्तान् कारयति ॥ किमित्यात्मार्यं न प्राव्राजयतीत्याह—“ओसन्नो” गाहा । न केवलमात्मार्यं प्राव्राजयन् भवजलधौ द्रुहति, वितथ प्ररूपयन्नपि द्रुहतीत्याह—“जह” गाहा । यथा हि शरणोपगताना जीवानां यः शिरासि कृन्तति स विश्वासघातकोऽभिधीयते । एवमाचार्योऽप्युत्सूत्रं प्रज्ञापयन् विश्वासघातक एव । तथा च तानात्मन च दुर्गतौ क्षिपतीति । निगमयन्नाह—“सावज्ज” गाहा । सावधयोगानां सर्वथा त्यागेन यतिधर्मं प्रथमं सर्वोत्तमो मोक्षमार्गस्तद्धेतुत्वात्परावपि मोक्षमार्गाविति ॥ शोषणा का वाञ्छत्यत आह—“सेसा” गाहा । शोषा-प्रोक्तयतिव्यतिरिक्ता. मिथ्यादृष्टयो विपरीताभिनिवेशाद्भयानुयायिन

रूपके ॥ के तेऽत्र काव-गुणिविद्युदुच्छिद्रात्मन्दिने कवजमुनेरे वरुणे । पृथिविर्द्र-गर्भरत्नम् । इच्छिद्र-पद्मपुष्पादिरेव । इन्द्र-
 किर्-पद्मैस्त्वान्तं रतोद्दत्त्वसि । एवं च त्विते किं संयममित्यार-काव विचिनो सि ॥ ५२ ॥ अतु शुचिपापुवताइयो मयानु
 म्पापुव्यफिनो सावद्विवादिभ्यु इत्यमित्यार-

अत्रसामरमिण, परिस्मयेवे सुवमीयेति । परिवाणि च इवापि च अगासो इत्यङ्गिगार् ॥ ५२१ ॥
 अत्रुराचो बो पुन च इत्यु रदुसेऽपि एवमिक्तो । संयमपमित्यारं, इरिज्य अविमिदि तेज एव ॥ ५२२ ॥
 अयारोहकद्वामयोमोवजमाइत्येयु । सुवायेरेण अक्याइ इत्यु चं मादुकरणिअं ॥ ५२३ ॥
 आपरउरधवानं सुरुअं पाकसुठे सोइ । संयिम्यमित्यारं, ओमन्नेवं कुं कान ॥ ५२४ ॥
 धाराजवइवा ये मच्छमित्यवा परिरेति यासत्या । विणपएववारिराऽपि च तेऽत्र एवाये न स्वयस्या ॥ ५२५ ॥
 हीजसऽपि सुदरत्नगास संयिमत्सलापसु । अ वा इरिज्य मय्या सा सा से मिथ्या होर ॥ ५२६ ॥
 अअ(संस्)एपपरिसुठं, एव काये इत्यु वामिनो विई । एमेव च मीयस्यो, आर्य इददु सुपापुव ॥ ५२७ ॥
 आरुअयोगिनो विण एव बोवाऽपि तसु वीवदवा । संयिमात्सलापयना तो विद्या सादुवमास ॥ ५२८ ॥
 किं सुसमाज कायेक, दिवा अयान इत्ययमासाए ? । मीवत्सलापिकाज किं इत्युपसमासाए ? ॥ ५२९ ॥
 वरजकरवाअयानं अरिपत्सलापुमानं सुपयज्जोगमिण । न मयो सुपसाइसो, आरक्यारं सुपुजयासस ॥ ५३० ॥

अन्वयित्वात्सुअर समन्तेः संयोगार्थकत्वात् प्रयिनामकत्वात् इत्यपि सुसमन्ते न रिक्त् इति मत्वा ॥ एवं च त्वितेन
 इत्यपि न कश्चित्वात्सुअरया एव एव वेत्वात् । अतु न त्वदिति च अगासोऽपि अगासोऽपि च को न त्वेतेन प्रत्या-

“अध्वणुरत्तो” गाहा । य पुनर्लिङ्गधारणेऽप्यन्तानुरक्ते मनाक् सशुक्लश्च गुणदोषकथनेन बहुशो गीतार्थः प्रज्ञायमानोऽपि न सुञ्चति द्रव्यलिङ्गं स सविग्नपाक्षिकत्वमन्तरोकलक्षणं कुर्यादित्युपदेश । यतोऽसौ तेन क्रियमाणेन लस्यते पथ ज्ञानादिमोक्षमागंमिति ॥ सा तर्हि सविनता क्वोपयुज्यत इत्याह—“कतार” गाहा । कान्तार-महारण्यं रोवेन नगरादौ परचक्रानन्ति । अध्वानमार्गं । अवम-दुर्भिक्षम् । ग्लानत्व-ज्वरादिमान्यम् तदादिकार्येषूपस्थितेषु सर्वादरेणागमोक्तयतनया यथा तेषा चित्तोपरोधो न भवति तथा सविग्नपाक्षिक साधूना यत्करणीयं प्रयोजनं करोति, साधवोऽपि प्रतीच्छन्ति, न पुन ग्राम्यस्थादीनामिव न प्रतीच्छन्ति ॥ एतच्चातिदुष्करमत एवासौ प्रशस्यतयोक्तो यत आह—“आयर” गाहा । आदरतरेण-सातिशयप्रयत्नेन सन्मान-सुसाधूनाभ्यर्चनं यस्मिन् सविग्नपाक्षिकत्वे तदादरतरसन्मानं सुदुष्कर-दुर्लभेयम् । मानसकटे-गर्वेण तुच्छे लोके स्वाभिमानप्रस्तप्राणिगणमध्ये दुःशकं कर्तुमिति भावः ॥ संविग्नपाक्षिकत्वमवसन्न-शियिलेन स्फुटं लोकप्रकाशं निर्व्याजं वा कर्तुं दुष्करमिति सम्बन्धः ॥ अथ ये सुसाधुविहारेण बहुकालं विहृत्य पश्चात्कर्मपरतन्त्रतया शैथिल्यमवलम्बन्ते ताश्च प्रमाणीकृत्यापरे प्रमादे वर्त्तमाना गीतार्थं सूत्रसंशनेनानुयुक्ता यदि द्यूयुर्दुतं किं कुर्मो, वयमस्मत्तो बृहत्तरैरप्यतदाचरितं तान्प्रतीदियुच्यते ॥ “सारण” गाहा । ग्रन्थात् ११००० स्मारणस्योपलक्षणत्वात् स्मारणवारणचोदनादिभिस्त्याजिता निर्वेदिता सन्तो ये गच्छन्निगतां प्रविहरन्ति यथेष्टचेष्टया त्रिचरन्ति ते प्रमाणं नैव कर्त्तव्या इति सम्बन्धः, सुसाधुतया नैव दृष्टव्या इत्यर्थः । अत्रतनस्यापि तुशब्दस्यात्र सम्बन्धावपि तु पार्ष्वस्थास्ते यतो जिनवचनवाह्या इतिहेतुद्वारेण विशेषणम् । अयमर्थः—ये जिनवचनवाह्यतया चिरादपि पार्ष्वस्था जातास्ते चारित्र्याचरणे प्रमाणं विदुया न क्वचिदपि कार्याः, सूत्रमेव प्रमाणयितव्यम् । अन्यथाऽर्थापत्त्या भगवतोऽप्रमाणता आपद्येत । तथा चावाचि श्रीहरिभद्रसूरिभिः—सुयवञ्जायरणरथा पमाणयता त्हाविह लोय । सुवणगुरुणो वरया, पमाणय नावगच्छंति ॥ १ ॥ सुत्तेण चोइओ जो, अत्र उद्दि सिय त न पडिवजे । सो ततवायनञ्जो, न होइ धम्ममि अहिगारी ॥ २ ॥ इत्यादि तस्माद्वागमपरतन्त्रतैव लोकाचरितनिरपेक्षाऽपरलोकाङ्ग तस्या च सत्या शक्त्यनुरूपं यदेवानुष्टीयते तदेव निर्जयकारीति ॥५२५॥ अमुमेवार्थमाह—“हीणस्स वि” गाहा ।

वस्तु । नहि मणिलक्ष्मूल्य काकस्य परिधीयते, परिघायकस्याप्युपहास्यत्वावाप्तेरिति ॥ ५३० ॥ किमेवमप्युच्यमाने केचिन्न सम्यग्
 र्त्तरन्, येनैवमुच्यते ? वाढ, कर्मपरतन्त्रत्वात्प्राणिना तदाह—

नाज्जण करयलगयाऽऽमल व सवभावओ पंहं सव्वं । धम्मम्मि नाम सीहज्जइत्ति कम्माइं गुरुआइ ॥ ५३१ ॥
 धम्मत्थकाममुक्खेसु जस्स भावो जहिं जहिं रमइ । वेरगेगंतरसं, न इम सव्वं सुहावेइ ॥ ५३२ ॥
 संजमतवालसाणं, वेरगकहा न होइ कणणसुहा । संविगपक्खियाणं, हुज्ज व केसिंचि नाणीणं ॥ ५३३ ॥
 सोज्जण पगरणम्मिण, धम्मे जाओ न उज्जमो जस्स । न य जणिय वेरग, जाणिज्ज अणंतंससारी ॥ ५३४ ॥
 कम्माण सुवहुआणुवसमेण उवगच्छई इम सव्वं । कम्ममलच्चिक्कणणं, वच्चइ पासेण भन्नत ॥ ५३५ ॥
 उवएसमालमेयं, जो पढइ सुणइ कुणइ वा हियए । सो जाणइ अप्पहियं, नाज्जण सुहं समायरई ॥ ५३६ ॥

ज्ञात्वा करतलगतमलकवत् परिसुट्ट सदभावत उपादेयबुद्ध्याऽपि पथ ज्ञानादिक मोक्षमार्गं सर्वविशेष तथापि धर्मे नामेति
 सभाव्यत एतत्केश्चित् सीद्यते प्रमादादिभिर्भूयते तत्तज्ज्ञायते कर्माणि गुरुकाणि तत् विजृम्भित तदित्यर्थ ॥ ३९ ॥ अन्यच्च “धम्मत्थ”
 गाहा । धर्मार्थकाममोक्षाणा मध्ये कस्यापि भाव क्वापि रमते, ततो वैराग्यैकान्तरस-वैराग्यैकप्रतिबद्ध प्रकरणमिदं न सर्वं जनमा
 ह्यादयतीति भाव ॥ ३२ ॥ किंच—“सज्जम” गाहा । ‘सविग’ ति-सविग्नपाक्षिकाणामुक्तलक्षणाया सयमतपोऽलसानामपि
 भवेद्वा कर्णसुखवैराग्यकथा केपाचिञ्ज्ञानिना सयमप्रतिबद्धचित्तत्वाद्वादतन्त्रानानामिति यावत् ॥ ३३ ॥ अन्यच्चैदं प्रकरणमित्या-
 त्वाहि(दि)दृष्टजन्तूना साध्यासाध्यत्वविज्ञानाय प्रयुक्त समग्रपरिच्छेदकारीति दर्शनाह—“सोज्जण” गाहा-श्रुत्वा प्रकरणमेतद् धर्मे
 यस्योद्यमो न सजात । न च वैराग्य-विषयवैमुख्य जनित तमनन्तससारीति जानीया कालदृष्टवदसाध्य इत्यर्थ ॥ ३४ ॥ किमि-
 त्येषमत आह—“कम्माण” गाहा-कर्मणा मिश्रत्वादीनामुपशमेन क्षयेण क्षयोपशमेन च किंचिच्छेषकर्मणामेव प्राणिनामुपाग-

पदवि-मनुष्यं जगत्कीर्णं प्रकृत्य सात्त्विकं । इत्यतिरेकमाह— इर्मन्युदिव्यात्वं त्वमे मन्वन्माममपि वाप्यनीतो ज्योति, मान्वात्मविस्तृत्युपरि
 व्याप्य इत्यर्थः ॥ १५ ॥ अतुनात्मैव प्रकृतस्य शक्त्यविकल्पमाह— कस्वस्य " गात्रा इत्यरेसमात्ममेवमात्मकत्वोपेक्षं नो कस्या पठति
 मृत्युद्वयलोत्पन्ना इत्येति च इत्ये परिहृत्येवैतर्था मावक्यतीत्यर्थः । स वाक्स्वस्मदितिमिरस्तेक्यप्येक्येभ्यो त्वाप्य कस्या च सुक-
 वाप्येभ्यो सामान्यप्रकल्पमदितिमेव ॥ अत्रार्थे एतन्निवृत्त्याप्य च निरुक्तम् ॥

चिदेतस्य विद्यमानत्रिव्यवृत्तिपरितीतप्रायस्य वात्मनात्रैकस्मदित्वात्त्रयमित्याह्य इत्याना प्रकृतममप्ये परिहृत्यमित्यस्य
 इतिवचनस्य उन्ने चत्परात्प्राप्त्य निमित्ता संशयान्तरेऽस्म्यः श्रीविद्यकसेनमाहात्म्ये मीमांस्य-द्वयस्यप्रत्युत्पाद्यत्वं सार्धं चापरेषुअष्टा
 रथाःक्यात्प्रत्ययैश्वरीमाहातीरप्यारोहेन प्रकल्पयत्येतेषं लीक्ये । तयोऽधिकतेषुप्राप्यप्रुणसंप्रतिश्रितवतवत्प्रारिषात्प्रकृत्यजि-
 विद्यक्यतोऽनुष्णदिव्यप्रकल्पमकर्मप्राप्तमजिनामपेक्षेऽवस्थिनी त्वात्प्राप्तिसिद्धीत्येकस्मिन्प्रकल्पयत्यन्यत्प्रतिक्रियुषयिभ्य त्वाप्यत्वात्
 एतत्प्रतिवचनस्य व्यतिनी कश्चिच्छक्यकर्मप्रकल्पेन प्रविशोपविद्यतव्य कल्पमित्युपरेऽस्याह्यप्रकृतमनुत्सत्प्रकल्पमाह । पाठार्थं चत्पर ५ ।
 तुभ्यद्विदोषसविषय एतन्मातुलकमनोषय चामासमेव समेत्य कश्चिच्छक्येति, तत्सत्त्वो(श्री)स्वस्वशा प्रतिक्रियोक्तीव इति । एवं च कश्चि-
 त्तिनात्मस्य उन्ने त्रिरशेषप्रणवियेयी प्रतीक्यप्रति प्रसादुषो योमन्वन्तरे सुप्रकृत्युक्तिवचनानिधमस्मिन्ना सामान्यानाम एतद्व्यतिरस्य
 प्रकल्पकल्पस्य विद्यमान्युपरिसारात्म्यमुक्त्यणकम् । सोऽपि विशिष्टप्रकल्प समेत्यविकल्प च मातुलं सार्धं चापदिमप्रमोएवकचित्त-
 त्वात्प्राप्तिसिद्धिः । तुलनात्प्राप्तिसिद्धेयौक्यत्वं परंपरामर्तोनीम् । समये श्रीविद्यकसेनमाहात्म्येऽनुष्णद्वयमित्याहर्णं सुप्रकल्पसिद्धवत्प्राप्येऽप्यात्ममिमां-
 साप्रकल्पमाह । सोऽपि एतस्य कल्पप्रणयैऽस्म्यक्येतेऽस्म्यविविधत्वं तं भीमांसिात्मस्य सम्यक्तोऽपि कल्पकत्वात्कर्मम् । एतत् प्रपूति प्रवि-
 द्यमान्यप्ये इत्या परिसापयणमनु विद्येयम् । तयोऽप्यस्मदिति कस्या प्रकल्पे इत्यप्यित्यस्य कत्यात्वात्प्रतिविधि इत्यानामनुपपेका
 ॥ १५ ॥ अत्रार्थं मृत्युद्वयं त्वामित्यनेन मृत्युत्वात् एतद्विद्येत्य सुक्यप्रत्येक्यत्वं इत्येवैक्यत्वं
 व्यतिनि वाचयत्यह—

धंत-मणि-दाम-ससि-गय-णिह्रिपयपढमकवराभिहाणेणं । उवएसमालपरणमिणमो रइअं हिअट्टाप ॥ ५३७ ॥
जिणवयणकपरुक्खो, अणेगसुत्तत्यसालविच्छिभो । तवनियमकुसुमगुच्छो, सुगइफलवधणो जयइ ॥ ५३८ ॥
जुगा सुसाहुवेरिगआण परलोपपत्थिआणं च । संविगपविवआणं, दायव्वा बहुसुआणं च ॥ ५३९ ॥

तत्र धन्तादे पदपट्कस्य प्रथमाक्षरैर्धमासगणिरित्यभिधानं नाम यस्य तेनेदमुपदेशमालाप्रकरण रचितमिति सम्बन्ध । किमर्थ-
हितार्थाय हित-निश्रेयस सत्त्वानुग्रहो वा तदर्थमिति । अपर- पुनर्यमर्थ- ' ध्मातः ' -कलकशोधनार्थं पुटपाक प्रापितास्ते च ते
' मणय'श्च-पुष्पराग-पद्मराग-वज्र-वैडूर्य-चन्द्रकान्तादयो ध्मातमणयस्तेषा ' दामानि ' -माला । ' शशिनो ' दुर्बणिसुवर्णकर्णपूरा ।
' गजा ' -कुञ्जरास्तुरगरथदातीनामुपलक्षणमेतत् । ' निघयो ' -निखातद्रव्याणि तेषा ' पद'मास्पद-स्थान, राजा स चेह प्रस्तावाद्रण-
सिंहस्तस्य प्रथमाक्षराभिधानेन, कोऽर्थः । प्रथममक्षरमौकारो मातृकाया इव सर्वशाखाणामादौ मङ्गलार्थमुपादीयमानत्वात्तस्य च पञ्च-
परमेष्ठिवाचकतया विश्रुतत्वात् । अभिधानमन्तर्जल्पो जाप इत्यर्थस्तेन हेतुना रचितमुपदेशमालाप्रकरणमेतदिति योग ॥ कलिच्छलितो
क्षसावेतयोपदेशपरम्परया प्रतिबोधितो यथेह परलोककल्याणकारणपञ्चमङ्गलजापपरायणो भवति तथा करोमीत्यभिप्रायेणेत्यर्थः । अत
एवोक्त हितार्थाय एतद्धितस्य पठ्य यदेवविधमन्त्रराजजापपरायणो भवति । तथाहि—“ सिद्धान्तस्य रहस्यमेकमिह य पाथेयमासु-
ष्मिकम्, सम्यक् पूर्वविदामपि प्रतनुते दुस्साधसिद्धिर्धुवम् । सर्वत्रापि च सर्वदा च शुचिर्यस्यायमेव क्रमः, सोऽय पञ्चनमस्क्रियेति
जयति श्रीमन्त्रराज क्षितौ ॥ छ ॥ ३७ ॥ साम्प्रतमन्त्यमङ्गल जिनप्रवचनस्तवनरूप कल्पवृक्षरूपकेणाह—“ जिणवयण ” गाहा-
जिनवचनमेव कल्पवृक्ष सकलार्थिसार्थमनोरथप्रथापूरकत्वाजिनवचनकल्पवृक्ष स जयतीति सम्बन्धः ॥ अङ्गिनोऽनुगुणामङ्गलरूपणा-
(ता)माह—अनेकेऽनन्वा ये सूत्राणामर्थास्त एव शाखास्ताभिर्विस्तीर्णो विशाल । उक्त चागमे—“सर्वनईण जा होज वाजुया, सब्व-
वदहिज उदयं । एत्तो अणंतगुणिओ, अत्थो एकस्स सुत्तस्स ॥” यद्वाऽनन्तत्व सूत्रस्यापि सम्बन्धयते, अनन्तगमत्वादागमसूत्राणाम् ।

श्याना कार्याणा या माला तस्याः सम्बन्धित्वेन तस्या वा सकाशात् । अत्रोपमानं मालेव विविच्युत्सुमा । यथा ह्येषा सौरभादि-
 गुणप्रामाभिरामतया सर्वेषामुपदेया एवमुपदेशमाला ऽपीति ॥ ४० ॥ द्वितीया त्वाशीर्वादीयेय गाथा—“ संतिकरी ” इत्यादि ॥
 उपस्थितदुरितोपशान्तिकारिणी धर्मसाधनसामग्र्या दृष्टिकारिणी ऐहलौकिकसकलकल्याणकारिणी पारलौकिकसकलसन्मद्गलकारिणी च ।
 क्रमेण-परस्परया निर्वाणफलवायिनी च भवतु, कस्येत्याह—कथंकस्य—सूत्राध्यापकस्य—व्याख्यातुश्च ॥ ५४१ ॥ तृतीया समाप्त्याभि-
 धानपूर्वक ग्रन्थसंख्यानाय—“ एतथ ” गाहा । अत्र जिनशासने समाप्यते-समर्थ्यते एतत् । मालया-परस्परया उपदेशा मालो-
 पदेशास्तेषा प्रकरणमुपदेशमालाप्रकरणमित्यर्थः ॥ ४२ ॥ द्विचत्वारिंशदधिकानि गाथाना पञ्चशतानि (५४२) ग्रन्थमानम् । चतुर्थी तु
 अतद्ब्रह्मनस्याशीर्वादाय—“ जाषय ” गाहा । यावल्लवणसमुद्रोऽय वेलाभिः पोष्यते । यावच्च नक्षत्रैरन्तर्वर्त्तिभिर्मण्डितो मेरु प्रमासते ।
 यावच्चैतौ चन्द्रादित्यौ द्योतेते तावदिदं श्रुतज्ञानमुपदेशमालाल्य सकल वा श्रुतज्ञान भवत्वित्यादिपि पञ्चमी भवतादसखलित नन्दता
 विलयर्थः ॥ ४३ ॥ समुद्रादीना प्लवनादयश्चात्र क्रिया प्रसिद्धेरेव लभ्यन्ते ॥ यथा मा भवन्तमनल पवनो वा वारणो मदकल-
 कलभो वा । वज्रमिन्द्रकरविप्रस्तुत वा स्वस्ति तेऽस्तु लतया सह ॥ दृक्षेत्यत्राधाक्षीद्वाद्दक्षीदित्यादि क्रियाणामनुपात्तानामप्यवगम ।
 एव प्रस्तुतेऽपि तत्तत्क्रियासिद्धि ॥ ५४३ ॥

॥ इति श्रीरत्नप्रभसूरिविरचितायामुपदेशमालाविशेषवृत्तौ चतुर्थो विश्रामः ॥

D प्रतो समाप्त इति भद्रं ॥ शुभमस्तु ॥ विक्रमाहसुलोकार्क वर्षे माघे समर्धिता । एकादश सहस्राणि मान सांघशतं तथा । अकतोऽपि प्रयाप्र
 १११५० तथा सूत्रगाथा ५४३ । एव सपादिकायां ग्रंथाग्रं ६७९ एव प्रथाप्र ११८२९ ॥छा॥ सवत १५८६ वर्षे गोप वदि १३ दिने उपदेश-
 मालावृत्ति लिखिता ॥ B प्रतो सार्द्ध द्वी श्लोका प्रशस्ति नास्ति १ D प्रतो प्रशस्ति नास्ति ।

नमः श्री वर्द्धमानाय, वर्द्धमानाय वेदसा । वेदसार परब्रह्म-ब्रह्मबद्धस्थितिद्वयः ॥ १ ॥ स्ववीजगुप्त कृतिभि कृतीवलै, क्षेत्रेपु
 सिक्त शुभभाववारिणा । क्रियते यस्मिन् स फलशिवश्रिया, पुर तदत्रास्ति दयावटाभिधम् ॥ २ ॥ ल्यातस्तत्रास्ति वस्तुप्रगुणगुणगण
 प्राणिरक्षैकदशः, सञ्ज्ञाने लब्धलक्ष्यो जिनवचनरुचिश्चदुच्चैश्चरित्र । पात्र पात्रैकचूडामणिजिनसुगुरूपासनावासनायाः, सघ सुआ-
 वकाणा सुकृतमतिरमी सन्ति तत्रापि मुख्या ॥ ३ ॥ होनाक सज्जनज्येष्ट, श्रेष्ठो कुमरसिंहक । सोमाक श्रावकश्रेष्ठ, शिष्टधीर-
 रिसिंहक ॥ ४ ॥ कडुयाकश्च सुश्रेष्ठो, साङ्गाकः इति सत्तमः । खीम्वाकः सुहृडाकश्च, धर्मकर्मैककर्मठ ॥ ५ ॥ एतन्मुस श्रावक-
 सघ एषो, अन्यदा वदान्यो जिनशासने स । सदा सदाचारविचारचारु, -क्रियासमाचारशुचिचित्तानाम् ॥ ६ ॥ श्रीमज्जगथन्द्रमुनीन्द्र-
 शिष्य-श्रीपूज्यवेन्द्रेन्द्रमुनीश्वराणाम् । तदाद्यशिष्यत्वभृता च विद्या-नन्दाख्यविख्यातमुनिश्रूणाम् ॥ ७ ॥ तथा गुरुणा सुगुणैर्गुरुणा,
 श्रीधर्मघोषाभिघसूरिराज्ञाम् । संशानामेवमपापभावा, शुश्राव भावावनतोत्तमाङ्ग ॥ ८ ॥ विषयसुखपिपासोर्गेहिन क्वाप्तिशीलं, करणवशगतस्य
 स्यात्तपो वाऽपि कीदृग् । अनवरतमदभ्रारम्भिणो भावना कास्तादिह नियतमेक दानमेवास्य धर्म ॥ ९ ॥ किंच-धर्म स्फूर्जति
 दानमेव गृहिणां, ज्ञानाभयोपग्रहैस्त्रेधा तद्वरसाद्यमत्र यदितो नि शेषदानोदय । ज्ञान चाद्य न पुस्तकैर्विरहित दातु च लातु च वा,
 शक्य पुस्तकलेखनेन कृतिभिकार्यस्तर्थाऽर्थवान् ॥ १० ॥ भुत्वेति सघसमवायविधीयमान, -ज्ञानार्चनोद्भवधनेन मिथ प्रशृङ्खम् ।
 नीतेन पुस्तकमिदं श्रुतकोशवृद्धयै, बद्धवा (?) दराश्रिरमलेखयदेष हृष्ट ॥ ११ ॥ यावज्जिनमतभानु-प्रकाशिताशेषवस्तुविस्तारः । जगति
 जयतीह पुस्तकमिदं बुधैर्वान्यता तावत् ॥ १२ ॥ शुभ भवतु लेखकपाठकयो ॥

॥ समाप्ता सवृत्तिरुपदेशमाला ॥

इति भीमशरीरप्रभु हस्तधीसित घर्मदासगणिकृता
वाविवेकसूरि पद्मालङ्कार भीरलप्रमसूरिविरचिता
बोधही-विशेषवृत्ति समलङ्कृता

॥ श्री उपदेशमाला ॥

एति बाल्य-वेद्य-वेद्य-सम्पत्सम्पत् प्रथमाङ्क-१ ।

